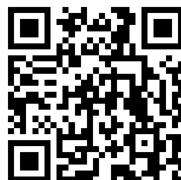
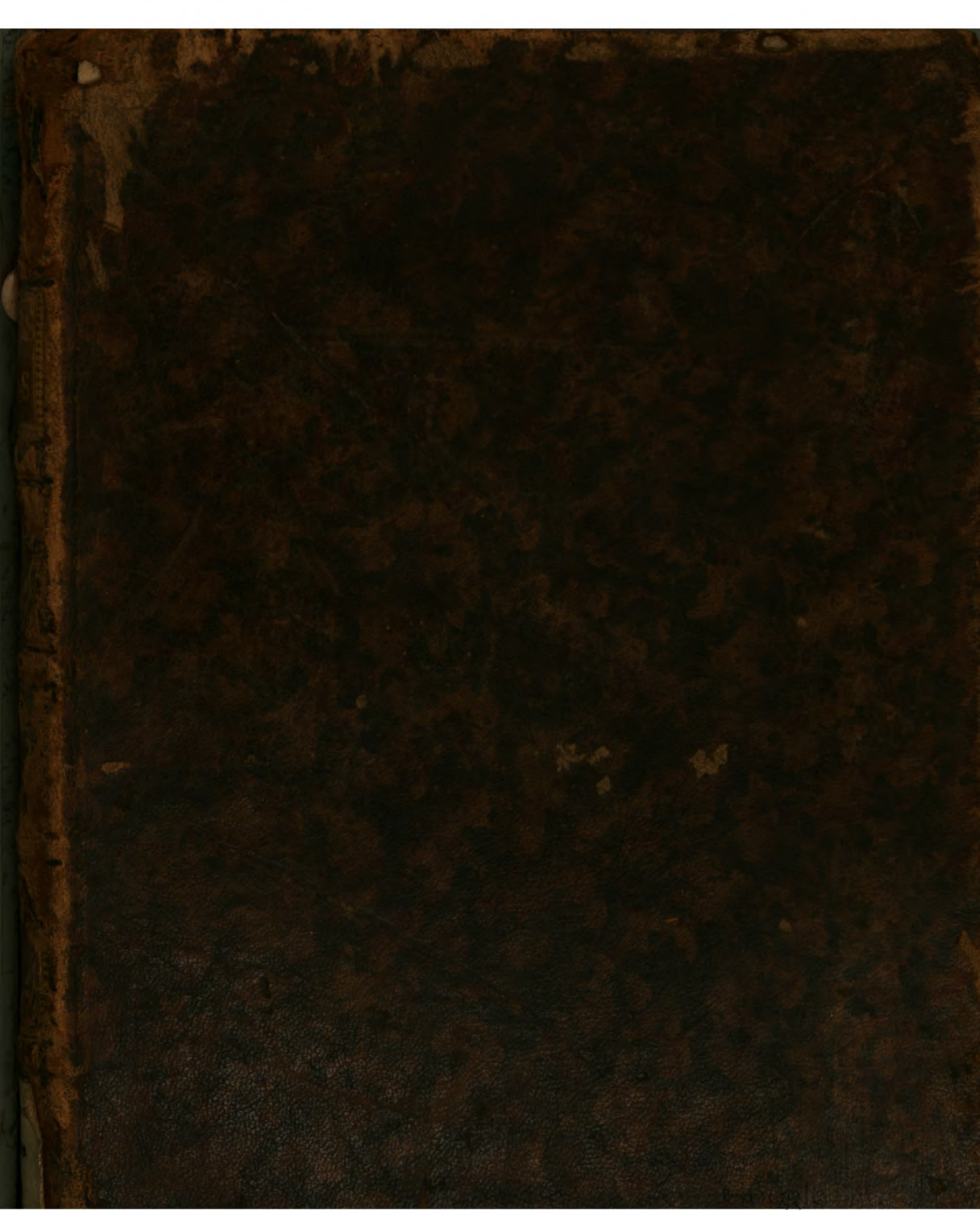
This is a reproduction of a library book that was digitized by Google as part of an ongoing effort to preserve the information in books and make it universally accessible.

Google books

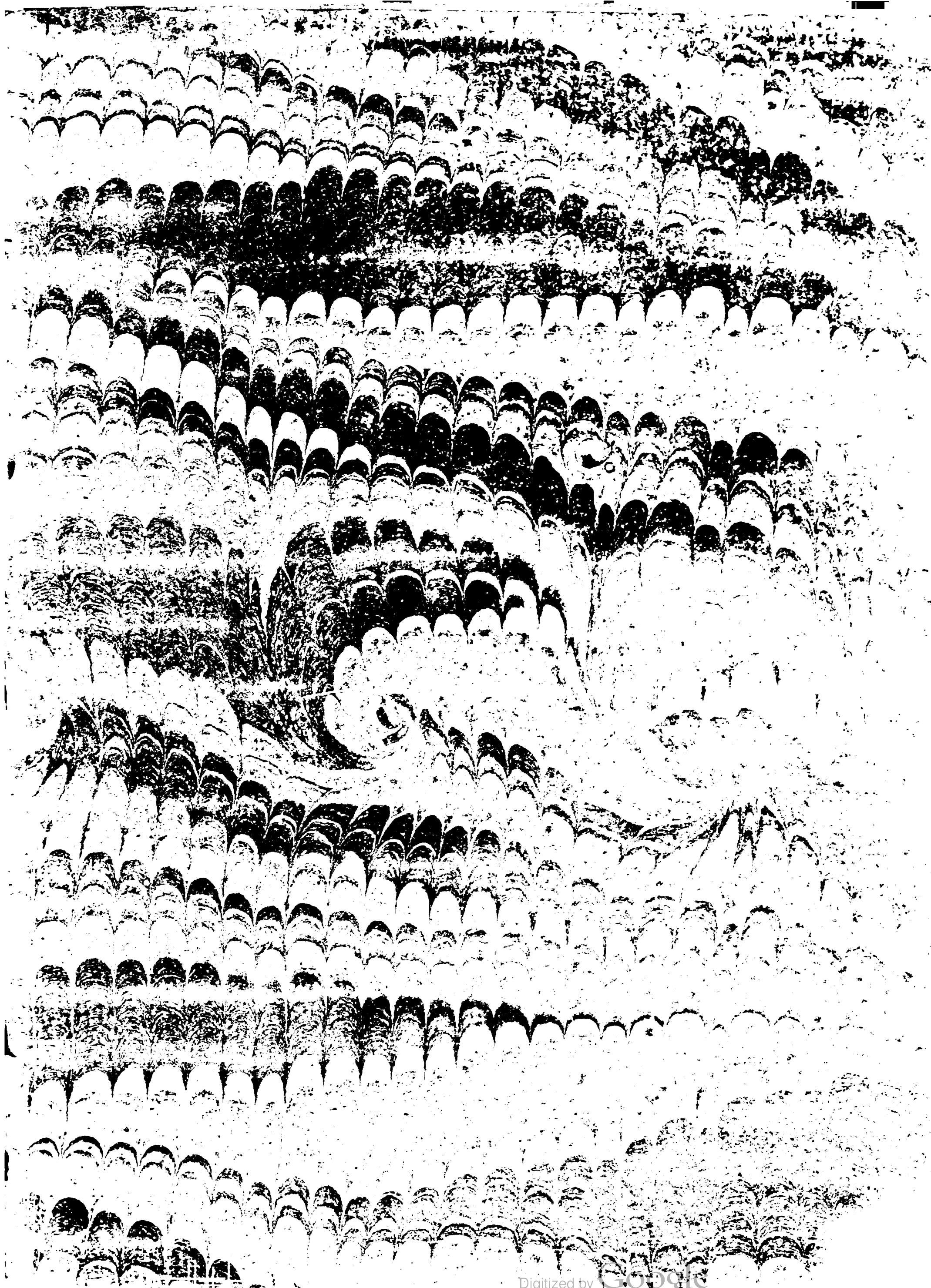
https://books.google.com

FELICIS TORRES AMAT
Eccl. Barcinon. *Sacristæ*
anno 1817.

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google

LA ARMONIA DEL PARNAS, MES NVMEROSA EN LAS POESIAS VARIAS DEL ATLANT DEL CEL POETIC, LO D[r]. VICENT GARCIA,

RECTOR DE LA PARROQVIAL

DE SANTA MARIA

DE VALLFOGONA.

Recopiladas, y emendadas per dos Ingenis

DE LA MOLT ILLVSTRE

ACADEMIA DELS DESCONFIATS,

ERIGIDA

EN LA EXCELLENTISSIMA CIVTAT

DE BARCELONA.

SE DEDICA

A LA MATEIXA ACADEMIA,

PER MEDI DELS RASGOS DE LA PLOMA

DEL RECTOR DE BELLESGVART.

AB LLICENCIA, Y PRIVILEGI.

BARCELONA: Per RAFEL FIGVERò, Any 1703.

Se ven en Casa Ioan Veguer Llibrater, à la Plaça Nova.

R. 34

Digitized by Google

Digitized by Google

A LA

ESTUDIOSA, SABIA, ILLUSTRE

ACADEMIA,

SE ACREDITA AB LO NOM

DE

ESCOLA DELS DESCONFIATS,

FUNDAMENTADA

EN LA EXCELLENTISSIMA CIUTAT

DE BARCELONA.

ONAVA gracias al piadós Cel, aquell celebràt Gentil, de tres Beneficis, ab que de la Benignitat de la Soberana Providencia se trobava afavorit: De haverlo criàt Atheniense, y no Barbaro; inclinàt à Filosof, segregantlo de Rustic; y formàt Home (suposantli Cap) y no

 Do-

Dona; per constarli, que regularment, tota Dona es cara.

Quant mes à nostre Deu Immortal, Trino en Personas, y hu en Essencia, devèm tributar agrahiments los que, à favor de sa Superabundant Beneficiencia, y provida Singularitat, nos trobâm beneficiats, per haverse dignàt afavorirnos (suposats com à primers, sempre, los dons de sa Divina Gracia) ab los de la mes benigna, y agraciada Naturalesa, formantnos Homens; pera que, com à tals, tingàm Cap, y acusèm à nostras operacions las obligacions de tals als empleos del gloriòs Geni, y del Ingeni, en materias del millor gust, sempre oficiosos, vnic medi, pera separarnos dels Rustics Incults, ab que mereixerèm la fortuna de Entesos, y no incorrerèm en la desgraciada de Barbaros, si erudits de noticias nos disposàm pera ser en totas Sciencias provectes, conduintnos suaument, ab previas disposicions capaces à est fi; pues nats en la Athenas Occidental, Cathalunya, primera Espanya, com ab tants monuments, ben authentics de la Antiguetat, en Historias, y Padrons antics està esta veritat ben fundamentada.

Vin-

Digitized by Google

Vinguè Tubal à poblar nostra Cathalunya; y peratant empleo molt fill de vn home Ja-fet, trobant à beneficis del Clim del Cel, y à fertils disposicions del Llim de la Terra, no las Montanyas nuas, si com sas faldas benvestidas, los Prats amenos, los Colls frondosos, los Valls frescos à beneficis de sas moltas Fonts, com de qualitats raras, los Rius no estranys, ni escassos à fecundar las Riberas, com ni los Estanys, Rius, Mar, Gorcs esterils de tota Pesca, ja que dolsors glopeja, ja que amarguras escup, competintse fecundas las ayguas ab la terra, que de totas crias de Llanas, Pels, Serdas, y tota reptil, com voladora Cassa, Vegas, Valls, Sots, Florestas, y Montanyas de tota varietat gustosa, abundant produeix, fecunda cria.

Donà nostron primer Poblador tot treball à la cultura, y ab sos fills inquirint en las entranyas de la Terra, no sols lo metall de sa primera aplicació; si ab ell procuraren desmontar altres metalls, que de varias estimacions lo Vast Pirineu cria, com preciosas pedras en colors, y brillants varias, raros parts dels menors colls de aquella agigantada Cordillera.

No menos gananciosos en tal fatiga, que en la de conseguir dilatadas succeſsions; y en ellas, la felicitat de lograrse parts tāt de part de tots gloriosos empleos, axi en Armas, com en Lletras: pollagueras dos, sobre las quals assentan, giran, tant lo Politic, com lo Militar, lo valor, y lo saber tota la mole grave (y no pesada) de son increment, y augment, pera adquirir, y conservar vn estât, ja en adversas, ja en prosperas fortunas.

Haverhi hagùt, desde sos principis, en nostra Patria gloriosos Guerrers Atletas, que oposantse als Romans, pera conservar sa llibertat la disputàran ab tota intrepidès, ho assegura vn Scipió, que trobà emulos de sos triumfos vn Mandonio, y vn Indibile, en aquellas infancias del valor Cathalà, que callarè, per modestia, las de sa Iuventut, la qual may confessarè caduca, ni caducada.

Esser estada, y esser vuy florida Patria de totas Lletras nostra antiga Septimania (Regió de set partidas, vuy Cathalunya) consta als llegits en tant Escriptor Antic, condecora à nostra Nació. No anomenarè alguns, per no omitir als demès, que fer de tots Cathalogo, fora contarli atomos al Sol, al Mar àrenas.

Son

Son estats infinits en tota Literatura los Genis, é Ingenis, floriren de nostra Nació, y no menos en aquella cultura Iuliu (per antonomasia dita, de bonas Lletras) per mes humanas creurè; y sens citar Antics, sols los que en la Centuria passada tenim ben coneguts, y observats, son de tota primera linea en los fondos del apreci, que canors Plectres de totas las Riberas de Cathalunya no hi ha hagut Eco vehi nols haja celebrats Cygnes, ni Aura boladora deixât de susurrar sos credits en las Regions vehinas, y mes distants; si be (ó! dolor) faltannos sos escrits al public, dirè la causa.

Llastimavas à vn Filosof vn Critic de Censura de haverhi tants pocs homens de capacitât de noticias, y prendas en lo Mon; y acallal lo Savi dient: No faltavan homens de capacitât, noticias, y prendas en ell; si faltava capacitât, noticias, y prendas pera son coneixement; perque sols vn gran Iudici pot difinir à altre igual, que vn gran fondo es la maneta, ab que las agenas prendas se senyalan.

Pero jo discorro, per tenir ben fondât lo Geni de mos Nacionals; que nostra Desconfian-

fiansa, motivada del gran Cathalà esperit (que per mes obre, li apar es poc quant obra) ha ocasionàt, tant en Lletras, com en Armas, las pocas noticias se tenan dels Heroes de la Nació: En Armas ho assegura, lo que responguéren nostres Avis al Escriptor, demanà li fossen comunicats los Cathalans Arxius: *Que hi trobaria poca cosa; perque sols anhelavan los Cathalans obrar accions gloriosas, peraque los Estranys tinguessen, que escriurer*: resposta, no alabo, pero de ella inferesc, que son detingut natural, pugna ab son altiu esperit, y esser la rahó genuina de no trobarse mes noticias tant en Lletras, com en Armas; ja dels Antics, ja dels Moderns, la propria desconfiansa.

Pero (ó! bon Deu) quant en nostres dias devèm al Piadós Cel, ó al Numen inspirà las gloriosas Desconfianças; puix si vna desconfiansa de nostron encogit natural ha permès al ingràt temps, que ab la pala del olvid cubris lo obrar heroic de nostres grans Heroes, y à sos escrits, vuy vna Virtuosa, Sabia, Noble, Academia dels Desconfiats, erigida à solicitut de la mes florida, ben aplicada Juventut de tots

Es-

Estats, se aplica Laboriosa à descubrir entre Piramides, Colosos, ó Mausoleos decayguts à la incuria, aquells Esperits Gegants no pogueren trabucar las Parcas, com ni las cultas activitats refredar las cendres.

Imitant, creurè, al gran Silio Italico, del qual se escriu, acudia al Sepulcre del celebràt Virgili, pera que li inspiràs Nùmen, à sos numeros, y nova energia à sa gran vivesa.

Y en esta oficiosa aplicaciò, inquirint varios escrits de diferents Poetas Cathalans (me consta floriran en las passadas Centurias) tingueran fortuna de topar ab las obras tant decantadas de aquell inimitable Ingeni, gloria de nostron Idioma, clarissim, y mes propri Idiomatista de las Cathalanas veus, aquell gran Cathalà, may ben celebràt, fill de la Fidelissima, y Exemplar Ciutat de Tortosa lo Dr. Vicent Garcia, dic part de ellas, no totas del raro Ingeni del ben conegut Rector de Vallfogona.

Trobàt Thesor tant preciós, per las veus, y per lo escrit, mes contents, y ab rahó (los que si aplicaren) de tal ventura, que de la que tingue-

ran

ran los Pescadors del Egeo, trobada aquella prenda, se diguè Tripode, consultaran al Oraculo de la Discreció (com aquells al de Apolo) à qui havent resolt traurer tals Obras à llum las dedicarian? y dictantlos certa locució interior, que à tal, ó à qual dels Academics Barcelonesos, per brillar, ab tot resalt, en cada hu de sos Individuos, vna, que altra mes preciosa, rara singular, del mes fecundo Ingeni, ben circunstanciada prenda.

Pero, tement prudencials, que de vna ma, anant à altra, en circulo sempre judiciós, no succeis, que ninguna de aquellas grans Capacitats, las admetessan baix son Amparo, per sa jurada prudent Desconfiança; resolgueran se dedicàs lo Llibre de ditas Obras à la vniversalitat Entesa de tant advertit, modest Museo; discorrent, que si lo Tripode parà en Delfos; ahont sentada sobre tal Cathedra, la Phytonisa proferia discrecions, y prudencials Vaticinis: No menos tanta Academia, consultadas las Obras de tant gran Ingeni inspiraria novas gracias, y agudesas, à la agudesa, y à la Gracia de tals Alumnos de Minerva la Gracia identificada en lo Nom del Gran Garcia.

Digitized by Google

Y per escusarse de proprias Glorias se valgueran de la insuficiencia de vna inferior Literatura, y Talents, formàs la Dedicatoria: Fou gust de Gran Senyor, que entre la brunyida plata, dorats vasos, cristalls transparents del aparador de son esplendit cubert, tal vegada li brinda lo gust brindar en vn vidra ordinari, ó en vn bucaro de basta Simmetria: Dona vna mosqueta en vna linda cara, vn no se que de reparo al qui de la cara las perfeccions admira: en lo Iardi mes culto, y mes ben curàt del alinyo vna flor del camp, se tè per gracia: en la nit mes clara de brillants Estelas vna exhalació comuna fa joc entre las llums; com vna petita lluerneta, rara llum, ab alas, entre las celestes llums, de llums fa massonaria.

Y com las insinuacions dels Superiors, y Mestres tingan forsa de mandatos, no escusi lo empleo, si pero escuso ab tal orde ma inutilitat, y dic desitjant cumplir; afecto lo estil en est paper, ni Laconic, ni Assiatic, ni vulgar, ni estrany, las veus proprias significativas, y mes vsadas en nostra edat, per tenir de vsarlas tals en los majors enseyança; y tinc per cert, que la llengua Cathalana (à be, que tant dejectada per qui ni la vsa, ni

la

la enten, ensenyant las demès en Cathalunya) si vestida al tall, y fortuna ha tingut la Castellana en tants Oficials la han escotada, de vna centuria à esta part, no li deuria cosa.

Y crec, ni menos li deu vuy; pues es la llengua Cathalana, propria Espanyola llengua, y no tan arisca, com la antigua Castellana, y en centurias atràs no menos estesa; puix per nostras gloriosas Conquistas passà à las Islas del vehi Mar, com tambe à altras Islas, y de ellas à las del Egeo, y à la difusa Assia esplayantse per nostron continent, desde Murcia, à Narbona, y encara, cerca de esta, se conserva vna Població dita Barceloneta, y en Napols (vasta Ciutat, val per Provincia) lo Carrer, y Portal de Barcelona guanyaren los Cathalans, y en temps dels gloriosos Serenissims Comtes de Barcelona, Reys de Aragó era la llengua de la Cort, y en las Poesias de aquellas edats Beatas ditas sas Trobas: *Lo Gay saber*, que significa alegra, jocós, y grat als mes melindrosos oïdos.

En esta, puix, llengua Cathalana, per nativa, y mes de son apreci escriguè las Poesias nostron Author, y merelquè ab ellas tot aplauso dels

pro-

propris, y dels estranys, si be no las imprimì, ó per lo natural Geni desconfiàt de nostre Paìs, ó per los impulsos de sa modestia, privant à sos conterraneos de sa gala, y conceptes (que pera segregarlos de la emulació dels Estranys, ó de alguna nota escrupulosa dels propris) deu alabarse, als que han recullit sas obras, la expurgació han fet de algunas Rimas, Glosas, y Sonetos: y mes deu alabarse lo acert de qui dedica la Obra à tal Amparo, y Patrocini, elegint Tutelar de escrits tant heroics à vna tant ja acreditada Academia, com la dels Desconfiats, fundamentada de felicitats fecundas, y de fecunditats felices en la Excellentissima Ciutat de Barcelona.

Gósat, puix, ò sempre Culta, Discreta, Laboriosa Oficina de las Lletras, y las Armas, Tallerric, ó *Pedrera* preciosa en la qual se puleixan las prendas del animo immortal, de la qual se desprenan, y forman Estatuas tuas à la Immortalitat, y estudia cuydadosa en la Idea exemplar de tant Numen los exemplars, sens exemplar de las mes estudiosas, heroicas fatigas. En las ricas minas de la Enciclopedia noticiosa de Garcia descubriràs quilats, y fondos à tots garrits, jocosos assumptos;

à

à tos graves controvertits problemas; lo Historiador no trobarà menos lo mes curiós de la antiguitat, trobant, ó distribuint à sa imitació las noticias; lo Cosmografo, ab totas sas especias, lo especific de Terrenos, Mars, Islas, Rius, Fons, Nacions, y Climas; lo Especulador del Cels, Astros, Planetas, Meteoros, en cintas, ó Zonas de la Celeste Esfera; lo Devot tota penitencia tant ben expressada, com sentida; lo Divertit Iovial, Llepols melosos (no profans estils) pera pegarsa de decents carinyos. Si tens lo Geni Iuvenal, ô acre Academic, aqui trobaràs quant desitjar sapias pera la Satira; si Marcialista lo humor lo ben salpimentat de tota picadura; si Teatral, pot ensenyarte per antithesim barbaras sentencias, barbaras virtuts en la mes Christiana Barbara; y si, ó Academista estudiôs al Heroic te inclinas, ò al maliciós te trabucas, trobaràs en Garceni altre Oven, y altre Virgili, Garceni en tots, y tots en Garceni pera glorias Cathalanas, y pera tos gloriosos desempenyos, lo Non plus de tota doctrina, y vltim Meta de lo major elegancia.

Y Gósat; no menos, Amada Academia mia, ab lo blasò de Desconfiada, propri de la modestia del

del nacional Geni, y del Ingeni altiu de nostra Naciò sempre propri, y mes quant mes de prendas acabalada, tenint vuy lo ric cabal de las obras de Vallfogona, lo qual meritamēt implora ton Patrocini, y ab singular circunstancia se val de tant amparo tant Author, per trobarte amparada del Empori de las gracias la sempre nostra adorada Verge Cathalana de Monserrat; pues si en la edat Ioliu del Gran Vallfogona, quant Garceni, alguns conceptes Cavalls Bernats se desprengueran, ó desgavellaran de aquell promontori de Erudicions, ocasionats de Fantasmas impressionadas, ó de Guilleumas fātasias, vapors exhalats de alguna Cova endiablada, tingan venia entre los entesos, considerantlo quant Reverent Dr. Vicent Garcia, victoriòs de aquells Vestigles, aterrit dins la *Cova de Fra Garì*, portant à Collbató de son ben sentit, y expressiu desengany à vostras Aras, Soberana Maria, las taulas de sos Naufragis, y de son claudicat natural las votadas muletas, perdonaulo, Senyora, y conservau baix vostron amparo pera vostras Glorias la major Gloria, humanista, y humana en la present edat de nostra Nació, en la Desconfiada

fiada Academia, à Vos Senyora, y à la Academia suplico humil mireu mon afecta, y rendiment ab tot propici, com piadós Bellesguart.

Pera que ab tant benigna miradura
De la qual indigne so
Calisique lo blasò
Me denomina de Bonaventura.

Digitized by Google

En Elogi de la Culta, y Erudita Academia dels Desconfiats de Barcelona, escriguè lo Rector de Bellesguart lo present

SONETO.

PRova la Primavera la Esperança,
De ella fia lo Abril en sas verduras;
Prova lo Cel benigne, ab sas llums puras,
Del Mar ja la inquietut, ja la bonança.

Prova dels Equinoccis la Balança
Del Fret, y del Calor varias mesuras;
Y provan fins de Amor las conjecturas,
O, be fiant, ó be ab Desconfiança.

De la Bezoàr, y de la Trompa armada
Del Vnicorn se prova à la experiencia
Del mes actiu verì, remey al dany.

Y provas, vuy, al toc de l' Alma Sciencia,
En la Noble Academia Desconfiada,
De tot Geni estudiós lo major guany.

Digitized by Google

Alabant la Heroica Estudiosa Fatiga dels Academics Desconfiats de Barcelona, escriguè lo Rector de Bellesguart lo present

SONETO.

LAs alegras Catifas de la Xina,
La rica de Milà Tela passada,
Del Potosì la Vena mes picada,
Y del Ofir tota opilada Mina.

De Ormùs ja lo Rubi, y mes Pedra fina;
Del Sur la Perla en son tamany preciada,
Riquesa en cifra (may fou ben restada
Del Interès Mars vága, Clims camina.)

Procure; qui fer Ric, ó Avar procura,
Ab tot gust (que jo Ansia dic se diga)
Que no li envejarè son Torpe Geni:

Si Nobla interessàt la rica Usura,
Envejo al Estudiós, lo temps fatiga,
Pera adquirir Thesors nous al Ingeni.

A las

Digitized by Google

A las Obras del elegant Cathalà Doctor Vicent Garcia, Rector, ben celebràt, de Vallfogona, Impressas à diligencias de alguns de la sempre ben Aplicada, com Culta, Discreta Academia de Barcelona, denomenada dels Desconfiats, *al acert de dedicar ditas Obras à la mateixa Academia, escriguè lo Rector de Bellesguart.*

SONETO.

PEr quanta Gracia en si diu, grata sia
La Musa, en proprias veus, mes agraciada;
Vuy per son credit nou, à las Nou dada,
Parlant ab Cathalana parleria.
De qui los rics quilats en quants avìa;
Si ben provàts als tocs de la alborada,
Ab lo actiu foc de ben conceptuada
Acrisolà en son pit, lo gran Garcia.
Que si Valls foguejà, Garçó, Garceni,
De tot son seny lo Mon dona fiansa;
Plorà als fums de aquell foc tot jova engany:
Fent de errors corregits son crescut guany,
Com ho es pulir las prendas del Ingeni
En lo Taller de la Desconfiansa.

DISCVLPA LO RECTOR DE BELLESGVART LO HAVERse donát à la Emprempta las Obras del Rector de Vallfogona, contra la censura critica dels escrupulosos Lectors.

DECIMAS.

LAs Obras del Gran Garcia
Ixan de la prempsa, y fum,
A ser dels Ingenis llum
Per sa Gala, y Energia:
Qui culpa la fantasia
De hu, ò altre assumpto tal qual,
No fa comprehensiò cabal
Del que Garcia escriguè;
Ni del que vn Dante diguè:
Sab del be, qui sab del mal.

Qui recele, escrupulòs,
Llegir sos Iulius Escrits,
Ceves en los Erudits
Y arrime tot lo Iocòs:
Molt perdrà del mes melòs
De aquella Musa lampreada;
Que si del dols peca en fada,
En lo Grave, y Elegant,
Te Sal, y Gracia picant
Als picants de ben Salada.

La Pithagorica Y,
Moral Cifra celebrada,
Ha Garcia decifrada
En quant escriguè ladì:
Lo Mal en breu resumì,
En lo Bo se dilatá,
Ab que ensenyança donà
De cenyirse en lo indiscret,
Y explayarse en lo perfet,
Que es fer quant tot Savi fa.

Dirán, que dona motiu
Lo Ioguèt de sos Escrits,
A pensaments divertits,
Son lluquet del incentiu:
Qui no es llepol de Perdiu
Poc repara en la Taronja,
Y si en ells la que mes flonja
Se ombra de algũs sũs de Amor,
Sapia que ahõt no troba humor,
Nos' pega de humor la Esponja.

Ser be llevar la ocasiò,
La Prudencia, ho aconsella,
Y que à la Viuda, y Donsella
Pot fer tant escrit Corcó:
Lo mateix diria jo,
Mes pregunto ab tota pau,
Importa acàs menos frau,
(Per mes, quem' digan es Vs,)
En vna, y altra lo abus
De la Comedia, y Saràu?

Y conclourè finalment,
Que si be es Contrafacciò,
Puga menos la rahò,
Que pot la passiò violent:
Valgas del Entreniment,
Qui á Garcia llegirà,
Sia del Estàt voldrà,
Viuda, Casada, ò Donsella,
Seguint la maxima aquella,
Diu, que: *qui es bo, bo se està.*

VIDA

VIDA
DEL Dr. VICENT GARCIA,
ESCRITA
PER LOS RECTORS DE PITALLVGA,
Y DELS BANYS.

VE las vidas dels Homens Illuſtres ſian los Deſpertadors de la Poſteritat, es tant ſabut, com experimentat Dicteri. Los triumfos de Milciades interrompen lo repós à Temiſtocles. Lo eſcriurerlas es oferir ſacrifici á la Veritat, pagar lo ques' deu à la Honra, y no envejar la gloria de aquellas Cendras, que mantenen lo calor del foc ſepulcrál, pera la Immortalitat.

Aqueſta conſideraciò me ſervì de tant vehement impuls, pera inveſtigar las millors, y mes veridicas noticias de la Vida del Doctor Vicent Garcia, que no perdonì á diligencias, ò fatigas algunas, per mes, que la Dificultat me las proposàs infructuoſas, ó intempeſtivas.

Ardua fonc la empreſa; y que havia de fer deſmayar, no ſols á la flaqueſa mia, ſino tambe al brio mes alentàt: Pero tot ho ſupéra vna afectuoſa porfia, majorment quant ſe procuran las glorias de la Naciò, y de la virtut de ſos Individuos.

En fi, ſi no quedà del tot ſatisfet lo deſitg, almenys lo exit correſponguè, en molta part, à la eſperanſa: Y ſi be eſta apareixia no podia erigirſe, ſino ſobre vn fonament molt debil (puix vna Centuria de deſcuyt demanava, caſi, altra Centuria de cuydado) ab tot, ſe han conſeguit las noticias, que baſten à fer vn Reſumen de la Vida del Gran Garcia.

Digitized by Google

Lo Temps, que es Tirà de la memoria, triumfa fins de la mateixa Virtut, mentres los Caracters de la Estampa no la consignan á la Eternitat. Si las plomas, y pinzells no subministran, ni conservan los objectes á la Fantasia, lo Enteniment nostre pert lo record de aquellas Imatges, que en nostres animos deurian tenir impressions indelebles.

Perà escusar, doncs, inconvenient tant digne de ser obviat, aquí tens (Lector) las memorias de nostre Garcia, que robo à la voracitat dels anys insaciable. Ab fi tant justificat, espero, que merexeré à la imperfecció del meu estil, ó la escusa, ò la alabança. Los Marbres, y Bronzes cauràn en lo olvid, sepultats de la propria Antiquitat. Nostre Poeta viurà ab vna Vida Immortal, á pesar del Temps, y dels Anys.

Nasquè aquest felicissim Ingeni en la Fidelissima, Exemplar, y Asílo de las Musas la Ciutat de Tortosa; que no deu gloriarse menos ab la ditxa de ser lo Patrio sol de Garcia, que Mantua de Virgili; puix logra Tortosa, ab tant gran Fill, lo donar à la Nació Catalana (espectable entre totas las del Mon) vn Princep de la Poesia Lirica, y Comica.

No ha pogut averiguarse en que any nasquè; perque lo foc de las guerras de la passada Centuria, devorà en Tortosa, entre altras cosas del major apreci, alguns Llibres dels Batismes, en vn dels quals estava continuat lo de nostre Garcia. Pero (segons lo que dicta la conjectura) dono per constant, que nasquè cerca lo de 1580. ab poca diferencia de anys mès, ó menos. A esta opinió me indueix lo que de la sua edat insinua lo Poeta en la Descripció, que fa de la Tempestat, que patì lo Marqués de Almaçan, Virrey de Catalunya, quant aná desde Barcelona à Tarragona. Diu, puix lo Autor, parlant de si, en metafora de la sua Musa, en la pag. 60. col. 1.

Si no es, que vols ser Pastora
(O Musa) tota la vida;
Vuy la Fortunat' convida,
Pera montar à Senyora:
Al teu Fat medra, y millora,
Benlogra *tos tendres anys &c.*

àhont, ab los *tendres anys*, no entenentse (com no se deu enten-

tendrer, perque ja Garcia era Rector de Vallfogona, com le evidencia del primer vers de aqueixa Decima) la edat Pueril, sino la Iuvenil, suposo, que la de Garcia seria à las horas de vns 26. ó poc mes.

La Fortuna no condecorà la sua Casa ab la Noblesa, ó ab altres Prerrogativas de Honor; volent, quissà, que de las suas virtuts solas regoneguès son esplendor, aixi com lo Sol, que naix de si mateix. La verdadera Noblesa consisteix no en las Imatges, ò Retratos dels Antepassats, ofuscadas ab los anys, sino en las virtuts proprias. Las que enriquiren à Garcia foren tals, y tantas, que ab ellas se feu no menos respectable en las Corts de Barcelona, y Madrit, que en la Republica dels Literats. La millor alabança naix del merit propri. Las Mitras, y Ceptres dels Progenitors, no son mes, que vns Espills, quen's fan enamorar de nosaltres mateixos.

Se infereix la humilitat de la sua Casa, del que ell mateix diu, en la pag. 50. col. 2.

Y suposém, tot primer,
Que jo so aquell Catequista,
Que de *humil Capi-Gerrista*,
Pugí á Capellà Roquer &c.

Y en la pag. 52. col. 1.

Nom' so, apenas, descuydat,
Ni comès las menors faltas,
Quant mos Fiscals, per las galtas,
La correcciò m' han donat:
Diuenme la veritat,
Ara m' sapia mal, ó be;
Que com la Fortum' te
En *predicament humil*,
Sem' atreveix lo mes vil
A dirme lo que m' convé.

Se confirma esta opiniò ab vna carta, que lo Rector de Vallbona escriu á Garcia, que podrà veurer lo Curiós en los M. S.

En sa Infancia, y Puericia suposo, que degué donar grans mostras del que havia de ser quant mes Home; perque sempre

Digitized by Google

la edat tendra es profecia de la varonil. Axi ho acreditan los quotidians exemplars, ab casi infallible experiencia: A vn Virgili, à vn Ovidi, y à vn Marcial entre los Llatins; á vn Gongora, à vn Solís, y á molts altres entre los Castellans, ja en los primers anys de las suas edats sel's trasllui vn elevat Esperit, y vn Ingeni perspicáç.

.... meus ardua semper
A puero, tenerisque etiam fulgebat in annis.

cantà Claudiano. Y sens tant altas raels no hauria pogut nostre Garcia arribar á ser Arbre tant copàt, y elevát, que emparellá ab la Cima del Parnàs, y feu sombra à las Musas.

En Lleyda (Ciutat, que los Antics, nomenaren *del Sol*, per ser la mes lustrosa de las Espanyas) estudiá la Filosofia, y Teologia. Astre de Superior Magnitut havia de ser nostre Poeta: Y de hont havia de procurar sos resplandors, sino de la Ciutat del Sol, que es lo Manancial de la Llum? Floria à las horas aquella Real Vniversitat en totas las Ciencias, y Arts lliberals, ab tal eminencia entre totas las de Europa, que era innumerable lo concurs de Escolars, que acudian à tant célebre Academia, pera disciplinarse dels Homens mes doctes, que venerava lo Mon Literari.

L' Ingeni es vna llum, que no permet tenebras veinas. Tot ho illustra; y atrau los vlls de la Atenciò agena, per mes que estiga somnolent, ó descuydada. Entre tant concurs de Mestres, y Dexebles; de Nobles, y Plebeos; de Rics, y Pobres, no poguè ocultarse nostre Poeta, qui exprimint agudissims conceptes en los famosos Poemas, que (segons li oferia la ocasiò, ó la instancia de algun Amic) componia, alcançá tal Nom, entre los mes Erudits en las lletras Humanas, y Amenas, que lo auguraren per mes admirable, que imitable.

L' vniversal aplauso, que adquiri en la Poetica, no distraguè á Garcia dels Estudis Majors: Ab los de la Filosofia, y Teologia esmaltà l'Or de la Humanitát. La Poesia requireix la cogniciò de totas las Ciencias. No es altre, que vn Do de Naturalesa, que, no cultivát del Art, raras vegadas sab produir fruyts de Gloria. No te poca semblansa ab la Pintura: Importa, que vn Poeta, que aspira à la Perfecciò, ho sapia tot; aixi,

com

Digitized by Google

com vn Pintor ho deu retratar tot, perque imita totas las Obras de Naturalesa. *Pictorem omnia necesse est scire* (diu Cardano) *quoniam omnia imitatur.* Y Horacio, parlant del perfet Poeta, en metafora del Gerrér, diu:

..... : argilla quidvis imitabitur vda.

Aquestos Estudis enriquian, no retardavan las suas Composicions. Sabia, ab increible felicitat, y facilitat, estudiar, y compondrer.

En breu temps se acreditá Mestre entre los Condeixebles. No podia encubrirse l'altesa de aquell gran Esperit, que en totas las suas Operacions buscava la eminencia, y sercava la Soberania.

Vna, y altra las conseguì ab los quotidians socorros, que de la llarguesa de alguns Nobles Condeixebles li subministraren las Musas. Ninguna cosa deprimeix mes, ó postra al Animo del Estudiòs, y Virtuós, que la Mendicitat:

Haud facile emergunt, quorum virtutibus obstat
Res angusta domi.

diguè, ab experimentada veritat, lo Princep dels Satirics. A vn Augusto degué lo Mon vn Virgili, y à vn Domiciano vn Marcial.

Donàt fi als Estudis Majors, se li conferí (ab general congratulaciò) lo Grau de Doctor en Teologia en aquella Athenas de Espanya; á la qual (feta á cumular sempre glorias à glorias) no pogué faltar la de haver formát vn Princep igual als Majors en lo Reyne de las Ciencias.

Fonc Lleyda la millor Mare de Garcia, puix à ella degué la llet de l'Anima, que es la Doctrina. No podia, ni devia mostrarse ingrat á tant gran Mare, Fill, que li deguè lo mes preciòs, y delicát aliment, entre las dulsuras de sos abrassos, y ternura de sos osculos. En lo pit dels Virtuosos ningun Vici te mes impossible la entrada, que la Ingratitut, fins en los Irracionals detestable.

L'ansia de lograr vna gran ocasiò, en que poguès, com en vn Teatro (essent Espectadór, y Oyent, casi vn Mon de Persones) ser Pregoner de las glorias de Lleyda, lo tenia impacient, y fatigàt. Experimentava en son gran afecte, ab quanta

ve-

Digitized by Google

veritat digué Cicero en la Oració, que feu en defensa de Plancio: *Quis est nostrum liberalitèr educatus, cui non Educatores, cui non Magistri sui, atque Doctores, cui non* Locus ille mutus, vbi ipse alitus, atque doctus est, *cum grata recordatione in mente versetur?* Finalment, despres de casi tres lustres, la Ditxa li franquejá lo repós, y desahogo, ab la ocasió de haverse elegit, per Rector de aquella Real Vniversitat, Don Felip de Berga, y Aliaga. Lo gust, ab que abrassá ocasiò tant apreciable, infundì tal Numen à Garcia, en la composiciò de aquell may bastãtment elogiát Panegiric de la pag. 173. q se excedi à si mateix. Ni será temeritat lo assegurar, que totas las alabanças no serán bastants, pera celebrar tant gran Obra: almenys no sabria jo elogiarla, com mereix, sino confessant, que excedeix á tota alabança. No te altre defecte, que lo tenir fi.

Los ecos del aplauso, que conseguì, despres de recitat Poema tant admirable, ocuparen los oìdos de tota Espanya, y despertaren (si es, que en algun temps dorma) la Emulació, conforme se veurá en lo discurs de la vida de nostre Poeta.

Condecoràt ab lo Grau Doctoral, volguè Garcia veurer Barcelona: Aquella, à qui Hercules coroná de Llorer, y Minerva de Olivera: Aquella, á la qual se deu l'Origen del mes vast, y ric Imperi: Aquella, à la qual, apar, que los Cells, de consentiment de la Naturalesa, y del Summo Criador han conferit tots los Bens, y totas las Ditxas, que poden caber en vna cosa mortal, y caduca: Aquella, en la qual la Virtut no tem al Vici, y la Doctrina domìna à la Ignorancia: Aquella, en fi, que ès la Cort, y Capital de la Provincia mes celebrada. En ella, puix, entrà Garcia, ja conegut per las ruìdosas veus de la Fama.

Floria en aquella ocasió (com sempre) Barcelona en totas las Arts, y Ciencias; y ab no poca singularitat, en la Poetica. Apenas entrá Garcia en la Ciutat, quant luego la noticia penetrá als oìdos de tots los Doctes, y Nobles, que, en confusas tropas, anaren à lograr la ditxa de conexerlo, y cumplimentarlo. Son agradable aspecte, tracte apacible, y dolsa conversaciò tiranizaren, á la primera vista, l'afecte de tots; y son Enteniment doná molt, que admirar à las mes elevadas Intelligencias, que l' celebraren, com à vna fecunda Mina, que sempre produia

Digitized by Google

duia novas riquesas, y preciosos conceptes. La facilitat, la eloquencia, y elegancia de sos discursos se feyan mes dignas de admiració, que de alabança. Totas las suas veus formavan ecos, que resonavan las suas glorias.

May foren mes parleras las Musas Catalanas, y Barcelonesas, que en esta ocasió. Pareixia, que Apolo, ab las nou Germanas havian transferit lo Parnás en Barcelona; ó que Garcia era lo Vicegerent del Deu de las Consonancias, y los demés Poetas las Musas. La competencia, y gloriosa emulació obraren portents, que tots canonizaren inimitable lo Numen de Garcia. L'exemple de las suas carreras fonc espuela als progressos dels demés Poetas:

Tùnc benè fortis equus reserando carcere currit,
Cùm quos prætereat, quosve sequatur, habet.

diguè, ab lo acostumát acert, Ovidi. Y aixi succeì, ab la vinguda de Garcia, en Barcelona, en los Poetas de aquella Era, que pera escusar la ignominia de quedar atràs, procuravan la gloria del avans, si be ab lo desengany, de que los demés corrian, quant Garcia bolava.

Entre las majors alabanças, meresquè la del Agrado del Marqués de Aytona:

Principibus placuisse viris non vltimá laus est.

segons cantà lo Liric. Per aqueix medi, pareixia, lo cridava la Fortuna à majors esperanças. Tota Catalunya se alegrà de que nostre Homero haguès encontrat ab Alexandro: Pero aquella Cega *burladora*, mal acondicionada, y que sempre mira osca als Virtuosos, y Literats, desvià (conforme sè veurá) ab imponderable tirania lo premi, que, à llarc pas, se encaminava al gran Merit de nostre Poeta.

Entre tant ocupà la Sede Episcopal de Gerona aquell Modelo de Prelats, Don Pedro de Moncada, Germá del Marquès de Aytona. Aquest (sabent, que Garcia volia ser Ecclesiastic) lo introduí al servey del Bisbe, ab lo empleo de Secretari. Ni en tanta ocupació tinguè ociosas las Musas Garcia; ans be erigì en Gerona vna Academia, de la qual fonc elegit President, y Princep, ab vniversalitat de vots, y aplauso de tots los Academics. Correspongue á tanta Honra ab vna continua assistencia, que

cada

Digitized by Google

cada dia li ajustava triumfos à la sua gloria. A aquesta Presidencia, ó Principat, apar, que aludeix en la pag. 165. col. 1. ahont, parlant de la sua Musa, diu:

Despres, que en Iunta amorosa,
Ab altras Ninfas, tambe,
Gosà del tracte apacible,
Que la Ciutat ofereix.

Y poc despres:

Veuse, vn temps, tant arreada,
Que la Seda era lo menys:
En fi, tal, qual deu anar
Qualsevol Ninfa de be.

Y casi immediadament:

En lloc de vna dolsa Lira,
Ab' que, alguna hora, poguè
Alegrarse, lluny del mal,
Y ara sarpìda la te.

Tots los dias oferian los Poma de Garcia nous assumptos à la Admiració. Las suas alabanças ocupavan las llenguas, y plomas de tots los Afavorits de Apolo. Era, en fi, de Gerona la delicia. Las de las Musas no pogueren tirarlo tot à si. Aquella gran Anima era capáç de la Vniversalitat de Ciencias, y Virtuts: ab estas procurá adornarse, pera ferse digne del mes alt Ministeri, al qual Superior vocaciò lo destinava. Aixi ho feu compendrer al Bisbe son Amo; qui, dins pocs dias, lo promoguè al Sacerdoci.

Satisfeu á tanta Dignitat, empleant sos talents, en la llegenda, y exposició dels llibres mes sagrats, ab que logrà nova cullita de aplausos en los desempenyos del Pulpit. Ho acredita be aquell Sermó, que en la Cathedral de Gerona, al Funeral del Senyor Rey Felip Tercer (de gloriosa memoria) à instancias del Bisbe, predicà en llengua Catalana. Alli se veren lluir ab igualtat en nostre Poeta la Doctrina, Eloquencia, y Pietat. Meresqué tant gran acceptació aquell Sermó, que estant lo Bisbe en los vltims periodos de sa Vida, en los brassos de nostre Garcia, lo instá ab la mes eficáç ternura, que l' entregàs á la prempsa. Aixi ho feu, y l' dedicà al Comte de Osona.

Hi

Hi ha Homens tant de totas horas, ò pera tot; que lo mateix saber (en certa manera) los es danós. Considerava lo Bisbe, que si donava alguna Rectoria à son Secretari, se privava de totas las delicias, y despedia de casa son descans. Ab tant interessát motiu diferia lo acomodarlo, esperant alguna Vacant pingue, de las que no requireixen personal residencia: però, com en aquell Bisbat sian pocas, sempre faltà ocasiò tant desitjada. La vivacitat de Garcia penetrava las intencions mes arcanas; ab que no pogué passarli per alt la de son Amo: En vista de asso, resolgué, á solas, no descuydarse de la propria Conveniencia, ni fiarla à la instabilitat de la Vida del Bisbe.

A pocs dias de esta resoluciò vagá en lo Bisbat de Vic la Rectoria de Santa Maria de Vallfogona. Tinguè noticia de aquesta Vacant lo Doctor Garcia, y despres de vna madura consulta, á la qual cridá la propria honra, y necessitat, determiná oposarse; y alcançà, ab no poca dificultat, la llicencia de son Amo.

Era, à las horas, Bisbe de Vic Don Francisco Robustèr, y Sala, gran Protector de Literats. Foren quatre los Oppositors, segons consta dels Registres de la Curia Ecclesiastica de Vic: pero Garcia se aventatjá à tots ab tal excés, que no deixà que discorrer als Examinadors Sinodals, en orde à la Graduaciò en la Habilitació; pero si, en lo modo de celebrar tant profunda Doctrina. Assistì en los examens lo Bisbe, qui, bañada toda de alegria la sua venerable Cara, y ab la boca plena de vna modesta risa, donà vn abràs à nostre Poeta, y li digué: *Que en tanta fruiciò, com li cabia, coneixentlo, y podentlo premiar, sols lo contristava lo pesar de no ser proporcionàt lo Premi á tant gran Merit.* Y luego (per favor especial) li feu lo *Conferimus* de sa ma propria, als 28. de Dezembre de 1607.

Sentì vivament lo Bisbe de Gerona perdrer tal Secretari, que era lo Polo, que sustenia la vasta Maquina de las Ocupacions Episcopals: pero (aquietat lo animo) vna desinteressada consideració, y los grans serveys de Garcia, lo obligaren à conformarse ab los dictamens del Criat.

Tant sensible perdua exprimi llagrimas dels vlls de las Musas de Gerona, ab tanta copia, que no se oía Cant, que no fos plorós

ròs; ni Eco, que no fos funest. Restà la Academia sens President, tingueren fi los Congressos dels Erudits, y las Musas se entregaren á la Soledat.

En la de Vallfogona se ocupava Garcia, acudint á las obligacions de son Offici, sens privar lo comers à las Musas (en los ratos, que devian servir al descans) tenint ab ellas suavissims colloquis, los ecos dels quals resonavan dulsuras per aquella Vall, que moltas vegadas se feyan oír per tota Catalunya, singularment per Barcelona.

Sempre l'Oci estiguè mal ab los Doctes: A estos, quant nol's ocupa la propria estudiosa elecció, los busca la necessitat agena, ja peral logro, ò ja pera guisar plats de conceptes als Enteniments de gust mes delicat. No de altra manera succesà al Gran Garcia. Las moltas Amistats (no obstant, que sempre li foren infructuosas) la curiositat dels Doctes, lo capritxo de alguns presumits de Poetas, y sobre tot la dependencia de Princeps, Prelats, y Nobles, lo tingueren sempre ocupàt, y (menos en los vltims anys de la sua Vida) póc permanent en Vallfogona; de que fonc increpat ab vn Romanç, en forma de carta, per lo Rector de Vallbona, Ataconador de Poetas pedants en aquella Era.

Lo Bisbe de Gerona l' enviava à buscar ab molta frequencia; fentlo detenir molts dias en aquella Ciutat, en la qual entrava sempre ab la salva de nous, y majors aplausos. Lo Arquebisbe de Tarragona, Don Ioan de Moncada, volguè, que l'associàs al primer ingrés à la sua Sede; y alli lo feu detenir algunas Mesos, ocupantlo en ordenar los Actes, y Escripturas del Arxiu Archiepiscopal, en lo dors de algunas de las quals están encara escrits, del puny del mateix Garcia, versos sentenciosos, segons lo assumpto, que li oferia la escriptura del Acte.

De orde del mateix Arquebisbe acompanyá, tambe, en lo Embarc, fins á Tarragona, al Marqués de Almaçàn; de que fa llarga Descripciò lo Poeta, desde la pag. 60. fins à la 67. y aixi mateix de la Tornada del Marques á Barcelona, desde la pag. 67. fins á la 71.

Ab las dos sobreditas Descripcions (en las quals, ab la puresa del llenguatge, y numerosa cadencia, exprimi conceptes,

que

Digitized by Google

que per sa elevaciò, casi los pert de vista la mes lince intelligencia) acreditá de tal manera l'Idioma Catalá en la Censura de aquell gran Iudici del Marqués de Almaçàn, y de tots los Iudiciosos desapassionáts, que tots se feyan llenguas en alabar nostra Llengua.

La gracia de tant grans Princeps, ab la qual se havia alçat lo Merit de Garcia, li prometian vna ditxa tal, que ja comensava à causar dolor als Vlls de la Emulació, per mes, que la modestia, y l'hmor Iovial de Garcia, procuravan recatar lo vast de sos pensaments, que no se dilatavan en lo Camp de vanas Esperanças, quant era evident, que lo Marquès de Almaçán, y lo Arquebisbe de Tarragona podian molt, y no amavan menos als Homens eminents en Ciencias, y Virtuts. Pero la Fortuna sempre constant en sa inconstancia, ayguá prest las Esperanças de Garcia, ab la ausencia del Marqués de Almaçàn (destinàt Embaixador en Roma) y la mort del Arquebisbe Moncada, ab lo qual restá sepultada la Ditxa de nostre Poeta.

A colp tant sensible sols podia resistir la mateixa Insensibilitat, ó la mes desenganyada Moderaciò: Aquella no podia caber en la humanitat de Garcia; esta si, que per ell fonc la taula, ab que escapá de tant naufragi. Vn gran Animo (per mes que caville lo Sofista) antes se califica de tal, ab la fortuna adversa, que ab la favorable. Es molt propri de vn Magnanimo, no perdrer vn punt del decoro en las adversitats, y lo mostrarse contra los *insults* de la Fortuna, no sols intrepid, pero constant. Quant los successos de las cosas no se acomodan à la voluntat nostra, es necessari, que aquesta se acomode ab los successos. La Fortuna, que sols pot dominar en lo temporal, no ha de extendrer son Imperi sobre los bens de l'Anima, q son immortals. Ella be pot privar als mes Valerosos de totas las ditxas mundanas; pero no despullar del Valor, y paciencia à vn Animo moderat. Axi ho autenticá Garcia en esta gran adversitat; qui no sols no prorrumpí en laments, com sol la Pusilanimitat, ans be, ab vna inalteraciò Catoniana, digué: *Que devia à la Fortuna vn desengany, que tenia per consequencia sa perpetua quietut.* Llastimavanse alguns Amics seus de tant funesta desgracia, y brin-

brindavanlo ab promesas de favors, que per exquisits, se feyan insubsistents, ò increibles: pero sord Garcia á tot genero de persuasions, y oferiments, se restitui á Vallfogona ditxòs, perque desenganyàt.

De la manera que lo Navegant, que salva la vida del furor de la tempestat, besa las arenas de la ribera, quant salta à terra, abrassant á la Gran Mare; axi mateix Garcia, quant arribà á Valfogona, imprimi carinyosos osculos al Terreno de aquella Soledat, y la saludá ab lo Romanç de la pag. 170.

Es lo Retiro la mes regalada delicia de vn Savi. En ell, especulant las obras de Naturalesa, alça los vlls al Cel, y tributa del mes intim de son Cor afectuosas alabanças á la Eterna Providencia. En la Soledat apren dels mateixos Irracionals lo ser mes Racional. Fins dels insensibles, y cosas inanimadas trau cada dia nova ensenyança, y se deleyta ab las reflexas, quel' elevan al conexement del Summo Creador.

No cabia en si de contento ab la nova Vida Garcia. No desitjava, ni esperava; que son las dos passions, que mes desassossegan á tot Mortal Ambiciós. La quietut interior li servia de llum, pera conexer las cosas com en si son, no com las pinta vn Animo destemplat, y sobornat de vna Voluntat cega. Cada dia regonexia, ab major desengany, quant apreciable es lo Retiro; y repetia moltas vegadas, lo que diu en la pag. 171. col. 1. y 2.

O! ben' haja quit' parí,
Soledat, ditxosa en tot;
Defensa no coneguda,
Segur, y regalát Port.
Fortalesa inexpugnable
Contra las persecucions;
Blanc, ahont tiran los Savis,
Y á fe quet' acertan pocs.
Confesso, quet' acertí,
Ques venturosa ma sort,
Y Que descanço, ab bonança,
De las borrascas del Mon.

Empleava los millors ratos en lo estudi dels Llibres del SS. PP. y de la Filosofia Moral, y Natural, predicant amenut à sos Feli-

Digitized by Google

Feligresos, conforme he vist en los M. S. que se conservan en la Rectoria de Vallfogona. Ab la varietat de empleos se burlava del Oci. Pacteja ab las Musas, que no poguessen cantar cosa, que no fos molt propria de son nou estát; y que tot haguès de saber á desengany, y ensenyança. Aixi ho observà en la composiciò de algunas Satiras. Y pera que lo Vulgo ignorànt no se horrorize, ni escandalize al oìr lo nom *Satira*, dec prevenir li: *Que l'Art de censurar las culpas en escrit (al qual se li donà lo Titol de Satira) se divideix en la pura Satira, y lo Libelo infamatori. La pura Satira (com tambe tota la Poetica) fonc sempre permesa, y calificada ab la llicencia Civil: lo que no succeheix ab lo Libelo infamatori, que está condemnàt per la Lley: aquest te per fi la sola Infamia de aquell, de qui parla; aquella te per objecte sols lo Util de qui la escolta. La Satira se inventà, pera ferir als Vicis en l'Home; y lo Libelo, pera ferir al Home en los Vicis. Finalment la Satira se permet, com à util, y honesta; y qui la abomina, y exclou, mereix la reprehensiò en un Libelo.* Aquesta breu digressiò he volgut fer, pera que se desenganyassen los qui sols coneixian à la *Satira* per la escorça; y entenguessen, que si vuy l'abús ha introduit dir *Satirics* als Libelistas, y Mordaces, es corruptela, que nasqué de la ignorancia, ò de la malicia de qui no gusta, que sian vençuts los Vicis, y que reste lo Camp per las Virtuts. Las Satiras de Garcia eran molt conformes al que permet la Lley. Aixi ho veurás en las paginas 48. 49. 104. 105. 107.

Com ja Garcia estava tot de part de la Soledat, y ja nol' combatian pensaments Cortesans, suscitats de la Vanitat, y Ambiciò, se aplicava tot al adorno, y aument de la sua Iglesia, promovent la Devociò de sos Feligresos al Culto de Deu, y de sos Sants. La tenia Garcia molt especial à la gloriosa Verge, y Martir Santa Barbara: Aquella, que ab la mes Catolica Heroicitat, desmentì l' horrorós de son Nom, y l' feu Venerable en la Terra, y en lo Cel. Desitjava Garcia, que la Santa fos elegida Tutelar de la Parroquia, y Terme de Vallfogona, y per tal fonc aclamada de tots los Parroquians, qui se oferiren à contribuir à la erecciò de vna Sumptuosa Capella á honra, y gloria de la Santa; encarregant al Rector lo cuydado de conseguir vna Reliquia del Sagrat, y Virginal Cos de Barbara, pera colocarla

c en

en dita Capella, ahont fos incessantment venerada, y adorada per la devoció de tot lo Poble. Era Garcia Devotissim del Patriarca de las Religions, Sant Benet; y per consegüent frequentava molt la Real Casa, y Monastir de Santas Creus de la Congregaciò de Cistèr, en la qual era sempre admès ab lo agrado, apreci, y bon tracte, ab que la Grandesa, y summa Religiò de aquells Venerables Monges acostuma hospedar, y agasajar á las Personas de estimaciò, que van á admirar lo Magnific, y Prodigiós, que en si enclou aquella Santa Casa (Centro de la Virtut, Receptaculo de las Ciencias, y Habitació de la Noblesa) en las mes Sagradas Reliquias, y preciosas memorias de la Venerable Antiquitat, ab los Deposits de Reals Cadavers, y de Capitans Insignes. Feu alarde Garcia del afecte, ab que venerava la Casa de Santas Creus, en la pag. 49. col. 2. ahont diu:

Y si, per algun pecat,
Torna ma melancolia,
Tirsis de l'anima mia,
Me posarè à *Dromedari*
De Santas Creus, ó à Vicari
De la vostra Rectoria.

Y en la pag. 69. col. 1.

Ia de Santas Creus havia &c.

fins allí:

En fi tot assos' perderen &c.

Y encara que al Poeta devian gran amistat, y benevolencia tots los Individuos de Santas Creus pero se gloriava ab lo mes fi de sos carinyos lo P. Fr. Ioseph Barberá, ab lo favor del qual conseguì, que l' Abat, y Capitol de aquell Real Monastir honrassen, y afavorissen à Garcia, y als Parroquians de Vallfogona, prometentlos vna rica Reliquia de Santa Barbara, que es part del Dit annular de la ma esquerra, sempre, que fos acabada de edificar la Capella, que en Vallfogona se dedicava á la Santa. Ab esta seguretat se accelerà la fabrica de la Capella, y dins pocs dias seli aplicá la vltima ma, reduintse à la perfecciò, en que vuy se admira. Y no será fora de proposit ferne aqui vna descripció molt succinta.

La Iglesia de Santa Maria de Vallfogona tindrà de llargaria

ría pòc mes de 40. passos, y de amplaria poc mes de 20. se entra à ella per dos portas: La principal (que està dins vn petit Portico) ve frontera al Altar Major, que es dedicat à la Reyna de Cel, y Terra, sots la invocació de la sua Assumpciò Gloriosa: La menos principal es en la paret collateral de la Iglesia, que mira à la part Oriental. A qui entra per aqueixa Porta (ahont, baix la pica de la aygua beneyta, està enterràt aquell Escolà, y esculpit lo Epitafi de la pag. 162.) ve à estarli à ma esquerra la Capella de Santa Barbara, edificada de vn Marbre bastart, labràt curiosament, ab dos grans Columnas treballadas á la Salomonica, que sustentan la ayrosa, y espayosa fatxada, ó frontispici de la Capella. En las Columnas estàn sincelladas moltas Empresas, ab lemas ingeniosos, que aludeixen à las Glorias de la Santa, y à la practica de las virtuts Morals. En la Columna de la ma dreta està esculpit lo Blasò del Comanador Don Fr. Nicolau Cotonèr, qui contribuì ab grans sumas à la fabrica de dita Capella. En la Columna de la part esquerra estàn las armas de Garcia, divididas en dos quartos, que tenen per Blasó, en lo quarto de la ma dreta, vna Garça sobre vna Montanyéta formada de penyas; y en lo de ma esquerra vn Lleó rapant, que ab las garras sosté l'arbre de vna Creu Patriarcal, que divideix los dos quartos: ocupan lo lloc de la Celada los brassos de la mateixa Creu, á la qual corona aquest retol: *ET DICTIS COLENDA, ET FACTIS.* Lo Altar de la Capella està fet de hermosa escultura, y ricament doràt. La *Reliquia* de la *Santa* se venera colocada sobre la Mesa del Altar, dins vna Torre dorada, en significació de aquella, que (vivint) manà fer Barbara, per son retiro.

Mentres s' estava treballant la Capella, compongué lo Gran Garcia la Famosa Comedia de Santa Barbara (de la qual se parlarà en lo Prólec) perque pogués representarse en lo solemnissim dia de la colocaciò de la Reliquia.

Finalment arribà lo de la Benedicciò de la Capella, que fonc als 16. de Maig del any 1617. May se veu aquella Vall tant festiva. Durà per espay de tres dias la Solemnitat: En lo primer feu la Benedicciò de la Capella lo Reverendissim Pare Fr. Joseph Barberá, Abat (que fonc) del Real Monastir de Santas Creus,

C 2 assis-

assistit de alguns Monges, los mès Graves de la mateixa Casa. Acabada la Benediccio, se colocà en lo Altar la Preciosa Reliquia de Santa Barbara, y luego se celebraren, ab la major Solemnitat, y varietat de suau, y acorde Musica, los Divins Oficis: Predicà en aqueix dia lo Doctor Vicent Garcia, ab lo desempenyo, que se deixa persuadir. Lo Concurs de Forasters de totas calitats, edats, y sexos, fonc innumerable. Per la tarde se representà la Comedia, que encara apar, que resona aplausos en lo concavo de aquella Vall. En los dos seguents dias se celebraren, ab igual Solemnitat, los Oficis; y en las tardes no faltaren aquells licits divertiments, que condueixen al recreo. Se conserva la memoria de casi totas estas cosas en la Inscripció, que feu esculpir Garcia en vna gran pedra, que está fixada à la paret de la Capella en la part exterior, la qual es com se segueix:

ALMÆ VIRGINI, INCLYTÆQVE CHRISTI MARTYRI BARBARÆ, PATRONÆ PROMERITISSIMÆ, VINCENTIVS GARCIA PRESBYTER DERTVSENCIS, RECTOR VALLISFOECVNDÆ, HASCE, SVA POTISSIMùM IMPENSA, ET ILLVSTRIS DOMINI FRATRIS NICOLAI COTONER COMMENDATORIS VALLISFOECVNDÆ, OPE, POPVLI AVXILIO, VICINORVM GRATVLATIONE, ERECTAS ARAS SACRAVIT ANNO 1617. 17. KALENDAS IVNII, QVO DIE REVERENDVS P. Fr. IOSEPHVS BARBERANVS, MONACHVS SANCTARVM CRVCVM, (POSTMODVM ABBAS) MACTE RELIGIONE, AC DOCTRINA VIR, SOLENNE PRIMVM, IN EIS, DEIPARÆ VIRGINI SACRIFICIVM CELEBRAVIT; VT TEMPLI HVIVS; NEDVM TOTIVS ORBIS DOMINA, DILECTAM FILII SPONSAM INTRO DOMVM SVAM MANVDVCENS, HIC TERMINI NOSTRI CVSTODEM SISTERET.

Aquestas eran las ocupacions de Garcia, y aquesta fonc sa Vida, fins al any 1622. en lo qual la Magestat de Felip Quart lo

Digitized by Google

lo Gran (de gloriosa recordació) vingué á Catalunya. Era aquell Gran Rey favoreixedor de las Musas en tal extrem, que sa Augusta Munificencia produi molts Virgilis en Castella; y sens reparo pot assegurarse, que à son Real Favor se deu lo realç, y perfecció, en que vuy se admira la Poesia Castellana; que, si antes era apreciable per los conceptes, no era molt plausible, per las veus poc sonoras, estil no flúido, y cadencia poc numerosa. Diganho vn Gongora, vn Lope de Vega, vn Quevedo, vn Luis Velez de Guevara, y molts altres, que del fanc de las Poesias de Garcilaso (aixi, com Virgili de las de Ennio) desenterravan los Diamants de mes fondo, que labrats ab la dulçura del Idioma, los feyan de inestimable Valor, yl's engastavan en los prodigiosos Poemas, ab los quals han illustrat sos Noms, y lo de sa Nació. Vinguè, puix, aquell Gran Monarca á honrar à Catalunya ab sa Real Presencia. Nadaren en vn Mar de alegria los animos dels Catalans, manifestantla à son Rey ab quants festins, y divertiments hajan sabut idear l'Amor, y lo Contento. Y com los constava, que aquella Magestat lo trobava grã entre los Concents de las Musas, procuraren las Catalanas à fer alarde de sos numeros, que (burlant la expectació dels Estrangers) se alçaren ab tot lo Real, y vniversal Agrado, y restaren calificats de armoniosos, ab tant Soberana Censura, à la qual subscriguè la de tots los Doctes versats en la Composició Metrica de las llenguas del major apreci.

Estava tant ben avingut ab son retiro, y quietut lo Gran *Garcia*, que (*sens pecar en lo ridicol*) qual altre Diogenes, despreciava las riquesas de Alexandro, y no sabia eixir de la sua Caséta, ó Tugúri. Furtivament, ó de Incognit, havia vist á son Rey, al passar sa Magestat per Cervera; y luego se retirà á Vallfogona, ab la resolució de negarse à la vista de la Cort; á la qual havia cobrát tal horror, que fins lo mateix nom se li havia fet avorrible. Tant pot vn desengany en vn Savi! Pero lo destino arrastrà à Garcia, à pesar de sa molta precaució, que no poguè ser tanta, que algun zelador de la honra de la Nació Catalana, y de la molta, que se devia als Merits de Garcia, no derivàs (per medi de algun Aulic Magnàt) als oìdos del Rey la noticia del gran Numen de nostre Poeta. Significà sa Magestat lo gust, que tindria de coneixerlo: y com insinuacions Sobera-

Digitized by Google

nas tenen força de Mandatos, lo tingué luego Garcia de anar à Barcelona. Novedat tant inopinada causá tal commoció en l'animo de Garcia, que (segons lo que desprès ensenyà la Experiencia) fonc vn preliminar à la sua desgracia. Se despedi, ab ternura, de aquella Soledat; y al eixir d'ella envers Barcelona, repetì algunas vegadas aquell hemistichi de Iuvenal:

.... miranda potentia Fati!

Arribá á aquella Ciutat, ahont l' esperavan ab impaciencia los Amics, y Coneguts; y ab anhelo aquells, que desitjavan coneixerlo. Fonc rebut ab aclamacions may oìdas, que feren poca, ò ninguna impressió en la inalterable Moderaciò de Garcia: si be corresponguè à ellas ab la afabilitat, y agrado molt propris de son Natural candido, y apacible. Acompanyarenlo alguns Nobles à la Real presencia, en audiencia publica, ahont (de orde de sa Magestat) havian concorregut molts Poetas Catalans, y Castellans, ab la advertencia, que havian de fer prova dels grans talents de nostre Poeta, ab quants Problemas, y preguntas serias, jocosas, y mixtas sabés inventar la sutileza: Ab tanta responguè Garcia à totas (despres de haver, ab grave desembarás, besat la ma à sa Magestat, y saludat, en vna Decima) que lo Rey (fet à no admirarse de cosa) restà per vn rato suspés, y ab son Oraculo canonizà Diví l'Ingeni de Garcia, puix, ab momentanea brevedat, paria multiplicats los prodigis de la agudeza Poetica.

Ab veus de tanta estimaciò, y ab altras, que testimoniavan son Real afecte, honrá lo Rey al Gran Garcia. No caben en ponderacions las alabanças, que tributá lo contento de las Musas Catalanas al Numen de nostre Poeta, al qual degueren la Veneraciò, ab que (dende aquell dia) las respectaren las Estrangeras, assegurant vnas, y altras: Que Garcia sols podia compararse á si mateix.

Agrait al Real favor de Felip, componguè, en lo breu espay de vna nit, diversitat de Poemas, que tots se difundian en los elogis del Rey, ab lo assumpto de haver honrat à Catalunya ab sa Real presencia. Ia se deixa considerar quant admirablement labrats degueren eixir de la Oficina de aquell Artifice. Baste dir, que de la sua Ploma assegurá lo sentir dels mes Iu-

di-

Digitized by Google

diciosos : Que era la mes remontada, que may hagués bolat, ni poguès bolar per lo Cel Catalá.

Veléra navegava la Nau de Garcia en lo Mar dels favors del Rey, ab l'ayre del vniversal aplauso, donant sempre que admirar, y apreciar ; quant negocis de la major importancia cridaren , impensadament, à Felip á la Cort de Madrit. Partì luego aquell gran Monarca, deixant empenyada sa Real Paraula, de que tornaria á Catalunya, sempre, que los graves emergents de la Monarquia dispensassen la ocasió. Al partir de Barcelona feu compendrer á Garcia , que se transferís à Madrit, quant antes. Obeì lo Poeta ; y à pocs dias de arribàt lo Rey à la Cort, entrá ell de incognit , acompanyàt de vn Criat de confiança. Antes de donarse á coneixer , volguè tenir alguna noticia de Madrit en lo intrinsec, y extrinsec : à est efecte , frequentava aquells llocs mes aptes à tal ensenyança. Sabìa Garcia , que lo entrar á la Cort es tant perillós, com dificil lo guanyarhi entradas : Estas se alcançan ab la adulaciò, ab la mentida, ab la trampa , y altras cosas indignas de vn animo, qual era lo de nostre Poeta: *Sed nunc non locus his*. Començá per la Cort à susurrarse , que Garcia se trobava en ella de incognit. La sua gran fama molts anys antes havia omplert los oìdos del Fenix de la Poesia Castellana Lope de Vega Carpio, qui ja venerava al gran Numen de Garcia en algunas Poemas, que havian arribát á sas mans. Apenas Lope tingué la noticia de que *Garcia* se trobava en la Cort, quant feu quantas diligencias caben en vn cuydado, que no reposa, pera encontrar, y abrassar al qui ja amava sens haverlo vist. Era igual lo desitg, que tenia Garcia de coneixer à Lope. En fi la casualitat poguè mes, que lo cuydado: Succehi, que vn dia isqué Lope á pendrer lo Sol, per la tarde, en vn dels deliciosos Passeig de la Campanya de Madrit; y veu, que vn Minyò hermos, y agraciat, pero pobrement vestit, dormia al Sol sobre vna pedra. Estava Lope, casi, extatic, contemplant l'hermosura del Rapàs, y admirantse, que tanta delicadesa poguès descançar sobre lo dur de la pedra: Detenintse en esta consideraciò, arribá Garcia al mateix paratge, y advertì ab quant afecte contemplava Lòpe al Minyó: Y caent Lope en lo reparo de Garcia, digué: *O el Muchacho es*

Digitized by Google

de bronze, ò la piedra es de lana. Y luego respongué Garcia: *Que mas bronze, que no tener años onze? Y que mas lana, que no pensar, que hay mañana?* Atònit restà Lope de Vega, ab tant repentina, y sentenciosa resposta: Se acabà de girar á nostre Poeta, dient: *Tu eres Garcia, à pesar del dissimulo.* Y ab estas paraulas lo abrassà. No poguè encubrirse mes Garcia, y corresponguè ab iguals demonstracions de carinyo á Lope. Aquest li oferì sa Persona, y Casa, instantlo molt á que volguès hospedarse en ella; pero ho escusà Garcia: Qui, considerant, que ja no podia ocultarse mes, acudì luego à Palacio à presentarse al Rey. L'admeté sa Magestat ab nous, y mes crescuts favors, dientli: *Que descançasse, porque se le esperava gran fatiga.* Y aixi fonc; perque apenas passava dia, en que lo Rey no manás assistir à Palacio als millors Poetas de la Cort, als quals, de repente, los feya formar, y representar vna Comedia al assumpto, que sa Magestat los manava proposar, portantsen sempre tota la Real atenció, y la dels demès, que assistian à representacions tant raras, lo Gran Garcia, qui deixava sempre al Rey, y Grandes ab nou desitg de oìrlo. La Candidesa de Lope de Vega gustava molt dels aplausos ab que se alçava Garcia: Pero, com no sēpre las Ciencias cauen en Animos adornats de bondat, no faltaren altres Poetas, que entrarē en zels del Nostre, mirantlo tant introduit en lo agrado Real: Y temian, que los aplausos, que fabricavan, y sustentavan la sua Fama, trastornarian la reputaciò dels demés. Veyan, que tots los vlls eran Girasols del resplandor de Garcia. Ab aquestos zels, y recels començaren alguns á disseminar entre los incáuts, y menos doctes, alguns libelos contra Garcia, culpantlo de Ignorant, y fent apareixer, que los que en los versos de tant Gran Poeta eran realces, havian de tenir lo nom de faltas indignas de la mes torpe ignorācia: A estas ajustavan altras, que ofenian la reputació de Garcia. Aqui lo Libelo feu pompa de totas las suas malignitats, ni deixà invenció alguna, pera ferse conexer à si mateix. Lo sentit de la Honra (que en tots los Mortals es delicadissim) provocà la ploma del Gran Garcia á formar vna Recriminació (millor diria Defensa) contra tant tropell de Invectivas: La escriguè ab igual Magisteri, que prudencia. No se apagaren, ni sopiren

las

Digitized by Google

las flamas, que encengué la maligna Emulació, ab lo torrent de la Facundia, y Doctrina de Garcia; ans be aquella Afluencia serví de garbó alquitranát, pera que aquellas flamas passassen à incendi, que havia de convertir en cendras las venerables Memorias de nostre Poeta. Llastimavanse los millors (y ab singularitat Lope de Vega) de aquestas dissonancias, que preveyan havian de acabar ab lo sufriment de Garcia: Pera prevenir, puix, lo remey á tant gran mal, representaren al Rey la importancia de la interposició de la Real Autoritat. Sentí molt Felip (y ab sa Magestat los Grandes, y Doctes de aquella Cort) que fossen atropelladas la reputació, y quietut de Garcia; y per açò se procuraren los remeys mes precisos, y que á vna Soberana Indignaciò li es facil aplicarlos. Lo terror tancá la boca á la Emulació; y alguns dels Libelistas (als quals havia senyalàt la suspiciò) se reconciliaren ab Garcia: Pero, com no sempre la Innocencia es segur Escut contra los colps de la Perfidia, may pogué nostre Poeta desferse de aquell temor, que li havia ocupat l'animo, y embargát las potencias. Instantaneament lo invadian los impulsos de ausentarse de la Cort, y tornarsen al Retiro, y Soledat de Vallfogona, ahont sempre havia encontràt la Quietut, y Contento, que experimentava bandits de las Corts, y Ciutats. Tant lo combateren los recels, y tant lo alagaren los pensamēts de son retiro, que finalment resolgué no detenirse mes baix de aquell Cel, ahont las Sombras, li apareixan Cossos; y tota Apariencia, *Substancia*.

Las resolucions dels Ingenis grans no hi ha cosa, que baste à retardarlas. De ellas á las execucions, apenas hi ha moment, que medíe. Resolgué Garcia deixar la Cort, y ab ella, ó las esperanças de millor fortuna, ò las suspitas de la major desgracia. Apenas (en la quietut de la nit) se haguè determinàt, quant al primer crepuscul del dia, ja estava fora de Madrit; y ab pocs arribà à Çaragoça, ahont treballá vn poema dirigit á son familiar, y molt intim Lope de Vega, ab lo qual explicava los motius de sa absencia, y la resoluciò, que havia pres de morir, abstret del Cáos de la Cort, en Vallfogona.

Volguè descançar en Çaragoça alguns dias; pero al tercer (despres de haver dinat) lo congoxaren tals bascas, y tal ardor

li

Digitized by Google

li abrasava los intestins, y entranyas, que prometia poquissims instants de vida. Dels accidents inferí lo atxaque, y fet Metge de si mateix, demaná vn gran vas d'oli, de que begué gran cantitat: Se li suscità tal bomit, que apareixia, que havia de bomitar fins á la mateixa vida; peró se experimentá, que ab ell l'havia preservada. Mes desgraciát fonc lo seu Criat; puix, haventli sobrevingut los mateixos accidents, beguè tanta aygua, per apagar son ardor, que en lloc de trobar algun remey, dins breus instants respirà lo vltim aliento. O, Fortuna enemiga de la Virtut, favorexedora del Vici! Madrastra de Doctes, y Mare de Ignorants! Cega al premi dels Bons, y molt Argos à la exaltaciò dels Ruins! Suspen, algun dia, tos rigors, y deixa viurer ab quietut al Gran Garcia, puix se contenta ab sa pobresa. Però ja veig, que rento la cara á vn Etíop, quant intento persuadirte à obrar be: Se, que pera mereixer Garcia vn favorable sonrís de la tua cara, ha de girar primer las espatllas à la Virtut, y à la Ciencia, fet esclau del Vici, y de la Ignorancia: Pero assò es tant dificil, com ho es, que tu ames als Bons, y no afavorescas als Mals.

Del passàt accident restà Garcia tant sens forças, que apenas las tenia pera suspirar sa degracia, y la de son Criat: Pero, com moltas vegadas lo mateix temor, ab la evidencia del perill, es qui infundeix brios al animo mes desmayát, pera armarse à la resistēcia, ò à la evasiò; aixi Garcia se alentá à partir de Çaragoça, conforme ho executá lo dia seguent, prenent lo cami de Catalunya, pera Vallfogona. Consumì moltas jornadas en lo viatge, perque amenut lo atormentava lo dolor als intestins, y ab la menor agitaciò se li movia tant gran sed, que ningunas pocions eran suficients á apagarla. Finalment arribá à Vallfogona, tant debilitát, y desfiguràt, que casi nos' dexava coneixer dels mateixos de sa Casa. Lo contento de veurerse altra vegada en lo Centro de sa quietut, li exprimì llagrimas, que li serviren de tinta, pera escriurer lo Soneto de la pag. 151. que comença:

Flaca parcialitat de ma ventura.

Cridà als Metges, qui pogueren reparar, en alguna manera, la salut de Garcia; pero ab la certesa de que no podia viurer molt, perque los remeys eran ja intempestius: Y no se enganya-

ren.

Digitized by Google

ren. Anavan alguns Amics à visitarlo, als quals entretenia ab discursos plens de pietat, desengany, y ensenyança. Ab la eficacia dels remeys cobrà mes que medianas forças, y pogué, per alguns mesos, cumplir á totas las obligacions de Parroco; pero patint sempre molta sed.

En aquest temps foren Canonizats Sant Ignaci de Loyola, Fundador de la Apostolica Companyia de Iesus, y Sant Francisco Xavier. Ferense per tota Espanya grans Festas. Previnguè lo Collegi de la Companyia de Iesus de la Ciutat de Gerona las suas, ab lo mes pompós, y Real aparato; disposant, entre altras cosas, vn Torneig Poetic: A est efecte se despatxaren Cartells per tota Catalunya, convidant á tots los Poetas, que volguessen correr sas Llanças Metricas, y romprer las quel's aparereguessen, pera bastants provas de son valor. Fonc aplaçat per lo Torneig lo dia 24. de Iuliol de 1623. Arribá lo Cartell á mans del Gran Garcia, qui (devotissim de la Companyia de Iesus, y quisá vn de sos Deixebles) ja, que per sa indisposiciò no pogué anar, com á Aventurer, à honrar la Festa, volgué almenys assistirhi mentalment, y remeté lo Romanç de la pag. 165. ahont distilá vna quinta essencia de son profundo saber. Profetizá la sua mort Garcia, ab la vltima copla de dit Romanç, en la pag. 170. col. 2. en que, parlant de si, en metafora de la sua Musa, diu:

Deu lau's torn' en hora bona;
Que no falta vn Batxillèr,
Que diu, ques' farà Beata,
Y' no l'hem de veurer mes.

Alentava Garcia la esperança, yl' afecte de sos majors Amics, conservantse en aquell terme, à que podia arribar la sua salut; y no desconfiavan de que los Cels li permetrian vna vida llarga, com pogués permaneixer, en lo retiro, y quietut de Vallfogona: Pero s' enganyà la expectaciò de tots; puix als primers de Agost del any 1623. l' envastí vna complicaciò de accidents tots mortals, que feyan temer donarian ab ell, dins pocs dias, à la sepultura. Agotá la Medicina los remeys de mes eficacia, y ab ells se recobrá Garcia de calitat, que no doná pocas esperanças de vida: Se llevá del llit, contra lo sentir dels Metges; perque l'ardor, que patia en las entranyas, no li permetia aqueix

des-

descans. Considerava Garcia, que tant frequents recaygudas, eran los avisos de la sua mort, que ja la mirava poc distant: Pera disposarse millor à ella, y escusar tot lo que podria angustiarlo en hora tant preciosa, de la qual dependeix vna Eternitat de Gloria, ò vna Eternitat de pena, feu vn escrutini de sos escrits, yl's entregá tots á las flamas; no volent, que las cosas, que no tenian vna perfeta virtut, gosassen de altra llum, que del foc. O! llastima, que faltàs vn Augusto, que no permetés la perdua de las Obras de nostre Virgili.

Se aggravà de dia en dia la desgana de nostre Poeta; pero ell (tot esperit) no reparava, ni advertia l'estrago de la sua salut, encara ques' considerava vehí á la mort: Ab esta consideraciò (qual altre Cygne Racional, y Catholic) reservá lo millor Cant pera la hora extrema, component la Glosa á la *Sequencia* de la Missa de Difunts, que es en la pag. 159. dient: *Que de tantas Obras, com havia compost, sols aquella era digna del nom de Bona, y mereixia reservarse del incendi, que havia consumit las demès.*

Als vltims de Agost, dexantse vencer de las persuasions dels Metges, tornà à fer llit, y començá à sentir gran flaquesa en sas forças. Se li aplicaren molts medicaments; pero l'Art, y la Diligencia no pogueren portar remey al mal, que li amenaçava la mort. Los Preservatius reexian vans, las Medecinas sens fruyt, y la Aplicaciò sens esperança. En vn instant se veren afligits los Amics Rectors veìns, que assistian à Garcia; desesperats, y confusos los Metges. Advertí aquesta novedat Garcia, llegintla en la tristesa dels qui l'assistian: Y considerant, que per instants se li acercava la hora del transit, volgué donar mostras de sa molta Christianitat, y exemple à sos Feligresos. Ab vn dels Rectors feu vn perfet escrutini de totas las accions de la sua vida, queixantse de la flaquesa de la Memoria, que li embarassava la Confessió del mes minim pensament. Doná mostras de tant gran dolor de sos pecats, que hauria mogut à pietat, fins à las cosas sens sentit. La menor expressió de la sua penitencia eran las llagrimas. Després demanà lo Sagrat Viatic; y al rebrerlo, feu vn Rahonament de la Divina Pietat, y Misericordia, ab estupór, y compassiò dels assistents. Continuà las mos-

tras

Digitized by Google

tras de son arrepentiment tant, com sobrevisquè al dia del Viatic: Per vltim, envestit de la Mort, acabà de exhalar la vltima respiraciò, ab aquell vers de David: *Miserere mei, Deus, secundùm magnam misericordiam tuam.* Verdaderament, que las vltimas veus de aquest Cigne Divì, no podian ser, sino pias.

Morì als 6. de Setembre del any 1623. que era lo 40. de sa edat, poc mes, ó menys, segons lo que se ha pogut alcançar de son Naixement.

Fonc acompanyada la cayguda de aquest Sol, fins de las llagrimas de aquells, que nol' coneixian. Ferense molts discursos sobre aquest assumpto. Se parlavà dels accidents de la sua vida, dels perills de la sua desgana, y dels encontres de la Fortuna. Se alabava la sua Paciencia en las persecucions, la Benevolencia en orde als Amics, la Moderació en los infortunis. Eran celebradas la sua Prudencia, Iusticia, Templança, y Fortalesa; y molts, finalment, lo alabavan per molt oficiós ab los Literats.

Ningun Home Gran pot viurer sens emulos, y menos en sa Patria: ab que no faltaren á Garcia, segons he vist en alguns M. S. En la mort se donaren á coneixer alguns Apassionats, formant sos judicis, segons los dictava lo interés propri, ò la conciencia danyada. La rahó, y la passió donan lo moviment á totas las llenguas. Algunas parlavan de Garcia, ab desemboltura, culpantlo de defectes enormes, que tots eran vna mera impostura: Altres lo acusavan ab culpas leves, de las quals pocs Mortals se escapan, y estos deyan la veritat; perque en fi:

Vnicuique dedit vitium Natura Creato.

assegurá Propercio, y millor la quotidiana experiencia. Quants son los Caps, tants son sempre los sentirs, y judicis. Tots volen tenir opiniò; ni hi ha cosa mes facil, que la alabança, y vituperi; perque l'afecte predomina á la llengua. Io no nego, que los Grans Ingenis no caygan en errors grans: Que vn excès de Vici nos' veja, moltas vegadas, acompanyát de vn excés de Virtut: Que los Cossos grans no sian seguits de grans ombras: Y que los terrenos mes fertils no produescan algunas de las herbas mes inutils. Pero, tambe es veritat: Que los defectes en los Grans Homens, están mes exposats à la vista. Vna Candela, en vna Mon-

tanya,

Digitized by Google

tanya, tirà à si tots los vlls: y, al contrari, en vna planura, apenas se deixa veurer vn incendi.

Veritat es, que en sa Iuventut, pagá son feu al Amor (apenas hi ha Petrarcha sens Laura) pero en la edat provecte no doná lloc á semblants deliris, conforme se infereix dels llocs seguents. En la pag. 48. col. 1. diu:

Diuen, que de la Poesia
L'Amor n'es Pare, y Autor:
Per cert jo nò tinc de Amor
Cosa, que de contar sia.

en la pag. 52. col. 2.

Ia no m' atormenta, ni plor
Per lo negre voler be:
Que vn desengany me traguè
Aquesta Llupia del Cor.

en la pag. 53. col. 1. parlant del Amor:

Temps era, *que à mi m' tenia*
Tant ple de superstitiò
Que à sa inutil devociò
Dos mil Ciris encenia.

en la pag. 58. col. 1.

Aquestos fums me restaren
De aquell bon temps de Matxucà.
Quant me va picar la Caca,
Y dos vlls me clauficaren.

y en la pag. 170. col. 2.

Per vna Ninfa d'ayguera,
Y sos fingits arrebols,
Era Martir del Diable,
Y de ma Vida la Mort.

y de molts altres llocs, que pera escusár prolixitat, se deixan.

Aquest fonc lo fi de la Vida del Doctor Vicent Garcia, Rector de Vallfogona: Pero lo seu Nom viurà ab la Eternitat dels anys, y ab la duraciò dels Segles. La Mort no te jurisdicciò sobre las Memorias de aquells, que se han eternizat à si mateixos ab sos escrits.

Està

Està enterrat en lo paviment de la Capella de Santa Barbara, ahont fundà vn Aniversari per lo repós de la sua Anima, que se celebra lo dia, que s'segueix à la festa de dita Santa.

Segons asseguravа vn Vell nonagenari, qui coneguè, y tractà al Poeta, y feu paper la segona vegada, ques' representà la Comedia de Santa Barbara en Vallfogona, que fonc en lo any 1630. era Garcia de vna estatura mediana; blanc de color; la cara molt proporcionada; lo front espayòs, com se coneix be en la Calavera, que he vist; los vlls negres, y espiritosos; la boca grã, pero que nol' afeavã; los llabis vn poc grossos; lo nas de proporcionada forma; y las mans de la mateixa manera; los cabells crespats, que tiravan molt á roig, com tambe la barba. Vestia curiosament, pero sens afectació, seguint lo consell de Seneca: *Nec splendeat Toga, nec sordeat quidem.* Caminava ab molta compostura, sens procurar la Gravedat, que li era natural, y mesclada ab la alegria. Era de complexiò melancolica, propria de grans Homens, y singularment de eminents Poetas: Ho era Garcia, y no poguè faltarli tal humor. Asseguran los Erudits, quel' adventici Furor Poetic naix, entre altres causas, de la acrimonia de vna encesa melancolia per los afectes internas, es à saber, de la Ira, ó del Amor, que tenen facultat de infundir facundia en los animos: Y de aqui diguè Iuvenal:

. . . . *facit Indignatio versum.*

Perdona, Lector, esta digressió.

Dormia poc, empleant aquellas horas destinadas á las funcions de la Naturalesa, ó en lo estudi, ó en la composiciò, ab vn animo incançable. En la conversació era amable, y entretingut, sens frisar ab lo mordàs, ni profá. Casi totas estas cosas las dona à compendrer aquell Soneto de la pag. 25. Que molts (y no sens gran fonament) lo afillan al Gran Numen de Don Ioan de Boxadòs, Avi de Don Ioan Anton de Boxadòs, vuy Comte de Çavellá, qui, ab la Nobilissima sanc de sos Progenitors ha héretat las Virtuts, y Ciencias, que tant resplandiren en sos Antepassats, y ab singularitat en sos Avi, y Pare, que foren lo Regalo de las Musas del Parnás de Catalunya, com ho es vuy, ab vniversal admiració, lo Comte, Dignissim President de la molt Illus-

tre,

Digitized by Google

tre, Docta, y Savia Academia dels Desconfiats, à qui anima vn delicadissim Esperit, en lo estil del qual floreixen totas las delicias, y totas Gracias de las Musas.

Fonc tant desgraciàt Nostre Garcia (conforme se ha vist en lo discurs de sa Vida) ab la cabuda, que trobà en lo agrado de Princeps, Prelats, y Nobles, que per mes, que estos volian afavorirlo, y exaltarlo, sempre la Fortuna los feu olvidar, ó descuydar las millors ocasions, mostrant: Que son gran poder excedia á la Magnanimitat, y Beneficencia dels mateixos Princeps: que es lo major encariment de la sua obstinada Tirania. Que be lo may bastantment alabat Iuvenal!

Si Fortuna volet, fies de Rethore Consul:
Si volet hæc eadem, fies de Consule Rethor.

Sobre tot es de admirar, que havent Don Pedro de Moncada, Bisbe de Gerona, allargát los anys de la sua vida, casi fins al principi del vltim, que visquè Garcia, y haventse aquest conservât sempre entranyablement en la gracia del Bisbe, may consegui altres favors, ò premis dels passats serveys, sino aquells, que se redueixen à las acostumadas paraulas de vn afecte verdader; no obstant, que constava be al Bisbe Don Pedro, quant tenue era la Rectoria de Vallfogona; puix havent totas las de Catalunya aumentát sos reddits per mitat, ab la ocasió del major numero de Parroquians, y major cultura de la terra, vuy dita Rectoria no excedeix lo valor de 500 tt ₰ Barcelonesas, com me assegurà lo Rector, que vuy viu.

Insinuá Garcia la pobresa de la sua Rectoria en la pag. 51. col. 1. ahont diu:

Aixi fundo mon descans
En ma *Pobresa* mateixa.

En la pag. 48. col. 1.

Musa, que pretens de mi?
Quet' dol en ma fantasia?
Deixamela; y algun dia,
Posa à mos deliris fi:
Si tant *flaca* la escapi
De tos *dejunis*, que apenas,

Me

Me corre humor per las vênas;
Gentil està per Oracle,
Quant viu casi de miracle,
No respirant sinó penas.

y poc després, queixantse lo Poeta de la sua Pobresa, y de la poca ditxa, que tinguè ab los Princeps, diu:

Puix que diré à ma esperança
De ma sort justa, ò injusta,
Essent ab causa tant justa,
Alberg de desconfiança?
Pero rompré la balança,
Que de ma sort, y ventura
Poquissim pes m' assegura:
Vejàm per via de engany,
Si podré curar lo dany,
Autor de *tanta amargura*.

en la pag. 50. col.

Pero, en la *morta esperança*,
Tant à vostra Ditxa avans',
Que ni del que tinc en mans,
Ne puc tenir *confiança*:
Rompeu aqueixa balança;
Que de la mia també
Dos mil trossos ne faré:
Y seguiu lo dols engany,
Mentres jo del *Desengany*
L'aspre cami seguirè.

en la pag. 56. col. 1.

Lo Poeta singular,
Que te botiga parada,
Hont sa passiò enamorada
Tothom li porta à solar,
Diga: Com, ab tant trobar,
May troba substancia, y suc
En Casa del Comte, ò Duc;
Ans la venda al *Desditxàt*

d Ste

Sec lo porta, y *desmedràt,*
Be, com al gossos lo Cuc?

en la pag. 120. col. 1.

Per quatre fulls de paper,
Hont *mas desditxas no plor;*
Sino, quem' ric del que passa,
Y á ma *Soledat* fas jocs.

en la pag. 121. col. 1.

Ia no vull seguir mes Princeps,
Sino jaurem' assi, al Sol;
Quel' pujar escalas d'altre
M' ha pensat portar al Clot.

y finalment en la pag. 171. col. 1.

Esperanças mal cumplidas
Pagaren serveys tant bons,
Alimentantme del ayre,
Com si fos Camaleon.

Tingué Garcia per especials Amics à Don Ioan de Boxadós (de qui ja se ha fet menciò) y al Pare Fr. Ioseph Barberà. De aquell parla en la pag. 122. col. 1. ahont diu:

Lo Regalo de las Musas,
Don Ioan de Boxadós,
Nom' vol *conduir la mia,*
Perque li cuyne en Vallmoll?

del Pare Barberà se recorda en la inscripciò, que escriguè à la Capella de Santa Barbara, conforme se ha vist; y en la pag. 87. col. 2.

Lo Pare Fra Barberà
Tambè esperantvos està.

AQuestas son, Lector, las noticias, que he pogut adquirir, de la Vida, y Succesos del Gran Garcia. Si vituperas l'estil de la Narraciò (que ha tingut per nivell la Veritat, y per pauta la Sensillesa) almenys alaba lo treball, que he pres, pera que estos borrons servissen, com de trofeo, à las glorias de ton Conterraneo, y Patricio, puix totas resultan en lo mes clar lustre de nostra Catalunya.

Aqui

Digitized by Google

Aqui dono fi;perque ja oig las veus del Rector dels Banys, mon Charissim Amic, deorde del qual soliciti estas noticias, y ani à Vallfogona. Escoltal',y ab lo gust, que oitàs las suas clausulas, recompensaràs lo disgust, que encontràres en las mias. Vale.

SI DELS FUNESTS DECRETS DE LA PARCA fós proporcionát indult lo merit, permaneixeria sens dupte immortal lo Insigne Vicènt Garcia Rector de Vallfogona; puix en cada una de sas Obras vincula repetits assumptos à la admiraciò dels mes Discrets: pero com la universalitát de la humana lley no há tingut fins vuy evasió alguna, suposant no pot esmerarse la caduca falta de sa important Vida, es be que se perpetue immortal son Nom à la aclamaciò de la posteritat; persuadint no poch à la memoria, que ab tanta rahò se solicita; lo aprecio que de son numen (despres de sa lamentable mort) feu lo savi conclave en que presideix lo Pròvido Deu de Delos. En consideraciò del que, dedica lo Rector de Guialmóns, en obsequi de sas Obras, la humil ofrenda de est:

SONETO.

PAgà l' tribút à la fatal tisora
Lo credit del Parnàs Vicènt García;
Y la ploma sutil, que en ell floria,
Al mes alt del Parnás bolà canora.

Prenguela l' Deu que dos esferas dora,
Y atent al dols primor de sa armonia,
Rompè la lyra, veent que la excedia
Altre instrument, que à son impuls millora.

Cadaqual de las nóu, (may mes discreta)
Per regla del fervor, que l' Geni inflama,
Volia pera si, son metrich temple:

Pero al mirarla Apollo tant perfeta,
Feu alas de sa cima per la fama,
Y s' quedà lo demès per propri exemple.

LOS

Digitized by Google

LOS RECTORS DEL BANYS, Y DE PITALLVGA,

Exhortan (per ser cosa de importancia) que llijan esta Prefaciò, als

LECTORS.

LO anhelar los Homens gloriosos aumeñts à sa Patria, fonc en totas Edats, y Nacions, molt ganánciosa fatiga; puix son tant inseparables las glorias de aquella, dels aplausos del Patrici, que ab lo mateix acte, ab que, aqueix procura crexerli la estimaciò, li retribueix, al mateix temps, lo benefici, manant publicar tant generosa acciò als Clarins de la Fama, y gravarli son Nom en sos brunyits Taulons de Marfil; perque ni la voracitat del Temps, ni la somnolencia del olvid pugan tenirlo encubert à la Posteritat. Y encara, que tants Homens Doctes la hajan *apodada*, *per sa poca correspondencia*, *procurant*, que *quedàs en la memoria* dels Veniders sa ingratitut en Proverbi, dirè: Que aquells, que publican estas queixas, poden oìrlas, tambe de sa Patria; puix olvidats, del que li devian; y ser la primera obligaciò, en qui pot regoneixerse deutor, la recompensa, sols han desitjat sas pròprias Glorias. Pero los qui discrets han procurat anyadirli nous Lustres, aplicant l' Ingeni, que per medi del Patrio Clim, los ha franquejàt la Divina Providencia, han multiplicàt, ab vsura, la alabança.

Confessarè, doncs, que aquest interès me impulsà, á que aplicàs algun treball, solicitant, per tots los medis possibles, que arribassen à mas mans totas las Obras de aquell Agudissim

Digitized by Google

Ingeni, Fenix de Cathalunya, Regalo de las Muſas, y Gloria de la Fideliſſima, y Exemplar Ciutat de Tortoſa lo Doctor Vicent Garcia, Rector de Vallfogona, y conſegui ab, no poc, treball molts, y diferents exemplars, eſcrits, emperò, de tal manera, que ſols conformavan ab lo Titol: *De Obras de Garceni*; pero en lo demès tant diferents, que no ſe, que llegis nou exemplar, ſens advertir la gran diferencia, ab que eſtavan eſcrits ſos Poemas; admirantme, juntament, lo veurer Aquells brins de Or de ineſtimable apreci, tant per ſa delicadeſa, com per ſos quiſlats, entreteixits ab las borras, ò encenalls del mes brut apetit.

Procurì, á viſta de la certitut, que de algunas Obras tenia, en ſepararlas de las demès, que baix tant èſpeciòs Nom corrian, ſervintme de ellas, com de pauta: lo que conſeguì ab molt poca fatiga; perque ſon eſtil, ſon art, y ſa agudeſa es tant notoria, y tant inimitable, que per ſi mateixas ſolicitavan la llibertat, mirantſe com àencarceradas en tant anguſtiada, y triſta eſtancia: Puix, juntas totas, de la manera, que corrian los M. S. no ſols eran indignas de tenirſe; pero molt fora de la devoció Chriſtiana lo llegirlas: De manera, que ſols lo dir, que ſe llegian las Obras de Garcia; baſtava, peraque ſe tinguès per ben notoria profanitat; y ajuſtanthi la conſideraciò, que las, que ſe creyan Obras de tal Autor, deſdeyan tant de ſon Eſtàt, y de ſa Profeſſiò, que del que ſe podia eſperar agrahiments, devia la Pietat donarli correccions, eſtant tant lluny del verdader eſta creencia, procurì ſeparar tots ſos Poemas, perque de eſta manera, preciſàs à confeſſar als Lectors, ò bé no ſen tant Profanas obras, de Garcia, com no ho ſon; ò, ſa poca pericia, y diſcreciò; puix ni al coſtat del bo, y à ſa viſta, ſaben diſcernir, y coneixer lo mal, no podent trobar altre mes cert, y mes evident deſengany.

Conſeguil' jo, ab claredat, en la diligencià, que recomanì al Amic Rector de Pitallùga, qui me deſempenyà ab tal afecte, y efecte, que no eſcusà la fatiga de anar à Vallfogona (ahõt ſe trobava à 12. de Maig del any 1703.) y regiſtrar ab la viſta los monuments, y memorias, que en aquella Rectoria ſe conſer-

servan de nostre Gran Poeta; lo que logrà, ab lo favor, que meresquè del Doctor Iaume Pons de Anglesola, vuy meritissim Rector de Vallfogona, Home, en qui las Lletras, y la Virtut hā trobàt condigna habitaciò, com ho acreditan los emplèos, en q̄ lo ocupa son Prelàt, com son lo constituirlo Decano de S. Coloma, y Visitador del mateix Decanát, ab repetidas cōfirmacions en dits puestos. Allì encontrà lo de Pitallùga tals vestigis de sa Christiana devociò, que coneixerà qualsevol, quant lluny estava Garcia de haver compost tants imposats Poemas; si son dignes de tal nom, Numeros ab tanta profanitat dissonants. Escriguì, al mateix temps, à diferēts persones, que judiquì me podian donar algunas noticias de sa Vida: Tot ho hauràs ja advertit, en la que, ab tant acert, ha compost, lo molt Reverent Rector de Pitalluga, mon Amic, y Senyor, al qual, en vista de sa molta energia, entreguì, pera que componentla, à vn mateix temps, lograsses, Amic Lector, Doctrina, ensenyança, y noticias; perque estavan estas tant recondidas, que ni sols lo Nom, de nostre Author, se encontrava, ab certitut; puix poden desenganyarte los M.S. que, casi en tots, lo trobaràs ab lo nom de *Benet*, fiats creurè, en lo que en alguna obra sua, que dirigia à altres Rectors, sos Amics, se nomenava axi; no advertint, fora improprietat gran, donarlos à ells los noms de Ocari, y Amintas, en metafora de Pastors, y no adaptarse, tambe ell mateix, nom fingir; lo que ben clar manifesta en la pag. 131. hont diu:

A Vos lo Pastor Amintas,
Io lo Rabadà Benet.

Nomenantse *Benet*, sols en la metafora de Rabadà.

Aplicàt ja tant treball, y que havia conduit al logro de mon intent, determini consultar ab lo Amic Rector de Pitallùga, y altres Amics de gran Censura, lo donar ditas Obras al Public; y convençut de las rahons, que podràs llegir, tant ben ponderadas, en la Dedicatoria, per lo Rector de Bellesguart, ab sa acostumada agudesa; crec quem' donà la vltima persuasiò, lo procurar, ab eix medi, excusar à la Iuventut copiar tants indecents M.S. com bolsavan, ab lo fingit nom de Garcia; assegurante, que no he advertit, en sos Metros, mes im-

modestia de aquella, que permet lo Iollu de las Musas, com podrà advertir lo qui es amic de llegir obras Poeticas, encara que sian de Autors, que tingueren lo mateix estàt de nostre Garcia, com ho hauràs vist en Gongora, Burguillos, y Calderon, essent Ingenis de tant alta Gerarquia, que tant han celebràt las Musas, y venerara sa gala tota la Posteritat.

La certitut, ques' tè, de que nostre Poeta, poc temps antes de morir, procurà sercar las Obras, que tenia, y entregarlas, à que servissen de materia al Element mes voràs, me fa assegurar; que solament escaparen del incendi aquellas, que l' Autor no tenia; ò per lo menos havian jà pogut los curiosos copiarlas, y son totas las q̃ te oferesc; que sols no se han pogut traurer à llum sis Sonetos, vna resposta à vn Rector amic seu, en Redondillas, y vn Romans, per tenir particular rahò, que me apar dissimularla; com y tambe, la de algunas cosas, que havèm deixàt de continuarlashi, ahont advertiràs los espays blancs, apareixentme, que quant se ha pogut posar part de la copla, lo demès se substituis ab puntets, que cada vn de ells val per vna sillaba; perque ningu puga culparlos defectuosos.

La Comedia de Santa Barbara (ahont demostrà lo Autor sos grans talents; puix no tenint altres modelos, que aquells, que, al mateix temps introduì als Teatros lo Gran Lope de Vega Carpio, y no alcansant lo aplauso nostra llengua, que ha logràt la Castellana, lo excedì en gran manera: Pero que molt. Qui sabia excedirse à sì mateix, que sabès tambe dexar atràs als altres?) tinc per cert, que la acabà; puix quant se feu la Benedicciò de la Capella de la Santa, se representà; Pero lo fi de ella, per mes quel' haja solicitàt, no me es estàt possible encontrarlo; si sols ha vingut à mas mans acabada de altre Ingeni; y tant altre, que me aparsem' pot culpar la advertencia, que he posàt al marge de la pag. 292. Pero se li deu alabar lo brio, que ha tingut de cotejar sos numeros ab los del Gran Garcia: y no descrec tambe, que la segona Relaciò, que es en pag. 283. es del mateix, que entre los treballs de Garcia volgue collocarla; pera poder seguir millor lo fil de la Historia.

Pero,

Pero, perque me apar impertiencia lo detenirte, puix es temps malogràt, tot lo que no se aplica à la ensenyança, ves, Amic Lector, à las Obras de nostre Garcia, y admira en ellas la gran Erudiciò, que en si enclouen, y ab la claredàt, que la manifestan; puix totas las veus de que vsa, son tant proprias de nostra Llengua, y tant naturals, que nos' veu precisàt may à mendicar, per sas consonancias, de altra llengua, com alguns, que ab lo titol de pulirla, la han tant disfraçada, que nos' la han manifestada mes estrangera, que propria. Essent cert, que qui procura tenirla ben sabuda, no deixarà de subministrarli paraulas, que ab tota expressiò, y proprietat puga explicarse, y ab singularitat, en los Versos. Ho experimenta vuy la nostra Naciò en lo Marcial Cathalà lo Rector de Bellesguart, Ornament, y Decoro de la nostra edat, en las mans del qual ha depositat Apolo totas las esperanças de la sua Gloria en la Terra; y me atrevesc à dir, que no cedirà son gran Numen al de vn Don Ioan Gualbes de Bonaventura; que es lo major encariment. Y pera que conegas, quant altre concepte forman de nostra llenguatge los Estrangers, he resolt copiarte, en llarc, la Autoritat de aquell, ja may bastantament alabàt, y admiràt per tot lo Mon, Carlos Dufresne en lo Glossari als Escriptors de la mediana, y infima Llatinitat en lo tom. 1. en lo Prefaci del Glossari de las causas de la Llatinitat corrompuda pag. 29. desd el numero 34.

XXXIV. AT quam Romanam nostri, *Limosinam* appellavere nõ modo(*a*) Itali sed & Hispani præsertim, apud quos diu in vsu fuit. Ex quo enim exacti ab Hispania Mauri, redactum est potissimum vulgare Idioma ad tres Linguas, Vasconicam, seu Biscainam, quæ in Biscaia, Navarra, Guipuscoa, & Alva obtinuit: Castellanam alteram, quæ rarioris fuit vsus, vtpotè barbaris aspersa vocabulis, à quibus tum demùm est purgata, cum ad vnicum Principem tota Hispaniarum potestas rediit. Hac autẽ Lingua vsi præsertim Castellani, Toletani, Leonenses, Asturienses, Ex-

(*a*) *Dant. in purg. cant. 26.*

tremadurenses,& Granateses. Sed & viguit in Gallicia, Andalucia, Lusitania, ac Aragonia, exteris subinde vocabulis, Arabicis, Francicis, alijsque intermixta. Tertia denique fuit Limosina, cuius vsus fuit in Catalania, in Comitatibus Ruscinonensi,& Ceritanensi, in Aquitania, Occitania, atque adeò, vt Scriptores Hispani volũt, in ipsa Regum nostrorum aula. A Catalania in Valentiæ, Maioricę, & Minoricæ Regna postea transijt, quod ea ad Barcinonẽses Principes perinde spectarint.

XXXV. De Limosinæ Linguæ origine, ac nomenclatura varia varij scripserunt, (*a*) Calça, (*b*) Escolanus, & (*c*) Andreas Boschus à Lemovicum, Vrbe Galliæ Notissima, denominatam volunt, indeque in Catalaniam transijsse, cum Francorum nostrorum Exercitus Pyreneos Montes transgressi has insedere Provincias, ex varijs tum Gẽtibus conflati, maximeque ex ea Occitaniæ parte, in qua sita est Vrbs *Catalens*, cuius Incolæ toti Catalaniæ nomen dedère, vti Catellus, & Hispani Scriptores volunt. Vt vt sit, constat idem esse feré Catalanorum Idioma, quod Provincialium nostrorum, quod in Catalaniam inductum à Comitibus Barcinonensibus vero proximum est, ex quo Provinciæ Comitatum suis adjunxère dominijs. Ea quippe Lingua nitida adeo, florida, culta ac polita habita est, vt nulla ferè extiterit Regio, in quam non immissa fuerit, cum Maximè in Principum aulis Magno in pretio haberentur Poetæ Provinciales, eorumque poemata, vt genio quasi dotata singulari, vbique ferè legerentur Escolanus,& Boschus de hac Lingua Scribentes, aiunt, quod fuit: *Tant graciosa, Cortesana, Sententiosa, y dolça, que noy ha llenga que ab mes breus paroles, diga mes alts, y millors Cõceptes tenint en tot vna viva semblança ab sa Mare Latina. Ella fóc la que la doná Principi als Versos, y Rimes que vsaron en Roma, Cantant ab elles ab so de consonancies, las dissonancies de las passions ab aguts, y dolços pensamẽts, &c.* Subdunt deinde huius Idiomatis

(a) *Calça in Catalania c.* 16.
(b) *Escolanus in Hist. Valentiæ to.* 1. *c.* 14.
(c) *Andr. Bosch. de titul. honor. Catalan. l.* 1. *c.* 2. §. 4. 5. *l.* 2. *c.* 17.

Vo-

Vocabulis crebrius poëmata sua aspersisse Petrarcham; quod observarunt etiam eius Interpretes. Raymundus Montanerius qui vixit circa annum 1300. Historiam suam hac lingua exaravit: & (*d*) Carbonellus in Chronico, eiusdẽ Idiomatis Tabulas variaque acta descripsit. (d) *In Chron.*

XXXVI. Certè linguam hanc, Provincialem scilicèt, in Regum nostrorũ Palatijs primitus vsitatam, evincũt quæ ex ea delibavit (*a*) Nithardus, à quo Romana appellatur, quæ haud omnino diversa ab ea, qua vtuntur Provinciales nostri: quod facile erit assequi vtramque comparanti. Vnde rectè, opinior, dixit (*b*) Vadianus, Salicam Legem Romanos, hoc est, Provinciales vocare, qui Romana, id est, Provinciali lingua vtebantur; Cum Provincialium nomine omnes de Alvernia, & Vasconia, & Gothos Provinciales appellatos autor sit (*c*) Raymundus *de Agiles*. Vt vero res plana fiat, placet Sacramentum Ludovici Regis, cuius meminimus, Romana Lingua descriptum à (*d*) Nithardo hic proponere: *Cumque Karolus*, inquit, *hac eadem verba Romana Lingua perorasset, Lodhvvicus, quoniam major natu erat, prior hac deinde se servaturum testatus est: Deo* (*e*) *amor, & pro Christian poblo, & nostro comun* (*f*) *salvamento dist di en avant, in quant* (*g*) *Deus* (*h*) *& Savir* (*i*) *me dunat, si* (*k*) *Salvarejo Cistmeon fradre Karlo & in adjudha, & in cadhuna cosa, sicũ om* (*l*) *per dreit son* (*m*) *Fradre Salvar dist,* (*l. dust.*) *in ò* (*n*) *quid il mi altre si fazed, & ab Ludher nul plaid nunquã prindrai, qui meon vol cist meon fradre Karle in dãna sit.* Quę sic Latinis istius sęculi Verbis sonant: *Pro Dei amore, & pro Christiano populo, & nostro cõmuni salvamento inantea* (seu deinceps) *in quãtũ Deus sapere, & posse mihi dederit, salvabo* (seu Salvum & Incolumen præstabo) *hunc meum fratrem Karolum, & in auxilio, & in vnaquaque causa* (i. re, Gall. *chose*) *vt homo per drictum* (seu jus) *suum fratrem salvare debet*, in *eo quod ille mihi alter faceret, & cum Lothario nullum placitum vnquam capiam, quod mea voluntate*

(a) *Lib. 3.*
(b) *Lib. de Monast. Germ.*
(c) *In Hist. Hierosol.*
(d) *Bodin. l. 5. c. 6. p. 633.*
(e) *Amur*
(f) *Salvament.*
(g) *Ds.*
(h) *Sanir.*
(i) *Pordi.*
(k) *Salverio.*
(l) *Por.*
(m) *Fradra.*
(n) *Qui id vn altresi faret.*

huic

huic meo fratri Karolo in damno sit. Sacramentum verò populi Romana pariter Lingua sic describit idem (o) Nithardus: *Si Lodhvuigs Sagrament que son fradre Karlo jurat, conservat, & Karlus* (p) *meos sendra* (f. senior) *de suo* (q) *part non los* (r) *tanit, si ji returnar non* (s) *lint pois, ne jo ne veuls* (al. neuls) *cui eo returnar* (t) *int pois in nulla adjudha contra Lodhvuig nun li juer.* Id est, Lingua eiusce ævi Latina, quantum licet assequi: *Si Ludovicus sacramentum quod suo fratri Karolo jurat, conservat, & Karolus meus senior ex sua parte non illud tenet, si ego retornare non possim, vel nolim ad eum retornare, in nullo ei auxilio ero contra Ludovicum.* Vbi observare licet in Romana veteri ista Lingua, servatas ac vsurpatas aliquot Latinas voces, vt *amor*, *nunquam*, *jurat*, *conservat*, *contra*, *in damno sit*: præterea alias Francis nostris haud ita pridem in vsu, vt *salvarejo*, vbi nostri *sauverai-je*, *adhudha*, pro *ayude*, quomodo Picardi, dicunt: *meon vol*, vbi nostri, *mon voill*, *&c.* Quædam etiam alia occurrunt vocabula malè descripta, vt *salvar dist*: legendum enim *dust*, id est, *debet*: nam Theotiscum hoc loco præfert, *scal*, quod idem sonat apud Keronem: & in sacramento populi, pro *meo sendre*, Bodinus habet *sender*, sed legendum videtur *senior*, quæ vox vulgaris vsus etiam erat. Pro *tanist*, Bodinus habet *taint*, *i. tenet*, quemadmodum Normanni etiam efferunt. Quæ sequuntur paulò intricatiora sunt: *si jo returnar non lint pois*, hisce reddidi: *si ego retornare nequeo*, sic enim Theotisca sonant; *nemag* quippe idem valet quod *nequeo*, *non possum*: *mag* exponitur *possum* apud Keronem. Reliqua quæ non magis sunt expedita, nescio an benè reddiderim, *ne jo, ne neuls*, (al. *veuls cui eo returnar nit pois*, vbi *pois* Theutonice redditur *mag*, *i. possum.* Neque etiam voces postremæ planæ sunt, *nun li juer*, vbi legendum puto *fuer*, *i. fuero*, nam Theotiscum hoc loco præfert *ne vvirdhit*, quæ vox, vel certè *vvirthit*, quæ eadem est,

(o) *Bodin.*
(p) *Meo Sender.*
(q) *Par.*
(r) *Taint.*
(s) *Luit.*
(t) *Me, vel nit.*

Digitized by Google

est, *fuerit*, exponitur in Capitulari Theotisco Ludovici Pij apud (*v*) Brovverum, vt *theru*, non semel pro *ipse*, *ille*, ponitur, quæ vox occurrit in eodem sacramento: vbi enim *ne neuls*, Theotiscum præfert *noh thero*. Atque hæc quidem Romana Nithardi, licèt mendis vtcumque carere non dubitem, velim Lector Conferat cum veteri charta vernacula in Ruthenensi Comitatu, vbi lingua Lemovicina perinde vsurpata sub Ludovico 6. hoc est circa annum 1150. exarata, quam descripsimus ex (*x*) Tabulario Abbatiæ Conchēsis, vt Idioma eiusce ævi cum Idiomate ævi Carolini comparet.

(v) *In pro parasc. annal. tre vir. num.* 14.

(x) *Ch.* 566.

Ego in Dei nomine, ego Hector, & Pontius de Cambolas, & ego Falcas, daquesta hora ad enant ella Villa de Pradis, home ni femena de las crodes enins non y pendren, ni ly feren, ni ly queeyren, ni son aver, no ly tolran, ni fac nou lo faren, ni deforas los crous home ny femena que sien en la villa sia esta dehors, se per forfactura que faran aquez no no faxian, & à quono faran tro el Abat, & al Priour, quella villa tenria clamat ò acsem una vice vel duas. Et se els reddezer nos ò fazio, que non preßen subre nostre dreich, & senescian, & ò esfrangrian fers XIII. dias al so moniment del Abbat, ò de so messatgue, ò del Mongue, que la vila tenria, ò de so messatgue, ò emēderan aissi ò tenren, & ò atendren per fe, & senes engan per eis Saints Evangelis. Authores Ademarus Ruthenensis Episcopus, & Odolricus Archidiaconus, & Guillelmus & Azemarus Dauriat, Bac de Petra bruna, Folquenis de Segur, Bernardus qui vocatur Græcus, Bernarz Guiralz della Salas, Bernarz de Cannet, Deusdet de Caunat, & Peire de la Vallada, Rainalz lo Monges, & altre molt que ouiro, & que audiro. Regnante Ludovico Rege.

Dissimula (Lector) à ma insuficiencia, los errors de esta Carta; y servescam de disculpa lo no haver perdonàt treball algu, sols pera que poguesses ab facilitat lograr tal conveniencia. Deu te guarde.

Elogia

Elogia à las Obras del Doctor Vicent Garcia, Rector de Vallfogona, son carissim Amic, lo Rector dels Banys, mes ab la voluntàt, que ab la expressiò de aquest

SONETO.

DE aquell Riu, que secàt no ha vist Espanya,
Beguè, per refrescar nostra eixutesa,
Lo Gran Garcia, fent naturalesa
Del que tant, en los mes, es cosa estranya.

Guiàl' sa gentil Naya à la Montanya
Del Parnàs, confiant en sa Agudesa,
Que mirantlo las Nou, sens estranyesa,
L' Alegria, ab aljofars, sos vlls banya.

De la Mina d' Apolo mes preciosa,
Ab Diamant de quilats tals lo regalan,
Y ab tal raig de Elicóna lo refrescan:

Que d' Ellas lo cuydado jà reposa,
Seguras, que à son *Fondo* pocs igualan;
Encara, que en la *Taula* lo excedescan.

Lo

SONETO.

COm jà Cygne canór, se oì Garcia
Del Ebro en las Riberas caudalosas,
Ab veüs, en lo Elegant, tant abundosas,
Com raudals en sas Linfas descubria.

Bolà al Parnàs, y oìntlo allà Thalia,
Pujànt de punt, ab veus tant armoniosas,
Acudiren las Nou, sembrant de Rosas
Lo nevàt de sas galtas, aquell dia.

Tanta Gracia, en Garcia està cifrada,
Digueren, *que dels Morts, es clar l'hereda;*
(Seguint del Antic Sami la Sentencia.)

Puix la Gala dels Grecs te millorada,
Dels Llatins la Agudesa, en Ell se hospeda;
Lo que be nos ho mostra la Experiencia.

A la

Digitized by Google

A la Ciutat de Tortosa felis, y fecunda Mare de Don Francisco la Torre, y del Rector de Vallfogona, lo Rector de Alcanà.

SONETO.

QVe de Marte en la Escola, gloriosa
Fores Yberia, es clar; pues Roma Amiga,
Colonia t' solicita, y enemiga
Te fuig Carthago, al pas, que victoriosa.

Aclamarte Exemplar, ditxa es famosa,
A que Invencible ta Constancia obliga;
Blasó de ta Lealtat, y ta fatiga,
Duplicarte la Palma generosa.

Pero al pas, que ab la Torre, y Vallfogona
Dels Lirics Princeps, de la enveja calma,
Ta Antiga Torre, y Palma s' multiplica,

Tant elevada la atenció t' pregona,
Que aclama Fenix tan Sagrada Palma,
Y ta Torre del temps burla publica.

Lo

Digitized by Google

Lo Rector de Valldellonses, al Autor

SONETO.

CIsne Immortal, ò Fenix, que à la Fama,
(Que ni del temps, ni olvid voràz tisora
Ha pogut minorarte) en esta hora
A impulsos naixes de Apollinea flama.

Tu, à qui lo Mon vniversal aclama,
Digne de aquella rama (burladora
Del Rayo mes actiu) que Phebo adora,
Y encara es poc blasó, sa esquiva Rama.

Gloria del Ebro, honor de la ditxosa
Fundaciò de Tubal, que en sa Ribera,
Felis te ha dat lo Ser, veu armoniosa,

En qui l' Cor de las Musas tot se esmera:
Canta, que si Amphiò, ab Lira imperiosa,
Lo insensible arrastra; tu atraus la Esphera.

Del

Digitized by Google

Del Rector de Pitallùga, Coronista de la Vida del Autor

SONETO.

TAnt remontas; Garcia, lo teu bol,
Què à ta Ploma ninguna pot seguir
(Per mes, quel' Envejós vulla mentir)
Ara escrigas de Goig, ara de Dol.

Ab rahó se gloria l' nostre Pol,
De vèuret', Major Astre axi, lluìr,
Y ab ta Llum las mes Claras obscurir,
Fente, en lo Resplandor, Vnic, y *Sol*.

Voldria, en alabarte; alçar lo Cant,
Segons lo que ton Numen Gran mereix:
Pero, que pot cantar vn Ignorant?

De las Virtuts, quel' Cel, doncs, comparteix
En tu sol, comunìcam' tant, ò quant;
Y veuràs, com, per Tu, lo meu Cant creix.

ERRA-

ERRATAS.

Pag. 1. verſ. 1. envés, litg envers. P. 5. v. 4. altre, altra. P. 7. v. 8. Deitat, Deitàt. P. 7. v. 11. Subjecte, Subgecte. P. 11. v. 14. naturals, Naturals. P. 13. v. 10. diſcretas, diſtretas. P. 14. v. 11. olvit, olvid. P. 19. v. 4. jubileu, jubileu? P. 20. v. vltim, pel', perl'. P. 36. v. 14. Subjecte, Subgecte. P. 39. v. 2. propia, propria. P. 41. v. 1. tom, tomb. P. 42. v. 1. Vbert, Obert. P. 47. v. 24. perſervat, preſervat. P. 43. col. 2. v. 32. aguardavos, aguardauvos. P. 55. col. 1. v. 2. Algun, Algun'. P. 56. col. 2. v. 6, forſa lo vell, forſe lovel'. P. 61. col. 1. v. 17. junts, junt. P. 68. col. 2. v. 27. recull, recullì. P. 79. col. 1. v. 9. Ahont, Hont. P. 80. col. 2. v. 16. oficiò, aficiò. P. 84. col. 1. v. 19. Ccl, Cel. P. 85. col. 1. v. 16. procuran, apuran. P. 100. col. 2. v. 28. mes de pietat, mes pietat. P. 100. col. 2. v. 31. trobat, robat. P. 101. col. 1. v. 1. diguili, diguéli. P. 113. col. 1. v. 23. Perdone, Perdon'. P. 165. col. 1. v. 6. altres, altras. P. 180. v. 2. Cienes, Cignes. P. 181. v. 19. à Arago, à la Iana. P. 190. v. 14. fou, fonc. P. 188. v. 26. Cap, Caps. P. 211. v. 25. arribaſſen, arribaſſes. P. 222. v. 32. mes, molta. P. 228. v. 2. ellas ſe, ellas'. P. 240. v. 28. Confiàt, Cançàt. P. 254. v. 1. venſut, vençuda. P. 254. v. 17. las majors, Al menjar. P. 257. v. 28. vn, A. P. 254. v. 23. del Pla tenia, quel' Pla tenia. P. 254. v. 28. ocuparan, ocupavan.

PRO-

PROTESTACIÓ,

QVE LOS RECTORS DE PITALLVGA, Y DELS BANYS fan, en nom del Poeta.

SI en los Poemas se troban alguns llocs, ahont, exaltantse la Bellesa humana, esta sia parangonada á cosas Sobre-Humanas, ò Celestials: ò be, exagerantse las penas amorosas, estas sian igualadas á las infernals; se ha de suposar, que semblants cosas se han dit per vn mer Hiperbole exornatiu, y pera conformarse ab l'vs dels Poetas. Axi mateix las veus *Fortuna*, *Fat*, *Destino*, y *Sort*, se deuen entendrer per las *Segonas Causas*, obedients, à la *Soberana Vniversal Causa*. Per *Paradis* ha volgut significar l'Autor *Cosa Amena*, y *Deliciosa*: Per *Angel*, *Idol*, *Deessa*, entengué *Donàs de bellesa estremada*: Per *Celestial*, *Sagrat*, y *Divi*, volguè, que se entenguès *Cosa excelent*, y *Digna de Reverenciar*: Per *Adorar*, se ha de entendrer *Reverenciar humilment*. Per vltim l'Autor, ò los sobre dits Rectors en son Nom, protestan, que totas las Veus, y totas las Sentencias, que apareixen atrevidas, ò profanas, axi, com foren vsadas de tots los Poetas, pera fer mes gustosa, y espiritosa la Poesia, de la mateixa manera, en los Versos de *GARCIA*, se deuen interpretar ab sentit, que no discorde de la Catolica Veritat.

POESIAS

Digitized by Google

POESIAS VARIAS DEL Dr. VICENT GARCIA, RECTOR DE VALLFOGONA.

AL CRITIC LECTOR.

SONETO.

ARa baixes la vista envès la immunda
Gruta del Vnivers, alberg de pena,
Hont ja mes se ha avingut la llum serena,
Ab las tenebras de la Nit profunda.
Ara en lo Cel, que de claror abunda,
Mires dels Signes la dorada vena;
Y en la gran Bola de alimarias plena
Las pollagueras fermas, hont se funda.
Ara ten vajas à la terra freda,
A qui lo Sol, ab raigs escassos, mira;
O, à la que lo Equinocci mes abrasa.
Entres en mar tempestuosa, ó queda;
En terra estigas, sossegàt, ó ab ira:
Sempre, pio Lector, seràs vn Asa.

Digitized by Google

AL MALEVOL LECTOR.

SONETO.

IX la prodiga llum, que ab ſutil ralla,
Per vn eſcàs foràt al pres viſita,
Del ſomni greu deſperta, y reſuſcita
Del guſt amarg la debil revivalla.

Al Navegant, que ab fragil buc treballa,
Vens la furia del Mar, caſi infinita,
Y ab la bevenda amarga alli bomita
La vida, y lo vaixell ſe obra, y encalla.

Al Privàt, que en las faldas de Fortuna
Mama la dolſa llet, y ab fas doblada,
La llanſa de ſon pit, en poca eſtona.

Per totas ſas anguſtias vna, à vna,
Y al bon Lector; perque es mon camarada,
Vn Tigre l's faſſa à tots la catxamona.

Digitized by Google

A la expressiva sensillesa de la llengua Cathalana.

SONETO.

GAste, qui de las flors de Poesia
Toyas vol consagrar als vlls, que adora,
Del ric aljofar, que plora la Aurora,
Quant li convinga dir, que's fa de dia.

Si de Abril parla, pinte la alegria,
Ab que desplega sas catifas Flora,
O, à Filomena, mentres cantant plora,
De ram, en ram, la llengua, que tenia.

A quis' diu Isabel, digali Isbella;
Sol, y Estelas als vlls; als llavis grana;
Llochs comuns de las Musas de Castella:

Que jo, peraque sapia Tecla, ò Ioana,
Que estic perdut, per tot quant veig en ella,
Prou tinc de la llanesa Cathalana.

Digitized by Google

SONETO.

LOs raigs del Orient desembaynava
Apolo iràt, y en espantable guerra,
Per las concavas bocas de la terra
Al Tartaro enemic ferir pensava.

Cruxia l' vent llibert, Neptu bramava,
Los Tritons rebullian baix la terra,
Peneo en sas arenas se soterra,
Tement, si acàs de Dafne s' recordava.

Las Ninfas transparents espavoridas,
Als retrets dels Cristalls fugen cuytadas,
Y dins la propria font encara temen,

Cahentne per los prats de esmortohidas,
Dels Faunos sos amichs desamparadas;
Mes, que sem dona à mi, que à tots los cremen?

A la

Digitized by Google

A la Majordona del Autor, que pelant vna fava vna vetllada, li cayguè vn tros de dent, que ſols tenia en tota la boca.

SONETO.

SOla vna mija dent, que li reſtava,
De totas las demès à la mia Tia,
Ab la qual mil hazanyas emprenia,
L'altre nit li va caurer, pelant fava.

Turbas, y diu, molt enujada, y brava:
En fava tot mon mal cifràt venia,
Tallant deſde la flor primera mia,
A fins eſta penyora, que m' reſtava.

Io detingui la riſa, y à la Vella,
Conſolantla, digui: *Que ab las genivas*
Iguals, me pareixia mes gracioſa;

ço es, que m' feya mes riurer; Pero ella,
Llançantla alegra entre las flamas vivas:
Maleyta, diu, *la dent tant enfadoſa.*

SO-

Digitized by Google

SONETO.

BRama, ocupada de rabiosas penas,
Del fort Lleó la natural feresa,
Quant lo astut cassador, ab sa destresa,
Lligàt lo deixa ab trampas, y cadenas.

Brama ab mil bocas de brumera plenas,
En senyal de sa fam, y sa bravesa
Lo Mar, que après, ques' menja la riquesa,
Escup' la nau, com os, en las arenas.

Brama lo Cel, si ab qualitats contrarias,
Los Elements en sas regions se alteran,
Ab que l'ayre condensan, y l'inflaman.

Braman las infernals, y temerarias
Furias, quel' fi de son dolor no esperan:
Peró mes propriament los Asans braman.

Als

Digitized by Google

Als desmays, que patia vna Donzella, nomenada Lucrecia Sagristàna.

SONETO.

EIxos desmays, que ab desigual cruesa
Executan, Lucrecia soberana,
La gracia de eïxa cara mes, que humana,
Que al cor recull gran part de sa riquesa.

Alguazils son de Amor, que à eixa Bellesa,
Mil pensions, no pagadas, li demana;
Que no repara en veureu's Sagristana,
Qui à la Dêitat mes sacra tinguè presa.

Nou's queixeu del Amor, que per vos mira,
Mentres lo vil, y odiós nom de Deutora
En Subjecte tant ric li desagrada.

Guardau de incorrer en sa interna ira,
Advertiu, queu's desitja acrehedora,
Imaginau queu's vol descarregada.

Re-

Digitized by Google

Refereix la malicia de vn villano, perque en ocasiò de vn gran temporal, estant ausent de la Rectoria, lo Autor diguè: Que las nuvoladas eixian de la. . . del Rector.

SONETO.

DE las exhalacions, quel' ayre cria,
Vna cruel batalla se engendrava,
Temerosos tambors lo Cel tocava,
Y disparava espessa Artilleria.

Ia l' ayre de tenebras se cubria,
Y la fogosa flama se illustrava,
Escassa era la llum, la fosca brava,
Ni bona pera Nit, ni pera Dia.

Ab oracions devotas lo Vicari,
Y tot lo Poble junt, ab mans plegadas,
Feyan pias pregarias al Senyor;

Quant à deshora vn Cuyro temerari:
Ques cansan, diu, *que aquestas nuvoladas*
Ixen de la . . . del Rector.

A la

Digitized by Google

A la vanitat de vna Dama, que desdenyá lo casarse ab vn Cavaller, persuadintse no ser tant bo com ella, essent tots de vna mateixa Prosapia.

SONETO.

DE la Arca, hont se embarcà Naturalesa,
Saltà Jafèt, las ayguas sossegadas;
Y en lo punt se li foren entregadas
De Europa las Regions, y Terra estesa.

Y com fos la Muller de gran empresa,
Ab sa ventri-cultura, en breus anyadas,
Tinguè de humanas plantas adornadas
Las terras, despulladas de bellesa.

Tubal fonc lo primer, que en nostra Espanya
Trasplantà la muller, y flori en ella,
Y es lo Tronc de la rama vostra, y mia.

Sent aixi, la molt Dama, que se estranya?
Podrà fer vna rael tal maravella,
Brotar Cardots, y rams de Satalia.

Digitized by Google

Despedeixse vn Galan de sa Dama; cansat de adorarla, sens haver logràt alguna correspondencia.

SONETO.

AY! cap de tal en mi, no so Mussol,
Que à vna Careta, que m' fa eixir de lloc.
Haja cremàt encens, y fet mes foc,
Que feren los Egiptes al Deu Sol!

Y que haja bavejàt, com caragol,
Imaginant ab son florit badoc,
Y que, fentme favors de poc en poc,
Pensàra ser volgut, vnic, y sol!

Ben haja pera sempre, vn desengany,
Que me ha portat à temps, que he conegut,
Que de açó no n' puc traurer algun guany.

Y puix à tal extrem so ja vingut;
Antes de no arribar à major dany,
Estic per no ser Asa resolut.

Ala-

Digitized by Google

Alaba lo Autor à vn Poeta Aragonès, nomenat D. N. de Heredia.

SONETO.

EStic pera posarme dins de vn foc,
Qual Numanti frenetic, y arriscàt,
O llançarme, com vn desesperàt,
De vna Torre molt alta, ó mes alt lloc.

Que sia vn home jo, pera tant poc,
Que sols per vn Soneto començat,
Ja mes lo consonant haja trobàt,
Que de sercarlo me so tornàt groc?

Vos sols, Heredia, sou lo que podeu
Mostrar, que haveu begut de aquesta font;
Y pera mi tots los demés son fum.

Ab tal facilitat los versos feu,
Que per als Forasters serviu de Pont,
Y als que son naturals serviu de Llum.

Digitized by Google

Prega lo Poeta á ſon Amic (á qui nomena Tirſis) li reſponga à ſas cartas.

SONETO.

TIrſis, aixi del vn, al altre Pol
La Famau's alſe trenta mil Altars,
Y en cada boca dels eſteſos Mars
Vn Colós; y en Eſpanya vn Mauſeol.

Y l's Cygnes de la vora del Pactol
Se muyran de pepida à milanars,
Celebrant voſtre nom ab ſos cantars,
Y Cygne vos reſteu perfet tot ſol.

Aixi Deu vos deslliure de mal fat,
De tacas la Sotana, y lo Manteu,
De Biligonorrhèa los ronyons.

Y aixi arribeu, de ſimple Tonſuràt,
A concedir en Roma vn Iubileu:
Eſcriviume, ſiquiera, dos renglons.

Quei-

Digitized by Google

Queixas lo Autor de la abundancia de Poetas.

SONETO.

PLantant Llorers junt à las Cristallinas
Limfas, que foren del Pegàs vngladas,
Estavan vna de estas matinadas
Las Musas, fetas vnas Clavellinas.

Veulas Apolo, y com ja las Divinas
Colors de aquellas caras delicadas
Mostrassen clarament, quant fatigadas
Restavan de plantar, las pobras Ninas.

Volguel's dar entenent, que se ofenia
De trobarlas à totas tant discretas
Dels Oficis tocants à sas persònas.

Y per disculpa li diguè Talia,
Ia son tants los que vuy fan de Poetas,
Quen's faltaràn Llorers, pera coronas.

Digitized by Google

A una Mossa, que desdenyant als Cavallers, se aficionà à un home de baixa esfera.

SONETO.

ENtre sos braços dolsament tenia
Pres à Medoro Angelica, y estava
Ella en los seus tant presa, que dubtava
Lo Amor, en qui dels dos mes dret tenia.

Y dientli, que de ells no l' soltaria,
Si de alli fermament no li jurava,
Que en quant la humana vida li durava,
A qui l' amava tant no olvidaria.

Com es posible responguè, Senyora,
Si vos sou lo meu cor, y mia vida
Que visca, y queu's olvit vostre Medoro?

Queu's ne apareix à vos d' esta Traydora,
Que als Princeps desdenya, y als Reys olvida,
Y s' pert, y se apasiona per vn Moro?

Digitized by Google

A una Mossa gravada de Verola.

SONETO.

MAla Pasquau's do Deu Mossa corcada,
Bresca sens mel, trapada Celosia,
Formatge vllat, cruel Fisonomia,
Ab mes puntas, y grops, que te la arada.

De alguna fossau's han desenterrada,
Per no sufrir los morts tal companyia,
Quant eixa mala cara seu's podria,
Y estava ja de cucs mitg rosegada.

Pero, si sou de vermes escapada,
Perque siau menjar de las cucalas
(Que de mal en pijor la sort vos porta)

Mantingau's Deu la negra burullada,
Y à Deu siau, que m' par que m' naixen alas.
Y m'torno Corb, desprès, que pic carn morta.

Digitized by Google

A las travessuras de Iupiter.

SONETO.

IO no se, Amor, en que havem de parar,
Respectant de tas fletxas lo poder:
Per tu dos mil locuras vehem fer,
Sense, que algu sen puga deslliurar.

A Iupiter del Cel fas devallar,
Y fent ell lo que toca à sa Muller,
Se adorna l' cap ab fusta de tinter,
Pensant, que, per pacient, podrà agradar.

Y veênt alguns, que li va succehir
A son gust, y va vencer lo rigor
De la Dama, ab astucia de Tahur.

Han volgut imitarlo, sens fingir,
Desdenyant de sa casa l' propri honor,
Per poder escalar de l' altra l' mur.

Digitized by Google

A vna Dona, que presumia de hermosa.

SONETO.

AY! Ay! mal ajau vos, Dama Descac,
Crec, que deveu pensar, que so algun llec,
Y que no me ha caygut lo groc del bec,
Tras, que en lo Mar de Amor so estàt lo Drac.

Ab quantas fletxas porta en son buyrac,
No traurà de mon cor sols vn gemec,
Passà l' temps, que ab vn feix de llenya sec,
Pujava al sacrifici, com Isac.

Millor vn cent de Corbs la carau's pic,
Que à mi se m' dona vn clau, q̃ en vostre amboc
Me guanye marso l' joc qualsevol truc.

Que ab tot, que no so bo, ni so molt ric,
Quant l' ham enganyador, golòs, emboc,
Amor sab, que no m' pesca ab tant vil Cuc.

Avisos del Poeta à Apolo, quant seguia à Dafne.

SONETO.

A Senyor lluminos, ahont anau,
Seguint aqueixa Ingrata, que nou's creu,
Ni res vol escoltar del que dieu,
Sino, queu's deixa estar fet vn Babau?

Nos girarà, per mes que li digau,
Ni per mes requebrets, que li llançeu;
Encara que digau, que sou vn Deu,
Y que tot lo Emisferi illuminau.

Si ab dadivas lo cor no li ablaniu,
Tot lo vostre poder no serà prou,
Per aplacar sa colera, y rigor.

Donauli alguns trentins (si es quen' teniu)
Que en veurel's jou's ho pag., si ella nou's ou,
Y no se aplica à servos molt favor.

Perque ja lo valor
De las donas es tal, en aquesta Era,
Que, en veurer vn trenti, tornan de cera.

Ve-

Digitized by Google

Venus à Vulcano.

SONETO.

MArit impertinent, que preteneu,
Quant ab tant gran rigor me perseguiu,
Y aixi vostra deshonra descubriu,
Com si, fentho, guanyasseu jubileu.

Per vida vostra, que no m' enfadeu;
Perque si altra volta u's hi atreviu,
Mentres, que bellugar vos veuràn viu,
La esquenau's palmarà algun tirapeu.

Y al contrari, si veeu, y si callau,
Y lo sonso anau fent, com qui no hi vèu,
Tindreu tot quant podreu imaginar.

Anau considerànt lo que guanyau,
Sufrint; y no sufrint, lo que perdeu:
Y aixi, Marit, no hi ha, sino callar.

Digitized by Google

A vna senyora descolorida.

SONETO.

PEra curar de rael Senyora mia,
Aqueix color trencàt, q̃ ha tant queu's dura,
He ohit à dir, que tota trencadura
Facilment vn braguer la remedia.

Çenyivo l'; que si ho feu, de dia, en dia
Veureu, que lo Marfil de eixa blancura
Cobrarà l'color viu de Rosa pura,
Que als vlls de tot lo Mon cause alegria.

Jou's se vna ma tant ben exercitada,
Tant secreta, y lleal, qual vos importa,
Pera la cura, y vergonyós recato.

De vn petit *Ay*! quant molt, sereu curada;
Vn *Ay*! que dos mil gusts juntament porta:
Feuho, sino pe l' gust, per lo barato.

SO-

SONETO.

REnunciant las aradas, y las rellas
Baixa mossen Ioan de la Cabanya,
Fadri de gran ventura, y poca manya,
Fiador de casadas, y donzellas.

Fet vn bou mans, anava sempre ab ellas,
Y vna, que presumia de tacanya,
Tant sen jugà, prenentlo per la banya,
Que la hi clavà, y no gens per las costellas.

Ferida, y no per burlas, la Minyona,
Peral remey Comares se juntaren;
Qual pren lo alum, qual seda, y qual la agulla;

Mes ningun vol la Xica vellacona
De quants medicaments li proposaren:
Sino, que hi torn la banya com se vulla.

Digitized by Google

SONETO.

MAleta de Convent, Gruta de Hostal,
Frontissa rovellada de Cancell,
Malaltia perpetua de Bordell,
Florida Primavera de tot Mal.

Si pensa, que, per veurerme venal,
Me te de garrotar ab vn cordell,
Pera sacrificarme com Anyell,
Dels que en lo Born se veuen per Nadal.

Vaja à guanyar perdons, tirant al Moll,
Que no so jo Abindeme, ni Gazul,
Pera prendarme de ella, com vn Foll.

Que, sent de mal Francés prenyat Baul,
Sols la pendrè, pera que m' xucle vn moll,
Que tinc entre los pels del vll del cul.

Digitized by Google

A vna Dona nomenada Sabatera.

SONETO.

SI en eixa perxa, hermosa Sabatera,
Encaixar poguès jo vna forma mia,
Per mes ditxos, sols per assó m' tindria,
Que si España per Rey me coneguera.

Y, quant ab vos calçarme merecsquera,
Tant gust en servos Parroquià tindria,
Que per momentos me descalsaria,
Perque gosarlò cada punt poguera.

Mes no se lo Mon, perque lo nom vos dona
De Sabatera, si eixa ma agraciada
Nons calça l's peus, ans be ab grillons los lliga:

Ja de la causa mon discurs se adona,
Serà, quiçà, per fava ensabatada:
Sino, qui mes hi sapia, mes hi diga.

Digitized by Google

A vn Amant desdenyát de totàs.

SONETO.

DE ma Estela fatal la heretge cara,
Mil bocas me està fent desde la Esfera,
Vêent, que ma fe importuna persevera
Contra sa força, en perseguirme, rara.

No hi ha valor, pera la sort avara,
Que la propria esperança desespera;
Y aconte al de fe mes verdadera,
Com qui pinta ab carbó sobre mascara.

Io, que à mos desitgs vn clau no importa,
Que me'l's maten Fregonas à pedradas,
Ab fals titol; que jugo de lisonja.

Men porto mil reganys de las de Porta;
De las Ensinestradas, finestradas:
Y sobre tot desdenys de vna Mel

Re-

Retrato, que ab lo valent pinzell de la ſua ploma, fa de ſi mateix lo Autor.

SONETO.

O! Tu, que de Cervera à Barcelona,
En Roci, ó à talò paſſas ta via,
No la acabes, ſens veure al bon Garcia,
Molt Reverent Rector de Vallſogona.

Si l' vols coneixer, mira vna Perſona
De ben diſpoſta, y propria Cimetria,
Barbi-vermell, dolſa Fiſonomia,
Ras de topeto, barbas, y corona.

No hipocrit, ni profâ; alegre, y grave;
No preſumit, y entès; ſavi, y Poeta;
En tot molt aſſeàt; de raro Ingeni.

En ſuma: En veurer vn, que no ſe alabe,
Ni fa en vidas agenas del Profeta,
Admira l', y venera l' per Garceni.

Digitized by Google

SONETOS AMOROSOS.

Elogia vn Galant la hermosura de vna Dama.

SONETO.

SOn, ó Nise, la suma de bellesa,
Hont totas juntas contemplar se podan
Las mostras del vestit, que à Flora brodan
Seda, y agulla de Naturalesa.

Clavell la boca, y olor de Camuesa;
Los vlls, als vlls de Lliris se acomodan;
Tot lo demès ab dolsas bandas rodan
Las Rosas, y Jasmins ab sa puresa.

Puix, que dirè de la bellesa rara,
Del Jardi de aqueix pit, que sempre hi neva,
Y sempre està cubert de maravellas?

No com los altres, que la sort avara,
Dintre de vn dia, la bellesa l's lleva:
Que Divinas, y eternas son aquellas.

Digitized by Google

Queixas de vn Galan à vna reixa, perque li impedia lo veurer á vna hermosa Encomanada.

SONETO.

REixa cruel, que la claror divina,
Que mos vlls sercan, com à gloria sua,
Entre eixa espessa nuvolada tua
Cubres, y causas ma fatal ruhina.

No deguè eixir de la ordinaria Mina
Eixa Materia forta, odiosa, y crua;
Sino de algun Volcà, per hont traspua
Flamarada infernal, que tot ho mina.

Pero, que dic? O! Reixa generosa,
En gracia de tas queixas fas mudança,
Arrepentit adoro ta duresa.

Ja no t' vull dir, cruel, sino piadosa;
Puix tu sola has pogut, en ma venjança,
A la que à mi m' te pres, tenirla presa.

Digitized by Google

A vn Galan, que aprenguè de Solfa, pera ſuaviſar lo cor de ſa Dama.

SONETO.

EN poder de moſſen *Tuturutut*,
He començàt de apendrer, vuy, la *Ma*;
Ja m' va moſtrant los punts, que en ella hi ha;
Y ſe que lo primer es: *Gamavt*.

Joana, lo meu Idol de or batut,
Al to de mas paſsions ſe ablanirà;
Y Amor, ab dols article, juntarà
Aquell *Sol* bell, ab mon humil *Re*, *Vt*.

Puix, ſi Orfeo ſuſpengué, ab ſon contrabaix,
Las Furias infernals, y deslliurar
A ſa Muller poguè del etern plor.

Jo, que tinc lo Thenor vn poc mes baix,
Lo Infern de ſon deſdeny podrè aplacar,
Y traurer de ſas penas al meu Cor.

De-

Demanaren al Autor fes vn Soneto al temps, en que hi haguès 26. vegadas Temps.

SONETO.

T*Emps*, que ſens temps paſſares com à temps,
Si del bon tēps memoria, *Temps*, me deixas;
Cō not' llaſtimā, *Temps*, ab tēps mas queixas;
Antes, que temps me vinga à faltar, *Temps*.

De temps en temps mudanſa fa lo *Temps*,
Tu, *Temps* immoble, ab lo mal tēps me deixas,
Quant millor, *Temps*, ſe acabarā mas queixas,
Si per donarlas, *Temps*, me donas temps?

Ay! *Temps*, de temps demano ſols vn' hora,
Pera lograr, ó *Temps*, vna hermoſura,
Que temps ha, *Temps*, mon cor eſclau adora.

A ton nom, *Temps*, farè vna Eſtatua pura,
De aquell metall, que l' temps avar adora;
Y agrahirte he tot temps, *Temps*, ma ventura.

Queixas

Digitized by Google

Queixas de vn Amant vehentse tant vltrajàt del Deu de Amor.

SONETO.

AMor, que de mon be ja no se empatxa
Despres, que me ha ferit ab mortal fletxa,
Dona à mon cant lo punt de trista endetxa;
Puix per al lloc de penas me despatxa.

En vostres vlls, que cada vn es vna Atxa,
Ja no m' mostra la mort tapada, y quetxa,
Sino ab aquella furia, que l' arc fletxa
Contra mon pit lleal, que ab rigor tatxa.

La Anima, en senyal de gran desditxa,
Va ab vna rossegant, y negra clotxa
De funeral bayeta sens caputxa.

Y l' surtidor del Cor tanta aygua esquitxa,
Vêent que l' ha traspassàt tanta garrotxa,
Que al fi me ha convidat à la garrutxa.

A

Digitized by Google

A vna Donzella, que vna matinada de Ivern rentava bugada à la vora de vn Riu, devant de son Galan zelòs.

SONETO.

EN lo rigor de certa matinada
Rentar bugada viu à vna Donzella,
Que ab los raigs de sa cara fresca, y bella,
Desfeya la ribera congelada.

Com vora l'aygua la miri sentada,
Y alli, en lo seu costat, vna cistella,
Pensì, si era la Lluna, y si ab ella
Acàs la haurian los de . pescada.

No me enganyì; que es Lluna tant serena,
Com variable, à qui ab las ancias mias
Ador, qual Indio, y son valor imploro.

Mija sem mostra, y à vn Adonis plena;
Per hont estic ha mes de quinse dias,
Per esta Mija-Lluna fet vn Moro.

Digitized by Google

A vna Donzella, á qui contemplava son Amant molt trist, quant ella anava à sercar aygua à la Font.

SONETO.

PEr aygua anava lo meu Be vn cert dia,
Y foc ardent per los seus vlls llançava;
Y en los meus, ab que atent la contemplava,
Vmplir los canters facilment podia.

Lo raig del' aygua, que molt clar eixia,
Com qui li diu: *Regaulos*, murmurava;
Y quant la delicada ma banyava,
La neu, que va fonentse, pareixia.

A vn extrem arribi tant insufrible,
Y als raigs fogosos de sa bella vista
Tant se m cremava l' anima afligida:

Que pera mitigar lo ardor terrible,
Entrà en vn canter, y restà la trista
En Anima de Canter convertida.

Elo-

Digitized by Google

Elogia vn Galan la Bellesa de sa Dama.

SONETO.

NO mes comparacions, vaja tot fora,
Alabastre, Coral, y Perlas finas:
Que abreviar Piruns, y empobrir Minas,
Sols es gastar lo que vn Poeta plora.

Perque cansar lo Sol, y blanca Aurora,
Volent sempre tenir sas llums moìnas?
Rosas, Lliris, Jasmins, y Clavellinas,
Vajan en mans de la pintada Flora.

Que te que fer Cabells, Front, Nas, Vlls, Boca,
Ab tanta de quimera, y vanas faulas,
Que son pera fer perdrer la paciencia?

Alabant vostras Parts, puix à mi m' toca,
En suma dic (per no gastar paraulas,)
Que son de las Hermosas quinta essencia,

Digitized by Google

Al desdenyòs mirar de vna Dama.

SONETO.

SI los raigs, ab que apenas me tocareu,
De la llum celestial de aqueixa Cara;
Perque mon tendre cor no se abrasàra,
Ab tal pressa, Senyora, l's retirareu.

Vna piadosa crueltat vsareu,
Juntament foreu prodiga, y avara;
Puix, escusant vn mal, que be causàra,
De mil bens, y dulsuras me privareu.

Quant mes, que si mon fat venturós era
(O! Idol de mon gust, Ingrata amada)
Que fosseu ma tirana, y homicida:

Cert morir, per morir, mes me valguera,
Que lo foc amorós, no la gelada
Del desdeny, acabàs ma trista vida.

A la Hermosura de vna Dama, que passejava per la vora del Riu Segre; de la qual estava zelosa la Aurora.

SONETO.

Tota apressada la Senyora Aurora
Exia vn dia, ab tall de ferlo alegre;
Quant, ab sos peus, als arenals de Segre
Mes rics feya, que l' or, la bella Flora.

Morta de enveja la Deêssa plora,
Cubrint tot lo Orient de vn nuvol negre;
Ni ayre, ni aucell, ni flor vol que s' alegre
En tant funesta, y tant desditxada hora.

Febo, vêent à sa Amiga tant zelosa,
Travessa arrebossàt, per no enfadarla;
Ni ab vn raig solament la Terra toca.

Ab tot axo està Flora tant graciosa,
Que à la ausencia del Sol, pot repararla;
Ni s' veu falta de Llum, molta, ni poca.

Digitized by Google

A la estranyesa de vna Donzella, nomenada Iacinta, *y á la constancia de son Amant.*

SONETO.

AMo à vna Pedra, que, segons es dura;
No se, si es Anaxarte transformada;
No es de Toc, ni fonc james tocada;
Ni es de la tempestat, que en mon cor dura.

Menos es de edifici; ans be procura
Assolar lo que estimo; ni es la amada
Iman, que al nort de Amor no està inclinada:
Ay! si fora, pera mi, de sepultura.

En sa Duresa veig mos impossibles;
En sa Bellesa ador enganys forçosos:
No esper, ni desesper; sufro, y porfio.

Finesas son de Amor, y ben sufribles:
Que en empleos tant nobles, y ditxosos,
Lo Valor del Subjecte dona brio.

A la

Digitized by Google

A la hermosura de vna Donzella, nomenada Madrona, *passejantse per los Camps de Barcelona, present son Galan.*

SONETO.

PEr eixos vlls te jur, gentil Madrona,
Que no veig ab los meus cosa, que sia,
Desde que Amor volguè, que t' ves vn dia
Fertilizar los camps de Barcelona.

Estavas tant bonica, que Pomona
Per los camins floretas espargia,
Solemnizant la molta gallardia,
Que l' Cel volguè cifrar en ta persona.

Fins à las secas plantas rebrotavan,
Y, alegras de mirar cosas tant bellas,
Las de tos peus contentas adoravan.

Jo, fet vn pom de Amor, èstava entre ellas,
Mirant, que las que mes me enamoravan,
Eran de ton bell Cos las Maravellas.

Digitized by Google

A vna Dama Petita, Avara de Boca, y Peus; y en tot tant Hermosa, com Ingrata.

SONETO.

PEtita es (jo ho confès) la Tacanyona,
Que me acaba la vida ab sa cruesa;
En qui lo Cel volguè de sa Bellesa
Fer vna quinta essencia en sa persona.

Es la dolsa Boqueta petitona,
Com à porta de aquella Fortalesa
De hont Amor, reclutant tanta riquesa,
Cruels assalts à tots los homens dona.

Es tant petit lo Peu, que en vn cert dia,
Fent dos parts de mon Cor, cada sabata
Lin' va solar, y amplas li vingueren.

Si es tant petita, dones, la Perla mia,
Com es tant gran aquest dolor, quem' mata?
De vna Causeta, efectes Grans nasqueren.

En-

Digitized by Google

Encareix à vn gran Amor.

SONETO.

LAs victimas de Amor dins mi tenia,
Y de ma propia ſanc las ſuſtentava;
Perque en lo Altar, que las ſacrificava,
Menos, que humana ſanc, no ſi oferia.

Ma vida en eſt cuydado conſiſtia,
Y tant dolſa, y ſuau me la donava,
Que mil vidas alegras grangeava,
Per vna ſola, y triſta que'n perdia.

Segui lo encantament de vna eſperança,
Prova de ma paciencia eſtranya, y crua,
Fins à deixarlam' ſeca, y conſumida.

Cobri, en lloc de favor, deſconfiança;
Ham' reſtat vna vida flaca, y nua,
Ni bona pera Mort, ni pera Vida.

Queixas

Digitized by Google

Queixas vn Amant del Deu Cupido.

SONETO.

DEsvia vn poc lo arc, Cego Punter,
No vullas sempre, que tas fletxas de or
Tinyan sas puntas ab la sanc de vn cor,
Que ha tant, que reverencia ton poder.

No se de mi, que mes ne pots voler;
Que si arribar à perfecció major
Poguès ma voluntat, be sabs Amor,
Quant ha, que no estaria pera fer.

Y si es, que, llastimàt del que he patit,
Matantme prest ho pensas esmenar;
Mira abans lo que passa dins mon pit:

Veuràs, Amor, que en sols imaginar
Las circunstancias, ab que me has rendit,
Me ensenc ab novas ganas de penar.

Digitized by Google

A la ausencia de vna Dama, y à la alegria de son Galan al veurerla.

SONETO.

IA per donar vn tom mon Seny estava,
Mil transumptos la Memoria fet havia,
Ab que de la passada gloria mia,
A la Anima afligida aconsolava.

Lo Pensament dresseras li sercava;
A abreviar las lleguas se oferia,
Aplanar las Montanyas prometia,
Y cosa alguna de estas no hi bastava.

L'Anima à tal extrem era vinguda:
Quant dolentse lo Cor de sa agonia,
Vostre Retrato natural li mostra.

Adoràu's, y restà socorreguda;
Fundant en mon Amor la pena mia,
Y en vostre Amor la medicina vostra.

Digitized by Google

Compara son Amor à una gran Tempestat.

SONETO.

VBert ja lo Vaxell sens arbre, entena;
Lo Mar ensuperbit, y tempestuós,
Lo Vent iràt, y lo Cel prodigiós,
La Nit gelàda, y de tenebras plena.

Gran plor, confusió, angustia, y pena,
Combaten al Pilot trist, dolorós:
Qui ventse en mortal punt, y perillós,
Al Dia invoca, y à sa Claror serena.

Montanyas van crexent de ona, en ona,
Midint dels Nuvols negres la distancia,
Tant, que lo Mar, cançàt, jaurer pendria.

Sols en ton gran rigor contenta, y bona,
La Mar se llança, fiada en ta inconstancia:
Per ser, qual ona, en tot, la vida mia.

Digitized by Google

A vna hermosa Dama de Cabell negre, ques pentinava en vn terrat, ab vna pinta de Marfil.

SONETO.

AB vna pinta de marfil pulia
Sos cabells de finíssima atzabeja,
A qui los de Or mes fi tenen enveja,
En vn terrat, la bella Flora, vn dia.

Entre ells la pura neu se descubria
Del Coll, que ab son contrari mes campeja;
Y com la Ma, com lo marfil blanqueja,
Pinta, y Ma de vna pessa pareixia.

Jo, de lluny, tant atonit contemplava
Lo dols combat, que, ab estremada gracia,
Aquestos dos contraris mantenian:

Que l' Cor enamorat se m' alterava,
Y temerós de alguna gran desgracia
De pendrerl's treguas ganas me venian.

Digitized by Google

DECIMAS BVRLESCAS.

A VN ASSVMPTO LLEPOL.

DECIMAS.

NO serà Persona cuerda;
Ni manco, estimada en res;
Ni tampoc, bon Portuguès,
Qui dirá mal de la Merda:
Que encara, que sia verda,
Blanca, negra, parda, ò groga,
No es just, que ningu se moga,
Pera dir, sia dolenta;
Perque encara, que es pudenta,
Es antiquissima droga.

Los Droguers de Sarrià
La contemplan nit, y dia;
Yl's causa gran alegria,
Quant sels converteix en grà:
Los vns, diuen: *Merda es pa,*
Altres, diuen: *Merda es vi;*
Y sis' llevan dematí,
May de la Merda se olvidan,
Mes que mes, quant ne convidan,
A vos, à aquell, y no à mi.

Merda pera vos dirà
Algu, que no hi sabrà res,
Pensant, que es poc interès
La Merda, queu's donarà:
Si sabèra lo que fá,
Semblant Merda nou's daria;
Ans be, se la aturaria,
Per poder millor passar,
Merda, que no pot llevar,
Sino gran malencolia.

Quin home es tant imprudent,
Que tenint ple son baul
De Merda, no diga al *Cul,*
Que l' traga de aqueix torment?
Clar està: y encontinent,
Si es casàt, ve ab lo xiulell
Sa muller, y devant dell
Xiula, sona, y fa pregarias,
Pera que las voluntarias,
Isquen per aqueix portell.

Mirau, si es cosa, que importa,
Traurer la Merda de dins;
Puix cagar als dematins,
A tots los membres conforta!
Benaventurada Porta!
Que tanca tant gran thesor,
Que val mes, que plata, y or,
En qualitat, y substancia;
Y si li falta fragrancia,
Ia li sobra la pudor.

Tot asso molt clarament
Ho declara aquella historia,
Que, en lo Mon, fonc tant notoria,
En las bandas de Ponent:
Se espantarà molt la gent
De veurer lo que dirè,
Que per ser del *Cul,* no sè,
Si serà gracia, ò desgracia;
Mes jo pens' que serà gracia
Per aquell, que caga be.

Digitized by Google

A Consell se congregaren
Los Membres del Cos vn dia,
Y feren descortesia
Al *Cul*, que no lo hi cridaren:
Pero, que be, que ho pagaren!
Puix, cerrantse de campinya
Lo *Cul* sas rugas apinya,
Y la Merda detinguda
Prestament fonc corrompuda,
Y lo *Cap* se vmpli de tinya.

Lo *Cervell*, de aquells persums,
Que pujavan ja pudrits,
Tenia mitg adormits
Los moviments, y costums:
Al pit se engendravan grums,
Que nols podia arrancar,
Lo *Ventrell* per esclatar
Estava de plenitut,
Tothom deya: *Asso què put!*
Assi no si pot estar.

Lo *Cor* deya à la *Freixura*:
Que es asso, quin vent aportas,
Que tinc las membranas mortas
De rebrer tal podridura?
De hont ix tal desventura,
Que à tants membres embaraça?
Donam algun modo, ò trassa,
Per eixir de tal miseria;
Y sapiàm quina materia,
Es aqueixa, que se embassa.

Lo *Nas*, sentint la pudor,
De aquesta substancia, y suc,
A tots avisa quel' *Buc*
Te tancat lo inferior:
A tothom dona tristor
Veurer aquest pas tancàt
Per hont sabent, que enujàt
Estava lo Portaler,
Fan, que vaja vn Missatger
De part de tot lo veynat.

Est fonc lo *Nas*; y perçò
Pren la posta, com lo vent,
Y arribàt, encontinent,
Al *Cul* demana perdò:
Dientli: *Teniu rahò*
De estar enujàt ab ells:
Y que s' servis, quels budells
Tanta de Merda buydassen.
Responguè lo *Cul*: *Que ho fassen*
Per ser jo lo Cap de aquells.

Pero vull de ass al devant,
Per ser jo rugat, y vell,
Prengan de mi lo Consell,
Del que se anirà tractant:
Y nom' vajan dejectant,
Peraquent per los racons,
Perque tinc dos Companyons,
Quem' professan amistat,
Ym' estàn sempre al costàt,
En totas ocasions.

Quin membre mes principal
Te lo nostre Cos, que jo?
No so jo lo mes rodò,
Lo mes pulit, y lleal?
Entrà per lo meu portal,
Per ventura, algun boci?
Cau en ell algun mati
Plenitut de humor, y vent,
Com fan ells, que encontinent
Tot mo fan buydar à mi?

A no ser jo tant humil
De cubrir sas desventuras,
No farian travessuras,
Ni tampoc del Ioan Gentil:

Cre

Criminal fan del Civil,
Y me van sempre forçant,
Quet' vaja escopetajant,
Pera darte enfados, Nas,
Y axi non' tens de fer cas,
Si te anuig de quant en quant.
Per ma fe, que merexian,
Quel's deixàs pudrir à tots,
Féntlos tornar, com vn bots,
Puix axi m' desconexian:
Per hont, avisats ne sian,
Tu, Nas, *digasloshò à ells;*
Peraque en tots los Consells,
Sia lo meu vot primer,
Puix quem tenen menester
Tant los jovens, com los vells.
Tornaten tu, Nas, *allà:*
Digaslos lo que te he dit,
Quet' promet', alsant lo dit,
Te serè, com à germà:
Responguè lo Nas: *Demà*
Farem tots grans alimarias,
Invencions, y cosas varias,
Per haver de tu alcançat,
Que hajas obert lo forat
De las nostras necessarias.
Demanera, que lo *Cul*
Es vn Membre principal,
Y es vn assiento Papal,
Y mes antic, que Saul:
Es lo portal del baul,
De nostras necessitats,
Es clau dels thesors guardats,
Pera que ningun sen' perda;
Finalment es lloc de Merda,
Hont estam insaculats.
Ia sabeu, que qui no caga,
Per força te de morir:
Axi ho he sentit à dir,
Desde que dexi la braga:
Ia se, que diràn quem' vaga
De escriurer cosas de Merda,
Y que vna persona cuerda,
De Merda no ha de parlar.
Io responc: *Que lo cagar*
Es digne, que may se perda.

EPITAFI A LA SEPULTURA DE VN GRAN BEVEDOR, Y glotò dit per sobre nom: lo Profeta, *que mori de repente, y quedà tant gròs, que tenia tant de cintura, com de alt: habitava en Barcelona, en lo carrer dit* la Riera den Prim, *y à sa casa (per burla) la anomenavan lo* Seminari, *perque en ella recullia tot genero de gent viciosa, y vagamunda.*

DECIMAS.

SI pot jaure vn Cos rodò,
Assi jau lo de vn Profeta,
A qui la fossa fonc feta
A modo de garrofó:
La Mort non' feya menciò
Pensantse, que era barral;
Pero ell era tant carnal,
Que ab la Anima se enfadà,
Y de

Y de son cos la llançà,
Sens dolor, febre, ni mal.
Restà tant bell, y tant gràs,
Que en lloch de trista mortalla,
Lo vntaren tot de mustalla,
Perque la terra l' menjàs:
Y si tal era en agràs,
A fer presagi me anim',
Que à madurar est raim,
Fruyt de si vberrim donàra,
Yl' Seminari acabàra
De la Riera den Prim.

EPITAFI A LA SEPVLTVRA DE VN IOVE, A QVI MATAREN *per vn festeig.*

DECIMA.

ASsi jau vn Amadis
Esglay de amorosas Damas:
Nos' sab quil' ha agut à camas,
Per portarlo à Paradis:
Sabse, que es mort de improvis;
Ignoras' lo matador:
La dificultat major,
En saber, com se es fet, resta:
Sil' ha mort ab la ballesta,
O ab algun desdeny lo Amor.

EPITAFI A LA SEPVLTVRA DE VN GRAN BEVEDOR DE *Ayguardent, que mori de gota.*

DECIMA.

H*Ic jacet* lo qui creguè
Esser perservàt de Gota,
Puix de aygua sols vna gota,
Sino Ardent, may la beguè:
Gota lo agotà, y traguè
De esta vall de plors, y crits;
Y per segles infinits,
Estarà sencer son cos,
Que cuc no hi ha, que hi don' mos,
Perquel' guardan los mosquits.

Digitized by Google

AL ENGANY DEL MON.

DECIMAS.

MVsa, què pretèns de mi?
Quet' dol de ma Fantasia?
Deixamela, y algun dia
Posa à mos deliris fi:
Si tant flaca la escapi
De tos dejunis, que apenas
Me corre humor per las venas;
Gentil està per Oracle,
Quant viu casi de miracle,
No respirant, sino penas.
Servat' algun juguetò,
Puix ten' han de sobrar mil,
Quet' seguiràn per un fil,
Yt' duràn sobre vn punxò:
Mes per no dirte de no,
Ja que tant tentàt me tens,
Ym' fas tant pruir las dents
Acabam' de rematar
Lo poc gust, quem va quedar,
Quant fiu cessiò de bens.
Diuen: Que de la Poesia
Lo Amor ne es Pare, y Autor;
Per cert, jo no tinc de amor,
Cosa, que de contar sia:
Cremi la memoria mia
En acte de Inquisició;
Perque en la Lley de Rahò
Fonc heretge declarada,
Y vna memoria cremada,
Que podrá escriure ab carbò.
Puix, què dirè à ma esperança
De ma sort justa, ò injusta,
Essent ab causa tant justa,
Alberg de desconfiança?
Pero romprè la balança,
Que de ma sort, y ventura
Poquissim pes me assegura;
Vejàm per via de engany,
Si podrè curar lo dany,
Autor de tanta amargura.
Y puix à tants veig medrar,
Que entre desbarats, y enganys
Viuen alegrissims anys,
A estos tals penso imitar:
Desde ara m' vull coronar
Rey de las minas de Orient,
Pensant pert lo enteniment
Per mi la major Bellesa;
Que quant serà mes simplesa,
Tant viurè jo mes content.
No mes ja, tristesa mia,
Xupadora de sanc pura;
Iam vesto de altra figura
Tal, qual vsa vuy en dia:
O, que gala de alegria
Flamant me tinc de vestir,
Y de tristesa he de exir
Ab trassa tant peregrina,
Quant mes bella barlandina
Me sabrè persuadir.
Vull presumir de mon Tall,
Que es de las Damas martiri,
Y que tinc la flor de lliri
Ahont per vergonya call':

Digitized by Google

Y que sens algun treball,
Ni costarme vn sol diner,
Grans conquistas he de fer,
Si vull, ab Casada, ò . .
Gozarè ab esta lisonja
La gloria del Mercader.
Desgarrarè mil Lleons,
Sim' pos' per la valentia;
Y als Tigres, que Hircania cria,
Tornarè mansos gatons:
Mil trofeos, y blasons
De mi mateix pensaré,
Y tant content estarè
Ab est pler imaginàt,
Com sim' fora jo trobàt
En tot quant Cesar vencè.
Posarèm en lo Govern,
Y sols prevaldrà mon vot,
Diràn tots: *O lo que pot!*
Sens dubte es lo major Pern:
Y ab aquest contento intern,
Perl's carrers me he de estofar,
Com sil's quem' veuràn passar
Se engañassen juntament:
Y sim' fa bocas la gent,
Creurè, quem' vol adorar.
Apenas lo Historiador
Me farà senyal de Historia,
Quant soltarè la memoria,
Fentlo venir ab suor:
Si vol de Guerra, ò de Amor,
En prosa, ò en dolsa rima,
Veurà mil tretas de Esgrima,
Mil tretas de Amor veurà,
Y tot abovàt dirà:
Sens dubte quen' sab la prima.
En tota conversaciò
He de fer callar tothom;
Y serè lo major Prom,
Que diu la millor rahò:
Riuranme vullan, ò no,
Los cuentos, que contarè;
Perque jo tant mel's riurè,
Que estarán ab gran treball,
Fins que, com si fos badall,
Lo riure l's comanarè.
De est modo viurè ajustàt
A las vanas carabassas,
Que van per aqueixas plassas,
Venent per llebra, lo gat:
Y si per algun pecat
Torna ma melancolia,
Tirsis de la anima mia,
Me posarè á Dromedari
De Santas Creus, ò à Vicari
De la vostra Rectoria.

DESENGANY DEL MON.

DECIMAS.

IA de la Casa encantada,
Hont presas ab tirania
Eran de la Anima mia
Cada Potencia vna Fada:
En vna gran nuvolada,
Per la Regiò franca, y pura,
La aparent Arquitectura
Se resolguè, y dissipà;

Tot sem' representa ja
En sa natural figura.
2 Mercè rara, y singular
De aquella agraciada vena,
Que vns animos encadena,
Y altres ne sab deslligar:
Musa bet' pots arriscar;
Puix de son copiòs tesor
Te influeix sobre ton cor,
Filsart, sa gracia estranya:
Pren ab ta Flauta de canya
Lo punt de son Plectre de or.
3 Veste à sa sombra cubrint,
Thalia desarropada,
Y axi aniràs, tal vegada,
Bellas cosas descubrint:
Y te anirà succehint,
Com als que l' rostoll segueixan,
Y en ricas gavellas feixan
Lo que ja estava olvidàt;
Que l' Pobre resta medràt
Ab lo que los altres deixan.
4 Y si not' cab tal ventura,
No desesperes; treballa,
Recull, almanco, la palla,
Serà cullita segura:
Y en aquesta conjuntura,
Tras tant rica brevedàt,
De esta gran prolixitàt,
Nos podrà admirar algù;
Puix sempre fa mes comù
La palla, que no lo blat.
5 O! dols, cordial Amic,
Vostra Epistola galana
Vn Evangeli demana,
Y axi à cantarlo me aplic:
Dient: Quem tic del mes ric,
Que ab ma seba, y ab mon pa
Troba lo gust del Mannà
Mon apetit, que à tot diu;
Y vna cuxa de perdiu,
D' est modo, menjar me fa.
6 De vostra amorosa historia
Vos tinc vna enveja honrada,
Que vna Bellesa estremada
Me ha ocupat la memoria:
No que m' don' pena, ni gloria;
Perque com, á pesar meu,
Dintre de la Animas' veu,
Nom' perturba la rahò,
Sino que alli, en vn racó,
Se acontenta ab ço del seu.
7 Pero en la morta esperança,
Tant á vostra ditxa avans,
Que ni del que tinc en mans,
Ne puc tenir confiança:
Rompen aqueixa balansa;
Que de la mia tambè,
Dos mil troços ne farè,
Y seguiu lo dols Engany,
Mentres jo del Desengany
Lo aspre camì seguirè.
8 Per mes, que l' Fat importù
Me persseguesca ab cruesa,
Vestirme vull de Grandesa,
Sens amprarme de ningu:
Mentres, que à vos del Pirù
Perlas la Musa us enfile,
Ab los brins del or de Chile,
La mia apedassarà
Lo Mon, que romput està,
Ans, que del tot se desfile.
9 Y suposèm tot primer,
Que jo so aquell Catequista,

Que

Que de humil Capi-Gorrista,
Pugi à Capellá Roquer:
Supremo Rey de vn graner,
Duc de vn Campanar molt fort,
Gran Senescal de vna Sort,
Tetrarca de vna Abadia,
Quirite de vna Promia,
Y Belerbey de vn bon hort.
10 En fi, sia lo que so;
Io fora vn home perfet,
Si ma sort me haguera fet
Vn gran Princep, ò Barò:
Mes vingàm à la rahò:
Quant lo Cel tal gracia m' fera,
Que es lo que ma sort tinguera
Mes, que ara en lo essencial;
Sino es, que mon propri mal,
Com ara, nol' coneguera?
11 Nom' so apenas descuydàt,
Ni comès las menors faltas,
Quant mos Fiscals, per las galtas,
La correcciò me han donàt:
Diuenme la veritàt,
Ara m' sapia mal, ò be;
Que com la Fortuna m' te
En predicament humil,
Se me atreveix lo mes vil
A dirme lo que m' convè.
12 Axi fundo mon descans
En ma Pobresa mateixa;
Y à ma sort no lin' fas queixa,
Ans be lin' beso las mans:
Los de Prebendas mes grans
Solten la imaginaciò
A la major presumpciò,
Que capia en son honròs Titol,
Que si ells son de Capitol,
Io de Paragrafo so.
13 Ningu de eixos Fariseus
Sobre quatre mulas rua,
Cada ma sobre vna cua,
Y sobre dos colls dos peus:
En las mes famosas Seus
Lo de major Dignitàt
Sobre vna mula va honràt:
Puix jo n' tinc vna tambè,
Y que es tant Mula de be,
Com la Mula del Abat.
14 Com salta l' Gos de mes seny
Per la bona Tavernera,
Vn cercol, de esta manera
Passa ella per vn congreny:
Y per modo de desdeny
A estas cosas se humilia;
Que de altra part ja estudia,
Y dona llissò als matins,
Y l's preterits, y supins,
Com al ordi, se l's ne envia.
15 Dos dotzenas de gallinas,
Sots la protecciò de vn Gall
Tinc, en lloc de Papagall,
Y Aucells de las Filipinas:
Ni desde las plajas Xinas
Gossos envio á sercar;
Que vn ne tinc per registrar
A quants à la porta pican;
Y es tal, que si li replican,
Vna anca sen sol portar.
16 Nom' poso lo blanc armi,
Quant es rigoròs lo fret,
Sobre lo brodát roquet
De Olanda, ni Caliqui:
Que ab ma garnatxa de lli,
Y la cota rossegant,

Que vaig comprar al encant;
Yl' Salpasser en la ma,
Dimoni al Infern no hi ha,
Quem goze venir devant.
17 Nim' guardal' barret motllàt
La prempsa curiosament;
Quel' meu, à darli eix torment,
Diria la veritat,
Revelant quant ha suat
Ma Corona deu anys ha,
Que abrigarla començà
Ab llas tant vnit, y estret,
Que ni per calor, ni fret,
Ia mes la desamparà.
18 So de absoltas Reportori,
Y home, sens dubte, han de ferme;
Que ab ellas mano lo Terme,
Y tinc fama en Purgatori:
Neta la deix, com vn bori,
A l' Anima mes tacada,
Si ab mos *Requiems* la he fregada;
Y volant pura á la Gloria,
Allà te de mi memoria,
Y m' es continua advocada.
19 Se va en la Escola movent
Vn gran bando, y dissenciò
Sobre la millor llisò,
Yl' mes agut argumènt:
De tot asso visc exempt;
Perque sols en esta part,
De competencias me guard',
Y estic de enveja deslliure;
Tant, que sim' veuen escriure,
Pensan, que ho fas ab mal art.
20 Mes à mon ventrell li val
(Sens salva de ministrils)
Vn plat de cosas subtils,
Quel pago, y flaysá Real:
Donàm' assalt general,
En lo punt, que he beneit,
Al que la Tia ha amanit,
Que es Dona de tal tropell,
Que encetarà vn carretell,
Sil' mira de fit à fit.
21 Deixa la tristesa, y dol
Lo pensatiu Cortesà,
Sols perquel' Duc lo mirà
Entrel' pretenent estol:
Y mirem à mi lo Sol,
Despres de haver ben dinat,
Y restarè mes medrat,
Ab la creu, que jom' farè,
Quant de son badallarè,
Que ab la que espera l' Cuytat.
22 Ia no me atorment', ni plor'
Per lo negre voler be,
Que vn desengany me traguè
Aquesta llupia del cor:
Ni ja regonec lo For
Del Amor, ni me apassiona;
Y si algun combat me dona,
Non' fas algun fonament;
Que aqui mateix li present
La Carta de la Corona.
23 Sols li confés al Amor,
Vna cosa de importancia;
Y es que la vana arrogancia
Del Mon ell la abat millor:
Passejas' lo gran Senyor
Ab sa Guarda acompanyàt;
Y per mes, que va guardàt,
Vna pobra Menestrala,
Que, ni manco sab, que es gala,
Lo Cor li deixa lligàt.

Temps

24 Temps era, que à mim'tenia
Tant ple de superticiò;
Que à sa inutil devociò
Dos mil ciris encenia:
Pero, ja arribà lo dia,
Que sas Aras profanant,
Al pur Desengany, y Sant,
He consagràt mos sentits;
Bastan los dolors patits,
Ia no hi vull res de qui avant.

25 Quant veig la cara mes bella
Me apar per moltas rahons,
Capsa de Distilacions,
Y me la imagino vella:
De la boca mes vermella
Ix lo reumatic gargall,
Y la postura, y lo tall.
De Gracia mes peregrina,
Vna pudenta Latrina
Porta encuberta devall.

26 En fi, quant à mon propòs,
Lo Amor, tirar, be pot ser,
Mes nom' tirarà certer,
Si li puc faltar lo cos:
Ni penseu ara quem' pos
Entrel's Sants: no estic tant và;
Que entre Cel, y Terra, hi ha
Vna Mossa, que me agrada;
Mes sols pera ser mirada,
Y beneir qui la crià.

27 Vull la ab amor Clerical,
Que may me destorbal' son;
Y ella tambem' correspon
Ab vn amor Virginal:
No la he encaminada mal
Ia mes, sino fonc vn dia,
Que ab vn canter ple venia;
Y encontrant ab ella àcàs,
Diguili: *Que caminás;*
Perque la Font la seguia.

28 Ellam' diu: *Vossamestè,*
Senyor, se burla de mi.
Io à les hores li diguì:
Que fos Donzella de be.
Y al sobresalt, que rebè
A la afectada rahò;
Fonc tanta sa alteraciò,
Que al mateix punt tropessà;
Y com lo canter trencà,
Sols de ell en carrec li sò.

29 Ia lo pensament me diu,
Filisart amat, y car,
Quem' deveu imaginar
Molt burlador, y festiu:
Mes, si paciencia teniu,
Ia veureu, com exirà
La ma dreta; que si està
Vn poc desembarassada,
Ab vna gran pedregada
Tota la Terra abatrà.

30 Iam' par tambè, que dieu:
Que es de aquella gravedàt,
Ab que, nostre Tirsi, inflát,
Tant grans alimarias feu?
Axi apedassar se veu
Lo Mon, romput per sa ma:
En asso, no mes, parà
Aquell tant gran Rey, ò Roc?
Pero aguardavos vn poc,
Veureu lo que passarà.

31 Vinga, puix ja estic en mal,
Per ceptre algun aspi vell,
La Corona de Orypell,
Que fonc del Rey de Nadal:

Per

Digitized by Google

Per Suprèmo Tribunal,
Vn banc ab vn parasol;
Y als peus ma Grandesa vol
Vn Mon de paper de estrassa;
Y ab esta postura, y trassa
Manarè de Pol, à Pol.

32 De ma Autoritat ja vs;
Fas exclamaciò, y dic:
Ha! Mon traydor, enemic,
Que fals estás, y confus:
Lo mes ruhi talla, y cus
En tas faldas à son pler;
Yl' que à la Virtut vol fer
La obediencia deguda,
En lloc de donatli ajuda,
No li deixas os sencer.

33 En tas majors poblacions,
Tant, com lo traydor voldrà,
Viurál' Iust, y seny tindrà,
Fins à empendrel' los minyons,
Cridantli per los cantons:
Vida ayrada verdadera.
Quel' traurán de pollaguera,
Si es vn Savi Solonì;
Y à vn Annibal Numantì
Turbarà vn *Visca Ribera.*

34 Nou's par, quem vaig adobãt,
Y que se mudar de tò?
Ara be, vaja de bò,
Passèm poc, à poc avant:
Anèm lo Mon governant;
Y en orde de mon Ofici,
Mostrèm, com en ell lo Vici,
Tant la Virtut refredà,
Que sols la retornarà
Lo foc del final Iudici.

35 Asso apar, que li causàm
Los Pobres al Titular,
Que deu pretendrer baixar
De algun Germà extern de Adam;
Y es lo bo, que si cavàm
La terra mesclada ab fem,
A vna casa trobarèm,
Tothom ser fill de ses obres,
Y tant los Rics, com los Pobres,
Al altre Mon nos veurèm.

36 Planta dos corns, y comet
Lo . . . . esta traiciò,
Com si fos obligaciò,
Ques' fundas' en lo barret:
Ia passà lo ardor perfet
De aquell Segle primitiu;
Ia de Luxuria lo riu,
Fins à la . . . . ha inundàt;
Y de aquell foc ha deixàt,
No mes, que vn cendracaliu.

37 Esta Gent tant bruta, y mala,
Ab capa de penitencia,
Es la major pestilencia,
Que al Orbe mes perfet tala:
Que fer del cilici gala,
Brinco de la diciplina,
Yl' qui la . . . . empina,
Tornàr lo Sagrat, profà;
Es lo pijor, que inventà
La enveja Luciferina.

39 Musa deixant esta veta,
Algun altran' pots sercar,
Que à esta gent deus respectar,
Per mes te semble imperfeta:
Que no mira, si es la axeta
De plata en la font aquell,
Que porta ardor al ventrell;
Ans, si la sed es estranya,
Vna fulla, ò mija canya,
Li apar, que es de or de martell.
40 Pero, Filisart, jam par,
Que la Musa se amohina,
Y que, com si fos Beguina,
Diu, que la vull predicar:
Esta dexémli passar,
Sens que lan' fassam desdir,
En fe, que si ve à partir
De caritat, y bon zel,
Veja, que tot es pa, y mel:
Tornèm, Vida mia, à dir.
41 En tant abatuts motius
La Iusticias' funda ja,
Quen' te mes, qui aportarà,
Pera festas, mes perdius:
Y dels mateixos arxius,
Arribant la Primavera,
Li ha de exir travessera
La Ley *Gallus*, afirmant:
Que pollastres no portant,
Mal recapte se li espera.
42 Faja de la ploma ram,
Vese de la tinta l' Notari,
Yl' Procurador portathi
Aucells procura ab reclam:
Ploma de quaranta vn palm,
Procura de cent açots
Los convindria als Lladrots;
Y farian penitencia,
Lo vn de sa negligencia,
Yl' altre dels *quids, pro quods*.
43 Deixal' Metge assegurat
Al malalt de sa passiò;
Com si ell algun cabussò
Al ventrell li haguès donàt:
Al pobre li ha ordenàt
Vn cert Refrigeratiu,
Y que ha de curarlo diu;
Mes com no li acertal' mal,
Lo Refrigerant es tal,
Que apagal' Calor natiu.
44 Lo Pharmacopeu se riga
Del Mon, fentse ab herbas ric:
Mes jo Sala de armas, dic,
Al que ell nomena Botiga:
Baldament lo Metge escriga
En la recepta á son pler;
Que ell ja sab lo que ha de fer;
Y no te algun pot alli,
Que per la honra del vehi
Tornarà, si es menester?
45 Lo qui fugint de la guerra
Ab vn Moro tropessà,
Y ja mitg mort lo acabà
Cahent sobre de ell en terra:
Absoludament se aferra
A esta contingencia, y acás,
Contant, que era vn Moragàs
De corpulencia membruda;
Callant la fuga, y cayguda,

Digitized by Google

Y com se esclafá lo Nas.
46 Nos'contenta l'Mercader,
Sols ab vn guany moderàt;
Perque de tot lo guanyàt
Paga delme à Llucifer:
Y tant lliberal sol ser,
Que pera comprar tapins
Dona quatrecents florins,
Y pensa, que satisfà
Ab asso, lo que robà,
Fent almoyna als Caputxins.
47 Lo Poeta singular,
Que te botiga parada,
Hont sa passiò enamorada,
Tothom li porta à solar:
Diga, com ab tant trobar,
May troba substancia, y suc
En casa del Comte, ò Duc;
Ans la vena al desditxàt,
Sec lo porta, y desmedràt,
Be, com als gossos lo cuc.
48 Lo Avar, podrit de diner,
Menja la carn de baix preu,
Que sols ab vn tirapeu
La rahò sen' pot haver:
Y lo Gentilhom gorrer,
Que viu assi retiràt,
Y te sa grossa heretat
En lo Reyne del Iapò,
Menja lo millor moltò,
Y lo capò regalàt.
49 Nos' cura de son servey,
Nil' coneix sa Magestat,
Y vsurpa l' altre lo honràt
Titol de Criàt del Rey:
Pero, que molt, si la Lley
De Moyses ja professant,
Va los Altars rosegant,
Y Religiosos acull;
Ab tot, que la sanc li bull
Allà, en lo Divendres Sant.
50 Fas de la barba tinter
Per forsa lo Vell canùt,
Que es la major juventut,
Que à vuytanta anys pogue fer:
Però à la rael lo esper,
Que vn tant se descobra franca,
Que com la pebrada hi manca,
Si vn poc la pelussa creix,
Gent endolada pareix
Ab mitja, y sebata blanca.
51 Veurer ab color la vella,
Puix que de sa bolsa ho paga,
Deixemho; que aquesta plaga
Es ja tant vella, com ella:
Ab gran rahó sen' querella
Naturalesa agraviada,
Y com se mira burlada
Ab los propris instruments,
De aquest agravi en las dents
Procura restar venjada.
52 Set, ò vuyt anys te la Nina,
Y encara que es tant Minyona,
Ia sab molt be la Xacona,
Y no sab be la Doctrina:
Sa Mare, ja la encamina,
Yls' passos li vol tallar,
Ço es, mostrantli de dançar,
Y ab grasolets, y perfums
La cara, abans quel's costums,
Li comença de illustrar.
53 Vol Toni, que sa muller
Vaja à comprar, que dinar;
Mes vejàm, que ha de comprar
Si

Digitized by Google

Si no li dona vn diner?
Lo mes, que ella pot haver,
Será, algun cap de cabrò;
Quant de aquest gasafetò,
En aquest nostre temps s'vsa,
Ab que lo Adulteri escusa
La infame disoluciò.

54 Ia ni ha vns de Valentons,
Que es vna especie de Toros,
Que en veurer la Sota de oros,
Trauen lo Punt de bastons:
Pero tot sen' va ab rahons,
Quant han molt ben braveját;
Que la vil necessitàt,
Que està patint lo Mesqui,
En cada corn vn coxi
De borras, li ha embolicat.

55 Dona ab tota honra, y virtut
L'altra Simploya la ma
Al Tacany, que li jurà,
Que li anava la salut:
Mal pensament, no ha tingut;
Pero, quant menos recela
Lo Descomedit se gela,
Com te la neu apretada,
Y de aquella ma nevada,
Vol veurer la parentela.

56 Riu tota descabellada,
La altra l' dia, que se enviuda:
Quanta Casada, hi ha Viuda!
Y quanta Viuda Casada!
Puix la Donzella mirlada;
Perque tants melindrets fa,
Y diu: *Que opilada està*,
Si es tot son mal, vn enfit,
Que al dia, que haja parir,
Sens dubte, li passarà.

57 Vansen á guanyar perdons,
De dos en dos las Marias,
Yl's Grans de Indulgencias pias,
Venen à ser Canyellons:
Y cumplint sas devocions
En algun hort de Sant Pau,
Apres de vn extasi suau,
Ploran, ab ansia importuna,
Fins, que vna Anima, quiscuna,
De foc, y de pena trau.

58 Picas' de la honra la Dama,
Que casi Estatuas preten;
Y sab Deu, à qui se enten,
Quant jura, *Per qui mes ama*:
Mes perque en mans de la Fama,
Sas cosas no han arribàt,
Murmura ab tal llibertat
De la pobra pecadora,
Com si no fos la Senyora,
Tambe, de la Germandàt.

59 Sobre vn palm, y mitg de sura
Vehèm la, que no ha dos dias,
Que venia Xaravias,
Y asso queu' he vist, ho juro:
De com pogué ser, nom' curo;
Puix la Fortuna inconstant,
Que al altre pobre Estudiant,
Que nos veya fart de pa,
Ab vna Mitra l' honrà,
Pot fer en ella altre tant.

60 La Bruxa perjudicial,
Que ab estrany atreviment
Arranca al penjat la dent,
Com si al altre li fes mal:
Ab quatre fils de dogal,
Y alguna altre menudencia,
Contra tota la potencia

Digitized by Google

De Amor esposada se es;
Com si ab altre se vencès,
Que ab bona correspondençia.
61 Y puix, que vinc à tocar
Aquest punt tant metafisic,
Etic me tornarè, y tisic,
Si nom' deixau explicar:
Vull dir: Que lo que es amar
No te son cabal sencèr,
Sino quant lo Amor primer
Correspondencia ha trobàt,
Ab que puja de quilat,
Ys' diu Amor verdader.
62 Aquestos fums me restaren
De aquell bon temps de Matxuca,
Quant me va picar la cuca,
Y dos vlls me clausicaren:
Mes ja estas cosas passaren,
Y sols vn rastrem' restà
A la memoria, ab que jà
Aviso la Iuventut:
Mes tornèm al institut,
Deixèm al Amor Tirà.
63 De sa Noblesa pagàt
Està lo Senyor Don Luna,
Y te saliva dejuna,
Quant ja las dos han tocat:
Y esta vrgent necessitat
La supleix, mirantse atent
Vna Espasa relluent,
Que sos Avis li deixaren,
Ab que mil Moros mataren,
Y ell no mata la talent.
64 Aquell, qui apocas rebia,
Ia tots lin' firman à ell;
Arriba al Real Sagell,
Y passa à la Senyoria:
Y quant ja lo Mon tenia,
Tant à son gust, y manar,
Que en pols podia menjar
Als Reys de Persa, y Chaul,
De Canaor, y Dabul;
Sen torna casi à captar.
65 Ab gorras emplumallats,
Y ab monstruosos vestirs,
Los regatxonets petits,
Semblan llavor de Soldats:
Homenicons rellevats
En manecs de alguns cullers;
Tornas de Criats sencers;
Mes tant diminuts com son,
Ab ells, lo millor del Mon
Conquistan los Cavallers.
66 Quant lo Evangeli cantavan
En la Iglesia antigament,
Los Nobles encontinent
La espasa desembaynavan:
Y ab asso significavan,
Que tenian aparell
De morir, peleant per Ell:
Mes ja aquella gallardia
Tota sen va vuy en dia
En ser Gnerro, ò ser Cadell.
67 Y puix en asso, que fas,
Canto vn Evangeli al Poble,
No voldria, que algun Noble
La espasam' desembaynàs:
Musa, acursa vn poc lo pas,
Not' fassas tant à sentir;
Que tant dir, ve à contradir
Al ser de Donzella honrada:
Acaba de vna vegada,
Vejas, si hi ha mes, que dir.

72 Lo Ofici al altre Badoc
Tant ample li ye, que hi balla:
Musa, ja passas de ralla,
Non's posèm en tripajoc:
Nit' vullas llansar al foc,
Mentres nol pots apagar;
Vols tu lo Mon igualar?
Deixal, que ja es tant perfet,
Que cada hu en son endret,
Sab, com se ha de governar.

Digitized by Google

NAVEGACIO DEL MARQVES DE ALMAÇAN VIRREY DE Catalunya, desde la Ciutat de Barcelona, à la de Tarragona, junt ab sa Muller, tres Fillas Donzellas molt hermosas, part del Real Consell, Abat de Galligans, Duc de Cardona, y altres Cavallers, per haverlos convidat à la festa de Santa Tecla lo Illustrissim Don Ioan de Moncada Arquebisbe de dita Ciutat. Refereixse lo que succehi en la borrasca, que corregueren, desde la vista de Barcelona, fins al Port de Salou, ahont desembarcàren, y de tot fonc testimoni de vista lo Autor, que per entretenir à las Senyoras, li manà lo Senyor Arquebisbe, que se embarcàs.

DECIMAS.

SI no ès, que vols ser Pastora,
O Musa, tota la vida,
Vuy la Fortunat' convida,
Pera muntar à Senyora:
Al teu Fat medra, y millora,
Ben' logra tos tendres anys,
Y sols per vns bens tamanys,
A quet' embarques te obliga:
Fesho, perquel' Mon no diga,
Que ets de casta de Orifanys.
En lloc de vn regueronet,
Ab que Aretusa te enganya,
En sa liquida campanya
Lo gran Neptuno te admet:
Deixal' brial de Fraret,
Que est Saltambarc te fiu fer,
Ab que Dama sembles ser:
Reserva sols lo sarrò,
Que pot venir ocasiò,
Quel' hajas ben menester.
Lo gran Marquès de Almaçan,
Numa en Pau, y Marte en Guerra,
Veent, que per tota la Terra
Ociosas las Lleys estàn:
Ab altre thesor mes gran,
Del que sol portar la Flota,
Per Mar pren certa derrota,
Y ab sa paraula mateixa,
La Terra quieta deixa,
Y ab si sen' porta la Rota.
Ia entre vn nuvol de alabardas,
Com altre Sol, se es mostràt,
De raigs de llum coronàt,
De sas tres Fillas gallardas:
Per mes, que de las bombardas
Sentas temerosos tirs,
Musa mia, no te admirs,
Llenguas son de Barcelona,
Ab que à la Mar queixas dona,
Y desta ausencia, suspirs.
Ia al ayre fresc endolseixen
Del Mar Trompas, y Clarins,
Desde que Peus tant Divins
A sa Ribera enriqueixen:
Hont sas plantas imprimeixen
Flors produeix lo Arenal,

Ia

Ja Neptuno ab vn pes tal,
Abaixa sa humida esquena,
Que despres, que al Mar enfrena,
May se es vist ab feyna igual.
  Ia en lloc de vna Venus bella,
Que à terra isquè de la Mar,
Tres de gracia singular
Lin'dona la Terra à ella:
O! mes ditxosa, que aquella
Nau, que lo Mon voltejant,
Lo etern nom de Triumfant,
Y de Victoria alcansà,
Que si ella l' Mon rodà,
Tu del Cel seràs Atlant.
  Donam' eixa ma, Amor meu,
Salta en lo esquif, que està apunt,
Gozarem tots lo be junts,
Que en la Terra, y Mar se veu:
Ia lo qui ab vermella Creu
Adorna son noble pit,
Va trassant, que aquesta nit
En sa Capitanas' veja
Vn convit, que cause enveja
Al de Cleopatra exquisit.
  Mes que *fora, si vna espia*
Del gran Senyor Othomà,
Avisat lo havia jà
De la embarcaciò de est dia?
O! que desgracia seria,
Que en mans de vn Barbaro fer,
Cullida vinguès à ser
Aquella Flor de bellesa,
De qui tants fruyts de Noblesa
Espanya pretèn haver.
  Cremat sia son Serrall,
Ans que alli vn rugat Capò
Ministre tal perfecciò
A vn tant temerari Gall:
Deu nos guard' de tal treball,
Y à tal cotò de tals flamas,
Y abans se rompan las camas
Son Belerbey, ò Visir,
Que armats pugan ells venir
A robar tant bellas Damas.
  Miralas allà, quant bellas
Iugan, y prenen deport,
Ab los qui tindràn à sort
Perdrer tot son resto ab ellas;
Que com lo Cel en aquellas
Agraciadissimas mans
Ha posàt gracias tant grans,
Cobra nou ser, y virtut
En ellas lo mes Perdut
Dels Cavallers Catalans.
  Escolta, com se prepara,
Per quant se acabe lo joc,
Vn ball, que ha de encendrer foc
Fins al mitg del aygua clara:
Mira ja la gracia rara,
Ab que las taulas plegadas,
Las Minyonas agraciadas
Se gronxan, y bambolejan;
Y si ara tant bes' menejan,
Que faràn hymeneadas?
  Ia ab gracia estremada, y gran,
Al sò de vn nou Anfion,
Determinadas se son
De ballar lo Escarraman:
Mira aquells peus lo que fan,
Y com mentres se deportan,
Tras si tots los vlls sen portan,
Y que ab sa gracia estremada
Tota la Mar se' es gelada,
Y al ayre lligan, y encortan.

No

No te espantes, dolsa Amiga,
Mentres veuràs lo que passa,
Perque jam' par ques' desglassa
Lo Mar, y l' ayres' deslliga:
Que no es fortuna enemiga,
La que apar, quen's atrebalia;
Lo Mar es, que salta, y balla,
Y festas, y jocs ordena;
Minyona, no tingas pena,
Assossegat', mira, y calla.

Veurás, com se donan pler
Las taymadas, y traydoras
Ninfas, veent estas Senyoras
Posadas en tal quefer:
Y tant Real Concelleer,
Aqui en esta quarta Sala,
La aygua atrevida lo iguala
Ab los mateixos Forsats,
Per ells, vn temps, condemnats
A la trebaliosa pala.

Inquirint estàn las Damas
La causa de aquest flagell,
Y troban acerca de ell
Culpadas mans, peus, y camas:
Que ellas han encès las flamas
Desta ira del Cel tant gran,
Mes tant mudadas estàn,
Que ja en Rosaris cambian
Las castanyetas, y envian
En malhora à Escarraman.

Ya veus alli la Marquesa
Temerosa, y espantada,
Mès de color no mudada,
Portent de Naturalesa:
Dels mariners la peresa
Acusa, plena de rabia,
Y los brins del or de Arabia
Arranca ab ansia amorosa,
Que del Marques cuydadosa
Preten pujarlo à la gabia.

Mes debadas sos divins
Vlls cansa tant fora mida,
Podent donarli la vida,
Solament ab los tapins:
Y sil's hi te per ruins
Per la plata de martell,
Si ella li deixa l' cervell,
Desde ara li asseguro,
Que li servirà de suro,
Y podrà salvarse ab ell.

Las llagrimas, que ha llansat,
Tant exut, y sec lo tenen,
Que de suro li convenen
Las virtuts, y proprietat:
Y com de est modo apurat
Lo seu gran discurs ha entès
De quanta importancia es
De son char Espòs la vida:
Que todo se pienda, crida,
Solo salven al Marquès.

Pero ell mirant al Patrò
Rodejat de ansias mortals,
Als Patrons Celestials
Se encomana ab devociò:
Y en tant profunda oraciò
Son cor està arrebatat,
Que si per algun pecat
La galera sen' entràra,
En l' ayre suspès restàra,
Y no morira ofegát.

Aquella Dama de alli,
Que invoca la Cananea,
Vlls de maritima Dea,
Cervell de fonoll mari:

Es la què ab sun vert
Mata, y crema ab dolsas flamas,
Y puix la flor de las Damas
Margarita es Santa, y pia,
Algu son Drac ser voldria,
Per estarli entre las camas.
Perque als morts descoloreix,
Groga la Mort se anomena;
Y l'Dia no sab, que es pena,
Ys'diu trist, perquè entristeix:
De aquest modo s' segòneix
Esta graciosa Senyora,
Per la major pecadora,
Que en lo Mon se pòt trobar,
Per lo molt, que fa pecar,
A tot lo Mon, que enamora.
Fins à las parts delicadas,
Que may vlls humans han vist,
L' aygua atrevida li envist,
Deixantlashi remulladas;
Io se algu, que ab distiladas
Llagrimas se torna vn Mar,
Y ab tot, ques' sol alterar,
Y fer vn, y altre desastre,
Estas Rocas de alabastre
Ia may ha pogut tocar.
Com la Mar coneix, y sab
Qui son de Donyana l's vlls,
Dona alterada mil bulls,
Y en sos abismes no cab:
Sa gloria tem no se acab',
Sil' Cel ha regonegut,
Que à sos Reynes han vingut
Aquestos dos grans Cossaris,
Mes cruels, y temeraris,
Que Barbarroja, y Dragut.
Mira lo marmoreo pit
De aquella bella Figura,
Al qual per sa sepultura
Lo dols Amor ha elegit,
Que si be apar sens sentit,
Es cosa vivent, y humana
La graciosa Dona Iuana;
Que quant tal la veig anar,
Estatua rica me apar,
Que Espanya à Italia demana.
De vn paracisme ocupada
Està de aquella manera,
Que à estar de altra, ja estiguera
Tota la Mar sossegada:
La Terra te alborotada
De sos vlls la gran Bellesa;
Però del Mar la feresa,
Sil's obrìs, sossegaria,
Que sas proprietats cambia,
Per ells, la Naturalesa.
Com de Iudici final
Te vna sombra esta Iornada,
La cosa mes amagada
Es á la publica igual:
No hi ha tant avar brial,
Que vuy sos thesors amag';
Ni pit tant dur, que lo sac
No deslligue del ventrell;
Ni tant estitic budell,
Que al Mar son tribut no pag'.
Mira aquells dos Pecadors,
Que en ocasiò tant estreta
Omplan vna bacineta
De vera de dos colors:
Perque los peixos traydors
Nol's traguen de vna vegada,
Y la Mort fera, tragada,
Penada nol's vinga à ser,

De

De sos fetges volen fer
Com vna capirotada.
Vna Matrona ha baixat
A la cambra de la popa;
Arramangada la gropa,
Que es cosa de Magestat:
Sarriera, que amàgat
Alli espera son traspás,
Si esta visiò li ix à pàs,
Morirà de angustia, y pena;
Pensantse que es la Balena,
Quel' ferca com á Ionàs.
O tindrà per despedida
La tempestat importuna
Pensant, que mira la Lluna
Ab lo Arc *Fœderis* vnida:
Lluna es, y massa humida;
En lo del Arc reb engany;
Mes prest veurà per son dany,
Quant cert cas li sobrevinga,
Que no es Arc, sino xeringa
De raig turbulent, y estrany.
Mira, Musa, ab compassiò
A la cansada Patrona,
Que vuy es la part segona
De esta lobrega Impressiò:
La Mar ab molta raò
Pretèn, ab onas vnfladas,
Venjarse de las vegadas,
Que aquells Iutges inhumans,
Per infames, y vils mans,
Li han fet donar bastonadas.
Aquell, que alli se ofereix,
Quel' devot Rosari empunya,
Regent es de Cathalunya,
Mira quant mal se regeix:
Puix ja li apar, quel' gran peix,
Al qual anomenan Mero,
O altre de mes mal aguero,
Li pren de sa Presidencia
Mes estreta residencia,
Que Banyatas, ni Clavero.
Micer Sala enderrocar
Se pensa de esta vegada;
Y veentsa hora arribada,
Tira vn Relotge à la Mar:
Horas ell li vol donar;
Perque la Mar li don' dias;
Y entre aquestas agonias
Micer Rossan lo acompanya,
La boca, quel' Mar li banya
Axuga ab Ave Marias.
Si à vna famosa Ciutat
Traga la Mar, y aniquila,
Lo bon Micer Mijavila,
Que molt que estiga espantàt?
Pero à borrasca avesàt
Lo Cor en la Mar li creix,
Y tals bascas no pateix,
Com lo pobre Thesorer,
Que ja li apar, que ha de ser
Del thesor, quel' mar sorbeix.
Don Ambròs Gallart, te avis,
De que esta es la hora fatal;
Y ab tot que es Iove, y Primal,
Se encamina à Paradis:
Veu, que lo Cavalleris
Reglas no li ha ensenyàt,
Per est Cavall desbocàt;
Ni sab avisos, ni tretas
Per als salts, y las corbetas,
Ab quel' veu alborotàt.
Lo Pubill Calvò ha perduts
Los Estrebs en esta Guerra,

Puix

Puix sols per vn palm de terra
Ha promès deu mil escuts:
Mira al extrem son vinguts
Los brios del de Cardona,
Mira sa Noble Persona
De vn gelàt temor cuberta:
Pero Ell finalment ho acerta,
Ab las prendas, que al Mar dona.
Si arriban aquells bitllets
En mans de las Ninfas bellas,
Pensantse, que van à ellas,
Veuranse en termens estrets:
Y creent, que los Follets,
Desdel's pous ahont habitan,
De est modo las solicitan,
Nous cuydados sentirán,
Y Cortesanas seràn
Quantas en la Mar habitan.
Ia de Galligants lo Abat,
Ab mil vots devot se obliga,
Veentse del' aygua enemiga,
Per tantas parts rodejàt:
Ia, del Mon desenganyàt,
En humans favors no espera;
Y veent, que per la Galera
Sen entral' Mar temerari,
La Capa, y lo Escapulari
De Ramon tenir volguera.
De vna bolseta brodada
La trista Marquesa trau
Vn Pa de Sant Nicolau,
Yl' comana à vna Criada:
Perque à la Mar alterada
Lo tire, ab devota Fe;
Pero ella, que cor no te,
Quant la gran borrasca mira,
A la Mar del Ventrel' tira,
Que està alterada tambè.
La numerosa Familia
De tanta Criada, y Criàt,
Ab lo ventrell alteràt,
Son de la Casa Rutilia:
Lo vn de ells à Santa Cecilia,
Lo altre á Santa Llucia prega,
Que en esta ocasiòl' valega,
Y lo altre desatinàt,
Del Puto, quil' ha embarcàt,
Y de quil' pari, renega.
No véus alli, com sen và
De vn Lacayo lo Vaxell,
Que renóm de Mar vermell
A nostre Mar donarà?
Altre sen' despulla allà,
Pera nadar mes lleuger:
Mira aquell Alabarder,
Que ab ser com vn Filisteu,
No te prop de la guineu
La gallina tal parer.
Mira aquell simple Patget,
Que sols te vn escura dents,
Y à vn dels Martirs Innocents,
Ab gran devociol' promet:
Mes com lo Sant Infantet
No ha posàt las dents encara,
Cosa es manifesta, y clara,
Que servirsen no podrà;
Pero ab tot, se servirà
De vna puresa tant rara.
Allà baix ha aparegut,
Vna Nereyda gentil,
Que ab los braços de marfil,
Envès la Galera acud:
Ia del cap dorat sacud,
De perlas vna rosada;

Y à sa Excellencia girada
La atrevida Vellacona,
Vna matraça li dona;
Oula, com se desenfada.
Ia veus, Capità valent,
Com en aquest lloc mes val,
Quel' bastò de General,
De Neptuno lo Trident:
Com no feu pendre algun Vent,
Y donarli cent açots;
Perque, ab estos avalots,
Vostre marinatge altera?
Com nol' posau en Galera,
Entrel's demès Galeots?
De aquell Proverbi ordinari,
Que: *Lo gat sobre bacò,*
No vol sufrir companyò:
Entendrèu succès tant vari:
Neptuno de son Erari
Està ab recel envejòs,
Desque vn Princep tant famòs
Sas Plajas, veu, que navega;
Y tem, que nol' regonega
La Mar per mes poderòs.
Que ab gran desitg la teniu
(Lo Deu recelòs coneix,)
De veurer, si axi lo Peix,
Com las Personas regiu:
De son govern tant esquiu
Cansát nostre Reyne estava,
Y de enviarvos tractava,
Per Orador vn Delfi;
Y ell, coneixent lo moti,
Causà esta borrasca brava.
Si de son furor insà
Escaparvos pretenèu,
Protestau, que no voleu
Carrec, que tant mal vos fa:
Neptuno l's sossegarà,
Y inquirint, en casos tals,
Dels mes culpables, y mals;
Tots, fets quarters, y fregits,
Vosllos mostrarà punits
En plats, com en catafals.
Altrament, Capità Invicte,
Aquest jorn coneixerèu
Lo que's ofendre á vn Deu,
Y entrarsen per son Districte:
Patirèu tant gran conflicte,
Que nou's bastaràn entenas;
Y sols entre tantas penas
Vn cas vos ha de alegrar:
Que al reclam de las del Mar,
Vos deixaràn las Morenas.
Y puix la llengua posi
En part tant espessa, y bruta,
Tornarmen vull à ma gruta,
Y rentarlam' de cami.
Ia en lo Mar se sambulli,
Y encaral's cabells descobra;
Ia tota l' aygua la cobra,
Y, ab mil circulos, firmadas
Deixa sas rahons llibertadas
Sobre del cristall salobra.
Desta visiò, que ha mirát,
Está admiràt lo Marquès;
Y sens dubte pensa, que es
L' anima de algun Negàt:
Mes, no se es gens alteràt
De sentirse amenaçar,
Ni de veurer, que lo Mar
Fa mudansas tant diversas,
Ans be, com vn altre Xersas
Ab rems lo manà açotar.

Digitized by Google

Ia la Ciutat, hont tenia,
Aquell temps, lo Gran Tiberi,
Senyor del Romà Imperi,
Sa Insigne Cancilleria:
Y desde hont pretenia
Fer de tot l'Orbe vna llista,
Se descubri à nostra vista;
Y ja, segurs, nos enclou
Lo famòs Port de Salou,
Contra la borrasca trista.
Mira lo gran aparato
De Carrossas, y Literas,
Que à las cansadas Galeras
Volen robar son ornato:
Prou ne ets exida barato,
O Musa, d'esta vegada,
Que en mut silenci ocupada,
Deventme ser Consueta,
Io sol he ringut la veta,
Estant tu molt descansada.
Pero ja se com podràs
Recuperar esta falta;
Donam la ma, en terra salta,
Y dirte he lo que faràs:
Compte puntual tindràs
Al noble tracte, que vsant
Va ab Hoste tant important,
Lo qui es de Moncada gloria,
Y fentne dolsa memoria,
Eternizaràs ton cant.

AL HOSPEDATGE QVE FEV LO SENYOR ARQVEBISBE ALS dits Senyors; y lo que s' perderen, no anant à veurer los Monastirs de Santas Creus, Poblet, y Cartuxa.

ROMANS.

JA de la llengua del'aygua,
Que estava llepant lo esquif,
Alegra rebè la Terra
Als marejats Serafins.
Quant apres, que la Familia
Adorà, ab afecte humil,
Creus fetas en lo Arenal,
Hont lo Mar los escupi.
En vna Carrossa entraren,
Que Frigia havia guarnit,
Ab dos Cavalls de la casta,
Dels que l' Gran Planeta rig.
Y ab tot, que eran tant briosos,
Com de la rassa, que dic,
De tals Sols, y tal Latona
Lo pes no podent sufrir,
Lo vn Frisò rebentà,
Volent ab honra morir,
Si nos' converti Neptuno
En altre Cavall Mari.
Lo mes cert es, que esclatà,
Y que lo Cavalleris
Aquesta plaça, que vaga,
Tracta ja de provehir.
Era asso en lo alegre dia,
Que ab jubilo sobrexir
Sol, la Antiga Tarragona,
Sa Patrona reverint.
Arribaren à la hora,
Quant ja volia partir.

Digitized by Google

La Profeſsò numeroſa,
Aqui tot lo Camp aſſiſt.
Volguè beſar la Marqueſa
Las Mans,que eſperanças tinc,
Que beſará en Vaticano,
Eſſent ella Embaxatris.
Tras la qual ſas Fillas bellas,
Hi aplicaren los Rubins
De ſos llavis, fets ſortijas
Pontificals de aquells Dits.
Benehil's lo Gran Prelàt,
Y junt al Cel benehi,
Que de ſa llum Soberanâ
Tals raigs volguè deſcubrir.
Fins lo Bras de la Gran Martir
De ſon Tabernacle ric,
Ab la poſtura, que eſtava,
Tambe apar las benehi.
Arribadas á Palacio,
Qui podrà ab condigne eſtil
Celebrar la Realeſa,
Lo Noble,y Magnanim Pit,
Ab que Don Ioan de Moncada
Moſtrà , en vn Subgecte vnits,
Ab vn Alexandre Magno,
Vn altre Alexandre Quint?
Y perque ab ſa gran Prudencia,
En las caras los llegi
De la borraſca del Mar
Tots los ſucceſſos eſcrits.
Manà : que vn Mar de regalos
Venjás lo furor inic
Del qui à tant rara Belleſa,
Deſmeſuràt,ſe atrevi.
Fonc la Collaciò de modo,
Que en ellas' veu reſumit,
Vn Microcoſmos de ſucre
En cada plat, que s' ſervi.
Que de Paſta Real hi havia
Guants , Sabatas,y Tapins,
Aguilas, Cervos, Lleons,
Fruyta,Peix, Montanyas, Rius.
Haviahi Sol, Lluna, Eſtelas,
Y altres Senyals exquiſits,
Que en tant feſtiva ocaſiò,
Foren Cometas al fi.
Haviahi Mitras de Sucre,
Y en acte public punit
Fonc ſon mirar fatiller
Lo encantament de ſon dir.
Fins à Cors humans hi havia,
Ab quel'Art volgue endolſir
Aquell natural rigor,
Que s' enclou dins de ſos pits.
Tot lo demès de regalos
Al guſt ſe cifrà,y midi,
Ab lo animo de Moncada,
Que es dir,que fonc infinit.
Lo Majordom, de ſa bolſa
Las cataractas obrint,
Fent vn Diluvi de feſta,
Tot ho veſsá, y dirriti.
Y fet vn altre Noè,
Lo Diſpenſer reculI;
En l'arca de ſa oficina
Remats, y eſtols infinits.
Qui haguès viſt, com arribavan
A centenars las perdius,
Pensàra, que ellas tambe
Provincia ſolen tenir.
Lo Coc, de culinaria
La quinta eſſencia exprimint,
De ſalcirons,y de ſalſas,
Feu los conceptes mes prims.

Y

Digitized by Google

Y esplicats ab ma tant franca,
Quel' menor plat, fonc mes ric,
Quel's Capons de Muleassas,
De almesc, y de ambar farcits.
Ab ser lo pit del Marquès
Gran, y majors los desitgs
De las Damas; alli s' veren
Sobrepujats, y excedits.
Què dirè dels aposentos,
Que habitats, y posseits
Solament de Bultos negres
(Propri retrato dels Llims)
Quant desta nova Bellesa
Se veren plens, y guarnits,
Propriament representavan
Vn Celestial Paradis.
Las finestras, que semblaren
Vns nius de Corbs, fins alli;
Fentsi aquellas Damas, foren
Ia de Cadarneras nius.
Y los llits, que may havian
Sustentat, ni recullit,
Sino Carn, ab tantas cerdas,
Com tenen los Iavalins.
Quant entre la Olanda fina
Tal Cotò se entretexi,
Son evano trasmudà
Lo nou color en brasil.
Ia de Santas Creus havia
Lo Abat mateix acudit,
Suplicant à sa Excellencia,
Que de arribarhis' servis.
Y si be lo hi esperaren,
Ab entranyable desitg,
Cumplit, y logràt nol veren,
Yl' Bolser ne està prou trist.
Pero prou la Real Casa,
Per venjada s' pot tenir
De veurel' goig, que esperavan,
Tot en carbò convertit.
Puix sa Excellencia, y las Damas
Perderen, en no venir,
La vista dels Simulacres,
Y Prendas dels Reys Antics.
Que en vna Pira de Porfid'
Al Rey Pere haurian vist,
Ahont Dioclecià s' banyava,
Y Ell se sotapluja alli.
Y á son Fill, lo Rey en Iaume,
Dintre de vn Marmoreo llit,
Ab sa Muller Dona Blanca,
Germana de Sant Lluis.
Semiramis de Moncada
Devall de son Marbre antic,
Y sobre vn cavall armada
Ab Grevas, y Faldalli.
Haurian vist vn Sacrari
De Reliquias tant fornit,
Que pot ordenar, sens dubte,
Vna Lletania al viu.
No te Sant la Iglesia, apenas,
Que sa part no tinga alli;
Desdel Major dels Apostols,
Al Innocent mes petit.
La Llengua de aquella Boca,
Quel's Peus besà à Iesu-Christ,
Ab los corals de las suas
Haurian pogut guarnir.
Y en vna caixa de Cedro,
Tatxonada ab flors de lis
De plata, adoràt haurian
Vna de las Onze mil.
Del Coll de Barbara al' ansa,
Ansa de aquell Vas tant ric,
que

Que trencantlo son cruel Pare,
Son pur licor derriti.
Del Or del Cap de Maria
Mirat haurian vn bri,
Que al Espòs lo cor trencava,
Nat prop del Coll de marfil.
Y vna Espina, que traguè
De aquells Minerals Divins
Del Cap dels Predestinats
Granats preciosos, y richs.
Haurian vist vn dels trenta
Diners de Iudas inic,
Y ab ser Diner (cosa rara!)
Sos Cors hauria entristit.
La miraculosa Ma,
Que dentre dels Morts eixint,
Al Monge, quel's absolia,
Solia Ella beneir.
En fi tot assos' perderen;
Y ab tot podràs' millor dir,
Perdè la llum, que esperava
Aquella Casa tenir.
Tambè perdè de Poblet
Lo Celebre Monastir,
Lo renom, ques' prometia,
De mes Noble, y de mes Ric.
Perdè lo Verger Famòs,
Que dins sas quadras gentils
Miràt haurian, tot junt,
Al Octubre, y al Abril.
La Sacristia perdè
Vn Joyell preciòs, y ric,
Ab que la hauria dotada
Aq uest segon Constanti.
Perderenhil's Reys Famosos,
Que veent tal Ministre alli,
Ab major repòs haurian
Dins de sas tombas dormit.
Sols lo rebost hi guanyà,
Y los famosos Escrits
De aquella gran Llibreria,
Hont Baco te son Arxiu.
La Casa de *Scala Dei*
Se esperava convertir
En la Escala de Iacob,
Aquestos Angels venint.
Mes ja desde Barcelona,
De llagrimas, y suspirs,
Exhalacions arribaren
A sos Globos cristallins.
Vint, y sinc vegadas Febo
De la Mar havia eixit,
Ab sas doradas madeixas,
Coronadas de Zafirs.
Y altras tantas Diana,
Ab contento ja mes vist,
De Celestials Alimarias
Havial's balcons guarnit.
Quant aquell Prelat Insigne,
Tal vegada compungit,
Veent, que de sa Patria rica
Tot lo Be tenia alli.
Apres de haver fet mil tornas,
Abans de restituir
Aquestas Ioyas preciosas,
A la Raho se aderi.
Despedirense cortesos,
Portantsèn, al despedir,
Los Cors de quants las havian
En aquell Palau servit.
Fins al Mar las acompanyan,
Hont sols los vlls restan vius,
Pera plorar esta ausencia,
Y à las Galeras seguir.

Era

Digitized by Google

Era asso al' hora quieta,
Que ja havia disjunyit
De la rutilant Carrossa
Febo sos dorats Rocins.
Deixant lo horror ordinari,
De galas' posà la Nit,
Lo Manto brodàt de Estelas
Sobrel' plateat Mongil.
Tant serè lo Cel estava,
Yl' Mar ab tal equilibr',
Quel' Mar vn Cel pareixia,
Yl' Cel vn Mar cristalli.
Y ab iluminosos reflexos,
Reciprocament ferits,
Estelas eran los Peixos,
Peixos los Astres Divins.
Al agobiar las Galeras
La taula del Mar, y obrir,
Entre la liquida plata,
Lo impenetrable cami;
Ni murmuravan sas onas,
Ni Eolo entre ellas se oí;
Que del passat temporal,
Par, ques' volguè penedir.
Entonàt las talayava
Lo superbo Monjuic,
Ab vna gorra de nuvols,
De Pelfa verda vestit.
Las tres empinadas barras
Eran Martinets de Pi,
Y Camaferro la Guarda,
Que es de Barcelona fill.
Y ab alegria estremada,
Al punt, que las descubrì,
Fent llengua de vna Bandera,
Publicà la nova à crits.
De sos Baluarts Vulcano
Salva feu, com si haguès vist
A Iupiter, Iuno, ò Venus,
Minerva, ò Pallas venir.
Isquè tota la Noblesa
Icarts, Senmenats, Erils,
Guimerans, y Vilanovas,
Pinosos, Rocabertins.
Isquè lo de Peralada,
Y ab las flamas de son pit,
De sa famosa Pirata
La vinguda descubrì.
Ia prenen port las Galeras,
Yl's brassos van oferint
A las Damas los Galans,
Y als Iutges los Causidichs.
Saltan alegres en terra,
Ahont del passàt perill,
Ab lo gust sobre abundant,
Cobran alegrias mil.
Arribaren à Palacio,
Y à las Finestras eixint,
Deixà lo dol Barcelona,
Que per sa ausencia vesti.
Ramon, Olaguer, Eulalia,
Prest sos vots veren cumplits,
Ells ab dos Llantias de plata,
Y Ella ab Or del Potosi.
Que puix los Tres aplacaren
Al Mar, quant volguè sorbir
Tal thesor, ab vn thesor,
Los ha de ser agrait.

QVEIXAS

MANAREN AL POETA, EN CERTA OCASIÒ, QVE GLOSÀS LO *vltim peu de aquesta.*

REDONDILLA.

Bella, com vn Serafi,
Es la Minyona, que ador;
Mes, si li dic mon Amor,
Respon: *Xo, Ruc, per assi.*

GLOSA.

VN Asa treya à pastura,
Per la vora de vn Torrent,
Que ab son cristall transparent,
De tal desbaràt murmura:
Ara veig quanta ventura
Los Asans tenen, digui:
Y Ella ab esmalt carmesi
Sos Lliris purs retocant,
Al Asa ditxòs mirant,
Respon: *Xo, Ruc, per assi.*
Deixau, Senyora, eix Iument,
Que tant alta ditxa alcansa;
Basta, que de ma esperansa,
Fassal' Grosser aliment:
Puix aumenta mon torment,
Minvantla à cada boci:
Del dolor, que sento assi,
Vn poc vostra Gracia oja
Mas queixas: Pero la Boja
Respon: *Xo, Ruc, per assi.*
Si son Amo vendrel' vol,
Aqueix Asa comprare,
Y en molt mes lo estimarè,
Que als quatre Cavalls del Sol:
Sercarè de Pol, à Pol,
A La Seda, y Or mes fi,
Per enjaezar eix Polli,
Que ser volgut merefquè
De La que jo vull tant be:
Respon: *Xo, Ruc, per assi.*
Per assi, digui tambè,
O! Asa mes venturòs,
Quel' de Apuleyo ditxòs,
Que tant ric Nom meresquè:
Tant lo Animal responguè,
Com La quel' guiava alli;
Si be despres, que giri
La platica à la Donzella,
Celebrant sa Gracia bella;
Respon: *Xo, Ruc, per assi.*
Lo Asa, en mitg de mas raons,
Altre voluntat mes nua
Mostrà, y empinant la cua,
Desembolsa sis doblons;
Y ab quatre suspirs rodons,
Lo desferse de ells senti:
Iustament ab tal trenti
Paga, li digui, *Senyora*,

Eix

Eix Galan à quil' adora:
Respon: *Xo, Ruc, per assi.*
Est Soliloqui, est Encant
Interrompè vna Pollina,
Tras la qual van Asa, y Nina,
Ella ab crits, lo Asa bramant:
Io, la ocasiò aprofitant,
Sa crueltat encari,
Puix se apartava de mi
Corrent, tras qui li fugia;
Empero ella repetia
Sempre: *Xo, Ruc, per assi.*

A VNAS ALEGRIAS MOMENTANEAS.

REDONDILLA.

No es menester, que digau,
De que sou mas Alegrias;
Que bes' coneix, que sou mias,
Ab lo poc temps, que durau.

GLOSA.

Ditxas, Glorias, y Alegrias,
De queu's queixau de ma Sort
Si vosaltres me haveu mort,
En lo millor de mos dias:
En fi, sou venturas mias,
Que entre Desditxas penau;
La Causa reverenciau,
Perqui viviu, y moriu:
Solament lo que sentiu
No es menester, que digau.
Saber sufrir es cordura,
Quant Amor no dona lloc
A ques' mitigue lo foc,
O à que ajude la Ventura:
Emperò lo Amor procura,
Quant pot, ab majors porfias,
Agotar venturas mias;
Tant, que vista ma fatiga,
No hi ha algu, que no diga,
De que sou mas alegrias.
La Ventura, que nò alcança
Lo fi de sa possessiò,
No es Ventura, ni ès Rao;
Sino Engany de la Esperansa
Efectes de esta mudansa
Han de ser mas Alegrias:
Patiu en soberanías,
Y entre penas desiguals
Viviu, y moriu lleals,
Que bes' coneix, que sou mias.
Es ma Ditxa tant escassa,
Que sols ha sabut sentir
Lo que es viurer, y morir:
Efectes del mal, que passa:
Al Amor, que penas trassa,
Deveu, lo que procuràu,
Venturas, que atormentàu;
Y encara, que sou Desditxas,
Solament pareixeu Ditxas,
Ab lo poc temps, que durau.

ENCARINT VN GRAN AMOR.

DECIMA.

QVe nou's vulla mes, que á mi,
Que nou's servesca, Senyora,
Que iscan d'est cor, queu's adora,
Que me olvid' del queu's volgui:
Quem pese, del que pati,
Que algun altreu's vulla mes,
Que Amor nou, me tinga pres,
Que à altre major gloria aspirê,
Que per vos, jo no suspire,
Es, Senyora, per demès.

GLOSA.

ABans las Estelas puras
Dintre la Mar nadaran,
Y los Peixos lluiràn
En las eternas Alturas:
Ab morrions las Criaturas,
Y ab petos de acer molt fi,
Se veuràn mamar, aixi
En Campanya los Soldats,
Ab gambuxos, y faixats,
Que nou's vulla, mes, que à mi.

Abans estaràn los Rius
Sens aygua, y los Boscs sens fullas,
Y los Sastres sens agullas,
Y sens cendra los Calius:
Baix l'aygua faràn los nius
Los Aucells; y la traydora
Guineu, ab la ponedora
Gallina abans dormirà,
Abans lo Bou bolarà,
Que nou's servesca, Senyora.

Abans los mansos Anyells
Als Llops aniràn seguint,
Y à la Aguila perseguint
Los Pinsans, y Passarells:
Pera raurer los cabells,
Per Navaja, y per Tisora,
De Destral, y Podadora,
Tots los Barbers vsaràn;
Malvas abans no eixiràn,
Que iscau d'est cor, queu's adora.

Abans los Galls anirán
Apartats de las Gallinas,
Y mil cosas peregrinas
Passadas, nos comptarán:
Y llargament escriuràn
Ab estiràt Pergami,
Del que ha passát fins assi,
Las Formigas gran historia;
Y abans nos' tindrà memoria,
Que me olvid' del queu's volgui.

Abans

Abans eixiràn del Mar,
A habitar per las Ciutats
Las Balenas, y Agullats,
Y en l'ayrel's veureu bolar:
Abans veureu passejar
Per los Camps lo Bell-Mari,
Ab la Morena, y Delfi:
Y fer dançás ordenadas
Los Peixos, dins las panadas,
Quem' pese del que pati.

Abans al Metall mes pur
Las Donas avorriràn,
Y als reals desdenyaràn,
Diamants, y Perlas del Sur:
Y tindràn amor segur,
Sense mirar interès,
No demanarán may res;
Sino, que ab correspondencia,
Tindrán llealtat, y paciencia,
Que algun altreu's vulla mes.

Abans dins cruels presons
Tindràn las Ratas als Gats
Ab manillas, y lligats
Los daràn mil esclatons:
Darlos han per los cantons
Açots comptats al revès,
Y à las Galeras, despres,
Los condemnarán deu anys,
Per venjarse de sos danys,
Que Amor non me tinga pres.

Abans tot lo Firmament
A la Terra baixarà,
Y del Orbe pararà
Lo natural Moviment:
Quiet estarà lo Vent;
Y perque tot hom' se admire,
Sense, que ningu li tire,
Caurà à terra la Perdiu,
Y fará dins lo plat niu;
Que à altra major gloria aspire.

Abans lo feròs Lleò
Estarà com vn Corder,
Coneixent lo que ha de fer,
Sols ab la menor rao:
Y quant, per sa inclinaciò,
Contra algu alteràt se gire,
Antes, que aquell se retire,
Li anirà à besar las mans,
Fentli caricias molt grans,
Que per vos jo no suspire.

Que pensar, que ha de poder
Mudar ma ferma Aficiò
Vostra ingrata Condiciò,
Es pensar, y no saber:
Vostre, tot temps, he de ser;
Que no ha de ser bastant res;
Perque deixe lo que he emprès;
Ferm estic, fins à morir:
Que deixarvos de servir,
Es, Senyora, per demès.

Digitized by Google

QUEIXAS VN GALAN DE SA DAMA, PER HAVERLI FALTAT à la paraula.

DECIMAS AMOROSAS.

JA del Mon la Fè es fugida,
Filis, puix me haveu burlát;
Qui dirà la veritát,
Si Deessas diuen mentida?
Thesor de la mia vida,
(Mes ja thesor de Follet)
Mirau lo dany, que haveu fet;
Que solament en faltar
De vostra Fè lo Pilar,
Mon Edifici es desfet.
Solia algun temps surar
La Veritat estimada;
Pero ja, com à pesada,
Al mes fondo vá à parar:
Més com nos' pot amagar,
Bambollas, y remolins
Nos' mostran, que es alli dins;
Y per mes, que està oprimida,
May sé veu desfavorida
De sós efectes Divins.
Pensi, que abans à Lisboa,
Que à Roma, isquera lo Sol;
Y de Peix veure vn Estol
Bolant per l'ayre ab la coa:
Solcar de las Naus la proa
Lo mes fragòs Pirineu;
Y la enganyosa Guineu
Regalar à las Gallinas;
Que vnas promesas tant finas
Deixassen de estàr en peu.
Aqueixa Boca agraciada,
Que aixi se avesa à mentir,
Merexeria tenir
Vn badall de melmalada:
Y aixi com es ensucrada
La llengua, que me ha enganyàt,
Y sucre quant ha parlat
Fos, per la mateixa via,
Sucre la Pena seria
De aquest Engany ensucrat.
Alguna escusa nou's val;
Puix en lo que haveu mentit,
No pot dirse, que haveu dit
Mentidas, que no fan mal:
Digau lo dolor mortal,
Que sens remissiom' consum
La clara, y serena llum
(Per quim' regia) apagada,
Ma Voluntat agraviada,
Mon Goig convertit en fum.
A tal punt me ha conduit
Lo mal, que me està acabant,
Que sempre estic suspirant
Lo que per Vos he patit:
Y quant me viu reduit,
Despres de tant lleals passos,
En lloc de palmas, à llassos;
No puc donarme conort:
Puix, que serà sim' record'
Del Paradis de eixos brassos?
Quant lo be, que en ells gozí,
Me passa perl' pensament,

La força del sentiment
Me fa perdrer lo juhi:
Pero, puix, quant vos perdi,
Perdi tot junt, aquell dia,
Lo major be, que tenia;
Allà hont va lo principal,
Be pot, lo que menos val,
Anar en sa companyia.
A tal extrem vingut sò,
Que estant del modo, que estic,
Io mateix so, lo qui dic
Mil voltas, que tinc rahò:
Est serà de ma aficiò
Lo blasò mes estimat,
Que eixa Neu haja avivàt
Lo foc, que ja està mortal;
Y que lo major Fiscal
Fassa ofici de Advocàt.
Vos, ab altre extrem, borràu
Est proceir humil meu;
Puix si mentidas dieu,
Vos mateixa las provàu:
Honradament vos portau,
Senyora (Deu vos ho pag,)
Que sent de mentidas sac,
Ho sou de vna red tant clara,
Que à totas sels veu la cara,
Sens, que alguna sen' amag'.
Diuen, que *vna bofetada*
Es castic de qui desment;
Mes si be ne haveu esment,
De bestret estau venjada:
Brava, me la haueu pegada;
Puix lliurantme de la Mort,
Allà en lo perill mes fort,
Que patia en alta mar,
Me haveu vingut à ofegar,
Estant segur en lo port.
Mes, no serà poca gloria,
Peral' mal, que sem' espera,
Si teniu de Mentidera,
Almenos, bona memoria:
Veurèu en ma trista historia,
Que eix inclement procehir,
No ha pogut fer penedir
Mon perseverant Amor,
Que à mans de vostre rigor
Content me porta à morir.

A VNA DAMA, QVE PATINT VNA GRAN SED, LI DONÀ son Galan vn jarro de aygua.

DECIMA.

De la Caritat vingui
A conseguir la finor;
Puix, que he apagàt lo ardor
A La que mel' causa à mi:
Quant ab son preciòs rubi
La aygua ditxosa tocà,
Ab vislumbres la illustrà
De resplandor carmesina,
Fent, ab sa Boca Divina,
Lo Miracle del Canà.

EN-

ENCAREIX LO AMOR DE VN GALAN TRANSFORMAT EN la Cosa amada.

DECIMAS.

La major gloria he alcançat,
Que de Amor se pot haver;
Puix tant vos vinc à voler,
Que en Vos me so transformàt:
Ia no sò lo desditxat
Alberg de desconfiança;
Y Vos apacible, y mança
(Mal queu's pes') haveu de ser,
Que mon Amor poguè fer
Est Encant, esta Mudança.

Ocupats tots mos sentits
De vostra gran Gentilesa,
So la mateixa Bellesa;
Doneyres tinc infinits:
Son los dons tant exquisits
De eixa Gracia singular,
Que jo nol's vinc à borrar,
Ni ma llealtat los despinta;
Com, ni vna gota de tinta
Fa tornar negra la Mar.

Pero es tal vostre rigor,
Que del mitg de tanta ditxa
Trau vna nova desditxa,
Y deixa burlat lo Amor:
O! terrible Desamor;
Procehir cruel, y esquiu;
Que dins de Vos me teniu,
Y sent los dos vna Cosa,
Vostra Crueltat no reposa,
Sino, que allim' perseguiu.

Y com jo estic convertit
Tot en Vos, Senyora mia,
Io, tambe, me avorriria,
Si en Vos nom' fos recullit:
Quin' Desditxat ha patit
Vn dolor tant desigual;
Que en ell, per mō be, y mon mal,
Veig estos contraris dos;
Quem' so recullit en Vos,
Ym' teniu odi mortal?

Mes, puix, ab llas tant estret,
Lo Amor ab Vos m' encadena;
Eix rigor nom' dona pena;
Ans de ell estic satisfet:
Perque à trobar menos fret
Lo vostre Pit, dubtaria,
Si era esta mudança mia,
Tal volta, plena de engany;
Aixi que, mon Desengany
Està en vostra Tirania.

Per molt certa conclusiò
De tot asso ve à restar:
Que nos' poden millorar
Los quilats de ma Aficiò:
Tambe sen trau la rahò,
Pera mostrar à la clara,
Quant es estremada, y rara,
De eix vostre Cor la Fredor,
Que en Vos resolt mon Amor,
Ell resta gelàt encara.

SEN-

SENTIMENT DE VN GALAN A LAS LLAGRIMAS DE VNA Dama, que perque no la ves plorar, se cubri la cara ab vn Mocador.

DECIMAS.

AMor, que riurer solia
En aqueixos Vlls serens;
Y desde allà, tots sos Bens
A mon Gust li compartia:
Ia vuy, Senyora, cambia
Son Ser, y Proprietat;
Puix, que de pena ocupat
Aquell Paradis me mostra,
Ahont, vn temps, la Gloria vostra
Mon cor tingué arrebatat.

Esta novedat, Senyora,
No la causa ma aficiò;
Puix, ab igual intenciò,
La Risa, y Plant me enamora:
Pero, qui à vna pena adora,
Que premi pot esperar,
Sino es vn etern penar?
Encara, que á ma Esperança,
Desta pluja la bonança
Fa reverdir, y alegrar.

Mes ja de vn engany me adon',
Que en aquest plant se ocultava;
Mia es èixa pena brava,
Mias las llagrimas son:
Lo mal ab que me apassion',
Y mos suspirs exhalaren
Eixos vapors, que pujaren
A vostra Esfera Sagrada,
Y en sa Regiò gelada
De aquest modos condensaren.

Io satisfet restarè;
Puix veig, quel' Amor ordena,
Que dels vlls de hont ix ma Pena,
Nasca ma Gloria tambe:
Car tot mon mal, y mon be
En ells, dirè, que està vnit;
Puix si mon Cor afligit,
Resolt fins aquells no para,
Sobre las flors d' eixa Cara,
Despres, se veu derritit.

Be penso jo, que advertìreu
Estos efectes ditxosos,
Quant los Vlls Divins plorosos,
Ab eix vostre Vel, cubrireu:
Pero del tot no impedireu
La Gloria als meus, queu's adoràn;
Puix, que testimonis foran
De aquesta Ditxa tamanya,
Ab que tant l' Anima guanya,
Y mos Sentits se milloran.

Y com del Plant lo calor
Lo esmalt de eix rostro encenguè,
Queu's servi mon Cor, dirè,
De grasolet de color:
Esta serà del Amor
La hazanya mes celebrada,
Que à la Bellesa estremada
De las flors de vostre Abril,
Realçal' color mes humil
Del Cor de qui es adorada.

Ca-

Cada Llagrima vn Volcà
Ocult porta, y encubert;
May tant estrany desconcert,
Sola vna Causa formà:
Pero tant cubert està,
Las flamas tant retiradas,
Que las gotas agraciadas,
Liquidas perlas pareixen,
Ab qui, en valor, competeixen
Las de la boca geladas.

De tant gran contrarietat
Mas queixas la rahò trobaren,
Quant de vostre Pit provaren,
Que està de pedra formàt:
Que molt, doncs, que haja donàt
Aygua vna Pedra, que te
Del Mar de mon Voler be
Tanta humitat repressada;
Y que done foc, tocada
Ab los Acers de ma Fe.

A VNA SENYORA HERMOSA, MOLT INGRATA.

DECIMAS.

JVntà en Vos Naturalesa
Los extrems del be, y del mal;
Posant en balança igual
Al Desdeny, y à la Bellesa:
Del Be la major Grandesa
(Que's lo deixarse lograr)
En Vos ha volgut negar,
Y per singular lo guarda,
Donantli vn Desdeny per guarda,
Que de sas mans volguè armar.

Y com es tant cuydadòs,
Que fins als descuyts castiga;
No hi ha apenas, qui no diga,
Que l' haveu maltractat Vos:
Tot lo Mon teniu queixòs,
Y à mi de modo m' teniu,
Que l' Amor sen' mofa, y riu,
Ventme tant lluny de mudança,
Mort lo Gust, y la Esperança,
Y sols lo Cuydado viu.

Mon Cor, com de veras ama,
No fa cas del disfavor;
Que la privació major
Mes à sos desitgs inflama:
Darà materia à la Fama,
Ab efectes tant estranys;
Puix han servit desenganys
De aumentar mes la oficiò,
Que lo que no la Rahò,
Manco ho podràn fer los Danys.

Vostre Rigor comparat
Ab lo ser Grave, y Gentil;
No hi ha ingeni tant subtil,
Que alcans' la desigualtat:
Pero à tal punt so arribat,
Que ab tot, queu's veig inhumana,
Seguesc ma quimera vana,
Ab gust de quem' veja l' Mon
Mes castigat, que Acteon;
Puix sou Vos mes, que Diana.

Las plantas se estàn amant;
Dona lo fruyt abundosa
Doblantse la parra hermosa,
Per lo arbre vehi trepant:

Y.

Y à vn be queu's importa tant,
Vos dell axiu's apartau;
Ne veeu, que errada anau?
Puix si aquest Amor vos falta,
Tot ho acabarà esta falta,
Si l' Be natural negau.
Divina Senyora mia,
Feu en vostre Rigor pausa,
Que si la Bellesa ho causa,
Mirau, que 's Flor de vn sol Dia:
Y hont lo Amor tenir solia
Temple, y Ara Consagrada,
Donant lo Temps la bolada,
La embruta, y posa Cruel,
Deixant l' altre sa mà infel
En Cendra inutil cremada.

A LA ESTREMADA HERMOSVRA DE VNA DAMA DESDEnyosa, à la qual veu son Galan en lo dia de Sant Ramon Nonàt

DECIMAS.

De veureu's tant celebrada
(Per si la Fama hi asitg)
Mos Vlls tingueren desitg
De haverne vna cullerada:
Miri eixa Gracia estremada,
Y mirant ma indignitat,
Rendit al Ser desditxat,
Que alcança força invencible,
Vn mut Sufriment terrible,
Fins vuy, me ha tingut lligàt.
La Fabrica Celestial
Contempli de aqueix Subgecte,
Hont la Soberà Arquitecte,
Casi esmersà son Cabal:
Viu agraviàt lo Coral,
Tinguts en poc los Rubins,
Vençuts los Diamants mes fins,
Y las Perlas menyspreadas,
De vostras parts delicadas,
Y de aqueixos Vlls Divins.
Dia de la Devociò
De aquell Sant, que no nasquè;
Mori, sens naixer, tambe,
Ma temerosa Aficiò:
Que si aqueixa Perfecciò
Es, la que mon Cor adora;
La aficiò es morta, Senyora;
Lo Ser li falta, y la Vida,
Mentres no s' veu favorida,
Ni vostre Pit la millora.
Per perseverant mereix,
Lo que, per humil, no alcansa:
Puix de la desconfiansa
Trau forças, se aviva, y creix.
Vn any ha ja, que pateix
Retirada, per lo Amor,
En la Presò del Temor:
Mes, com en tant aspre mal
Ha gastàt tot son cabal,
A crits demana favor.
Condemnàt à etern pesar,
Mes val, Senyora, que 'l tinga,
Del que parlar me convinga,
Que de tant nociu callar:
Será saviament errar,
Si veig ma aficiò premiada;

Y, si torna desdenyada,
Mon Cor nos' queixarà tant,
De que estantse ell abrasànt,
Ma Llengua estiga gelada.
No se ofenga eixa Grandesa,
Mirantme ja tant gosàt;
Que mal cobra llibertat
Vna Anima, que està presa:
No tinga vostra cruesa,
Tant inclement procehir,
Que veentme, per Vos, morir,
Vn poc à dolor nou's moga;
Y almanco, fins que Iol's cloga,
Ab Vlls piadosos nom' mir'.

A VNA DAMA, DE LA QVAL, SOLS AB LA FAMA DE SA hermosura, estava enamoràt vn Galan; y veentla lo dia de Sant Père, parlant ab ella adverti, que se traguè dels Pits vns Psalms Penitencials.

DECIMAS.

BE diuèn, Senyora mia,
Las Vellas, entorn del foc,
Que venen à poc, à poc
Totas las Gracias, vn dia:
No debadas, jo temia
Desgracia tant desigual;
Y quant la gracia Celestial
Vostra, de lluny adorava,
En la fe de Amor estava,
Segur d' est dolor mortal.
Mes, puix era de mon Fat
Esta Sort tant variable,
Ab ser mon dany inefable,
Me pèsa, que haja tardàt:
Tant del merit me ha llevat,
Com de la pena escusà,
Y la gloria dilatà
De veurem á Vos rendit:
Que si es soberà l' Delit,
Tambè es lo Dany soberà.
Quant, devall de mortal Vel,
Tanta Bellesa miri,
Y que era Festa adverti
Del qui es Portaler del Cel:
Que nol' obris me recel
Lo Sant, per fer tal jornada;
Fundim', en que tant pagada
Restá ma Imaginaciò,
Que de ella altra perfecciò,
Ia no pot ser adorada.
Mes, ay! que notable error
Es aquest, per hont camino;
Puix en lo Cel me imagino,
Y estic en lo Infern de Amor:
Y axim' condemna l' Rigor
De eix procehir inclement,
Y vn atrevit Pensament,
Que à eixa Bellesa aspirant,
No serà l' dolor bastant
A mudarlo eternament.
Però entre tantas rahons,
Que fan infernal ma pena,
Amor, quem' falten ordena
Las espantosas visions:

Ans

Ans en las foscas Presons
De ma llastimosa Historia,
Tant clara està en la Memoria
Vostra Gracia singular,
Quel' Anima ve à dubtar,
Si està en lo Infern, ò en la Gloria.
Ab tal goig fem' representa
Eixa Bellesa, que ador',
Que deixa atràs lo Rigor
Del Rigor, que me atormenta:
Tant penada, com contenta,
Ma Imaginaciò repara;
Y en eixa Divina Cara,
Rosas, y Neu considera;
Ivern, junt, y Primavera,
Que mon Mal, y Be declara.
Lo Astronomic mes expert,
No pot ma Sort igualar;
Puix, si als Estels vol comptar,
En son gran numero s' pert:
Y Io, Senyora, estic cert,
Que en aquell dia ditxòs
En vostre Cel Lluminòs
(Cifra del alt Firmament)
Tots los compti, conclohent,
Que tant solament, son dos.
Dos son, no mes; si bel's clars
Raigs, que de si despedeixen,
En sos Orbes produeixen
Altres Llums à milanars:
Ab virtuts tant singulars,
Y soberana Potencia,
Que no sols ab sa influencia,
Ma Voluntat inclinaren
A amarvos, mes la obligaren
Ab vna dolsa violencia.
Qué dirè de la Bellesa
De eixa Boqueta, hont apar,
Que mostrantse l' Cel avar,
Volguè encaixar sa Riquesa?
Seguint sa Naturalesa
Las Perlas, ab sa finor,
Apuran mes la blancor
De esta ma Fè, queu's venera;
Quant dels dos Corals me altera
Lo Cor tant encès color.
Poguera sufrirse jà
Aquest incendi, que pas,
Si à son gran foc apagàs
La Neu de eixa blanca Ma:
Mes, ay de mi! quant en và
Mon Cor abrasàt fugi,
Pera remediarse alli;
Puix entre tanta fredor,
Novas Flamas, nou Ardor,
Y novas Penas senti.
Ni en lo Iardi regalàt
De aqueix Pit trobà remey;
Perque en sa defensa vn Rey,
Per Guarda hi està posàt:
Solen à vn Iardi encantàt
Guardarlo Fers Animals;
Pero als Fruyts Celestials,
Que enclou, Senyora, aqueix Pit,
Los guarda lo Rey David,
Ab los *Psalms Penitencials*.
Quãt de aqueixos ports de Neu,
Viu, Senyora, quel's traguereu;
Tant Bella me paregueren,
Com Aquella per quil's feu:
Y ab cego ardor, com lo seu,
(Segons son las penas mias)
Y ab flamas cruels, é impias,
Lo Amor rodejàt me te;

Que à vn Mon abrasàr podrè, No dic matarà vn Vrias.

A VNA SENYORA DESGANADA DE FEBRES, Y SENTIMENT de son Amant, Zelòs de aquest accident.

DECIMAS.

Diuen, què s' cria vn Ardor,
Entre la Neu de aqueix Pit;
Que vna Febre ha conseguit
Lo que no ha pogut Amor:
May arribà mon dolor
A mes cruel sentiment;
Perque, què major torment,
Que veureu's à Vos penar?
Ni pena igual, com rabiar
De Zelos de vn Accident?

Mes com de aquell nol's tindrè;
Puix te sort tant estremada,
Que en vn llit vos te postrada,
Y en ell, ab Vos, se entretè?
Y axi apassionadau's te,
Que aqueix Cor, ple de cruesa,
A llançar suspirs lo avesa,
Y al Cel piadós reclama
Contra la furiosa flama,
Que en sa Regiò veu encesa.

Io, com me puc alegrar,
Si cubert de ardor fogòs
Veig al meu Sol lluminòs?
Senyal, que s' vol eclipsar:
Que es lo que puc esperar,
Si tant mal me succeheix,
Quel' Planeta, que influeix
Tot mon ser tota ma vida,
Se altera tant fora mida?
No he de patir, si ell pateix?

Estos sobresalts tant varis,
Senyora, m' consumen viu;
Que Vos la Febre teniu,
Y Io patesc los desvaris:
Mes ja veig quant temeraris
Son mos temors, y recels;
Que no permetràn los Cels
Tanta Gracia mal lograrse,
Si lo Mon sab trastornarse,
Y oferir totas sas raels.

Alteradas (y ab rahò)
Las Musas, y Ninfas bellas;
Perque en Vos conservan ellas
Sa Bellesa, y Discreciò:
Van, juntas en esquadrò,
Plantas Cordials sercant;
Qual cull la Rosa fragrant,
Y qual la Xiçoyra sana,
Qual la Viola boscana,
Y Agrella refrigerant.

Diana, ab son Arc dorat,
Si algun Auçell te virtut,
Per tornarvos la salut,
Desobrel's Nuvols lo abàt:
Al Senglar, y Os emboscat,
Al Tigre, y Lleò lleuger,
A camas preten haver,
Si es que en sa Feresa tenen
Materials, que convenen,
Pera podervos valer.

La

La Terra finissim Or
Dona de sos Minerals;
La Mar, Perlas, y Corals,
Per alegrarvos lo Cor:
Yl' meu, que de pena s' mor
De veureu's à Vos patir,
Se ve à fondre, y derritir,
Llagrimas distila, y plora,
Y, à modo de Cantimplora,
Vos pretèn entretenir.

De eixos vostres Vlls Divins
Enamorada Minerva,
Ha convocàt la Caterva,
De sos Savis, y Alfaquins:
Los vns, armant Alambins,
Quintas essencias procuran;
Altres pastan, y maduran
Bolos, Trociscos, y Vnguents,
Epitomes, y Foments;
Y altres mil remeys procuran.

Aretusa hermosa, y bella
De Venus ab los Cabells,
Ara se aconorta d'ells,
Y per Vos se descabella:
O! agraciada Donzella,
Preneu esfors, y advertiu;
Que puix cifrada teniu
De tot lo Mon la Bellesa,
Tota la Naturalesa
Pateix, mentres Vos patiu.

Apolo mostra ab sa Llum,
Y ab lo modo ab que la envia,
Que no tant tornar lo Dia,
Com vostra Salut presum;
Nuvols, y Bromas consum,
Y al Ayre esmalta, y serena,
Mes per mes, que fa, no esmena
De eixa Presencia la falta;
Perque, mentres ella falta,
Tot es tenebras, y pena.

Tot lo Ajuntament Sagràt
Dels Deus volguè visitarvos,
Y solament, per curarvos,
A Esculapi han enviàt:
Mes lo pols nou's ha tocàt,
Ans sens mourer bras, ni llabi,
No veent cosa, que resabi,
En Vos, corruptible tinga,
Torna als Deus, y diu: *Que vinga*
Vrania ab son Astrolabi.

Aixi que, lo vostre mal,
Propriament, Senyora mia,
No es Febre, ni Malaltia,
Sino Impressiò Celestial:
Y puix, que semblant senyal
Sempre sol mostrarse abans,
Que s' muden Imperis grans;
Mudanças diu est Ardor
Del gran Imperi de Amor
En vostres Vlls soberans.

Digitized by Google

CARTA, QVE ALS 15. *DE IVNT* 1608. *ESCRIGVE AL POETA vn Rector son Amic, á qui acostuma nomenarlo,* Ocari; *desde Santa Coloma de Queralt, escusantse de la visita, per sas moltas ocupacions. Encomanali la resposta.*

QVINTILLAS.

REverent, y Amat Rector,
Tãt gran contento he rebut,
Que en mi major no ha cabut,
Despres, que Ocari Pastor
Estarvos prop ha pogut.
Per la gran benevolencia,
Ab que sempre vos he amat,
Ja no mi basta paciencia,
Fins, que m' veja saciàt
De vostra dolsa presencia.
Imagino, que estareu
Ocupát, com la formiga:
Molt saviament ho fareu,
Si nos' pert vn gra, ni espiga,
Peral's hostes, que tindrèu.
Ay! lo meu Amic Benet,
Nom' tingau per temerari;
Queu's jur per lo Pas estret,
Que lo vostre Amic, Ocari,
De veureu's, se mor de sed.
No sab, quant veureu's podrà;
Ab tot serà ans de Tots Sants;
Entre tant vos escriurà,
Y darèu los besamans
A Fra Ioseph Barberà.
Pero lo procurarè, (nas,
Puix tinc de veureu's tals ga-
Y vn impossible farè,
Pera tocar las Campanas:
Si mi cridau hi anirè.
Aqueixas cartas rebreu
De aquell Oncle flac, y amát;
Que, segons diu, lo tindreu
En aqueix Lloc, regalàt,
Hont Vos lo repararèu.
Vale, lo meu gran Amic;
Y vieuvos tant, que pugau,
Del meu cant, que si be es xic,
Es gran, puix Vos li donau
De alegria vn thesor ric.
La Musa se es rovellada
En esta Terra tant freda;
Y està ja tant desmayada,
Que la vena se li enreda,
Quant pensa estar ben trẽpada.
Benet, puix vos he brindàt
Ab estas Quintirinillas;
Sino escriuiu, desafiat
Vos veureu ab las gallinas,
Queu's havèu encorralàt.

RES-

RESPOSTA DEL AVTOR A LA CARTA, Y SATISFACIO, QVE li doná de no visitarlo, no obstant se troba tant cerca.

QVINTILLAS.

REverent Rector, y Amàt,
Facilment vos he cregut,
Que en haver aqui attribàt,
Mes contento no ha cabut
En eix vostre pit ingrat.
No ho podrè Io dir axi,
Puix en lo punt,que entengui,
Que tant prop de miu's tenia,
Si no es alguns ous del dia,
No puc engullir boci.
Que quant me poso à pensar,
Que vna tant poca distancia,
De Vos nom' deixa gosar,
Assom' dona major ansia,
Que si estava dellàl' Mar.
Ay! Ocari, mon Amic;
Tal, qual la llagosta estic,
Que en no podervos mirar,
Me buydo, com la del Mar,
Quant de Llunas veu vn xic.
Y lo que mes penam' dona,
Ym' causa major enuig;
Es, que no repos estona,
Sino desquel' Sol nos fuig,
Fins, que los tossals corona.
Y està per aquest dolor
Sempre lo meu mocador
De llagrimas tant humit,
Com vn bolcall, que ha servit
A vn Infant gran mamador.
Dieu, que à tall de formiga,
Dec replegar lo Forment;
Y dieuho propriament,
Que ho fas ab poca fatiga:
Tant es lo esplet macilent!
Ab tot quisvulla hoste vinga;
(No perq̃ en tal cōpteu's tinga)
Ni crec,que passe à desayre,
Si se trastorna, quant ayre
Hi ha de Colonia à Nordinga.
Ans de tots Sants prometeu,
Que ha de illustrar aqueix Sol,
Aquest racò vostre,y meu:
Als vltims de Iuliol
Fos tots Sants,plaguès á Deu.
Lo Pare Fra Barberà
Tambe esperantvos està;
Y si be à poc,que es anàt,
Per elegir nou Abat,
Vuy, ò demá tornarà.
Nou's importal' Campanar,
Haventhi Pulpit assi:
Quant mes,ques' pot suspitar,
Que com altre Fra Gari,
Per si u's ha de festejar.
Pero, com se vulla sia,
Per ser tal la ocupaciò mia,
En la punta de vn mariet
Lo Escolà estarà tot dret,
Vetllant de nit, y de dia.
Y apenas la ferradura
En lo Terme estamparà
La

La vostra cavalcadura,
Quant à tot lo Lloc farà
Senyal de tanta ventura.
Las cartas del Oncle he vist;
Y si la sort assi l' guia,
Me apar (segons es ben quist)
Que hi funda vna Confraria
De la . . . . . .
Pera servirvos en tot,
Fins, que no hi ha agut mot,
Tota vostra carta he ris:
Sou de pur Sucre vn casis,
Y del pomer de Or vn brot.
Que vol dir, *que ja la Musa*
Aqui se u's es rouellada,
Que se u's emmaranya, y nusa,
Y la teniu destrempada?
Aixo, Senyor, es escusa.
Perque ab eix mateix estil
Tant apacible, y gentil;
Allo mateix, que dièu
Iuntament contradieu,
Ab artifici subtil.
Valgau's lo gran Goliat
Ab vostras *Quintirinillas*:
Tant lo Terme me ha agradàt,
Que no dic, à las gallinas,
Pero u's mataré lo gat.
Tot sia, que Vos vingau,
Y à burla no u's ho tingau;
Que quant al Pais veureu,
Tal vegada l' trobareu
Molt millor, que no u's pensau.
Assi lo Nilo non's rega,
Ni l' Danubi n's circueix,
Ni á Ganges hi ha qui l' conega;
Ni l' Tigris nos dona peix,
Ni hi ha qui de Eufrates bega.
Vna petita Riera
Banya esta nostra Ribera,
Que tota s' conresa, y llaura;
Y si, qual Taix, no la daura,
Daurala de altra manera.
Ni aquell Atlant Maurità,
Ni lo Caspi de Sarmacia,
Ni lo Mont Tauro, assi està;
Pero cert no l's ho desplacia,
Que altres molt millors ni ha.
Puix es cosa sens questiò,
Que no hi ha comparaciò
Entre aquellas de la Lluna,
Ni altra Montanya alguna,
Solament ab Albiò.
No hi ha Llebrers Irlandesos,
Ni l's Elefants Trapobans,
Dromedaris Madianesos,
Rinoceronts Indians,
Ni Tigres de Hircania encesos.
Pero basta, que hi fa niu
La temerosa Perdiu,
En lo Terme, à cada passa;
Y apenas la Llebra passa,
Quant al Cunill descubriu.
Numerosa cavalcada
De gent rica, y principal,
Per aquest Lloc no ha passada;
Ni may se ha vista pisada
De mula de Cardenal.
Be, que en vn Llibrot trobàm,
Ab lletras casi de vn palm,
En los Arxius de la Vila;
Que à Don Fruela, ò Fruila,
Assi lo aportà la fam.
Los Princeps Infels, que venen
De

Digitized by Google

De la terra hont se fa l'Or,
Yl' Sant Batisme pretenen,
Desque Deu los tocà al cor,
Per assi cami no tenen.
Ni assi may ha vist la gent'
Lo gran acompanyament,
Dels Reys, que van à casarse;
Ni hi ha pera que cansarse
En ferlos recebiment.
Sols passa vn Esmolador,
Yn'spar cosa molt estranya;
Y causa tant gran rumor,
Com la entrada en Alemanya
De Carlos Emperador.
Qui del Carretò admiràt
Està, mirantlo, abovàt;
Ni en Roma li apar, que hi haja
Font, com aquella, que raja
Del canter esportellàt.
Sis' recita alguna Historia,
Es lo Autor vn Sabater,
Home de molta memoria,
Y si cantal' Moliner,
Nos' par, que està en la Gloria.
La *Victoria Christi* es
La Comedia de mes pes;
Y en venir los Cerverins
No hi ha conceptes Divins,
Que sien tinguts en mes.
Los melindros delicats
Dels gusts, que de tot se ofenen
En las famosas Ciutats,
Lloc en aquest lloch no tenen:
De ques' vulla estan pagats.
Si acàs arriba vn Marxant,
Los Cascabells sorollant,
Aixi lo escolta la Gent,
Com sil' dorat Instrument
Apolo estiguès sonant.
Assi no hi ha Campanars
Rodejats de senys, que pesan
De vuytanta, à cent quintars,
Ab los Capitells, que besan
Los esferics sostres clars.
Mes perço no estimàm poc
La Campana de aquest Lloc,
Ab dos estacas tinguda;
Puix sabem, que no està muda
A' Concell, à Temps, y à Foc.
Tambè es cert, que no tenim
Las grans sedas de Liguria,
Ni lo lli Portugués prim;
Que de sedas ni ha penuria,
Y de brocats ne patim.
Que Venecia non's ne envia,
Ni balsam Alexandria,
Ni Italia de sas pinturas,
Ni la Trinacria armaduras,
Ni Flandes tapiceria.
Lo mes, que assi veurer puc,
Es sola vna Mija llana,
Ab qui, de molt bona gana,
Barataria algun Duc
La sua Seda galana.
Be, que en las Festas movibles,
Ia s' veuen cosas terribles,
Que Ciutat no las iguala;
Que la Agricultura, y gala
No son tant incompatibles.
Dona hi ha, que ja se arrisca
A manega de sati;
Y no falta altra, que isca
Ab lo vellùt carmesi
Sobre la grana morisca.

Alguna men'he miràt,
 (Quel' mirar sol, no es pecat)
 De tanta grana rodada,
 Quem' paregué vna vegada
 La Muller de Pons Pilat.
Assò està dit: ara vaya,
 No es aquest Lloc tant perdut,
 Quel' fruyt menor de sa playa
 En molt no sia tingut,
 Fins allà dalt en Viscaya.
Y quant tot sia pobresa,
 Conforme aqui es tot grãdesa,
 Veniulo à desempobrir;
 Que sols Vos podeu suplir
 Lo error de Naturalesa.
Tres Molins hi ha, que entenen,
 Que vos haveu de arribar,
 Y de las ganas, quen' tenen,
 Estàn sens poder rodar,
 Mentres las ayguas nol's vené.
Las Fonts, que totas se escolan,
 De llagrimas se arrigolan,
 Vostra vinguda esperant;
 Los Gossos estàn lladrant,
 Y quants Gats hi ha miolan.
Veniu, lo meu dols Ocari,
 Que á no trobarme ocupat
 No estiguera vuy de anarhi
 A eix Castell, quem' te robat
 Lo meu contento ordinari.
Ohiu al vostre Benet,
 Que desde ara vos promet,
 Ocari amat, si veniu,
 Vn parell de ous al caliu,
 Y tal volta vn pollastret.

EPITAFI A LA SEPVLTVRA DE VN GRAN CANTOR, QVE LI caygué la gargamella, y mori de humor Gallic.

REDONDILLAS.

Assi jauen sepultats
 Los Ossos de vn gran Cãtor,
 Lo qual mori de dolor;
 Pero no de sos pecats.
Aquesta pedral' sagella;
 Si be, tot enter no està;
 Perque vn Angel sen pujà
 Dalt al Cel la gargamella.
En lo demès no hi tocaren
 Los cucs vn pic, per senyal;
 Que com lo trobaren tal,
 Per Basileu lo deixaren.

A VNA

Digitized by Google

A VNA LATRINA, QVE FEV LO AVTOR EN LO HORT DE la sua Rectoria.

REDONDILLAS.

LA Monarquia regint
Felip Ters, que la millora,
Se feu esta Cagadora,
Essent Papa Paulo Quint.
Adredes obrà tant grave
Se edificà prop de vn hort;
Perque qui paper no port
Se puga valer de vn Rave.
En sa trassa artificiosa
No pose lo maliciòs
La llengua, ab zel envejòs;
Perque la traurà merdosa.
Ni ab superbia presumesca,
Lo que no enten, judicar;
Y ans, que ho vinga à cōdēnar,
Tot primer ho assaboresca.
Los vehins advertiràn
No cometrer tant gran falta,
Que si fan obra mes alta,
Tota aquesta se beurán.
Y tu, Cagador prudent,
Que en aquest lloc entraràs,
Si molt pesàs aniràs
Menjartehas lo paviment.
Si per obras Soberanas
Son tinguts los Mausoleus,
Colosos, y Coliseus,
Memoria de cosas vanas.
Assi, mil Culs retronant,
Faràn memoria perfeta
Del assalt de la Goleta,
Y Victoria de Llepant.
Fonc lo Tribunal primer,
Que en est lloc se celebrà;
Vn Diumenge, que hi cagá
Vn Descendent de Beuter.
Dividits los llocs estàn:
Est lo Rector se apropria,
Per orde lo Escolà, y Tia;
Los Hostes hont gustaràn.
Fecit Barthomeu Monreal,
Vn Cid en Arquitectura,
De qui la Roca mes dura,
Tem lo Martell, y Parpàl.

REDONDILLAS.

AB ser pacific, Ginès,
Sols en sa cara he cōptadas
Devuyt distinctas ganyadas,
De dalt, abaix, y al travès.
Home tant amic de pau,
Cara en tantas parts frunsida;
No es cara, que es caramida;
Puix, que tant lo ferro atrau.

Digitized by Google

A CATARINA REAL, QVE AFAVORIA A DOS GALANS.

REDONDILLA.

MOltas queixas tinc de vos,
Catarina, y sabme mal,
Que sent Filla de vn Real
Vullau ser *Pessa de Dos*.

A VNA SENYORA NOMENADA SERAFINA.

REDONDILLA.

A Son Nom vens ab excès
La Ingrata, quem' desatina;
Puix ell diu, que Sera-fina,
Y la Taymada ja ho es.

A LA SEPVLTVRA DE VNA MOSSA HERMOSA.

REDONDILLA.

EN aquest Sepulcre estret,
Jau vna galan Minyona,
Que al . . de Vallfogona,
Algun temps, feya anar dret.

BOLLETA DE SANITAT, AB LA QVAL DESPATXà LO AVTOR *à vna Dona nomenada* Tecla Verdera *en temps del Contagi*.

REDONDILLA.

DE Vallfogona parteix,
Vuy Dijous, Tecla Verdera,
Que per ser tant batxillera,
Fins la Pesta la avorreix.

LLI-

Digitized by Google

LLICENCIA, AB LA QVAL SE DISPENSA AL SENYOR DE . . . lo no menjar Peix.

REDONDILLAS.

Vists los atxaques, y mals,
Quel' de . . . pateix;
Y que per punts se enflaqueix
Ab viandas Quaresmals.
Vist, que per eixir á llum
Ha de vsar bon aliment,
Que ab dos dias, altrament,
Ha de pudir à resclum.
Vist, que à voltas no pot pus,
Per ser tal sa mala gana,
Que tropessa en terra plana,
Y à cada pas diu: *Iesus!*
Vist, que ja de son jovent
Sols li ha vingut à quedar
Lo saber Filosofar
De las Donas solament.
Y al fi, vists tants accidents,
Que demanan gran substancia;
Perque no hi tingan ganancia
Metges, ni medicaments.
Fentli gracia singular,
Vuy, qui pot li concedeix,
Que puga no menjar Peix,
Y ques' puga encarnissar.
Pero ha de estàr advertit,
Que no abuse esta llicencia;
Perquç en temps de penitencia
Viudria mal vn enfit.
Y aixi es raò, que esmorsant
(Per no menjar lo pa axut)
Entre dos llescas premut
Menge sols vn Elefant.
Y si vol fer de las suas,
Provant algun Aucellet,
Que guste se li premet
Quatre dotzenas de Gruas.
Menje à dinar la Mulassa,
Y los Cavalls Cotonès,
Y pera postres, desprès,
Tots los ravens de la Plaça.
A berenar menje poc,
(Que puga millor sopar)
Setse plats pot berenar,
Y ab ells, si li apar, lo Coc.
Tambe à sopar vaja apler,
Que la salut es gran joya,
Sope lo Cavall de Troya,
Nol' deix per algun diner.
Y si amostra la experiencia,
Que nol' basta à mantenir,
Ho tornarà à prevenir,
Crexerèmli la llicencia.
La qual valga per lo espay
De vn any al dret, y al revès:
Dat en Pulla, als sis del Mes,
Lo Doctor Merlin Cocay.

Digitized by Google

A VNA DAMA MOLT GRAN, CASADA AB VN HOME PETIT.

REDONDILLAS.

Tots en comun 's alegràm,
Ioana, que hajas pres Marit;
Mes com lo has pres tant petit
Par, quel' has caçat al ram.
Y quant junts vos veig estar,
La junta es tant desigual,
Que nom' par sino vn Perdal
En paret de Campanar.
Y quant abrassarte vol
(Per mes, que lo pobre creix)
Vn llibret xic me apareix
Sobre de vn gran Faristol.
Lo Amor se és fet Carnicer;
Y en la Taula, que ha parada,
Tu èts la cumplida pesada;
Y d'ell tornas ne vol fer.
Vn gentil plat sen' faria,
Ioana, si al ast te posassen;
Y à ton Marit aixetassen
Ab vn poc de Malvasia.
Mossen Ioan de Vallesia
(Lo quiu's esposà en tot be)
Not' recordas, quet' diguè:
Que aportavas á la Iglesia.
Que veent à ell tant poca cosa;
Y à tu tant bella Fadrina;
Que ereu Fillol, y Padrina,
Pensà; y no Marit, y Esposa.

A VNA SENYORA, QVE REGALÀ DE VNA CADENILLA DE *Acer à son Amant.*

REDONDILLAS.

Com à vostre Esclau humil,
Senyora, m' voleu lligar;
Y puix no men' vull anar,
Es la Cadena sutil.
Be de aquest modo m' mostrau,
Que ma Aficiò m' assegura,
Ab Cadena, mes segura,
Que, la que Vos me posau.
Ab l' Or de eix Cap soberà
Amor ha fet, ja, primer
Lo que ara, ab aquest Acer,
Preten vostra bella Mà.
Quant à las mias vinguè,
Axi s' alterà mon Pit,
Que suspito, que es exit
De las Minas de la Fè.
Ma gran Llealtat be mereix
Lo terme, que en ella vsau;
Puix, si en Cadena m' posau,
Voleu lam' pos' lo mateix.
Com en ser vostre, cifràt
Està mon ser, y valor;

Nin-

Ningù m' guardarà millor,
Que ma propria llibertat.
De aquest modo vindrè á ser,
En tant rara conjuntura,
Io sol, pera ma ventura,
Lo Près, y lo Escarceller.
Quant en tal Cadena m' veig,
A angustiarme no vinc;
Que, per mon Tusò la tinc,
Y al de Borgonya no enveig.
Està ma Ditxa travada
En sa futil travassò,
Si, com me feu del Tusò,
Me feu de la Clau Dorada.
Ab lo be, que vuy alcansa
Mon Cor, lo dol ha deixàt;
Y vna Llorea à donàt
A ma desnua Esperansa.
Y no sols, no la atreballa
Lligàm tant precios, y ric;
Ans, contra tot Enemic,
Li serà Iaco de Malla.
Ia tot de alegria brolla,
Suspen sa rabiosa pena;
Pensant, que tras la Cadena,
Me haveu de donar la Argolla.

A VNA SENYORA MOLT HERMOSA, NOMENADA N. SERRA.

REDONDILLAS.

DOs mil voltas me ha tiràt
Amor sas fletxas agudas;
Pero per hont son vingudas,
Per alli sen' han tornàt.
Ni vn señal en mi deixaren,
Que com de Acer tinc lo Cor,
Y las fletxas eran de Or,
En tocarlo se espuntaren.
Pero lo Fill de vna perra
Molt be venjarse ha sabut,
Que, quant altre no ha pogut,
Hassi pres ab vna serra.
Es tant aguda, y tallant,
Que menudas parts pot fer,
No dic sols de vn Cor de Acer,
Pero, que fos de Diamant.
No està feta com se vulla
Aquesta Serra gentil;
Que l' ormeig es de Marfil,
Y de Or purissim la fulla.
A concert estàn posadas
Las dents menudas, è iguals,
Que son Perlas orientals
Entre rubins engastadas.
De la mateixa Filosa,
Ab que Venus se entretè,
Amor la corda traguè
Per esta Serra graciosa.
Y ahont la Deessa tenia
Vn Serro de Or Indià,
Encara de aquell tirá
Los millors brins, que hi havia.
Y ab esta Serra en las mans,
Ab facilitat parti
Lo Cor, que tant resisti
Las suas fletxas abans,

Digitized by Google

Y de materia tant dura,
Tant blana sas mans la feren,
Que quant la tallà, caygueren
Llagrimas, per Serradura.
Y ab tot, que molts dias ha,
Que l' acaba de partir;
May, fins que vinga à morir,
La Serradura caurá.
De aqui s' segueix lo dolor,
Que en tot lo Mon no te igual;
Mes, com lo instrument es tal,
No m' se queixar del Amor.
Y si mal me ha oít parlar
Del rigor de sos torments;
De aquesta Serra las dents
La llengua m' pugan tallar.
Fos qui s' vulla Emperador;
Y jo no mes, que Fuster,
Sols deixàs en mon poder
Aquesta Serra, lo Amor.
Curt Oficial no seria,
Quant tal ventura tinguès;
Y per mes mal temps, que fes,
Fahena nom' faltaria.
Que sent la Serra tant bella,
May me podria cansar,
Y deixaria l' menjar,
Pera treballar ab ella.
Y tant pratic me faria
De aquest mecanic delit,
Quen' vsaria de nit,
Axi mateix, com de dia.

ALS DESDENTS DE VNA SENYORA NOMENADA N. Campana.

REDONDILLAS.

EN la nit de mos pesars,
Volguè lo Cel alegrarme,
Y dos Estelas mostrarme,
De raigs trasparents, y clars.
Pero apenas mon desitg
Axi poguè be lograrse,
Quãt del Desdeny veig posarse
Lo mal Nuvol de per mitg.
Volguera, en ocasiò tal,
Ser ordenát de Completas,
Per poder veurer desfetas
Las forsas del Temporal.
Ab tot que, Senyora mia,
Desde ara be me assegur,
Que à exorcisme, ni à conjur
Eix Nuvol no obeiria.
Los que los Dimonis mouen,
Solen dissiparse axi:
Est lo mou vn Serafi,
En que mil gracias se enclouen.
Mes si jo m' posava en tall,
Y algun poc me arremangava;
Jo ho pag, si nol' desterrava,
Asò, y repic de batall.

ALS

ALS DESDENYS DE VNA SENYORA NOMENADA COLOMA Colomer.

REDONDILLAS.

SI sou Coloma, Senyora,
Com aixi tal fel teniu,
Y ab tal extrem avorriu
Al qui en extrem vos adora?
De la Aguila rigurosa,
Que del que matas' mantè,
Millor lo nom vos convè,
Que de Coloma amorosa.
A las mans del qui las crida
Las mansas Colomas venen,
Y ab dolsas picadas prenen
Lo past, quel's dona la vida.
Y vos, Coloma cruel,
Tras, que sabeu, lo queu's vull,
Apenas vos fas del vll,
Quant ja bolau fins al Cel.
Cada Vll de eixos es igual
Al Topaci, en la finesa;
Del Cap dorat, la bellesa;
Yl' bec petit, de coral.
Y la extremada blancura,
(Ab que à la neu excediu)
Que de Coloma teniu,
Nos' nega à vostra hermosura.
Mes lo que al Mon te admiràt,
Es, que tingau lo exterior
Ab tantas mostras de amor,
Y lo cor ple de crueltat.
De mi mateix me desisc,
Veent, q̃ vn sol Subgecte alcãsã
De Coloma la semblansa,
Y efectes de Basilisc.
Y que als mes fers animals
Mes vos estimeu semblar,
Que no seguir, è imitar
Als dos pares naturals.
Sens dubteu's comunicaren
Tal naturalesa, y ser
Las pedras del Colomer,
Entre las quals vos criãren.
Y encara (quiu's mira atent)
Major es vostra cruesa;
Puix Vos entre sa duresa
Trobareu acolliment.
No aneu tant esparverada,
Que ja tot lo Mon te avis,
Que heu vingut de Paradis,
De la Devesa sagrada.
Y per aquesta rahò,
Si algun Caçador vos mira,
De vostra Gracia se admira,
Y alsa en lo punt lo Canò.
Amaynau eixa bolada;
Aixi ab vn Colom dels fins,
Vos veja, de Colomins,
Senyora, tota rodada.

Digitized by Google

A LA SENYORA CECILIA DE FLOREIATS, DE EDAT DE 15. anys.

REDONDILLAS.

De tots los Pans, que ha posats
En la sua taula Amor,
Sens dubte, que es lo millor
Cecilia de Florejats.
Com de farina de rosas,
Y de purissima llet,
Aquest Pa tant bell se es fet,
De aquis' segueixen mil cosas.
Vna es: Que pera menjarlo,
Com lo seu tendror es tal,
Mossegarlo gens, no cal;
Sino ab los llabis tocarlo.
En tot ventura ha tingut
Est Pa, com en ell se veu;
Y aixi es ben cert, que nos' feu,
Al enfornar, geperut.
Y pera quel' conegués,
Posàli Amor, per señal,
Entre dos grans de coral,
Vint, y nou perlas, ò mes.
Y perque prengués sahò,
Vn petit tall li donà;
Y tant delicat anà,
Que cubert restàl' ronyò.
Ab tot asso reisquè
Perfetament assahonàt;
Y qui los vlls li ha mirat,
Pot assegurarsen be.
Quinse anys ha, ques' pastà;
Y ab tot vuy està tant fresc,
Que encara no hi ha quil' llesc,
Si be, quì ho desitja hi ha.
Aixi à florirse vinguè;
Empero es la floridura,
Flor de tant bella Hermosura,
Que asso es lo millor, que té.
Pa de companya no es,
Sino tant bell, y estremàt,
Que fins vuy no se ha trobàt
Qui menjarlo merescquès.
Be, que finalment, jas' veu,
Que à algu lo hauràn de dar,
Perque nos' vinga á gastar
Est Pa mes blanc, que la neu.
Mes, que venturòs serà!
Semi-Deu se podrà dir
Aquell, ques' veurà elegir,
De tants llepols, com hi ha.
Y com est Pa singular,
Sens dubte, del Cel venguès;
Com en la Terra caygué,
Tots lo voldrian besar.
Es tant raro, y exquisit,
Que ab tot, q̃ encara es sencer,
Son vint, sense lo primer,
Los que sen' han mort de enfit.
O! Amor, quin' poguès tastar,
Tant solament vna mica:
Es ben cert, que al cor se fica
La de aquest Pa singular.

Tant, q̃ entre junts ſacs no cab;
Puix, que de ell vn trau lo çep,
Y als altres ſobran las mans.
Diuen *que es pa, y ganivet*
Berenar de jove Saſtre;
Nom' vinguès altre deſaſtre,
Sià mi de aqueſt pa m' fos tret.

Y mes altre coſa hi ha;
Que en tant, que li dur'la vida,
Pretèn paſſarla cumplida,
Solament ab aqueſt Pa.
Tal es la ſua virtut,
Que en menjarlo ſolament
Dona força, y cauſa aument
Al's qui tal ſort han tingut.
Perque es vn Pa dels mes grans,
Saboròs es lo Flaysà,
Delicàt lo Francolì,
Y eſtremadiſſim boci
Es lo Capò caſolà.
Menje quis'vulla eſtos plats,
Y jo ſobre dos ſopetas,
De aqueſt Pa delicàt fetas,
Vn parell d'ous eſcumats.

A VN GALAN, BORNI, QVE FESTEIAVA VNA DAMA DE hermoſos vlls.

REDONDILLAS.

FAbi, ab vn vll tancàt,
A Beliſa vn temps mirava,
Y per mes que li apuntava,
La mes feu tir acertat.
Que com per ſon Blanc tenia,
Lo de aquells Vlls balladors;
En los tirs de ſos amors,
Sempre lo tino perdia.
Ab aqueſta gran paſſiò,
Perdut, y deſconfiàt
Son Penſament retiràt,
Sols te obert vn fineſtrò.
De Beliſa l' roſtro hermos
Mira atonit, y ſuſpès;
Emperò ab vn vll no mes,
Que del altre eſtà zelòs.
Beliſa, que burla fà
De ſos amoroſos vlls,
Diu, *que tant pobre de vlls,*
No fora bo pera Pa.

Y que si entra en lo Iardi
De Amor, ab vn vll tot sol,
Tindrà molt mès de Vll de Col,
Que de Clavell, ni Iasmì.

REDONDILLAS AMOROSAS.

VN Canyelò li donava
Tirsis, ab la boca, à Flora;
Y ella tambe de alli'n fora,
Ab la boca, lo acceptava.
Y ab vn bescompte amoròs,
Pensant, que al sucre mordia,
Vn llabi apretàt tenia,
Mes, quel' sucre saboròs.
Ab lo elevát pensament,
Dolsament equivocada,
Tant lo apreta, quel' forada,
Yl' deixa sanguinolent.
En sanc las dents se tenyian,
Ab vns matisos tant fins,
Que de Perlas, y Rubins,
Vn rastre ric pareixian.
Ay! en los confits hi ha mel.
Digué; perque no adverteix,
Que en sa boca s' converteix
La Sanc, en Nectar del Cel.
Mes quant sos vlls conegueren,
Que havia comès tal dany;
Flora caygué del engany,
Y de ells mil perlas caygueren.
No feu Venus tant bell plant
Per son Adonis difunt,
Com ella, en lo mateix punt,
Quel' llabi veu sanguejant.
Ay! de mon be, y de mon mal,
Deya, *causa amada, y chara:*
Qui (trista de mi!) pensàra,
Que sanc tinguès lo Coral?
Alguna Deessa zelosa
Aquest engany ha trassàt,
(O llabi dols agraviàt)
De nostre gust envejosa.
Be me ha posada de sanc;
Puix, com de vn gran enemic,
Del meu regalàt Amic
Me ha fet beurer la sanc.
Prodigi funest, y cruel,
Que la mia mort declara;
Puix de sa divina cara
(Ay de mi!) plou sanc lo Cel.
Sens dubte esmena ha pretès
Ab tant prodigiòs senyal;
Io penso donarlo hi tal,
Que se aplaque, si està ofès.
De aquellas gotas graciosas
Cumplida paga farè,
Y per vnan' donarè
Dos mil de mes saborosas.
Puix en la especie, que eixiren,
No puc fer restituciò;
Arrancau, Tirsi, ab raò,
Lo cor, en ques' convertiren.
Nom' tingau mes de pietat,
Rompeu aquest vostre pit,
Quel' Lladre te recullit,
Que tal tesor, ha trobàt.
Tirsi, que tant llastimada
A la bella Flora veu,

Di-

Diguili: *Que pretenen*,
Piadosa desapiadada?
Si de eix modou's afligiu,
Lo que he guanyàt, he perdut;
Puix del favor, que he rebut,
Los quilats disminuiu.
Lo que lo llabi ha patir,
En lo cor se es esmenàt;
Puix al vn haveu curàt,
Mentres, que al altre heu ferit.
Acompanyàt de ventura
Ha vingut est mal ditxòs;
Puix es tant poc perillòs,
Y ab tant ric balsam se cura.
Si aqueixas Rosas Divinas
Me so atrevit à cullir,
Flora mia, nou' admir',
Quem' punxassen las espinas.
Y si la bresca de Amor
He gustàt, que molt, que en ella,
Me haja picàt vn Abella,
Zelosa de sa dolsor?
Nom' poseu en confusió,
Que si aqueix cor diamanti,
Ab ma sanc se romp, aixi;
Dirè, *que es sanc de Cabró*.
Cessen, doncs, Be de ma vida,
Las llagrimas, que llançau;
Sino dirè, que plorau,
De ma gloria penedida.
Y si tant penosau's tè
Vn Bes, que me haveu donàt;
Per no estarvos obligàt,
Flora, jo vo'l' tornarè.

A VNA DAMA, QVE IGNORANTLI LO NOM SON GALAN, la adorava en extrèm.

REDONDILLAS.

PEr Vna, no se qui s'es,
Estic penant, no sè com;
Y encara no li se l' nom,
Y no puc volerla mes.
Si à sa Bellesa divina
Te lo Nom correspondencia,
Ben poca es la diferencia:
O, es Angela, ò Serafina.
Mes no, que sa Gentilesa,
Es, solament, corporal,
Y l' animo no te igual
De rigor, y de estranyesa.
Sens dubtes' diu Leonor
Aquesta Fera inhumana,
Que ha donàt en ser tirana
Del dols Imperi de Amor.

A

Digitized by Google

A VNA DAMA, QVE PATINT VNA GRAN SED, LI OFERI son Galàn vn Iarro de aygua.

REDONDILLAS.

LA condiciò del Avar,
Senyora, vuy vos convè;
Y dir, ab raò, podrè,
Quel' aygua dono à la Mar.
Mes estiguera en son lloc;
(Vist en mon cor lo que hi ha)
Que la llançàs eixa Ma,
En mas Montanyas de Foc.
Pero ay! que jo ab mil temors,
Desquel' jarrou's he donàt,
Recel de eixa Crueltat
Nous desdenys, y nous rigors.
Que, com la Naturalesa
A rigors vos inclinà
De aqueix Metall, Boca, y Ma
Apendràn nova cruesa.
Dins de mon pit consider',
Senyora, en eixa beguda
La inundaciò, y avinguda
Del plant, en ques' vol desfer.
Que molt, doncs, si la preneu
Ab tanta cobdicia, y gana;
Si à mas queixas inhumana,
Mos mals en ellau's beveu.

ENCARINT LO LLANTO DE VN PESAR.

REDONDILLA

JA, pera plorar pesars:
Que mos vlls son Fonts, me dius:
No sols son Fonts, sino Rius;
No sols son Rius, sino Mars.

A VNA DONZELLA, NOMENADA IAÇINTA.

REDONDILLAS.

JA Amor contra mi s' provoca,
Ab furor tant disigual,
Que, per lo manco, es mortal
Lo menor colp, ab quem toca.
Sas armas acostumadas
No ha pres en esta ocasiò;
Que com à travès Minyò,
Vol perseguirme à pedradas.

S

Sa pertinacia importuna
En assòs' vol esmenar,
Que ab ser continuol' tirar,
La pedra no es mes de vna.
Vna Jacinta es tant bella,
De tal riqueza, y valor,
Que, ni ab sas fletxas, Amor,
No feu tals tirs, com ab ella.
Tras de haver fet en son foc
Prova del Or de ma Fe;
Provarlo de nou volguè,
Ab esta pedra de toc.
La experiencia fonc tal,
Que confessà à son pesar,
Que en los quilats del amar,
Mon cor no coneix igual.
De aquesta sola te prou,
Que matantme à cada tir,
Com no la puc detenir,
Cobrala, y tiram' de nou.
Que à ser Jo tant venturòs,
Que à ma Ofensora alcansàra,
Mil voltas la mossegàra,
Y no com à Gos rabiòs.
Pena de Adulteros es
Esta, à que me ha condemnat,
Sens haver adulteràt
De la Fe, que li he promès.
Contra tota humana lley,
Veent lo extrem á que vinguì,
No hi ha quis' dolga de mi,
Ni algu me aplica remey.
En tal punt me te est torment;
Que, à estar Jo ben dispòsat,
Fora negoci acertat
Correr per vn Sagrament.
Que ab vna benedicciò
Vn Vicari ho remediàra,
Y à esta pedra engastàra
En l'Or pur de ma aficiò.

LLETRA BURLESCA.

VEs à buscar Espinacs,
Minyona; puix tant ho vols:
Mes guarda quel's Caragols
Not' toquen ab sos Llimacs.

MIra, com posas lo peu, Ana,
Guarda be, amada Germa-
Aqueixa roba de Grana,
Que no te estima, ni preu:
Nom' fassas tela de facs,
Ves remirada, com sols:
Mes guarda quel's Caragols,
Not' toquen ab sos Llimacs.
De aquella mostra argentada
Lo engany, Minyona, coneix;
Que lo que plata pareix,
Es vna bava malvada:
Del exterior not' pags,
Que es capa de enganys, y dòls:
Mes guarda quel's Caragols,
Not' toquen ab sos Llimacs.

Digitized by Google

Not' fies, de qui nos' fia
De algu, y ab sér ell tant moll,
La casa sen' porta al coll,
Y per las banyas, se guia:
No vajas per los vbacs,
Que van per alli à estols:
Mes guarda quel's Caragols,
Not' toquen ab sos Llimacs.

LLETRA SATIRICA.

CAntèm vn poc del qués' vsa,
Deixē à vna part mas penas,
Y del rumor de cadenas
La veu horrenda, y confusa:
Cante vn poc, Senyora Musa,
Ballará Dona Frunsida,
Que tras, que està consumida,
Es joguina del Amor:
Gentil fredor.
Que l'Altra mes navegada,
Qel' estret de Gibraltar,
Per estreta vol passar,
Sentne la Flota passada:
Y que la vna, y l'altra arada
Llaure sa humida canal,
Y, que pense so animal,
Que mirarlo es gran favor:
Gentil fredor.
Quel' desollat Genovès
Vaja passant lo Rosari,
Y qual Renegat Cossari,
Correl' mar del interès:
Que robe mes, que vn Inglès,
Fent de lliberts, mil esclaus;
Y pretenga, que ab sas Naus,
Del Cel se ha de fer Senyor:
Gentil fredor.
Que li apara l Iuristòll,
(Que en sa vida enttengue lley)
Igual avuy ab lo Rey,
Y air se esplugava al Sol:
Que de sos raigs, qual Mussol,
Pretenga amagar lo cap,
Despres, que tot lo Mon sab,
Quel' visita vn gran Senyor:
Gentil fredor.
Quel' altre, que es Metge en Drets,
Tìnga fama de Oficial,
Ab vn, que acertà lo mal,
Deixantne mil de contrets:
Quel's homicidis, que ha fets
Carregue al Apotecari,
Y diga, que lo Herbolari,
En las herbas, prenguè error:
Gentil fredor.
Donan muller de bon tall
Al altre pobre, com Iob,
Provada al pas, y al galop,
Per mil homens, de cavall:
Que lo Pacient menge, y call',
Prenēt lo poquet, que hi troba,
Y ques' vesta de la roba,
Que li deixal' pagador:
Gentil fredor.
Enviudas' la de vint anys,
Y la de trenta se envinda,
Tenint vna, y altra Viuda
Mes Marits, q Grecia enganys:

Que

Digitized by Google

Que ab los naturals, y estranys
Viscan sempre fent bullicia,
Y demanen per justicia,
Que sel's pague lo any del Plor:
Gentil fredor.

Ja no es molt, que la Donzella,
Que fou de la vida ayrada,
De vna Rosa molt badada,
Pretenga tornar Poncella,
Quel' Marit monte à la cella,
Ys' queixe, que la llastima,
Despres, que à ella se arrima
Del Baylet, fins al Senyor:
Gentil fredor.

Entra Musa perl's
Veuràs à Dona Llepada,
A tots vents aparellada;
Torre al fi de quatre vents:
Plena de inconvenients,
Veuràs, que baixa à parlar;
Y, al fi, se ve à acomodar
A escombra de Refetor:
Gentil fredor.

Ara be; deixemlos já
Cada qual ab sa desditxa;
Perque, es sobrarlos la ditxa,
Gastar ab ells temps en và:
Servesca açò de *aygua và*;
Perquel' descuydat se guarde,
Y en esmenarse no tarde,
Y diga al temps burlador:
Gentil fredor.

A LAS FVNERARIAS DEL INTERES.

LLETRA LIRICA.

D*iuen ques' mort lo Interès:*
Io non' crec res.

TAl era la tirania,
De aquest fill de algun vil (pare,
Que à tot lo Mon, y à sa Mare
Baix son Imperi tenia:
Enujàs Amor vn dia
Contra son injust poder,
Vn tir, diu, que li va fer,
De que mori, poc despres.
Diuen ques' mort lo Interès:
Io non' crec res.

Restà de la Fletxa dura,
Mes traspassát, que vna espója,
Enamoràt de vna
Ques' la major desventura:
Dava vn tesor per la cura;
Pero vn tesor no hi bastava;
Que ella mil lin' demanava,
Per tocarli vn dit ne mes.
Diuen, ques' mort lo Interès:
Io non' crec res.

Mori, al fi, desesperàt;
Triunfá Amor de aquesta guer- (ra,
Y ordenà donarli terra,
Com no fos en lloc Sagràt:

Los que en vida lo han honrat;
Tambè en la hora postrimera,
Diu, que ab pomposa manera,
De soterrarlo han emprès.
Diuen ques' mort lo Interès:
Io non' crec res.

Molts ab habits funerals,
Que anavan del tot primès,
Com à inutils de vuy mes,
Llansavan punys de reals:
Per causadors de tals mals,
Diu, q̃ *es be, quel' mal los sobre;*
No hi hague, ni Ric, ni Pobre,
Que ajustarne algun volguès.
Diuen ques' mort lo Interès:
Io non' crec res.

Seguias', en lloc de Creu,
Vna *Gorra* al cap de vn *Pal*;
Perque es figura, y senyal,
De no pagar lo ques' deu:
Plorava tothom arreu;
Sols los Pobres se alegravan,
Y en lloc de ells, los Rics anavã
Ab gramallas los demès.
Diuen ques' mort lo Interès:
Io non' crec res.

Portavan, sens pa, ni drap,
En lo enterro de est Difunt,
Los covens, no peramunt,
Sino posats dins del cap:
Quil's portava, no se sab,
May sel's veu la catadura;
Solament se conjectura,
Que eran personas de Pes.
Diuen ques' mort lo Interés:
Io non' crec res.

Seguian del Pal la empresa
(Que passavan de cent mil)
Las que, per vn preu molt vil,
Venen al Mon sa Bellesa:
Rossegant, per gran tristesa,
Sonajas, panderos, canyas
(Trofeos de sas hazanyas)
Que era graciós entremès.
Diuen ques' mort lo Interès:
Io non' crec res.

Tras de esta Gent principal,
Que per secreta portella,
Ab la astucia de vna Vella,
Mantenen casa, y cabal:
Ab vn dolor, sens igual,
Quiscuna al Difunt plorava,
Y per aguero portava
En las mans vn ciri encès.
Diuen ques' mort lo Interès:
Io non' crec res.

Vna, qual Mathusalem,
Catholica fins al *Credo*,
Ques' recorda, quant Gofredo
Conquistà Ierusalem:

Ci-

Digitized by Google

Citàr mil llocs de Fra Anſelm,
Diu, que eſperanças tenia,
Quel' mort reſuſcitaria,
Que non' ſerian en res.
Diuen, ques' mort lo Interès:
Io non' crec res.
Tant Iuriſta, y Batxiller,
Diu, que tras de eſtos venia,
Que la meytat no cabia
En molt gran part del carrer:
Quin' vol diner, à diner,
Diu, que vn Corredor cridava;
Y als Bartulos encantava,
Com ſi eſtigueran en Fez.
Diuen, ques' mort lo Interès:
Io non' crec res.
Tambe la Vniverſitat,
Que à vn Gat mort, ple de reals,
Li vèn las Arts lliberals,
Fentlo Animal Licenciat:
En pena de tal pecat
Segueix lo acompanyament,
Portant, per gran ſentiment,
Los Capirots al revès.
Diuen, ques' mort lo Interès:
Io non' crec res.
Paſsà al cap de tots la Mort,
Rodat de ciris enceſos,
Al coll de cent Genoveſos,
Que no hi ha darlos conort:
Plorant ſa contraria ſort,
Diu, que apres, quel' ſoterrarē,
Per fruyta al ſahuc ſe daren
Del Apoſtol Calabrès.
Diuen, ques' mort lo Interès:
Io non' crec res.
De aſſi al devant nos' dirà,
Lo quel' Mon ſolia dir:
Quel' tenir, ò no tenir
Era ſer, ò no ſer, ja:
Diu, que *Amor governarà,*
Y en ſa Republica rara
Valdrà la coſa mes cara,
Sols, vn demanar cortès.
Diuen, ques' mort lo Interès:
Io non' crec res.

LLETRA LIRICA.

QVe las coſas de aqueſt Mon,
Verdas, y maduras ſon.

VErda es la manſa Anyella,
Que tras de vn boci de pa,
A ſer degollada va,
Lo que molt poc ſe penſa ella:
Madura la infame Vella, (tint,
Que en lloc de anarla adver-
Per la ma la va tenint;
...
Perque la ſanc millor don...
Que las coſas de aqueſt Mon,
Verdas, y maduras ſon.
Verr es lo Pubill, que ab tendra,
Y no experimentada edat,
Al foc de vns ulls abraſàt,
Son patrimoni hra fet cendra:

Madura, la que li engendra
Tant desbocada passiò,
Eixintse de obligaciò,
No mes ab que lo amidon'.
Que las cosas de aquest Mon,
Verdas, y maduras son.
Vert es, tambe, lo Xixell,
Que apenas isque del Niu,
Ia à tota materia diu
Aixi com ix del cervell:
Madur lo quis' burla d'ell;
Empero, perquel' sustenta,
Lo admira, alaba, y assenta
Entre Seneca, y Solon.
Que las cosas de aquest Mon,
Verdas, y maduras son.
Verda es la . . . . .
Que à mija nit, en lo fret,
Sols per oir vn tonet,
Sen puja à la barbacana:
Madura la que demana
De mel, pera cada nou,
Vna lliura, y quant se cou,
Diu, *q̃ hi pert molt; perque's son.*
Que las cosas de aquest Mon,
Verdas, y maduras son.
Vert es lo vot del que vè,
Ab son Sogre acompañàt,
Y aixi sen' portal' ducàt,
Com qui millor hi diguè:
Madur es, lo qui entenguè
A qui la justicia cab,
Y per lo que Deu se sab,
La hi emborbolla, y confon.
Que las cosas de aquest Mon,
Verdas, y maduras son.
Vert es lo qui barba espera,
Y te grau de Medicina,
y al que al altre Mon camina,
Li sab mostrar la dressera:
Madur aquell, que exagera,
Y creix lo mal ab traiciò;
Perque cresca la opiniò,
Y mes se li galardon'.
Que las cosas de aquest Mon,
Verdas, y maduras son.
Vert es lo qui per gastar
Mes, que basta son cabal,
Ampra diners à censal,
Yl's que fa, no pot pagar:
Madur es lo qui al deixar,
Vol, que hi firme la Muller,
Y execuciò pretèn fer,
Ab la Vara, y no de Aron.
Que las cosas de aquest Mon,
Verdas, y maduras son.
Vert es lo qui trenta nits,
Sobre de vn taulell, se acotxa,
Per la que en vna Llitotxa
Dorm, rodejada de llits:
Madur, lo qui vol confits,
Si acàs li volen parlar,
Ys' vèn à preu molt mes car,
Que los cabells de Absalon.
Que las cosas de aquest Mon,
Verdas, y maduras son.
Vert es lo qui se entretè
En no entretenirse en cosa;
Y ab oci vil, no se exposa
Al treball, à que nasquè:
Madur, lo qui renda tè,
Y per no estar ociòs

Visita los Parlados,
De S. . . y . . .
Que las cosas de aquest mon,
Verdas, y maduras son.
Vert es aquell, à qui apar,
Que sino es ab Or, ò Plata,
Lo beurer la sed no mata,
Nil' llum sobre piltra es clar:
Madur, lo qui sab menjar,
Ab gust, hont se vulla s' trob',
Y sab beure ab vn esclop,
Si la sed li diu: *Alon.*
Que las cosas de aquest Mon,
Verdas, y maduras son.
Vert es, en fi, lo qui espera
En la verdor de esta vida,
Estant annexa, y vnida
Ab lo Ivern, la Primavera:
Madur, lo qui, ab verdadera
Contriciò, sos pecats plora,
Ys' recorda, que alguna hora
Li diràn: *Kyrieleison.*
Que las cosas de aquest Mon,
Verdas, y maduras son.

LLETRA AMOROSA.

AVsent de per quim' moria,
De dia, y de nit plorava:
No mes de per quel' amava,
Com l'anima, que tenia.

VOlguè provarme lo Amor;
Pero fonc la prova tal,
Que sent la Anima immortal,
Tinguè, de morir, temor:
Io per la causa sufria,
Ab gust, esta pena brava:
No mes de perquel' amava,
Com l'anima, que tenia
Aconsellàm, que provàs
Ausencias, ab raons aparents;
Mes quant fui en los torments,
No trobì, qui me ajudàs:
Y veent, quel' dolor crexia,
Sols lo nom de ella invocava:
No mes de perquel' amava,
Com l'anima, que tenia.
No perque pensàs, ja may,
Ablanirla ab mas passions,
Ni que poguessen raons
Traurer de sa boca, vn Ay!
Ma llibertat li oferia,
Mas penas li consagrava,
No mes de perquel' amava,
Com l'anima, que tenia.
Y ab tot, que aquesta dolencia,
Pensà triunfar de mos anys,
En any, de tant graves danys,
Tinguè anyada ma paciencia:
Ab tots mos mals me avenia,
Ab la causa m' conformava:
No mes de perquel' amava,
Com l'anima que tenia.

Pe-

Pero l' dolor despertant,
Com à Fiscal, la Memoria,
Veentme privat de la gloria,
Que al propri Cel, causa espât:
Ma fortuna malehia,
Ma Enemiga respectava:
No mes de per quel' amava,
Com l' anima, que tenia.

Oir ma rabiosa pena
Lo Amor, á pietat moguè;
Y per mirarme volguè
Llevarse, dels vlls, la bena:
Y dientme, *ques' venjaria*;
Disculpi, qui la causava:
No mes de perquel' amava,
Com la anima, que tenia.

REFEREIX SON AMOR, SATIRIZANT ALS POETAS.

ROMANS.

QVe se m' dona à mi quel' Sol
Isca enamoràt del' Alba;
Sols ell isca, ym' fassa llum,
Ym'guard'de vna ensopegada.
Que la Nit, ab manto negre,
Cubra tota la Campanya,
Mentres jom' cubra tambè
Ab vna bona flassada.
Baldament la Primavera
Nos' pose la verda saya;
Nom' vesta de ronya à mi,
Y vestas' de mija llana.
Que sem' dona quel' Amor
Nom' tir' sas flexas doradas;
Que jo vull be à qui me apar,
Ara ho vulla, ò, li desplacia.
Avingas allà lo Amor
Ab sos Pobretōs, que enganya;
Que jo jam' se enamorar,
Vulla, ò no vulla la Farsa.
De ma propria autoritat,
Y sens dirne à ell paraula,
Me so agradat de vna Mossa,
Tala, como Deu la ha criada.
No es, ara, cosa Divina,
Ni ab eixos vlls la he mirada;
Que, per lo que jo la vull,
Ans me convè molt humana.
Sos cabells son sos cabells,
Y no son, gens, Or de Arabia;
Que à serho, jo crec, que algu
La hauria descabellada.
Los vlls no son de Zafirs;
Sino de cosa mes blanca;
Puix vn Corb los hi trauria,
Cada vn ab vna picada.
La boca no es de coral,
Ni està de perlas sembrada;
Sino de vna dentadura,
Que no hi pendrà vna tenalla.
Las mans no son de Marfil,
De Alabastre, ni de Plata;
Que las ollas, y los plats,
Cert, no hi guanyarian gayra.
En fi, no es feta de Neu,
De Rosas, y menos de Ambar;

Sino de ossos, y de carn,
Del capell à la sabata.
Ella me ha aparegut be;
Deixense de novas ara,
Que li donarè, si vol,
Mon cor, de molt bona gana.
Tincli manàt al meu Cor,
Que nos' done gens de basca,
Per causa de estos amors,
O, l' passarè ab vna daga.
Si acàs me encontra (que es facil)
Perque no penso sercarla;
Ab tāt breus raons, cōm puga,
Sols li dirè, *que me agrada.*
Y si li apar, que tinc tall,
Pera poder regalarla;
Que veja, como vol, que sia;
Quant no, dirè, *quem' burlava.*

A VN CAVALLER NOMENAT GERONI DE ..... QVE EXINT, lo Dijous Sant, de vna Iglesia, donà vn pessic al bras de vna Minyona, y ella en retorn li pegà vn puntapeu en vn genoll, quel' obligà à estar alguns dias en lo llit, purgant lo excès de son Amor.

ROMANS.

PRop lo jorn, quel' Innocent
Per tots fonc clavat al Pal,
A vn Gentilhom succehi,
Casi, lo que à Ausias Marc.
De vn puntapeu fonc ferit;
Car ell se guardava mal,
Confiant, que defendent
Li fora lo lloc Sagrat.
Al eixir de certa Iglesia,
Y no de pregar als Sants,
Sino de impedir en ella
Als qui mes devots estàn,
Encontrà ab vna Minyona
De tant bona Gracia, y Tall,
Que en la sua taula Amor,
May millor pessa tallà.
Era tant agraciada,
Que à haver ell à Deu pregàr,
Pensàra, que li venia,
Ab resposta, de allà dalt.
No se, si ab esta suspita,
Volguè curiòs provar,
Si lo bell Cos, que mirava,
Era fantastic, acàs.
Com, si quantas Indulgencias,
Los Pontifices Romans
Han concedit, estigueran
En tocarla, com à Grà.
O, com si tinguera basca,
Y la volguès retornar,
Entre lo indice, y lo polse,
Li pensà encetar lo bras.
Lo mes cert es, quel' Amor
Las paraulas li trencà;
Y com no poguè per ellas,
Ab signes' volgue explicar.
Que

Digitized by Google

Que fonc dirli, per enigma,
Que alli tenia vnas mans,
Que, en ſon ſervey, tallarian
Al Turc, y al Sofí lo cap.
Y que de ſos penſaments
Coſa fea no notàs;
Perque no ſe encaminavan
A ofendrer ſa honeſtedat.
Que com la ma en la Igleſia
Començava de parlar,
Devant vn Vicari, en ella,
La hi deſitjava donar.
La Minyona, que tenia
Viveſa de ingeni, y ſanc,
Feu ſentiment del peſſic,
Y ſon ſentiment callà.
Y cifrant tota la gracia,
Que enſenya l'Art de dançar,
Ab la punteta de vn peu,
Reſpoſta breu li tornà.
Que fonc dirli al mateix to:
Que, puix, la volia tant;
Que en ſon ſervey emprenia
Vnas hazanyas tant grans
No penſava ſer ingrata
A vn Amor, de tal quilat;
Ni permetrer, que reſtaſſen
Tantas ofertas en và;
Y puix, que li conſagrava,
Ab tal liberalitat,
Vnas mans tant valeroſas,
Com ſabia, per ſon dany;
Ella, tambe, li oferia
Aquells peus, aparellats
A ſeguirlo, desde Eſpanya,
Fins als Lybics arenals.

A vos dic, Senyor Geroni,
Par vos, que ho he ben contat?
Corregiume, ſi es que ho erre,
Que ningu, com Vos, ho ſab.
Que's això de aqueix genoll?
Dieu, quel' teniu tant blau?
Pero, que molt, que ho eſtiga;
Puix ab lo Cel ha tocat.
No u's queixeu de aqueixa Dama,
Que diſcretament ho fa,
Mentre ab favor de Sabata,
Paga requiebros de Guant.
Prou mes valia parlarli;
Puix diuen los Naturals,
Que la veu ſempre va amunt;
Los peſſics, jas' veu, hont van.
Mes; que ella es Arbre al revès;
Y la ſoca ſorollant,
Era forçòs, ques' mogueſſen,
Fins à la cima, los rams.
No li doneu tanta culpa,
Perque, tal volta, es ſenyal
Lo tocarvos axis ella,
Que Deu al cor li ha tocat.
Que tirantvos à vos coſſa;
Coſſa, pot dir, que ha donàt
Al Mon, y à tota la Gala,
Que en ell ſe puga trobar.
Feuvos, de aqueſt Penſament,
Sobrel' Genoll vn pegat,
Que tal volta hi guanyarèu
Mes, que ab anarla ſercant.
Puix conforme lo que diuen;
O no eſtau eſcarmentat,
O voleu, com à Eſcorpi,
Poſarvosla ſobrel' Mal.

Digitized by Google

Y Vos, traydora Calma,
Que al just Abel maltractau,
Que si no es Germà de Ventre,
De Llet, tal volta, ho serà.
Bravament sou resoluta;
Puix essent tant important
Lo negoci, que se u's tracta,
Tant prest lo peu hi posau.
Dos Vlls de poll vos hi nascan,
Que no u's deixen reposar;
Y Vlls, finalment, vos castiguē;
Puix de eixos Vlls ve lo dany.

A VNA SENYORA MOLT HERMOSA, QVE GALANTEIANT LA vn Cavaller, se feu Religiosa.

ROMANS.

A Vos la Lletra ferida,
Io lo ferit de aquell Arc,
A qui de fletxas mantenen
Aqueixos Vlls soberans.
A Vos la gran Cossalana
De aquest Pit, hont habitau;
Que infinitas morts, y robos,
En ell, haveu perpetrát.
A Vos la Madona Laura,
Que si no m' van à la ma,
Dins de vn any, serè lo vostre
Patacofre Laureat.
Mes (ay! de mi) quin descuyt!
Y quin escandol tant gran!
Perdonau, que no sabia,
Que lo Mon hajau deixat.
Perdone vostra Santerìa;
Y si nou's dic, *Santedat*;
Es per no agraviar al Papa,
A qui desitjo adorar.
Dic, que tot lo que u's he dit,
Es grandissima maldat,
Y que u's ho allevo, Senyora;
Sou, en fi, lo que vullau.
Sou lo meu *Contemptus Mundi*;
Puix despres, que u's he mirat;
En tot lo Mon, no veig cosa,
Que à mi m' puga contentar.
Sou

Sou memoria de la Mort;
Pero sou memoria tal,
Que, perque no men' olvida
A cada punt me matau.
Sou

AL SENTIMENT DE VNA DAMA IOVE, Y HERMOSA, A LA qual galantejava vn Iove de son gust, y sos Pares la casaren ab vn Vell molt ric.

ROMANS.

LA Casadeta del any,
Del Marit, com á Difunt,
Que lo ser Casada, y Viuda,
En vn dia, fonc tot hu.
La Bellesa mal lliurada,
En qui es cert, que no ha cabut
La ventura de las Feas,
Ni de Bovas lo descuyt.
La que tras de son cuydado
Ha donat passos perduts;
Ganancia de son mal fat,
Pago de sa gracia injust.
La que, en la verdor dels anys,
Esteril promet lo fruyt,
Mal sembrada la esperança,
A la sombra de vn Saùc.
La que lo Zafir del Cel,
Y la gracia tè en los Vlls,
Sobre finissims cristalls,
Que al Dia deixan obscur.
Pero ja, com de Escarláta
Son, eclipsada sa Llum,
Bucaros de Portugal,
Que vessan Perlas del Sur.
Tals de plorar los tenia
La perdiciò de son gust,
Que l' rigor de la Memoria
No vol perdonarli vn punt.
Adorava la Minyona
A vn Iove, pera volgut;
Purna, que, del foc de Amor,
Li havia caygut al Vll.
Quant per mitigar sos Pares
Lo ardor de la sanc, que bull,
Marit ab neu li donaren,
Com si fos pera begut.
Pero de junta tant freda
Retirada la Virtut,
Major foc en sas entranyas
La Casadeta recull.
Son gust, y sa gentilesa
En vn Vell estàn venuts;
Com si l' gust poguès cõprarse
Ab mes Or, que te l' Perù.
Rica de joyells estava;
Mes, no n' estima ningu,
Perduda la llibertat,
Que 's lo joyell mes volgut.
La Casa tè rica, y plena,
Los Cofres à curumull;
Pero lo lloc del Contento
Està desolàt, y buyt.
Las nits comptava per anys,
Y los dias per minuts;
Que totas son nits de Ivern
Las que son pera disgusts.
Sols en llagrimas descansa,
Y ab suspirs dona lo punt

Als qui à la porta li cantan
Esta lletra, ab lo Llaùt.
Pobra vida se li espera
A la mala Casada,
Que sobrantli riquesas,
Lo gust li falta.
De vn thesor no fa cabal
Lo gust, que à voler convida,
Que's vianda molt desabrida,
Si Amor no hi posa la Sal:
Poc remey tindrá lo mal
De la que tal pena alcansa,
Que sobrantli riquesas
Lo gust li falta.

ADVERTENCIAS, QUE DONA UN GALAN A UNA SENYORA, de la qual estava zelòs.

ROMANS.

A Vos, ho dic, Bella Filis,
Que desde la, A, fins à la V,
Y de la, C. consonant,
Fins à la Trencada-Rum;
Las Alfabeticas lletras,
Aixi las posau en vs,
Que podeu donar llissò
Al Notari mes sabut.
Si es, que merescan mas Notas,
Que eixos dos Zafirs, tant purs,
En los seus borrons se empleen;
Llegiu, si Deu vos ajud'.
Es ben cert, que jo voldria
Buydarvos en aqueix full
Tot lo que se enclou, y tanca
De mon pit en lo baul.
Mes, puix, no cab en ma llengua,
Per la sua ineptitut,
Encomanarè à la ploma
Del Pensament lo transumpt'.
Preneu de ma voluntat
Vn afecte no comu,
Y llegiu escrit en ella,
Lo que assi escriurer no puc.
Thesor de la mia vida,
Regalo de aquestos Vlls,
Que si nol's ve de eixos vostres,
No coneixen altra Llum.
Tela, que abriga mon Cor;
Y foc amorós, hont bull,
Ayguarros, que l' refocila,
Espasa, que li sacud.
De mon Pensament Esfera,
Idol vnic de mon gust,
Gala de mas alegrias,
De mas tristesas capùs.
En la Mar de mas tempestas
Incontrastable llaùt,
Y en mos camins perillosos
Guiador, salvo conduct'.
Advertiu lo que u's suplica
Est vostre Esclau Mamaluc;
Lo passa alli, passa aqui,
La vostra Corona, y bus.
De vostre Carrer, y Casa.
Passejador importu,

Com à Oraneta de dia,
Y en ser de nit, com à Xup.
Lo Absalon, de vostra pau;
De vostras riñas, Saul;
De vostre descans, Cuydado;
Y de son profit, Descuyt.
Fiscal, y Momo terrible
De las que tenen mes fums;
Gallaret, pera Vos sola;
Pera las demès Eunuc.
Aixi ben' logre lo Cel
Eixa vostra Iuventut,
Y conserve aqueixa Cara,
Sens amp rarse de betums.
Aixi, benigne, mantinga,
A pesar del temps canut,
De eixa Sinia, que m' refresca,
Bons, y sencers los catuf's.
No permetau, Vida mia,
Que entre à jugar aquell Truc,
Altriquet de mas pilotas,
Ni à la argolla de mos trucs.
Del verdor de aqueixa Parra,
De eix gallart, y bell argull,
No permetau, que sen honren
Las ramas de tal Saüc.
No sian vostras Orellas,
De sas paraulas ambuts;
Ans al ayre de eixa Gracia,
Se dissipen, com à fum.
Ni fredor penseu, que sia
Causa de estos estornuts;
Que de vostra Llealtat,
Ia mes, tal cosa he cregut.
Per lo que pot ser, ho dic;
Perque, à força de conjurs,
Alguna Venus se es vista
Humillada per vn Brut.

A VNA DONZELLA BLANCA, Y DE CABELLS ROSSOS, QVE prenent vna fals, se posà à segar.

ROMANS.

ALgun Segador Planeta,
Predomina vuy al Mon,
O, feta vna Fals, la Lluna
Influeix aquest humor.
Puix à la mateixa hora,
Apar, del que m' feu menciò,
Punt, per punt me ha succehit,
Casi lo mateix, que à Vos.
Despres, que de dos pollastres,
Los pits, cuixas, y alirons,
De mon trist Cor à las alas
Renovaren lo vigor.
Si no es ja, que ho interpretē
Algun Tacany maliciòs,
Dientme, que me l's begui,
Perque eran en la llavor.
Despres de haver, com se vulla,
Dinat lo poc, ò lo molt,
Que m' donà la Majordona,
Que guard' mil anys lo Senyor.
Perque l' dormir à las horas,
No es, en est temps, sanitòs

Is.

Isquimen à la Campanya,
Per guardarme de ocasiò.
Y llevila de manera,
Que si, no dormirme, fonc
Mon intent, aquell mitg dia,
Desvetllat estic pér molts.
No reposar pretengui,
Y alcansí ma pretenciò;
Puix, que de repòs me privan
Novas ansias, y dolors.
Efectes tots de vna rara,
Y singular Perfecciò;
Que als Brocats, ab mil envejas,
Deixa per los Samarrons.
Vna bella Segadora,
Que ab mans de neu, y cotò,
Y ab tendras parts delicadas,
Mostrava forsa, y valor.
Com viu, que ab pressa arrencava
De espigas grossos manolls;
Y que sos Cabells tant rossos
L'ayre sembravan de olors.
Pensi, que Venus, y Ceres
Havian tingut rahons,
Y que aixi se escabellavan,
Com si foran en lo forn.
Acostim' à contemplarla,
Y fui, com lo papallò;
Puix à la llum de sos Vlls,
Me deixà abrasàt lo Amor.
Lloc era aquest de emplear
Mil amorosas rahons,
A no arrestarme la llengua,
Dins la boca, lo Temor.
Recelim' de enterbolir
Sa Puresa, pero ab tot,
Axi me arrisqui à parlarli,
(Que fonc parlarli Bretò)
Puix aqueixas mans, Senyora,
Fan tant grans trãsformacions,
Que en candido converteixen
Al negre Blat segolòs.
Serviuvos de pendre ab ellas
Aquest Cor, trist, amoròs,
Ab mil gustos, y dulsuras
Cambiarèm las passions.
Entre la molta vergonya,
Y entre la poca primor,
No m' respongue mes paraula,
Que si ho diguera al rostoll.
Del que las rahons serviren
Fonc: Que l' Celestial calor,
Ab realces, y matizos
Nous, causà nova aficiò.
Deixila, sens lo contento,
Que à Vos, vos fa venturòs;
Y deixàm', desde aquell punt,
Fet Pregadeu de rostoll.

Digitized by Google

PERA FUGIR LO AUTOR LA OCIOSITAT, PRENGUE UN ASsumpto ridicol, qual se veurà en aquest

ROMANS.

LO Solatge de las Mossas,
Y lo ampòsit Fregonil,
(Que tambe hi ha flors, y natas
En aquest Estàt, que dic.)
La que pot lo seu fregàll,
Guardar dintre del Arxiu,
Com lo Estoc del Rey en Pere,
Y com la Espasa del Cid.
Vna Mossa dormidora
De las mes lletjas, que viu,
Cada nit, diu, que m' somia:
Ara girauhi lo Riu.
Estava cansada vn Vespre
De fregar tot lo Courim,
Quant à vn cantò de la Llar
Profundament se dormi.
Somiava (Deu nos guard'!)
De que jo era son Marit,
Y no ho descrec, que vna febre
Me despertà, aquella nit.
Y de las horas ensà,
Com si hi fos la Iglesia en mitg,
Aixi m' demana lo debit:
Ara girauhi lo Riu.
Renego de tal pecàt,
No la puc veurer, ni oìr;
Y si la mir', per desgracia,
No m' par, sino vn Bellmari.
De vna Casa la llansaren,
Haurà dos, ò tres Estius;
Perque, ventla desgrenyada,
Se espantà vn Xic, y mori.
Y es lo bo, que se imagina
Ser la Dona mes gentil,
Que hi ha en tota la Corona:
Ara girauhi lo Riu.
Rajanli los Vlls tothora;
Y es, perque entre Io, y lo vi
La tenim apassionada,
Fentla plorar dia, y nit.
Apenas te sed en public;
Mes sabla, à voltas, fingir,
Posant lo morro en vn canter,
Y bufant de part de dins.
Y vn dia, perque jo ho veya,
Passà dos, ò tres lleixius
De vna tassa vinassosa:
Ara girauhi lo Riu.
Sab, mes, que lo gran Diable;
Y, à voltas, parla Llati,
Y m' te cara de saber
Los Preterits, y Supins,
No hi ha guilindayna antiga,
Que li passe per olvid,
Y las modernas Xaconas
Las tè, per los caps dels dits.
Y tras, que vn dia m' jurà
Per la vida de son fill,
Se m' vol vēdrer per Donzella:
Ara girauhi lo Riu.

Te

Tè de gom, à gom vn cofre
De Atzarenas, y Mongils,
Galardò de sos treballs,
Y premi dels caps dels Dits.
Trobilohi vn dia ybert,
Y mirant la roba, viu
Rivets, Avanillos, Popos,
Y altres mil Trages Antics.
Poguè al fi ser MajorDona,
Del Atquebisbe Turpi,
Y s' fa de vint y sinc anys:
Ara girauhi lo Riu.
Sols à las Festas movibles
Se aplica à plegar lo Llit,
Y cada any muda la roba
Lo vespre de Sant Marti.
Com es calenta, y viscosa,
Deixal's llansols primitius,
De modo, que, quant los tocan,
Cruixen, com vn Pergami.
Y matant vna vegada
Vna Pussa, devant mi,
Li vingueren vns grans ascos:
Ara girauhi lo Riu.
Los miracles de sa endressa
Tenen sos cabells escrits,
En lo Pa, y en lo Cuynàt,
Y en tot lo que toca, en fi.
Menjant Enciam vn vespre,
Vn cabell seu hi trobi;
Y prenentlo per esparec,
Com à poc cuyt, lo llansi
Y tras de que es vella, y bruta,
Que pot criar escorpins,
Fas' vna love molt neta:
Ara girauhi lo Riu.
Menja son Amo, ab mès salva,
Quel' Papa, y lo Rey Felip;
Perque no aparella cosa,
Que no lin' taste vn boci.
Son tres dotzenas de olivas
Son Ordinari als matins;
Y al dinar, vn Pa de real
Lo posa ab molt gran perill.
Menja enciam, cada vespre,
Per afartar vn rocì;
Y sempre està desmenjada:
Ara girauhi lo Riu.
Alabas' de sanc Illustre;
Y de vn tall, ques' feu al dit,
Lin' isquè mija escudella
De vn humor negre, y podrit.
Diu, que *treballs, y desditxas*
La han portada, à que servis;
Y que tala, com la veuhen,
Baixa dels Rocabertins.
Y jo he sabut, de altra part,
Que son Avi era Botxi,
Y que à son Pare penjaren:
Ara girauhi lo Riu.
Te de bestial malicia,
Y de traydora vn cafis;
Y es donosa ab sas paraulas,
Com lo alè de algun empriu.
Vn dia, per gran regalo,
Me diguè: *Lo meu Lluìs,*
Mes pulit, que vn plat de pisa,
Y mes dols ets, que vn confit.
Mes bo m' sabs, que cansalada,
(*Axim' do Deu Paradis*)
Ni ha tastat de vn, ni de altre:
Ara girauhi lo Riu.

Sem-

Digitized by Google

Semprem' và devant, derrere,
Fentme gestos, y esgarrifs;
Y com me espanto, jo, y ella
Pareixem vns matatxins.
Miram; y ab gran risa, y bavas,
Se li solta lo moli,
Y pensa ferme favor:
Aixi Llamp del Cel la fir.
Y veent, que no lin' fas cas,
Per los vlls distilla orins;
Y diu, que *so Desingrat*:
Ara girauhi lo Riu.
He volgut desenganyarla,
No vna volta, sino mil;
Mes no hi ha remey en ella;
De tal modo m' te çarpit.
Vaigli dir, vna vegada:
Valentina ixme de aqui:
Perquem' tens mes corromput,
Que codonyat laxatiu.
Fasli burlas cada dia,
Y dos mil fastics li dic,
Y no hi basta cosa alguna:
Ara girauhi lo Riu.
Com me te comptats los passos,
Y no vaig sobre lo avis,
Ha tingut olor, la Porca,
De la mia flor de Lis.
Ha sabut, com jo idolatro
En vna Fas, mes gentil,
Que las Perlas de la Xina,
Entre las Rosas de Abril.
Y volent avillanarla,
Diu, *que te los peus petits*,
Y los vlls son massa grossos:
Ara girauhi lo Riu.
En tots aquestos treballs
Ha, quatre mesos, que estic:
Mirau, Charissim Ocari,
Si es be, queu' s dolgau de mi.
Y puix, en eixas Montanyas
Estau fet vn Fra Gari,
Pregau à Deu, quem' deslliure
De aquest cruel Enemic.
Que, solament en pensarhi,
Me ve lo cor en vn fil;
Y ab tot això, li fas versos:
Ara girauhi lo Riu.

CELEBRAREN LOS POETAS, DE AQVELLA ERA, AL AVTOR per lo Romans dalt dit, Elogiantlo ab algunas Poesias, als quals responguè ab lo seguent

ROMANS.

AY! cap de greus en la Gent;
Per vn negre Romansot,
Que à vna Mossa dormidora
Fiu vn dia, no se com.
Per quatre fulls de paper,
Hont mas desditxas no plor;
Sino quem' ric del que passa,
Y à ma Soledat fas jocs.
Tinc lo gran crit de Poeta,
Y aixim, celebra tothom,

Com

Digitized by Google

Com si á Graells, y à Cormellas,
Sols, los ocupàra jo.
Empero sia, com manan,
Que puix aquest avalot
Tot lo Mon lo afavoreix,
Sens dubte, que hi ha calcom.
Ells ne donaràn son compte,
Que jo seria vn gran boig,
Si no hi obria los brassos:
Ara be, jo mi dispone.
Ia no vull seguir mes Princeps,
Sino jaurem' assi al Sol;
Quel' pujar escalas de altre,
Me ha pensat portar al clot.
Nom' faltaràn Alexandres,
Que à la Fama de mon nom,
Com à Diogenes, vingan
A oferirme sos tresors.
Y puix mudo l' pensament,
Tambè vull mudar de nom;
Al de *Benet* renuncio,
Y al de Casa me acomod'.
En summa, Io so Garceni,
Lo Poeta, fins al coll,
Lo Trobador, lo Rimayre,
Puix, que ma Fortuna ho vol.
Vaja Ovidi enhora mala,
Marcial no sem' acost',
Nom' ser que burlas Virgili,
Homero nom' sia boig.
Y si tant veurem' desitjan,
Quiscu sa coronam' port',
Que per escalfar camisas,
Promptament, ne farè foc.
Iuntense tots en Conclave,
Y gratense vn any lo tos,
Las suas venas apuren,
Fassa cada hu lo que por.
Que (perdeus) si jo mi poso,
Los amostrarè tot sol,
Com ab la manegas' mocan,
Y que son vns Borinots.
Que tenim per la Odissèa?
Que vol dir Metamorfòs'?
Que havē de fer de la Eneyda,
Y dels Epigrammatòns?
Los Versos de estos Poetas,
De la part dreta, son bons;
Que del'altra veurà vn Cego,
Com son desiguals, y torts.
Diganme, per vida sua,
Que tenen, que fer las Cols,
En vn Convent de Franciscos,
Ab los Versos, poc, ni molt?
Ni que lley mana, que estigan
Posadas dintre del Hort,
Ab mes concert, que vn Soneto?
Io no se, per quins sinc sous.
Deu perdone à cert Poeta,
Que anava vestit de dol,
Que dos canyetas tenia,
Pera no errar en assò.
Io si, que so Home de Versos;
Que si emprene de fer vns Goigs
Tant iguals, com vna Pinta,
Los acabo, ò no mi pòs'.
No li aparega vilesa
Al Momo, que es maliciòs,
Si aixi emblāquin' à mas cosas,
Y ab mas proprias mās las dor'.
No me ha dit Micer Silveri
(Despres de llegits mos Tons)

Que no ha meniat millor cosa,
Aixi li fassa bon prou.
Los Pastors, Ocari, Amintas
(Be, que son Compatriots)
Nom' van celebrant *in scriptis*?
No ha dit Eugeni, que *hoc*?
Don Francisco de Aygua viva,
No m' ha honrat tant com aixo;
Perque vna Satira sua
Ha tret à llum en mon nom.
Don Felip de Guimerà,
Que encara que es Novellot,
Ia passa lo cant bonico,
No me ha pres per Pedagog?
Lo regalo de las Musas,
Don Ioan de Boxadòs,
Nom' vol conduir la mia,
Perque li cuyne en Vallmoll?
Monnells, Massanes, Pardina
No lligen mos paperots,
Ab tant delit, y dulsura,
Que cada volta'ls ve son,
Lo Capità Moradell,
Que à Marte ha robar lo Cor,
Y à Minerva la Mollera,
No me ha dit, q̃ prou bem' port'?
No diu lo Senyor Heredia,
Que Gongorejo, y so Sol,
Lo qui nostra aixuta llengua
La destrempo ab Ayguarròs?
Lo Esglay de Apolo, Cordellas,
Que ha tret dos mil primicois
De la estopa Catalana,
Ab son *Vidit* no ho ha clòs?
A la Autoritat me arrim',
Y gos' dir (y dic molt poc)
Que pera guarnir ma clenxa,
No hi ha prou fullas de Llor.
No inferesca algun Satiric,
De aqui, que tinc lo cap gros;
Que vn orinal es la mida
De la agudesa, que enclou.
Las Graciosas, las Discretas,
Las Bonicas, com vn Sol,
(A qui celebrant, la Fama
Ha esportellàt lo seu corn)
Avinganse à tapinadas,
Sobre à qui li cabrà en sort,
Ser Thema de mas vigilias,
Subgecte de mon Crisol.
Que ni Laura, ni Amarilis
Tindràn prou Anima al Cos,
Per no morirse de enveja
De La que ha de empendrer hò.
Y Lesbia, Cinthia, y Corinna,
(Ab tot, que son, com vn Or)
Si las lloga per Cambreras,
La serviràn ab los Cors.
Asso Garceni busava,
Y abatè, en vn punt, lo bol,
Quant à ferçarlo vingueren,
Pera soterrar vn Cos.

DE-

A LA CUCA-FERA DE TORTOSA, PROPRIA DE LA CONFRARIA dels Pescadors de dita Ciutat; que, fentse la Professò del Corpus Christi *desconcertà ab vna morrada, sis flautas de vn organèt portatil.*

ROMANS.

Per cert, Madò Cuca-fera,
Que haveu fet vn bell jornal;
Cartas ne podeu escriurer
A vostre parent, lo Drac.
En l'Orga, na descarada!
En vn instrument Sagrat,
Ab eixa villana boca,
Haveu fet vn mon de mal!
Nou's arrendo la ganancia,
Que si ho enten lo Deu Pa,
Inventor de las Regalias,
En cocau's convertirà.
Digaume, si pretenguereu
Los estornuts variar,
Disparant, esta vegada,
Coets, y Piulas de estany?
O, si fonc aballiment,
Queu's donava lo prenyat?
Ab tot, que sia quesvulla,
Mal vos podeu disculpar.
Diuen de certa Prenyada,
Que mirantse vn Provincial,
Vn mos desitjà donarli
En lo bescoll atestat.
Diguerenlo hi al bon Pare;
Y ell mogut de charitat,
Subjectà lo coll humil
A la boca de coral.
Desitg fonc extraordinari;
Pero en fi desitg de carn,
Que lo de mordrer las flautas,
Fonc vn desitg enflautàt.
Pero encara, en hora bona,
Ia fos aixó tot lo dany;
Mes lo escandol, que causàreu,
Com lo podreu remediar?
Donà lo Bou gran mugit,
La Aguila se esparverà,
Los Cavallers se empinaren,
Glassarense los Gegants.
Mes no ha faltat, quiu's escusa,
Responent, per vostra part:
Que als Diables pretenguereu,
Ab la Musica, espantar.
Queu's obligà la estretura,
Puix nou's trobareu ab mans,
A suplir la falta de ellas
Ab los morros, y queixals.
Que sis flautas arrancareu,
Perque, per aquells forats,
A las altres donàs vida
La respiraciò del nas.
Y que en lo punt, que advertireu
La gran ruina, y fracàs,
Vos esgarrifareu tota,
De la cua, fins al cap.
Y de pur regirament,
Lo ventre de Bocaràm,
Abortal's Cuca-ferons,
Cō vns Minyons de quinse anys.

Ni foren paraulas solas
 Las de aquest bon Advocat;
 Puix, que vostra desmesura
 Se es oferit à p...ar.
A las Aras de est Mecenas
 Es raho, que oferiau
 La nata del queu's envià
 En sas entranyas lo Mar.
La carnosa Palomida,
 Lo Moll lletòs, y suau,
 Y la prempsada Pelaya,
 Ab lo Congre tornejat.
La remadora Llagosta,
 Y lo Briarèo Cranc,
 Ab la Sipia tintorera,
 Y lo Sorell argentat.
La pigotosa Morena,
 Lo Pagell sobredorat,
 Ab lo Llagostì de nacar
 La Mollera de cristall.
Desde la mes fresca Llissa,
 Al Llop mes sec, y salat,
 Deveu al gran Simulacre
 De aquest Patrò consagrar.
Procurau en esmenarvos,
 Fent, de aquesta hora en avant,
 de Cucafera de be:
 Y Nostre Senyor vos guard.

A VNA MASCARA, QVE PARLAVA AB VN APOTECARI, EN la Porta de la Botiga.

ROMANS.

NO, Senyora Madalena,
 Nou's cal mudar de vestit;
 Perq es treta de molts Lladres,
 Y ara nou's ha de servir.
Mirau, quel's Vlls vos descobren
 Plens de Gracia, y de veri;
 Que, quals Matadors, las nafras
 Del Cor, me fan reverdir.
Doleuvos de ma desditxa,
 Mirau, que me estic morint;
 Y puix mor', per vostra causa,
 Carrec de anima n' teniu.
Que espera eix Apotecari,
 Tenintvos à Vos aqui,
 A compondrel' Cordial,
 Que tots mos mals pot guarir?
Si li falta l' Or potable,
 Entre eixos Cabells, mes fi,
 Se cria, que lo de Arabia,
 Y quel' del Reyne de Ofir.
Y no pot dir, que li falten
 Perlas; perque entrel's Rubins,
 De aqueixos Llabis se crian
 Las mes preciosas, que he vist.
Y, si repara tal volta,
 En que, estos simples tant rics,
 No merescan, que en la Mola,
 Sian en pols convertits;
Dic, que so del seu parer,
 Y quem' faràn mes profit,
 Si tots censers mel's aplica
 Del modo, que estàn alli.

A LA

Digitized by Google

A LA MONTANYA DE MONIVIC.

ROMANS.

1 MOnjuic, Cap de Orivell,
Que, de mil colors vestit,
Donas à Monseny la vaya,
Perque la Barba nos' tiny.
2 Gran senyalador de Moros,
Que de tos Ulls van fugint,
Tement, com los tens de foc,
Nol's cremes de viu en viu.
3 Mes, diuen los quet' coneixen,
Que ets vn covart fementit;
Puix no tens, sino la Llengua,
Y eixa, per donár avìs.
4 Y no es de maravellar,
Que pera tos enemics,
Tenint tants Iueus al cos,
Tingas lo animo tant vil.
5 No ets Home de valentona;
Ni vols, que en tos desafius
Si traga gota de Sanc,
Si acàs, ixen á renyir.
6 Pera concertar Berenas,
Ets Compare, y bon Amic;
Y sabràs fer cascaneta,
Si se ha de traure algun niu.
7 En tos Marges, y en tas Fonts,
Seria cosa de oir,
Si los Rossinyols cantassen
Las Historìas, que hauràn vist.
8 No passan per tu los dias;
Ans, per ta Verdor, se diu:
A cent anys coteta verda;
Pero, en tu passan de mil,
9 De ta vida, y mal exemple,
Aprènen, à reverdir
Los Vells de aquesta Ciutat
Tant pot un dolent vehí.
10 Ion' conec molts, quels hemolan
Las Dents en mitg del Estiu;
Y puix tu los has vist naixer,
Pensan, quet' veuràn morir.
11 Tens etxisadas las Donas,
Y de seny las fas eixir,
Que en dir: *Monjuic senyala*,
Fan vela del Faldelli.
12 Ets caramida de Mossas,
Que lo ferro de son pit,
Per la boca de tas covas,
Và fonentse, y derritint.
13 Alegras sercan las sombras
Per cullir los brots florits;
Puix saben, que fins las Pedras
Creixen, y brotan alli.
14 De la *Font dels Tarongers*,
No se, que mes sen' pot dir,
De que, no haventhi Taronjas,
Raja dos mil apetits.
15 Sobre ta viciosa Esquena
Quantas sel' hauràn midit,
Mirant lo Mon al revès,
Prenent la figura al viu!
16 Mes lo ser Pare de Vicis
No set' deu atribuir,

Des-

Desque, de mitg en avall,
te est posat á caputxi.
Molt recuperas lo credit,
Desque aquell tesor, tan ric,
Lo guardan barbas honradas,
Deixebles de un serafí.
Aquella Madrona Insigne,
Que en sa jornada feliz,
Engrandeció numerosa,
Tota aquella Ciutat ix.
Ix Maven Pere abla esquadra,
Que entons de signals y crits,
Ab alegras lletanias,
Rompen los ayres subtils.
20 Tanta bella Pelegrina,
Mostrant lo peu de marfil,
Y prenent los Cabells negres
Ab Rosas, y Iassemins.
21 Tant Prebendat, y Canonge
Vestit ab lo blanc armi',
Que de sas Lletras de credit,
Portan blanc lo sobrescrit.

24 Però, tornant à tas faldas,
Al Divino te ets vestit:
Bonissims tens los principis,
Tant bons tinguesses los fins.
25 Sant Bertrán, y Valldonzellá,
Pera millor compartir,
Los llocs, hont se fan Miracles,
Al Port han donát lo mitg.
26 Perço Casadas devotas
Van á sa Hermita, per Fills:
Y molts, que no foran Pares,
Ho son per aquest cami.
27 Y si acàs restan prenyadas,
Quant se vinga lo parir,
Sant Iulià daral' Bressol,
y Santa Madronal' Llit.
28 Tens herbas pera tots mals,
Mes, que lo Parnàs, y Olimp;
No hi ha terra tant viciosa,
Que raele, y grille aixi.
29 Sols me enfada aquella Torre,
Que ab vna Ma de tres dits,
Parla ab signes, á la Costa,
Secrets del Mar descubrint.
30 Ets de ella Fiscal terrible,
Tenint prou que fer de si:
Mes lo tocar en tas faltas
Es privilegi de Fisc.
31 Pero, puix, que not' desdenyas,
De vn cuydado tant *inic*,
Giral' al altre costat,
Nol' tingas, sempre, mari.
32 Gira los Poms en vers terra,
Puix navegan per assi,
Tambè, com per alta Mar,
Fragatas, y Bergantins.
33 Tābè hi ha Naus de alto bordo,
Que tenen lo fondo humit,
Que no hi val darlos la Bomba,
Ni dar carena sovint.

Se-

Digitized by Google

34 Senyalam'aquella Viuda,
Que ab Velas de caliqui,
Và sercant alguna cala,
Per fer mal, en ser de nit.
35 Senyala la Tropa, ò Dula,
De certs discrets afligits,
Que à solas no tenen llengua,
Y aixi ván de sinc, en sinc.
36 Pero deixat' de fignras,
(Que es procès en infinit)
Para tots tos Estandarts,
Totas las galas te vist.
37 Senyalam vna Minyona
De toca llarga, y mongil,
Que en sos vlls porta lo Alger!
Mira, si tindrà Catius!
38 Y junt à sos Peus senyala
Lo meu Cor, tant infinit,
Com lo Amor, q̃ en ma firmesa
Tants portentos erigi.
39 Senyala alegre, senyala
A ma Llibertat humil,
Feta Esclava de sas prendas,
Que dins del'Anima tinc.
40 Mes, pera Bellesa tanta,
No tindràs senyals, à mitg:
Be pots rendir tas Banderas
A Qui Venus las rendi.
41 Altres avisos nos dona,
Que per vn ser tant Divi;
Si ell mateix no sen's descobre,
Poc importan alarits.
42 Tu podràs fer de tas barras
Vn Gerolific, al viu,
Pèra senyal ordinari
Dels Servos de...
43 La del mitg, no es à proposit;
Pero las dos altres, si;
Puix ab ellas, y ab ta closca,
Contra los camps de Zafir,
44 Trauràs las Armas antigas,
Que á Moyses feren lluir,
Y dirante *Caragol*,
Si fins assi *Monjuic*.

AL QVE SVCCEHI AL AVTOR ANANT, EN CERTA OCAsio, à vn Castell, ahont arribà à mitja nit, per haver perdut lo cami. Dormian tots los de la Casa, sino vn criat Gascò, molt lletg, nomenàt Thomàs, no qui volguè obrir la porta del Castell, fins, que à la matinada vn Patje, se despertà, y exint á la Finestra, coneguè al Poeta, y lo feu entrar.

ROMANS.

LA nit estava en silenci,
Homens, y Animals dormint;
Del cami, empedrat de Estelas,
Estava Delia en lo mitg.
Quant lo pobre de Garceni,
A qui lo Cel enemic,
Per Montanyas, y Malesas,
Lo aportava à sos arriscs.

A cert

A cert Castell arribà,
Hont tres humans Serafins,
Lo que lo mon no mereix,
Tenen encubert alli.
Que era Castell encantat,
Molt be ho collegesc de assi;
Perque vn Monstruo lleig tenia
Carrec de tancar, y obrir.
Comensa à tocar la Porta,
Quant à tres, ò quatre pics,
Ab veu regullosa, y fonda
Diguel' Mōstruo: *Qui està aqui?*
Obra, li diguè Garceni,
Mira, que so bon Amic;
Obra, Thomàs, per ta vida,
Puix à agraviarte no vinc.
Anau molt enhoramala,
Li responguè lo Mosti,
Que no sots, sino alguns Lladres;
Puix à tal hora veniu.
Mira be, que no so Lladre,
Sino lo que ve, à servir,
A tots los de aquesta Casa,
Del mes gran, fins al mes xic.
O! Tomàs lo mes incredul,
Que may en lo Mon se es vist,
Vine, y toca aquestas nafras,
Y coneixerasme aixi.
Emperò fonc per demès,
Que mil voltas tornà à dir:
Anats brivons en malhora,
Que no hi entrarets de nit.
Aqui acabà la paciencia,
Qui la tinguè fins alli;
Y per pagarli aquell boto,
D'esta manera li diu:
Pera tu sian, Belitre,
Las Horas, Dias, y Nits,
Tant malas, y tant infaustas,
Com me las pregas à mi.
Pero baldament nom' obras,
Que si he de veure, al obrir,
Eixa ta fera Persona,
Iaure al serè, mes me estim.
Que puix, del Gloriòs Antoni
Aquell gran valor no tinc,
La vista de tal Fantasma
Mal la podria sufrir.
Eixa cara de Balena,
Aqueix lletg Nas de Cetrill,
Eixas dents, ab que fas sempre
Riallas de Pavali.
Eixa Barba arremangada
De socarrat pergami,
Que à sō lloc liat torne vn Tigre
Ab las puntas de sos Dits.
Ets la natural estampa,
La figura treta al viu,
De ton Besavi, quant feya,
Figuras à Iesu-Christ.
Y Vos, Divina Bellesa,
Que apres, que me han fet morir,
Eixos vostres Vlls, de Dia;
Aixi reposan, de Nit;
Permeteu, que de esta vida,
Que à vostre gust ofeni,
Estos glassos rigurosos
Ne sian cruels Botxins?
Emperò, quant en asso,
Segur estic de perill,
Que no hi haurà glas, q̄ hi prega
Mentres estàu en mon pit.

Digitized by Google

Lo quem' mata es, que ma veu
Vinga, sens fruyt, à morir,
Dins de aquellas dos orellas
De rovellons al caliu.
O! portas de aqueix Castell,
Que tantas gracias teniu,
Com mas veus no vos atronan?
Com no vos rompen mos crits?
Mes ja diuen, que bram de Asa,
May en lo Cel se es oït,
Y jo ho so, no com se vulla,
Y eixa Casa es Paradis.
Aixis' queixava Garceni
Entre dos mil tiritins;
Fent de las rahons farina,
Y de las barras moli.
Quant vn Patge, quãt vn Angel,
A la sua veu sentint,
Baixà à obrir, y l' guià,
Fins à deixarlo en lo llit.

QVEIXAS DE VN GALAN A VNA DAMA, OLVIDADA DE son Amor.

ROMANS.

PArlemnos quatre paraulas,
Perleta del *Mar del Sur*;
Vejàm, que lley me desterra
A las Islas del Corfù.
Vejàm los dos en conciencia;
Puix, que non's escolta algu,
Lo que mereix vn volet,
Lo major, q̃ may hi ha hagut.
Vajal' procés de revista,
Miremlo de full, en full,
Y aforremnos lo falari,
Ques' dona à vn Iurisconsult.
Vejàm, que hi ha, que culparme;
Veurèm lo quem' te difunt,
Vivint privàr de la gloria,
Que solen dar vostres vlls.
Mes, ja no tindreu memoria,
Y me haureu desconegut,
Queu's olvidau, per momentos,
Yu's refredau per minuts.
Io so aquell, si vos recorda,
Que matàreu de vn reull,
Que no hi va ser res à temps
Ni crec, que diguès: *Iesus*.
Sino caheu en lo compte,
Io so aquell Pastor gollut;
Sino per naturalesa,
Almanco, ho so estat per gust.
So aquell, q̃ allà, en las Montanyas,
Las de gesto grosallut
Eran las quem' trastornavan,
Ym' feyan fer mil insults.
Apedassadas Pastoras,
Safarosas à tot punt,
Mes voltas me feyan dar,
Que si rodava algun trull.
Y exint de aquesta brutesa,
En que estava corromput,
De que, com si fora peix,
Me pescàs lo Amor ab cues.

Io ſo aquell, que va jurar
De fugir eſclavituts;
Mes, Amor, per lo que ell ſab,
En Vos me feu ſer perjur.
Mirì voſtra Cara, vn dia
(Dia de Lluna) vn Dilluns,
Que fonc aguero infallible
De mudanſa, y de tribul.
Me aparegue reu tant Bella,
Que no haguera may cregut,
Foſſeu coſa de la Terra,
Sino del Cel en amunt.
Pronoſtic fonc verdader;
Puix, en vn any de diſcurs,
Sempre he anat caent, llevant,
Fins que, del tot, he caygut.
Allaujaume, ja, mil rabias,
Que ja m' tindreu conegut;
Y crec, que ho alcanſaré,
Senſe ſervos importu?
Digàu, que parlo, ſens taſſa,
Y es cert, que m' teniu per mut:
Pero vull callar mil coſas,
No vingàm à tu, per tu.
Ia ſe de quin peu ſe dolen
Voſtras ſurras, y diſguſts;
Mes convem' per altre part,
Dir, que n' eſtic molt deju.
Sols dic, que m' heu donàt queixa,
Del que jo donarla puc;
Puix ſent Vos ſola, Fullera,
Me haveu deixàt per Tahur.
Gran matanſa, en mi, haveu fet,
Mes no temo voſtre ahurt;
Perque aqueſta es vna guerra,
Que aquell vēs mes, q̄ mes fuig.
Iam' retir' la terra en dintre;
D'eſta Frontera me alluny;
Que pera tant gran Contrari,
No te prou poder lo Turc.
Vull perdrer de ma Iuſticia,
Per no afegir al perdut,
Preſentant à la venjanſa
Voſtre deſdenyar tant cru.
Pagau Vos alguna pena,
Paguenho los Vlls, que es juſt;
Puix, quãt l'animam' robàreu,
Ells van acullir lo furt.
Y vaja lo Amor per terra;
Puix me coſtan de perfums
Sas enganyadoras Aras,
Sols de encēs, mes de tres punys.
De aqueſtos, y altres ſerveys,
Sols aconſolarme vull,
De que no ſon los primers,
Que en Vos ſe hã reſolt en fum.
Iam' te lo Amor avesàt
A ſufrir ſon tracte injuſt,
Que l'anima de ſa Mare
Dintre del Infern ne bull.
So cert, no u's darà cuydado
Lo haver caygut en deſcuyt;
Que no m' ſo alſat ab favors,
Ab tot, que eſtic abatut.
Que en mi foreu tant eſcaſſa,
Y de ſort ſo eſtat tant curt,
Que ſi algu men' feyau, era
Pura forſa, de coſtum.
Quant molt; tinc alguna flor,
De las que no donan fruyt,
Sino, que en ſent goig, ſe moren,
Y en lo punt, algu las cull.

No

Digitized by Google

No crec, pesàs vn escrupol,
Si en vn alambi, tots junts,
Sen' treya la quinta essencia
Dels favors que tinc rebut.
Pero, com sevulla sian,
Los estimo en vn Perù,
Y en fi, com á morts, los guardo
Dins de vna caixa, ab betum.
Ia li he fet las Funerarias,
Per ells, me poso capùs;
Que entre Viudo, y Portuguès,
Diu, quem' judican alguns.
Ia de ma esperansa verda,
Com vos no hi haveu plogut,
Sen' podrian fer lluquets,
O esca, per encendrer llum.
Lo meu cor dols, que solia
Dar à vn disfavor mil surts,
Crec, se m' es tornat immobil,
O allà dintre sem' es fus.
Vna Fregonam' consola
En tots aquestos enuigs,
Quem' fa trenta reverencias,
Si fas algun estornut.
Y en fi, per rematar comptes;
Lo q̃, vn tẽps, me ha aparegut
Fet de Pasta Celestial,
Ara, me apareix Carnum.
No tinc, quim' demane zelos;
Que ab dos pintas, y algun fus,
Està de mi tant pagada,
Com jo de ella molt segur.

CARTA, QVE LO AVTOR ESCRIV A VN AMIC, AL QVAL nomena Amintas, donantli la enborabona, de haverlo millorat de Rectoria lo Senyor Bisbe de Gerona.

ROMANS.

A Vos, lo Pastor Amintas,
Io, lo Rabadà Benet,
Tanta salut vos envio,
Que apenas men' queda gens.
Desdel marge de vna riba,
Del millor modo que sè,
Envers aqueixas partidas,
Encamin' la mia veu.
Pero es tant vbaga, y fonda
Aquesta Vall, hont me veig,
Que tal volta estic de esquena,
Quant de cara estarvos pens.
Mes com se vulla, que sia,
Amintas, assom' devèu, (ro
Que no m' par, sino queu's mi-
En vn bulto, que alli veig.
Perdonau, que es vna soca;
Mes no vull, que m' perdoneu,
Puix d' est engany es la causa
Lo amor, queu's tinc, certamẽt.
Que com la imaginaciò
Sempreu's contempla present,
Ella ha pogut, ab sa vista,
Iuntar aquestos extrems.
Preneu aquesta joguina,
Com à gala del meu pler,

Digitized by Google

Que me han causat, estos dias,
Las novas, que de vos sè.
Lo nostre Pastor Ocari,
Ab lo qual pogui, algun temps,
Fer de vos dolsa memoria,
Mentres, que assim' viu ab ell.
Après, que per ma desditxa,
Se va ausentar à vn Castell,
Allà baix, à la Marina,
A conjurar vn Follet.
En l' vltima de las cartas,
Que de sa mà, rebut he;
En dirme vostra fortuna
Ocupa tot lo paper.
Escriume, com ja ha sabut,
Que lo Majoral Francesc,
(Que ditxosament governa)
Lo Districte Empurdanès.
Vist, que entre tots los Pastors,
Que habitan aqueix Terreny,
Sou la gloria dels Gojàts,
Y la vergonya dels Vells.
Y recordantse del dia,
Que estant tots junts enCõcell,
Vos sol tinguereu mes llabia,
Y mes gracia, que tots ells:
Vos ha crescut la soldada;
Y, llevantvos lo primer,
De vn altre famòs remàt
Guarda, y Pastor vos ha fet.
Ploma mia, de gallina,
Com sabràs pintar lo estrem
Del goig, que rebè mon cor,
Tant bonas novas sabent?
Barrinì, en dos parts, ma flàuta,
Que puix vos de punt creixeu,
He volgut à ma alegria
Creixerla de punt, tambè.
Milloràt, d' esta manera,
Mon Pastoril Instrument,
A falta de Camaradas,
Men' alegrì ab los Aucells.
Ni parà sols en assò,
Lo que tant gosòs me tè;
Puix mon contento persilan
Altras novas de mes pes.
Perquem' diu, quel' Senyor Bisbe
Vos ha enviàt à vn Castell,
Hont, casi, la sua Mitra
Ab vostre tòs comparteix.
En ell vos fa son Vicari,
Y vol, que li governeu
La major part dels negocis,
Que tractar se hauràn ab Ell.
Deixa Capella, hont lo Poble
Se va à consolar ab Deu,
Posa las Claus, y la Porta
Sota vostre Manament:
Perque en la Semmana Santã
Vos, ab Deu primerament,
Y à qui vos doneu llicencia,
Componga lo Monument.
Que ningu toc' las Campanas,
Fora de vostre voler,
Y que ellas las llenguas sian,
Ab quel' Poble convoqueu.
Que quant los tingau en public,
Y l's digau lo que han de fer,
Pugau manar, que no xarren,
Y deixondar somnolents.
Aixi que, *Domine Rector*,
Parlãt mes clar, y ab mes seny,

Dic:

Digitized by Google

Die: quem lo molt alegrat
De vostre felis succès.
Prospère l' lo cel benigne;
Y en la casa, que entraréu,
Ab lo fum, lo mal sen vaja:
Y ab la pluja, vinga l' be.
Mil saborosas ofertas
De coc, com à cops de neu,
Vos presenten de las Mossas
Las Mans, tant blancas cō ells.
Tras de besarvos la Mà,
Tot lo Poble se apunyeg?
Y mija cana de coca
Vos valega cada bes.
Sian las vostras pregarias,
(Quant, en la Campanya, oreu)
La pesta de las Arugas,
Y la salut dels Esplets.
No si veja en aqueix Terme,
Mentres que vos hi habiteu,
Ni pedra, ni calamarsa.
Trageya dels Butumets.
Ilastimosos de profundis,
Y Kyrieleisons potents,
Tots destrempats, ab saliva.
Per la pressa abquel's diu
De eixa boca, al Purgatori
Fassan camí carretera,
Per hont las Animas reban
De mil sufragis refresc,
Fassau's Deu un gran Prevere,
Y siau, entre las Gents,
Temut, y honrat, per la Estola,
Y per lo Salispassèr.
Per ell lo Infern vos tremole,
Y hont se vulla, quel' jugueu,
Ni hi haja botos, que espanten;
Ni Diable hi haja, que tent'.

A VNA HERMOSA VIVDA, MOLT MINYONA.

ROMANS.

Sobre la Bayeta trista
(Tumol de vn Marit finàt)
Plora, Viuda, vna Minyona.
Qui la poguès consolar!
Qui poguès à la ternura,
Alli derritida envà,
Socorrerla ab vn regalo,
Que avivàs tant gran desmay!
De las finissimas Perlas,
Que fil à fil va llansant,
Qui lin' mastegàs alguna,
Pera ferli vn cordial!
Mes, per gran, que es lo Diluvi,
No basta anegar la carn;
Ans anticipal' Iudici,
Y la fa resuscitar.
Es de ardent foc, y no de aygua,
Esta brava tempestat,
Que donant sobre vn Marit,
En cendral' convertirà.
O! sola enveja de quantas,
Baix vn Imperi Tirá,
Pateixen llarc captiveri,
Solicitant llibertat.

No

Digitized by Google

No ploreu mes, viuda hermosa
Cessen las llagrimas ja;
Sino es, que son de alegria,
O acas, de riuret plorareu.
Que sobre Bellesa tanta,
Tantas gracias, y pocs anys,
Demostrar hipocresia,
Es usa per plorar.
Com vos sou tant criatura,
Apar, que tot vostre plant
Sia, perqueu's ha caygut
Lo Bescarci de las mans.
Mes nou's faltaràn juguinas,
Per mudar de bavasall;
Ans sobre las blancas tocas
Milles seu's assentaràn.
Desplegau las llargas velas
De fina Olanda, ò Cambray;
Queu's passaràn à las Indias,
Siu's donau à navegar.
Y à be, queu's falta experiencia,
No teniu, que recelar,
Arrimada à vn bon Arbre,
Yl' Timò sempre en las mans.
Carregada de Or, y Perlas,
Triumfarèu en tots los Mars,
Si en ells la bonança dura,
Yl' Vaixell no dona al trast.

FAVLA DE IVPITER, Y EVROPA.

ROMANS.

TIngué Agenòr Rey Fenicio,
De qualque amorosa lid
(Si es, que las del Matrimoni
Poden nomenarse aixi)
Vna Filla hermosa, y bella,
Per lo candido Marfil,
Y per lo ros Or de Tajo;
Clavell, per lo Carmesi.
Esta fonc Dona à la vsansa,
De conturbat esperit,
Que, sens correr per maroma,
Diuen, que fonc Bolati.
Anàvasen' per los camps,
Ab la Esquadra femenil,
De Criadas, y Cambreras,
Y altras, que la van servint.
Envejosas las deixava
Son donayre, y gracias mil;
Que era, en extrem, graciosa
Del monyo, fins als tapins.
Tant vn dia, tant vn altre
(Segons acostuman dir)
Que'n vn, lo Major dels Deus
Obril's Cancells de Zafir.
Veu la mes bisarra Mossa,
Que may vlls humans han vist,
Desdel replà de Besòs,
Al elevat Monjuic.
Anava, llavors, Cupido,
Mes lleuger, que vn Arlaqui,
Estimant mes captivarlo,
Que matar quatre Conills.
Doràt dardell li dispàra,
Ab major brio, que vn Cid;
Deixant-

Deixantlo, jà, per Europa,
Fet vn pobre Matatxi.
Alli dins sent vn ardor,
Sens poderlo resistir;
Perque de Amor la ferida,
Es pitjor, que de Escorpi.
Mil traſſas, pera goſarla,
Fabrìca imaginatiu;
Mes, que, en traſſar vna Caſa,
Va vn Manobre diſcurrint.
Paregùeli conveniencia,
Valerse de vn nou estil;
Per temor, que ſas trapaſſas
Nos' poguessen presumir.
Que com la Senyora Iuno
Estava, vn palm de vll obrint,
Pera cullirlo en lo furt,
Ab nou modo se encubri,
Del Bou mes galant, y briòs,
Que may en lo Mon se es vist,
Se va revestir la pell,
Per representarlo al viu.
Poc mes de dos palms de banyas,
(Ques' diu, eran de marfil)
Son pulit Cap adornavan,
Yl' guardavan de perill.
Lo demès, que al Cos guarnia,
Desdel tòs, fins al melic;
Y de alli, fins à la cua,
Era com vn blanc armi.
Tant be li estaval' ser Bou,
Que á haverho sa Muller vist,
Tinc per molt cert, quel' hau-
Deixat estar sempre aixi. (ria
Presentàs devant la Dama,
Y ella veentlo tant gentil,
En lo aparent, agradable;
Si be astut, en lo fingir.
Volguè arriſcar à acoſtarſi,
Y si va acostar, en fi;
Quel' veurer Bous, cada dia,
Fà, que nos' tem lo perill.
Ell, que veu, que si acostava,
Y anava son gust ordint,
Per asseguraria mes,
De la herba feu traſponti.
Perdut lo temor al Bou,
De Rosas, y Iassemins,
De Ginesta, y Moraduix,
Violetas, y Alelis,
Li va component Coronas,
Que lo Cap li van guarnint;
Vnan' posa en cada banya,
Y altra lin' posa en lo mitg.
Y veent, que tant manſuet,
Tot asso, estava sufrint,
A cavalcarli desobre
Algunas se han atrevit.
Que sols pugan cavalcar,
Se posaràn en arrisc
De qualsevol desventura,
Y de qualsevol perill.
La Infanta, que veu las altras,
Se està de ganas morint,
Solament per cavalcar,
Y traurersen lo desitg.
Apenas, sobre la esquena,
Lo Bou se la va sentir,
Quant arrencà la carrera
Envèrs los Camps cristallins,
Al Deu de la Mar invoca,
Perque li done camì,

Digitized by Google

Pera travessar son Reyne,
Y al altra part puga eixir.
Alsà lo Trident Neptuno,
Y las ayguas dividi;
Ab que segur son viatge,
Y passaport va tenir.
La Xica, tota espantada,
Veent tant vrgent lo perill,
Ab vna banya se aferra,
Per por de anegarse alli.
Entrel' temor, y la pressa,
Del peu li cayguè vn tapi,
Que, fins vuy, encaral' guardã,
Ab gran cuydadol's Delfins.
Perque, ab ell, de mal de Mare,
Sardinas, y Llagostins,
Llobarros, Lussos, Lluernas
Curan, fins al Bellmari.
Al altra part arribaren
Del Mar; si bel' faldelli,
Vn poc mullàt se trobà;
Ara fos aygua, ò orins.
En ser, que fonc apeada,
Lo Bou se mudàl' vestit,
Tornant à la antiga forma,
De Iove hermòs, y gentil.
Quant lo veu la Bella Europa,
Ab nou esmalt carmesi
Cambià, lo quel' temor
Palido havia esculpit.
Ab amorósos requiebros
Va lo agravi disminuint,
Y obligant à la Minyona,
Perque desde alli lo estim'.
Dintre de vn Bosc sen' entraren,
A qui lo florit Abril
Va fer opàc ab las sombras
De Roures, Salsers, y Pins.
Lo que alli dins va passar,
Digau Ovidi, per mi,
Que fonc home que de tot
Volguè veurel' cap del fil.

FAVLA DE IVPITER, Y DANAE.

ROMANS.

EN lo temps, quel' Rey Perico
Residia en Collbetò;
Yl' any, que Maricastanya
Inventàl' *re*, *mi*, *fa*, *sol*.
Quant las bestias parlavan;
(Si be encaran' parlan prou)
Y desafiats cantaren
Vn Asa, y vn Rossinyol.
En aquella Edat florida,
Que la nomenavan d'Or,
De que ja no gosàm ara,
Perquel' Ferro so ha pres tot.
Aixi, que era vn Famòs Rey,
Que fonc de Acaya Senyor,
Y se nomenava Acrisio,
Del llinatge de Antenor.
Tinguè aquest Rey vna Filla,
à qui lo Cel va fer dot
Del millor de sas bellesas,
Y de sas gracias la flor.

Lo

Lo ròs color dels cabells
Desmentìa al mateix Or,
Yl' resplandor de sa cara
Privava de llum al Sol.
Las galtas, llabis, y dents,
Grana, Coral, Perlas son;
Lo front es plata bruñida;
Las cellas son arcs de Amor.
Lo Pare veent de sa Filla
Tanta hermosura, ab temor
Volgué llevar lo perill,
Per assegurar lo bol.
Tancàla dins vna Torre,
Recelòs de algun bon jorn:
Y en ella, la Hermosa Danae
Lliberta, estava en presò.
Però lo Rapàs inquiet,
Que may concedeix perdo,
Feu, que lo major dels Deus
Della s' prendàs, no se com.
Veurerla, en extrem, desitja;
Veula, y resta fet vn boig,
Y ab desitg de conquistarla,
Iamay trobava repòs.
En pluja de Or convertit,
En sas faldas prenguè port;
Que per ablanir Esquivas,
Esta es la forma millor.
Tornà à pendrer sa figura,
Y posàlohi ab raò;
Volen dir las malas llenguas,
Que hi dormi vn vespre, ò dos.
Si es aixi, Io no mi meto;
Sols se, que ho conta Nasó,
Que com tenia llarc nas,
Ne deguè olorar calcom.
Lo que Io se, que li feu
Dintre del vētre vn gran bony,
Diuen alguns, fonc prenyat;
Poguè ser opilaciò.
Si al cumplirse los nou mesos,
Io mi fos trobat en torn,
Me fora informàt del cas,
Y sabria lo que fonc.
Però, com no mi trobì,
No puc donarne rahò;
Tothom sen' pēs' lo que vulla,
Que lo mateix me fas Io.

FAVLA DE APOLO, Y DAFNE.

ROMANS.

AQuell Senyor resplandent,
De la cara flamejant,
Que desterra las tenebras,
Y la nit perseguint va.
Tant enfadós en lo Estiu,
Com en lo Ivern desitjat;
Puix tant nos molesta en lo vn,
Quant en l'altren's và alegrāt.
Aquell Cotxero famòs,
Que partint desde Llevant,
Nos' torba à donar civada,
Fins à arribar al Ocàs.
Tant honràt en son ofici,
Que ja mes se li ha provat

Ninguna alcaboteria:
Çosa digna de admirar.
Aquell, que en son temps donava
Salut à qualsevol mal,
Sens, que purgas, ni exarops,
Ia mes volguès receptar.
Aquell Music excelent,
Que, en destresa, no te igual;
Puix, pera tocar follias,
May se feu gens à pregar.
Aquell Pare de las Musas,
De tants doctes respectat;
Que, pera seguir sos passos,
Han paràt en l'Hospital.
Aquell, que (per no cansarvos)
Molts lo nomenan, Tità;
Altres, Apolo, Febo altres,
Delio, y altres noms estranys.
Aqueix, puix, anant vn dia,
Sa Carrossa governant,
Ab tal pausa, que podian,
A no trobarse enfrenats
Los Cavalls, molt à son salvo,
Pera satisfer la fam,
De tant prolixa jornada,
Tirar mes ensà, ò enllà.
Anant, puix, en esta forma,
Embadalit en mirar
Tot quant, en lo Mon, se feya,
Per Montanyas, y per plans.
Va descubrir vna Xica,
Que se estava berenant,
A la ombra de vna Perera,
De peras, y vn tros de pa.
Era la Mossa tant bella,
Que en lo punt, que la mirà,
Lo cor, dins de la freixura,
Li feu tres, ò quatre salts.
Aguaytantho estava Amor,
Tras de vna Mata, amagat,
Y veent tant bona ocasiò,
En lo punt l' arc disparà.
Coleto, gipò, y camisa
Li passà de clar, à clar;
Y fins al cor de alberginia,
De part. á part, li passà.
No content, de assò, Cupido,
Com à vellaco taymat,
A la descuydada Xica
Vn'altra fletxa tirà.
Pero fonc ab tal astucia,
(Y en assò estiguè lo engany)
Que à ell la hi tirà dorada,
Y à ella de plom la hi tirà.
Apenas, lo bo del Iove,
Se senti del colp nafrat,
Quant ab invencible furia,
Al punt baixà de cavall.
Com nos' trobà en terra ferma,
A no haver sabut bolar,
Tinc per ben cert, q̃ las ancas
Ho hagueran passat molt mal.
Ab tot arribà à la terra,
Del modo, que fa vn perdal,
Que, desde vna barbacana,
Baixa á pasturar vn camp.
Posàs propet de la Xica,
Que nol' mira, nin' fa cas;
Mes ell, veent tanta bellesa,
Va restar tot abovat.
Volguè atrevirse á parlarli,
Y no acerta à pronunciar,

La

La mes minima, paraula,
Tot tarramut, y esglayàt.
Passada la alteraciò;
Haventse vn poch retornàt,
Estas discretas rahons
Li comensa à proposar.
Io so, Ninfa hermosa, y bella,
Vn, que del Cel he baixàt,
Sols per veurer eixa cara
Mes resplandent, quel' cristall.
So (no ho dic per alabarme)
De Latona, y l' Deu Tonant
Fill, que la Isla de Delos
Ho pot ben testificar.
Io so lo primer Cotxero,
Que sens destorb he guiat,
Per diversos territoris,
La Carrossa iluminar.
Tinc mil regalos, quant vull;
Puix sempre, que vull menjar.
Tinc abundancia, en ma taula,
De bon Peix, y millor Carn.
Io tinc dotse casas mias,
Hont me entretinc, y descans',
Ab sos Majordoms en ellas,
Quem' serveixen, quant hi pas'.
Tinc en tot, quant dir se puga,
Habilitat singular,
So Cassador, so Poeta,
Que mentro sens embaràs.
So Music, no melindròs,
Ni enfadòs en lo trempar,
Que no so gens presumit,
No obstant tinc habilitat.
So qui cria, en las Montanyas,
Lo Metall mes estimàt,
Que pits ablaneix de marbre
Y als mes altius fa abaixar.
Ab estas gracias, que dic,
So boníc, y ben tallat;
Tant, que sobre estas sabatas
No sen' troba vn mes Galan.
Iot' prego, bella Senyora,
Puix, que per tu estic penant,
Estimes esta aficiò
En lo ques' deu estimar:
Que desitjo en gran manera
Tenir en tu lloc igual,
Al que dona l' aygua al suro,
Quant sobre ella va nadant.
Que no serà cosa nova,
En Ninfas, fer cas semblant;
Diganho Leda, y Europa,
Ab lo Cygne, y Toro blanc.
Ella, oint estas paraulas,
Sens respondrer, ni parlar
Mes, que si fora Cartuxa,
De terra en vn punt se alsà;
Y girantli las espatllas,
Li va mostrar lo replà
De Besòs, hont lo Lector,
Si vol, podrà pendrer pau.
Apolo, veent esta ocasiò,
Va restár fer vn Babau,
Mes confùs, y ocorregùt,
Que no fa vn pobre assotat.
Mogùt ab impuls coleric,
Corrent, la volguè alcansar;
Mes envà es sa diligencia,
Y son treball es envà.
Puix, quant casi la tenia,
Vèent no podia escapar

En Llorèr fonc convertida,
Deixánt à Apolo burlàt:
Que arribànt per abraſſarla,
En lloc del cos delicàt,
Abraſſa la croſta dura,
Que encara calenta eſtá.
Y, ab amoròs penſament,
Mil beſos li eſtà donànt,
Ab que li apar, que s' deſpica
De tot lo deſdeny paſsàt.
En honra de eſta conquiſta
Dos, ò tres brancas trencà,
Y ordenantne vna Corona
Se la poſa ſobre l' cap.
Eſta es de Dafne, y Apolo
La patranya ſingular:
Y ment quiſvulla, que diga,
Que hi ha mot de veritat.

FAVLA DE VVLCANO, VENVS, Y MARTE.

ROMANS.

LO Pare de las Deſgracias,
Que en tant mala ſort naſquè,
Que apenas iſquè del ventre,
Quant fonc deſterràt del Cel.
Puix veentlo Iuno ſa Mare,
Tant mal caràt, y tant lleig,
Al Reyne del gran Neptù
Lo envià ab un punta peu,
Per temor, que ſon Marit
No tinguès mal penſament,
Veent, que tant degenerava
Lo Fill de ſon propri ſer.
Aquell, que en la Iſla de Lemos,
Fonc nodrit, ab tant bon zel,
Que may li veren beure aygua,
En lo temps, que hi eſtiguè.
Aquell famòs Oficial,
En ſon Art tant eminent,
Que dignament tinguel' *Protho*
De Cornut, y de Ferrer.
Aqueſt, puix (que no devia)
Pendrer volguè per Muller
Vna Senyora, que en Xiprè,
Diu, que te caſa, y alberg.
Tant inconforme à ſon tracte;
Tant deſigual, á ſon ſer,
Que mes iguals pareixian
La cadira, y lo eſcambell.
Perque, à mès de ſer la Dama,
En hermoſura, vn excès,
Se picava de curioſa,
Y de anar molt à concert:
Y devia lo bon home
Advertir, que era indecent,
A tant ſuprema Belleſa,
Lo Carbò, Ferro, y Martell.
En la condiciò devia
Mirar vn poquet, tambè,
Sis' conformava ab ſon art,
O ſi à mes alts penſaments.
Que à fe, ſi s' fos informàt,
Haguera viſt clar, y lleſt,
Que lo rumbo de la Xica
No era apropoſit per ell,

Què

Que Dona amiga de cotxe,
De berenars, y passeig,
De Comedias, y Saraus,
De jocs, y entreteniments;
Y lo Marit Menestral,
Que repugna es manifest,
Mes, que la nit ab lo dia,
Y, que lo foc ab lo gel.
Perçó, no es de maravella,
Si veèm, lo que veèm,
De que tant la confraria
Del . . . . . .
En fi, sens ningun embargo
Passa avant lo casament,
Ni reparan en lo dot,
Ni ho desbarara lo escreix.
Perque, sens tercer algu,
Las dos parts, de bè à bè,
Tots los partits concertaren,
Restànt Marit, y Muller.
Desprès de haver ben gosàt
Del gust, que dona Hymeneu,
Duránt lo pà de la Boda,
Que à penas may dura vn Mès.
Desde las Celestials Salas
Volgueren baixar los Deus,
A celebrar vna festa,
Per donarse ayre, y plahèr.
Ferenho à saber á Flora;
Perque lloc los previnguès,
Que ab amenitat de estancia,
Vencès al desitg mateix.
Fenho la bona Senyora;
Y à vn jardil's trametè,
Que ab ell, Abril, era Agost;
Y lo mateix Maig, Ivern.
Acudiren per son orde,
Qui à cavall, y qui à peu,
Y no fonc de las darreras
Venus, que hi feu cap, tambè
Voler pintar la hermosura,
Las Galas, y Abillaments,
Ab que las Deessas isqueren,
Fora vn infinit progrès.
Basta, que no hi và faltar
Lo vermellò, y lo blanquet,
Ab lo monyo ben rullat,
Si be, de postìs cabell.
No obstant, que en lo de las Galas,
Ni haguè de mes eminents;
En lo que toca à bellesa,
Venus vencè à las demès.
Trobàs alli Mossen Marte,
Fadri briòs, y valent:
Si galant, per sa persona;
Quant à las Galas molt mès.
Home de bona estatura,
Entre gigant, y pigmeu,
Bigote à la Fernandina,
Per cubrir vn xiribec.
Aquest, miràнt la Bellesa
De Venus, se derriteix,
Com posada entorn del foc
Vna candela de ceu.
Tirali vna, y altra vllada;
Y ella, quel' reclàm enten,
No desagradantli l' Iove,
Li respon aixi mateix.
Que no hi ha Dona en lo Mon,
Que no guste de saber,
Que hi ha, qui li tinga amor,
Per casta, que lam' doneu.

Digitized by Google

De miràrse moltas voltas,
Volerse parlar nasquè;
Y de parlar, concertarse;
Y de aqui, tot lo demès.
Daren llengua à Madò Flora
Cubertora de preusets;
Perque, pera visitarse,
Los tinguès vn lloc secret.
Enviàls à vn florit Prat
De arbres rodejàt, y espès,
Tant remòt, quel's raigs del Sol
May lo havian descubert.
Gosaren los dos Amants
Lo gust de Amor à son pler,
Fins que ja de pur cansats,
En fi, la sòn los vencè.
Mossen Apolo, que anava
De zelos, vn poc, inquiet,
Y tenia lo nás grós
Veent de Venus lo desdeny;
Imaginànt est fracás,
Imaginànt est succes,
Sobre son carro sen' puja,
Pera saberho de cert:
Y molestànt los rocins,
Ab la mosca del rebenc,
Per incognits camins van,
Seguint lo llocs mes deserts.
Y assistant à vn vall los raigs
Desora de vns Arbres verts,
De *Geminis* vn Retrato
Veu al viu, en lo parell.
Girà en lo punt los Cavalls,
Corrent à mes no poder,
Y arribà allà ahont tenia
Vulcano tots sos ormeigs.
Y trobantlo, ab breus paraulas,
Sens vsar de encariments,
Pa per pa, y vi per vi,
Li contà tot lo succès.
Veent Vulcano aquest agravi,
Venjarse dels dos preten,
Ab tant extravagant modo,
Que als demès sia escarment.
Vn filàt de fil de Ferro,
A sos criàts manà fer;
Per cassar als dos Amants,
Com si fossen Passarells.
Posarhi ma los Ciclops,
Y ab quatre colps de martell,
Li donaren son recapte,
Despedintlo encontinent.
Parti, ab tota diligencia,
Y si be del lloc, incert,
Per lo cant de vna Cucala
Se ritg, y l' troba molt prest.
Circuils ab lo filàt,
Y quant closos los tingué,
Comensà à fer tant grans crits,
Que se oiren desdel Cel.
Sentint tant grans avalots,
Y tant profundos gemecs,
En lo punt vàn traurel' cap
En las finestras los Deus.
Y en lo punt quel's columbrà:
Iusticia, ab grans crits, digue,
Deman' contra estos Infames,
Que tal agravi me han fet.
En asò, se despertaren
Los adormits Delinquents,
Y de escaparse procuran,
Trobantse estar descuberts.

Mes

Digitized by Google

Mes en và fugir pretenen;
Perque troban, que està pres
Tot lo siti, ahont estavan
Ab lo filat, fort, y espès.
Celebraren esta festa,
Ab molta risa, los Deus,
Veent del Marit la paciencia,
En vn cas tant insolent.
Als dos del Cel desterraren,
Per lo tẽps, y espay de vn Mes;
Ab que, lo bo de Vulcano
Restà pagàt, y content.
Pero sa Mercè m' perdone,
Que s' portà molt pobrement,
Cõ nol's molguè à bastonadas,
Quant altre, nol's haguès fer.
O, jà, que ab tal paciencia,
Poguè esperar lo succès;
Millor fora estàr callar,
Y fer, com qui no hi sab res.
Que sis' fos sabur entendrer,
Sens saber com, ni de què,
Viscut hauria en sa Casa
Mes regalàt, que lo Rey.
En fi, que aquest bon Marit,
Certament no ho entenguè;
Puix, q̃ sens traurers' las banyas,
Feu son agravi patent.
Y aixi, ab molt justa rahò,
Diuhen, ques' traguè, per ell,
Allò de *Cornut, y pobre*,
Puix no sen' sabè valer.

AMOROSAS QVEIXAS DE VN AMANT, ZELòs DE SON Pensament.

ROMANS.

DEu la guard', Senyora mia,
Digam'ha vist per assí,
Prop de Casa Gracia estremada,
Mon Pensament fugitiu?
Ay! lo molt gran Tacanyò:
No l'mirau? velohí allí,
Que embegut ab mil dulçuras
Adora eixos ulls Divins.
L'Anima afligida l' serca,
Y ell està tant divertit,
Que de ella mes no se adona,
Que si no li fora fill.
Pensament, à casa, à casa;
Fora, fora, à recullir:
Que lo que aqui te entretè,
Està ple de mil perills.
Arriba allà una vegada,
Coneixeràs, Atrevit,
Que de tots contentos naixen
Pesars, y mals infinits.
Digasme, quins fruits pretens,
De aquell, y de mas camins.
Sino apagar la Esperança
Y encendrer mes lo desitg.
Aqueix hermòs simulacre
Idol de Bellesa ric,
Deixa, que mon cor lo adore
Sens ampararse dels sentits.

Digitized by Google

Mes ser mantindrà, y mes vida,
Si d'ells està desunit;
Que en estar mort, y abrasàt
Consisteix son esperit.

Ay! Filis desapiadada,
Ia veheu, qual me teniu,
Que fins de mon Pensament,
Zelòs, y agraviàt estic.

A VNAS ANTIGAS MEMORIAS: Y AL QVE SVCCEHI AL Autor trobantse en vna tarde de Abril en lo Pardo.

ROMANS.

En vn bosc de Guadarrama,
Estantse pera colgar,
Dava l' Sol la bona nit
Al Gran Felip, y à sos camps.
Era, quant la Primavera
De Amatistes, y Corals
Sembrava la verda pelfa,
Que teixia per al Maig.
Y per dar á mon cuydado
Algun remey, si lo hi hà,
En obras tant agraciadas,
Plenas de virtuts tant grans;
Baixìmen' à la Ribera,
Y escoltava dels cristalls
Lo murmuri, que han après
Del llenguatge Cortesà.
Sentat en un marge vert,
Mes guarnit, y enllistonat,
Que capotet de Regatxo,
O, que pintat Papagall.
Alli traguí vnas Memorias
Amigas de soledat,
Mals, que de pura vellesa
Lo cap los tremolaja.
Volguí entendrer en sa cara;
Pero entenguila tan mal,

Que perdi tots mos sentits,
Y ab lo pensament sen van.
Bolan junts, en vn momento,
La distancia travessant,
Que hi ha desde Mançanares
A la llengua de la Mar.
Portanme l'anima à ella,
Y junt al camp turquesàt,
La tingui vna estona en gloria,
Gosant de vna Patria tal.
O! ditxosa Barcelona,
O! Mar ditxòs, y sagràt,
Emulo de ma ventura,
Y de mos desitgs, Rival.
Eixas sonorosas onas
Que espuman blancs arenals,
Es, perque seran exemple
Del mar de ausencia que
Crees i està en lo golf ma barca,
Ab tantas onas devant,
Seguirà lo corrent d'ellas
Y à tanda arrivaras;
En extasis me tenia
Lo amor de mon natural;
Que, com à pedra tirada
Lo centro està desitjan.

Quant

Quant ohì dar vn suspir,
Que tot me feu tremolar,
Y retornarme poguera,
Sols, tant llastimòs reclam.
Alsim' tot espavorit,
Y viu apartada, vn tant,
Ques' dolia de sas penas
Vn Serafi Balenàt.
Era sa hermosura tanta,
Que hes' degueren juntar,
A fer obra tant perfeta,
Dos Mestres aventatjats.
De tant rara gentilesa
Amagava l' Sol sos raigs,
Donant pressa al Cotxe d'Or,
Y los frens à sos Cavalls.
Com vnas brasas fugia,
De acorregut, y afrontat;
Y pera darli la vaya,
Aixi li digui, cridant:

Para lo Cotxe para:
Veuràs vna bona Cara.
Veuràs la major Bellesa,
Que te la Naturalesa,
En donayre, y gentilesa,
Del Mon maravella rara:
Para lo Cotxe para:
Veuràs vna bona cara.
Veuràs la que dona vida
A esta Ribera florida,
Que ja de pur agraida,
Tota sa riquesa para.
Para lo Cotxe para:
Veuràs vna bona Cara.

Mes per molt, que li cridava,
Nos' curava de parar;
Ans, per cubrir sa vergonya,
Posá Montanyas devant.
Pero no faltà lo dia,
Per mes, que lo Sol faltás;
Ans, restà, junt à la Ninfa,
Ple de mil serenitats.
Acostim' pera besarli
Lo que havia trapitjàt,
Que ab las flors, q̃ hi eran nadas,
Se coneixia ben clar.
Diguili, *que fos servida,*
De posar à vn Català,
Que serli esclau desitjava
De sas mans la S. y ✝.
Creguè, que era algun Armeni,
O que li parlava Alarb,
Pensant tractar ab las Feras,
Que naixen en lo Caucàs.

T Es-

Digitized by Google

Espantàs de tal manera,
Que, ab dos dits, feu lo senyal,
Que fa tremolar lo Infern,
Sens, que á mim causàs espant.

A VNA INGRATA.

ROMANS.

LA Senyora Primavera
De bodas, sens dubte, està;
Que de color de Esmeralda,
Ha donàt llorèa als camps.
Los camins, que la guarneixen,
De colors diferenciats,
Que per dos mil parts se crusã,
Pareixen los passamans.
¡Vestidas' mira la Terra,
Y mil alegrias fá:
Que la roba nova al Pobre
Lo fa estar regosijàt.
Ia la blanca cabellera,
Lo Ivern riguròs deixà,
A calva, que ja sen's mostra
De color de vert, y blanc.
Y en esta alegra mudansa,
Tant prodiga, y lliberal,
No hi ha Fõt, que no murmure,
Ni Aucell, que no pas' lo cant.
Tots donan la enhorabona
A la que han tant esperat;
Sino jo, que en mas desditxas,
Passo vn Ivern de mil anys.
Ditxosa la Planta seca,
Que estant cuberta de glas,
En son cor, de novas fullas,
No pert la esperansa may.
Ditxosa la Terra nua,
Yl' Arbre, mes despullat;
Quel' Cel á son tẽps los guarda
Rica Espiga, alegre Ram.
Pero Io, que de vna Ingrata,
Com del Cel, la paga aguard',
De vna viva Fe present,
Y de mil treballs passats;
Passo Ivern, mes ells no passan,
Sino, que estàn molt de espay,
Passantme per son rigor,
Sens esperançças, que pas'.
Lo Cel de sa gentilesa
Sempres' mostra ennuvolat,
Que per veure al Sol la cara,
Mort sobre la terra vaig.
Y lo nuvol del Desdeny
De continuo està nevant;
Que à mas Montanyas de foc
Preten à pagar, en và.
Mes, per molta neu, que llanse,
Mes dintre mon pit no cab,
Que per los vlls distilada,
Li paga tribut bastant.
Perque ab dos Rius caudalosos,
Ab moviment natural,
Torna al Mar de sos rigors,
Com isquè, en fi, de aquest Mar.
Talan la pintada terra,
Y com van tant desditxats,

Las

Las mes floridas riberas
Tornan desertts arenals.
Fugen regaladas ombras,
Y á las altas rocas van;
Que com saben sa duresa,
Entre ellas la van fercant.
En sas margenadas secas
Ia mes se han oit cantar
Ni pintada Gadarnera,
Ni Rossinyol xarlatà.
Sino augureras Gucàlas,
Y lo Corb desentonàt,
Que à beurer las ayguas venen,
Quant van mescladas ab sanc.
O! Vos, Divina Bellesa,
Que à tals Inferns condemnau;
Perque en dar glorias, y penas
Mostrèu la Divinitat:
Digaume, que justa causa,
Causa esta injusticia gran,
Tant impropria al ser Diví,
Si en vos seu's pogues negar?
Si sonc pecat adorarvos,
Io confesso, que he pecat;
Y sinó, en queu's pot ofendrer
Qui sempreu's està adorant?
Si, ab tot, ma vidau's enfada,
Desde ara preg', que se acab';
Y guany molt poc en servirvos,
Perdent vna vida tal.
Mes, tant vostre gust me importa,
Y aquest poc estimo, en tant;
Que per ell, darè mil vidas,
Si mil ne poguès donar.
Pero acabes esta vida;
Puix, que tant poc ha importat,
Que tindrà l'Anima gloria,
Si morintmeu's aplacau.

AL CRVEL MIRAR DE VNA DAMA.

ROMANS.

A La fe, Senyora mia,
Parvus à Vos, que's ben fet,
Havent mort à quiu's adora,
Mostrar, que no hi sabeu res?
Ab los Vlls tirau las pedras,
Y l's baixau encontinent:
Que tirar Vos vna vllada,
Tirar esmeraldas es.
Siu's temeu de la Iusticia,
Gentil cuydado es aqueix,
Que no tema la conciencia,
Qui penas de la lley tem.
Mes com gusta de matar
Vostra Vista, saviament,
Per no tornarlos la vida,
Se retira aqui mateix.
Qui tants mals vos perdonà?
Quina Iusticia consent,
Que mil instancias de part,
Nou's pugan fer vn proces?
Pero dels que fá lo Amor,
Contra tants, queu's volen be,
Condemnats á vostres Vlls,
Moren, sens tenir remey.

Y fora en và procurarlo,
Si d'eixos vlls lo poder,
Sols tenen, per Superior,
La Cella, que està sobre ells.
De vostras Idolatrias
Son Angels percucients,
Y sols en no gustar d'ellas,
No son dels quel' Cel plogue.
Son Planeta Celestial,
Que pera mal, resplandeix;
Mortal, y enemiga vista,
Bella, tot lo que pot ser.
Son la Historia verdadera
Del fingit Encantament
De la Cara de Medussa,
Del veri de sos Cabells.
Tambel' tenen de Sirena,
Y major, si diferent;
Perque en Vos, Senyora, es Vlls
Lo Encant, q̃ en Aquella es Veu.
Son dos humans Basiliscos,
Y de cruels tenen mes,
Que per escapar la vida,
No hi val lo mirar primer.
Son Doctors en Medicina,
No pera donar remey,
Sino per la llibertat
De matar segurament.
Son la major Maravella,
Que la Bellesa pot ser;
No es molt, que de admiraciò
Muyra, qui à mirarlos vè.
Pero basta ia, Senyora,
D'eixos Divins instruments
Vna execuciò, tant crua,
En las Personas, y bens.
Suspeneu las Sepulturas
De tants Difunts, que dirè:
Que Vos, y algun Sacristà
Partiu d'ellas lo interès.
Mes no es just donarvos culpa;
Puix mal d'eixos Vlls podeu
Reprimir efectes tals,
Si hi ha tant grã causa en ells.
Matàu, y restàu segura,
Si es de vostre gust la lley;
Que à tãt Grã Rey nol' obliga,
Ni la pena se atreveix.
Que jo, sino puc en vida,
En la Mort confessarè;
Que quiu's mira, y mor de Amor
Es lo menos, que pot ser.

Digitized by Google

SEGONA PART DE LAS POESIAS VARIAS DEL DOCTOR VICENT GARCIA RECTOR DE VALLFOGONA;

EN LA QVAL SE CONTENEN LAS OBRAS SACRAS, Y SERIAS.

Digitized by Google

Digitized by Google

Amonesta lo Author à la Iuventut, que no se aficione à la humana Hermosura, sino unicament à Deu, y á sos Sants.

SONETO.

FLaça parcialitat de ma ventura,
De enemics poderosos rodejada;
Hont va aqueixa Esperansa mal fundada,
Per gloria incerta, y pena tant segura?

Que vana presumpció, que desventura
Te anima à la conquista senyalada
Del gust mortal, essent tant desditxada,
Que para en miserable sepultura?

Si de la humana sort, mes poderosa,
A la mes debil, ab igual tristesa,
Veus queixarse à tothom de la Fortuna:

Muda l' intent, camina valerosa,
A conquistar la Perfecció, y Bellesa
De Qui porta entre peus al Sol, y Lluna.

Digitized by Google

SONETO.

EN FORMA DE LABIRINTO.

Christo.

Tan ta temor, Teresa, tan ta pena,
Entre exe essi ves glories, y alegries!
Repa ra, y mi ra, q ag ra v i a r pod ries
Esta esp eraça d ema llũs er r ena.
Sof sega, e spo sa ca sta, y as serena
Aqueix a pen as, que h an b a a t les mies
Dar dura dor descans de in* dies *finits
En les eter n es sa l es, per e st r ena

Teresa.

Ja la jntr jcada, jfosca n jt in jca
En b ell esa d e gloria v eig f em mudà
Sou, sen sdubte, Senyor, sol d* sa *Tere
Va escla va, ab vn cla v fe v i v ifica,
Segura, e spo s, que sou vo s en sa ajuda
Torr E, gloRia, d'EscanS, y fortAlesa.

Digitized by Google

A la Inconſtancia de las Donas.

SONETO.

AB lo llarc temps lo Tigre mes feròs
Acoſtuma amanſar ſa gran braveſa;
Yl' Toro brau, ſe humilla, ab tal manſeſa,
Fins à portar vn jou ſobre del tós.

Ab lo llarc temps apren de ballà vn Gòs,
Y lo Falcó de anar ab lleugereſa
Sobre la caſſa, y darla quant es preſa;
Y aixis fan domeſtics lo Lleò, y lo Os.

Ab lo llarc temps, ab llengua ceſalloſa,
Lo Papagall paraulas pronuncia,
Y lo Elefant apren terme, y crianſa.

Ab lo llarc temps tota, y qualſevol coſa
Se alcanſa, y caſi en tot vens la porfia,
Sino la Dona, conſtant en ſa Mudanſa.

Manyosos Documents.

SONETO.

SI voleu ser Discret, parlau à pler;
Si voleu ser Valent, mostrau rigor;
Y si acàs voleu ser Festejador,
Digàu tot hora, que teniu que fer.

Si opinió desitjau de Mercader,
Tingàu en la Botiga Plata, y Or,
Ab Sedas, y Brocats de gran valor,
Y pagàu à tothom, fins vn diner.

Si voleu ser Llegit, tingàu memoria;
Si voleu ser Soldat, parlau de Guerra;
Y si Galan, anau com Absalon:

Digàu: *Que los treballs teniu per Gloria*;
Y tindranvos, per Sant, los de la Terra:
Que es apariencia tot lo de aquest Mon.

Digitized by Google

Instabilitàt de las honras mundanas, expressada en las felicitats, y desgracias de Pere Franquesa de Igualada, Secretari de Felip Segon.

SONETO.

EN las Faldas del Somni descansava
Los membres fatigats del penós dia;
Quant la profunda, y vana fantasia,
Tesor de immens valor me presentava.

Dos mil Titols la Fama m' publicava,
Ab vn Ceptre Real me sostenia,
Y à la enemiga Enveja no temia,
Ans me temia à mi, qui m' envejava.

Assenyalàt mon pit, ab Creu vermella,
Dos mil sen' feya l' Mon, veent la quimera
De ma Noblesa apocrifa realsada.

Despertàm, en asó, la dura anella,
Que al Coll tenia; y fuì com abans era,
Mossen Pere Franquesa de Igualada.

A la convalescencia del Duc de Monteleon, Gran Poeta.

SONETO.

NO tant son curs Apolo apressurava,
Seguint la Bella Dafne, quant fugia,
Com per Thesalia, Gran Senyor, corria,
Sercant remey à vostra pena brava.

Las Deessas, y las Ninfas enviava,
Per lo que la Gran Mare brota, y cria:
Qual lo Dictamo, y Apit li cullia,
Qual preciosas Conservas li donava.

Qual d'ellas acudia als Sacrificis,
Espargits los cabells, y ab flama encesa,
Implorava del Cel vostre reparo:

ro, que molt, queu's sian tant propicis,
Si vn raig perdia Apolo de Noblesa,
Y las Deessas, y Ninfas son Amparo.

A LES

Digitized by Google

A LAS FIGAS, QVE, PER MANAMENT DE SON CONFESSOR, feya à Christo Nostre Senyor la Mare Santa Teresa de Iesus.

DECIMAS.

A La sombra del honor
Se adormì la Musa mia,
Mes ja ab son alegre dia
La desperta l'pur Amor:
Y, si li dona favor
La Celestial Donsella,
Que ab la Diadema bella
De nova llum resplandeix:
Revestirse ha del mateix
Esperit, que obrava en ella.

Y, ab gracia tant singular,
Retocada sa humil vena,
Aquella amorosa pena
Se atrevirà à interpretar:
Ab que subjecta al manar
De son Confessor, Teresa,
Quant ab Celestial bellesa
Son Espòs li aparexia,
Ab figas li responia,
Tenint de qui era certesa.

Diriali: Espòs Amat,
Perque desta Pecadora,
Que vostra Bellesa adora,
Per meteu ser menyspreat?
Basta, Iesvs meu, Sagrat,
Lo que per mi haveu sentit;
Tingut en poc, y escupit
En vostra amarga Passiò
Sens que ab tan nova invenciò
Vullau ser ara escarnit.

Sol ser lo Desdeny esquiu,
Ayre, quel'Amor desfa;
Mes per Vos lo desta ma
Es amoròs incentiu:
Ay, Espòs meu, be advertiu
La pura Fee, queu's empeny;
Y que no causa l' desdeny
Aquesta burla pesada;
Sino que de enamorada,
Per Vos, he perdut lo seny.

Si ja no es, que lo Sagrat
Ministre Confessor meu,
Tenint las vices de Deu,
Al vostre Amor ha mirat:
Y veentvos tant empleat
En aquesta Esclava humil,
Ab trassa, y modo sutil,
Lo excès de eix Amor castiga,
Ab esta burlona *Figa*,
Y ab esta apariencia vil.

Y sim' consentiu votar
En cosa tant Soberana,
De esta acciò, que sem' mana,
Dirè lo que men' apar:
Sens dubte, significar
Nos pot, per millor cami,
Lo poc, Senyor, que acerti
Al Blanc, que tocar esper':
Puix *Figa* he vingut à fer,
Apres que tant hi tirì.

Pero,

Pero, segons lo que son
Profundos vostres Designes,
Las mans aguard', que benignes,
Vostra Magestat me don':
La Carn, lo Infern, y lo Mon
A las horas, ab vn tir,
Atronats vindràn à dir,
Quant vejan tal estranyesa:
Que ab la Femenil flaquesa
Volen sos Monstruos rendir.
Si algun Serafi te zels
De mon apurat Amor,
Y ab est senyal exterior
Asseguràu sos recels:
Mirau, Criador dels Cels,
Que ab la gracia que rebi,
Quant mon cor humil senti
Vostre favor singular,
Puc competir, en amar,
Ab qualsevol Serafi.
Al Enemic envejòs
Dona est fruyt ma Penitencia:
Mes, com es fruyt de Obediencia,
Plat Vos ne gos' fer à Vos:
Per mes, que verì rabiòs,
Del Cor, al Dragò li salta
(Que en ell es antiga falta
Voler ab Vos competir)
Figas no voldrà cullir
Ab Persona, que es tant alta.
Ia mon Cor de cards, y ortigas
La antiga sahó ha mudàt;
Y ab la vostra Sanc regàt,
Ha produit estas Figas:
Y de abundosas espigas
Molt prest cubert ha de ser,
Tant, que serà menester,
Per aplegar copia tanta,
Que en la Vostra Iglesia Santa
Se edifique vn nou Graner.
Y la cullita, ajustada
En estancia tan ditxosa,
La vostra Mare amorosa,
De dany, la tindrà guardada:
Que reparada, y tornada
A sa blancura perfeta,
Restará segura, y neta;
Y lo Gra, de corcs no oses,
Sempre hi cabrà mes, y mes,
Tant, quant serà mes estreta.
Aixi, ab mil suaus dolors,
Lo Cor de Teresa estava
Entre vn golf de pena brava,
Y l' Port de estremats favors:
Quant dels Virginals Amors,
Pagar lo Espòs Soberà
Sas ansias assegurà,
Dientli: *Quel Mon veuria,*
Que los favors, que rebia,
Eran favors de sa Mà.

A LA

A LA OMNIPOTENCIA, IVSTICIA, Y MISERICORDIA DE DEV INFINIT.

Glosa á la Sequencia de la Missa de Difunts.

DECIMAS.

La voràs activitat
Del Foc, ab tronant cruxit,
Al Mon caduc, y fallit
Deixarà tot abrasat:
Ab justa severitat
Dies iræ, dies illa
Solvet sæclum in favilla;
Estragos fent en la llùm
Del Mon, lo calor, y fum,
Teste David cum Sibylla.

Tremolò fa lo pensar
En los incendis del Mon,
Los quals, si los senyals son,
Que tant nos fan tremolar;
Que discurs podrà alcansar
Quantus tremor est futurus,
Quando Iudex est venturus;
Tant Potent, per indignát;
Tant savi, per ren irát
Cuncta strictè discussurus?

Mudada en groc element
De tot l'Ayre la alta Esfera;
Lo Mar bramant ab brumera,
Lo Cor de tots ab torment:
Quant sonarà la tremend'
Tuba mirum spargens sonum
Per sepulchra Regionum;
A Papas, Reys, Pobres, Rics,
A Vosaltres, Grans, y Xics,
Coget omnes ante Tronum.

La Trompeta Vniversal,
Ab son despedit alè,
Convocant, darà tambè
Sentit, y forsa vital:
Conegut aquest senyal,
Mors stupebit, & Natura,
Cum resurget Creatura,
Que tremolant, sens abono,
Se presentarà en lo Trono,
Iudicanti responsura.

Lo temor no descuydat
Coneix, que per major pena,
Lo public procès ordena
Dels pecats, Deu enujàt:
En plec llarc, y dilatàt
Liber scriptus proferetur,
In quo totum continetur;
Peraque, sabut lo injust,
Tinga Deu lo titol just,
Vndè Mundus judicetur.

Vindrà Christo acompanyàt
De Iusticia, Poderòs;
Estrado fentli pompòs
De nuvols la Veritat:
En Trono de Magestat
Iudex, ergò, cùm sedebit,
Quidquid latet apparebit,
Y revist lo gran excès,
De tot lo nostre procès,
Nil inultum remanebit.

O! Pare

O! Pare Immens, y Piadòs,
Lo dia de tal rigor,
Perdone vostre furor
Mon viurer escandalòs:
Que, si Clement nom' sou Vos,
Quid sum miser tunc dicturus?
Quem Patronum rogaturus?
Y agravat de tanta culpa,
Qui darà per mi disculpa,
Cùm vix Iustus sit securus?
Per mil vicis, sens remor,
Sens fre sempre he corregut;
Mes ja me so detingut;
Perdonaume, bon Senyor:
Y, si sou ab gran amor,
Rex tremendæ Majestatis,
Qui salvandos salvas gratis;
De gracia, Senyor, suplico,
Per vostres merits, replico,
Salva me Fons Pietatis.
Si ja las culpas aixi
Bastan tant á congoxarme;
No dubteu en perdonarme,
Baixant Vos del Cel, per mi:
Nou's olvideu del cami,
Recordare, Iesu pie,
Quòd sum causa tuæ viæ:
Y quant toquen á rebato,
Pera dar à tots remato,
Nè me perdas illa die.
Per borrar de Adam lo mal,
Humà foreu Peregri,
No parant en lo cami,
Fins arribar en lo Pal:
En ell, ab sed desigual,
Quærens me, sedisti lassus;
Redemisti, Crucem passus:
Y jà, que fonc per esmena
Mia, ab tant excès la pena,
Tantus labor non sit cassus.
Mar sou de sinc Ports Reals,
Que la Gracia me assegura
En Vos Bonansa, y Ventura,
Y Perdò de tots mos mals:
De desconcerts desiguals
Iuste Iudex vltionis,
Donum fac remissionis:
O! pobre de mi, sinò
Tinc alcansàt lo perdó
Ante diem rationis.
Si repetit mon pecat
Vos ha fins avuy ofés,
Iá, mon Deu, penedit es
Lo mal fer, y retractàt:
Contra mi mateix iràt,
Ingemisco, tamquam reus,
Culpa rubet vultus meus;
De vergonya es lo color,
Ab ell dic, y dic de cor:
Supplicanti parce, Deus.
La Esperansa no es en và,
Si per altres Pecadors,
Graves deixareu rigors,
Lo mateix per mi serà:
En Vos he de confià,
Qui Mariam absolvisti,
Et Latronem exaudisti;
Y als dos, puix de Vos nol's llansa,
Ni Gravedat, ni Tardansa,
Mihi quoque spem dedisti.
En vn Volcá convertit
Vn Forn de cals apareix,

Que

Digitized by Google

Que los suspirs converteix
En flamas de foc mon pit:
A be, que tant penedit
Preces mea non sunt digna;
Sed tu, Bonus, fac benignè;
Tingan entrada, per Gracia;
No repulsa, per desgracia;
Nè perenni cremer igne.
Quant lo caduc Edifici
En dos parts serà resolt,
Reste jo, Senyor, absolt;
Perdonaume Vos propici:
Y quant arribe à Iudici,
Inter oves Locum præsta,
Et ab hædis me sequestra.
O! que venturosa tria;
Esta si, que es alegria,
Statuens in parte dextra.
Ab molt iguals contrapesos
Iudicarèu als Mortals;
Ab sorts, pero, desiguals,
Fulminarèu los processos:
Y quant, per sos grans excessos,
Confutatis maledictis,
Flammis acribus addictis,
Los darèu eterna mort,
Tenint jo diferent sort,
Voca me cum Benedictis.
Al Ofés lo meu dolor,
No pot may equivaler;
Io, pera mes satisfer,
Demano pena major:
Ab ella, ab crescut fervor,
Oro supplex, & acclinis,
Cor contritum, quasi cinis
Me te del Fi la memoria;
Si à la fi s' canta la Gloria,
Gere curam mei Finis.
O! que cant tant llastimos
Lachrymosa dies illa,
Qua resurget ex favilla
Esta Carn, Ossos, y Còs:
Poca pena, sino fos
Iudicandus Homo reus;
Huic, ergò, parce Deus.
Aqui dona fi la Prosa,
Ajustanthi sols la Glosa:
Iesu, sis Protector meus.

ALS ZELOS DE SANT IOSEPH, QVANT VEV PRENYADA LA Verge sa Esposa, y com volguè deixarla, fins que lo Angel li revelà lo Misteri.

DECIMA.

VN Nu macis, entre humana
De Cedro, y Divina Fusta,
Fa, que Ioseph se disgusta;
Puix no hi pren Aixa, ni Plana:
Treballa, mes no de gana;
Deixarho tot determina;
Pero quant pren la Barrina,
Perque no hi pren, pren la Serra:
Y l' Angel, li diu: *No-S-erra,*
Ioseph, Fusta tant Divina.

EPITAFI A LA SEPVLTVRA DE VN ESCOLÀ DEL AVTOR, que lo enterraren baix la Pica de la Aygua beneyta.

DECIMAS.

ASsi jau vn Escolà
Del Temple de Vallfogona,
Que dol, y llastima dona
Als Bronses, que repicà:
En los breus anys, que logrà,
Tant bon designe prenguè,
Que de dotse, que n' visquè,
Sis à la Iglesian' servi;
Y à millor vida parti,
Lo qui la parti tant be.

De sos ossos lo descans
Baix de aquesta Pica s' funda,
Que li torna, quant inunda,
L'aygua, que hi posà ab sas mans:
Inferescan los humans
Pits, de aquesta Pedra dura,
(Que ab sa Limfa Santa, y pura,
Tals Oficis regoneix)
Los Sufragis, que mereix,
De ells, aquesta Sepultura.

ELOGIS A VN LLIBRE DE DOCTRINA MORAL, COMPOST PER lo Canonge Ferrer, ahont defensava la Puresa de Maria Santissima, en lo primer instant de la sua Concepciò.

DECIMAS.

FErrer, ab modos tant bells,
Al Metall terrestre obrau,
Y tant son Ser li apurau,
Que de barras feu riells:
Ia son mes rics los Ioyells
De Ferro, que de Or mes pur;
Y ja ab guany molt mes segur
Se estima l'Obra, y precia,
De eixa vostra Ferreria,
Que no las Perlas del Sur.

De aqueixa Sacra Oficina
Tant lo Valor ha pogut,
Que ja en ella la Virtut
Sas armas trempa, y afina:
Esta gloria peregrina
Titol, y Blasò serà
De eix Ingeni Soberà,
Que, ab trassa inaudita, y rara,
Favoreix à La que ampara
A tot lo Genero Humà.

En vostra Doctrina mir'
La nostra Edat, millorada;
Que si à la antiga, dorada,
Lo temps la vinguè à cubrir;
No podent retrocedir
Son curs, tant arrebatàt,

Si

Si es de Ferro nostra Edat,
Vos, ab trassa peregrina,
Ab vostra Moral Doctrina,
La feu de Ferro colàt.
  A tant Soberana Empresa
Lo Sagràt Cor ajudà,
Y, ab art subtil, distillà
Las Flors de major Bellesa:
Apolo de sa Devesa,
Troncs aromatics cremant,
Lo carbó feu, que abrasant
Vicis, consumint errors,
Te efectes de llum majors,
Que la quel' Mon và illustrant.
  Vostra Alquimia curiosa
De modo la purifica,
Que, ab ser de Ferro, es mes rica,
Que aquella de Or venturosa:
Trassa rara, è ingeniosa,
Que del depravàt costum,
Nos' veja eixir gens de fum;
Tal desengany argueix,
Que Nom gloriòs mereix,
De clara, y serena Llum.
  Si los numeros primers,
Que la Musica advertì,
En los Martells los oì,
De aquells primitius Ferrèrs:
Ia l's numeros, mes sencers,
Vostres, Ferrer, advertida
Tota L'Art veu resumida;
Puix, que ab vest cant tant suau,
En los nostres cors formau
Montanyas, de Caramida.
  De eixa Fornal al caliu,
Ab plomas novas, y tendras,
Vuy de las illustres cendras
Del antic Cato, reviu
Lo Fenix, que ha fet lo niu,
No de Arabia en las fragosas
Selvas, de Aromas preciosas;
Sino ques' conserva, y cria
De la mateixa Sophía
En las faldas amorosas.
  De aqui naix, q̃ lo quiu's mira,
Entre la Cendra, y Fornal,
Nou's troba, en candor, igual,
Y d'eix ornato se admira:
Mes, si la Sagrada Pira
Gosa de claror segur,
De vapor negre, y obscur;
No se ha de fer maravella,
Que, lo ques' ministra en ella
Sia tant blanc, y tant pur.

A VNA PINTVRA DE VN MITG COS DE SANTA BARBARA, molt gran.

REDONDILLAS.

SI de Barbara Divina,
Sols, lo mitg Cos retratà,
Curt lo Pinsell, no restà:

Digitized by Google

Ans, fonç traſſa peregrina.
Que ſi, à la Santa eſtremada,
Camas, y peus anyadìra;
Ab ells, del Mon nos fugìra,
Y al Cel ſen' fora pujada.

A SANT LLATZER RESVSCITAT, Y TORNAT A MORIR.

REDONDILLAS.

A Nova vida torni,
Quant Chriſto m' reſuſcitá;
Torni à morir; pero jà,
Altra volta, viſc aſſi.
Entre coſas may oìdas,
Aqueſtas podrè contar:
Que, ſol, me puc alabar,
Que dos Morts tingui, y tres Vidas.

A VNA FIGVRA DE SANT FRANCESC.

REDONDILLAS.

FRanceſc en lo Mon viſquè,
Profeſſant tal eſtranyeſa,
Que als Vlls de Naturaleſa
Mes mort, que viu paregué.
Aſſi l' pinſell lo ha moſtrat
Tal, que qui als dos miràra,
Per Mort, al Viu judicàra,
Y diguera al Viu, Pintat.

Digitized by Google

AL CERTAMEN POETIC, QVE SE CELEBRÀ EN LA CIVTAT de Gerona, per las Festas de la Canonizaciò de Sant Ignaci de Loyola, Fundador de la Religiò de la Companyia de Iesvs: essent Bisbe de la dita Ciutat, Iutge, y President del Certamen, Don Francisco de Soaço.

ROMANS.

VNa Ninfa de Sagarra,
Que fonc Ciutadana, vn tēps,
Y la ha portada son Fat
A guardar Cabras, y Anyells.
Despres, que en junta amorosa,
Ab altres Ninfas, tambe,
Gosà del tracte apacible,
Que la Ciutat ofereix.
Li ha trastornat la desditxa
Tota la Gloria, y son Be,
Ab la estada de vna Vall,
Hont la Pobra s' consumeix.
Veuse, vn temps, tant arreada,
Que la Seda era lo menys;
En fi, tal, qual deu anar
Qualsevol Ninfa de be.
Mes ja, desque està en la Aldea,
Son Vellut es vna Pell,
Y sas Galas se rematan
En vn Brial de Frarer.
En lloc de vna dolsa Lira,
Ab que, alguna hora, poguè
Alegrarse lluny del mal,
Que ara sarpida la te:
Es vna Flauta de canya,
Y vn malany de Rebequet,
Fet de vna crosta de Pi,
Son major divertiment.
Seguint aquest fil de estopa,
Per hont son Fat la regeix,
Anava la trista Ninfa,
Quinse dias ha, no mes,
Fugint lo calor del Sol,
(Que ella, y lo Sol no estàn be)
Y las Cabras divertia,
En lloc mes obac, y fresc.
Quant al crusàt de vn cami,
(Ara l' Cel plogut lo haguès,
O, escupit lo haguès la terra)
Veu blanquejar vn paper.
Plegàl' ab mans cubdiciosas,
Y, llegintlo atentament,
Trobà, que en si contenia
Vn Literari Cartell:
Que à quantas Ninfas habitan
Desdel Eufrates, al Ter,
Y de las Selvas de Olimpo,
A las del Bosc de Monseny:
Prometentlos tot bon tracte,
Y l' degut aculliment,
Las convidava ab los premis
De preciosissims joyells,
Aquella Ciutat Famosa,
Que ab llamas puras de argēt,

En-

Entre Agatas, y Topacis,
Al Cos del Patrò guarneix.
Ara ab Llatinas Tiorbas
Vajan, ò ab Timpanos Grecs,
Ab Espanyolas Guitarras,
O altres millors instruments;
A celebrar los encomis
Del Gran Ignaci; de Aquell,
Que no hi ha hagut may millor
Manteu, Sotana, y Barret.
Apenas lo haguè llegit;
Quant ja desitg li prenguè
De entrevenir à la festa,
Y emplearhi son Talent.
Pero, veentse mal vestida,
Y que lo Sol, y lo Vent
Li han robat tota la gracia,
Si es, que ella may la tinguè.
De mil ansias rodejada,
No acerta à pendrer consell:
Ias' determina de anarhi,
Ia es de contrari parer.
Lo que mes li causa grima,
Es, que lo Noble Francesc,
Aquell Majoral Famòs
Del districte Empurdanès:
Lo qui de Or-portal' Gayato,
Y moràt lo Caporer,
Y la Montera li brodan
Perlas, y fils relluents.
Lo qui en la Noble Gerona,
Com altre Sol, resplandeix,
De esta Poetica Iusta
Veu, quel' Iutge te de ser.
Posàs tota à tremolar,
Com si aquest fora lo Rey
Perpetual de Turmèda;
Que ha de judicar las Gents.
Ay! desditxada de mi,
Com, diu, *pareixer podrè*
En presencia de aquell Princep,
Vestida tant pobrement?
Que diràn las Altras Ninfas,
Que ab riquissims ornaments
Assistirán entonadas
En lo Sacro Ajuntament?
Veentme tant desalinyada
A risal's provocarè;
Serè Entremès de la Festa,
Diranme: Lo mal Draper.
Caminant, y conferint
Aquestas cosas, vinguè
A vna Font, que sá frescura
Trau de la dita á la Neu.
Ahont vna Heura se escampa
Per las ramas de vn Xiprer,
Que contra los raigs del Sol
Eran Espasa, y Broquer.
Aqui, al murmuri de l'aygua,
Y vn manso, apacible vent,
Que las fullas sorollava
(Tors de Morfeo Tercers)
A la Minyona obligaren,
A que del somni s' vencés,
Desprès, que *calmá* las Cabras,
A la sombra de vn Noguer.
Sobre la verda catifa,
Que allí Flora havia estès,
Honestament reclinada,
Apenas los vlls cloguè;
Quant la inquieta Fantasia
Obrì al mateix punt los seus,
Efec-

Efectes tots de Morfeo,
Que ja estava alli present:
Lo qual, tras, que ab son conspecte
Haguè suspès la corrent
Del' aygua, mirant la Ninfa,
Tals paraulas li diguè:
Prengàu animo, Donsella,
Partiu, y no repareu,
Que ja ni haurà de mes bellas,
Y de mes lietjas tambe:
Nou's detingau per la roba,
Que à vna casa arribareu;
Hont estiman poc las galas,
Y l' rumbo tafataneſc.
La Magestat nou's espante
De aquell Senyor, que ha de ser
De aquest Certamen lo Iutge,
Per mes Venerando, que es.
Perque, del modo, que Cintio,
Ab raigs lluminosos, bells,
Es gloria de la hermosura
De la Llum del Firmament.
Aixi, en aquest Gran Prelat
La Humanitat resplandeix,
Entre las grans Prendas suas,
Y las que heretà dels Seus.
Ni tingàu temor del Sol;
Que, anant amunt, trobareu,
Que en lloc del Carro de Febo,
La Llum de Ignaci amaneix.
Ignaci, dic, de Loyola,
A qui la Iglesia està fent
Lo Modelo de las Aras;
En que adorarlo pretèn.
Aquell Famòs Capità,
Que al Infern acometè,
Ab la Illustre Companyia,
Que es vuy Exercit Sencer.
Inventòr de la Milicia
De aquells Soldats tant Valents,
Que fà mes guerra ab las plomas
Que ab las armas los demès.
Y en quanta terra lo Ganges
Rega, y bat lo Mar Vermell,
La, quel' Equinocci abrasa,
La que refresca l' Llaveig;
Desfent la cruel tirania,
Del Enemic de la Creu,
Ha enarbolàt victoriosos
Los Estandarts de la Fè.
Lo qui de negra librea
Manà, ques' vestis sa Gent;
Que aixi, com es Foc Ignaci,
Ab tals Carbons se mantè.
Hont las amorosas flamas
La gran Foguera han encès,
Que à tants Heretges abrasa,
Y à tants defensa del fret.
Las saborosas viandas,
Ab que los Enteniments
Mes delicats se regalan,
Assi s' couen las demès.
Com no es vulgar, ni ordinari,
Nos' contan ociosament,
Entorn de aquest foc, Rondallas,
Sinò Materias de pès.
Ab tot, que la Flama sua
Escalfa amorosament,
Te, de Sol Pujant, efectes,
Com per l' obra se coneix.
Demanaho al Gran Toleto,
Que haventse acostat ab ell,

Tant

Tant vermell, com una grana,
Tota sa vida, estiguè:
Y als dos tremendos Cometas,
De Belarmino, y Coster,
Que en lo Orizõt de Alemanya,
Son dels Heretges portent:
De estas Flamas se elevaren,
Y de son Color han pres
Lo vn d'ells, raigs lluminosos;
L'altre, lo color Ardent.
Tos los demès, que tragueren
De estas flamas excelents
Sos elevats Espirits,
Tocats de ardors diferents,
Foren de Virtut, y Lletras
Suaus perfums, y pevets,
Que sobre lo Foc de Ignaci
Sas altas provas han fet.
O! quantas Pessas de bronse,
Ab quel' cruel Llucifer,
Contra la Iglesia encaradas,
Derrocarla pretenguè,
En aquest Foc derritidas,
Tant mudadas las vehem,
Que serveixen de Campanas,
Y ja la illustran sas veus.
A quants sa Flama Divina
Dels contraris Elements
Desllivrà, y tota apurada,
A sas flamas traspónguè?
Restaren assi las cendras,
Que están devall lo segell
De aquell Marbre, q̃ las guarda,
Y son de tants mals remey.
De entre estas cendras preciosas,
Com à Fenix, renasquè
Vn Devotissim Laìnès,
Y vn Arrebatàt Xavier,
Y aquell que lo Elm de plata
Deïxà, yl' timbre excelent,
Per lo Barret de Contray,
Ab que Ignaci cubril's seus.
Que contra la humana pompa,
Estima tant gran ne feu,
Com de las Sacras Tiaras
Los dos Papas, sos Parents.
Y altres molts, de qui la Fama
Celebrarà eternament
La soberana Virtut,
Y lo profundo Saber.
Los que à la India remota
Li donaren molta mes
Riquesa de sas grans venas,
Que ella cria en sos miners.
Escampant la sanc famosa,
Que ja es estada lo Reg,
Ab que Catholicas Plantas
Aquell Pais produeix.
Y als que ab esperit profundo,
Y ab llengua dolsa, eloquent,
Han renovat la memoria
De aquells Sants Pares primers.
Y los que ab doctes volumens,
Y ab viva, y Divina veu,
Hà guanyat, entrel's mes Doctes,
Lloc tant honròs, y eminent.
Fent, en servey de Minerva,
De Vigilancia lo extrem,
Que à tot lo Mon aprofita,
Y à mi tot sol desconvé.
Y perque, ò! Bella Ninfa,
Entengàu aquest secret,

Sa-

Digitized by Google

Sapiàu; que so Morfeo,
Dels Somnis lo President.
Y que ab tot, que per la Terra
Es tant ample mon poder,
Que no hi ha cosa mortal,
Que nos' subjecte á mas lleys:
Sobre tots, als Fills de Ignaci
Los mes rebeldes conec,
Que ocupats en sos estudis,
Ningu apenas me obeeix.
Que molt si, de son Patrò
La flama Divina ardent,
Alteras licor de Lethèo,
Que jol's ministro absumeix:
Ni pensèu, Ninfa graciosa,
Que de esta cosa me ofenc;
Ans per ser fills de tal Pare
Los respecto, y los vener'.
Niu's maravèllen, que fassa
Tant gran estima de aquells,
Que entre las Deitats se assentā,
Com se ha de veurer molt prest,
Y del que per tots los segles,
Conservarà eternament
Lo gran Nom, que correspon
Ab los seus heroics fets.
Estos, si voleu oirlos
Celebrats divinament,
Partiu al destinat lloc,
Hont vos convida l' Cartell.
Alli, en la Noble Ciutat,
Tant bellicosa, que vens,
Ab vn estòl de sas Moscas,
Tot vn Exercit Francès.
Iunt à las Aras Sagradas,
Del Valeròs Cavaller,
Que sols ab capa, y espasa,
Gosà acometrer à Dèu;
Fundaciò dels Agullanas,
Que son Nom guardarà mes,
Que no la Agulla de Roma
Al de Cesar mantinguè;
Será la celebre Iunta
De las Ninfas; ademès
De tot lo Chor de las Musas,
Que en primer lloc hi ha de ser.
Alli en sa clara presencia
Totas las cosas veureu,
Que entre las sombras obscuras
De aquest somniu's represent'.
Y puix las de las Montanyas,
Ab tanta pressa, creixent
Van; perque Febo se aparta,
Y ara ma faena ve:
Perdonaume, Ninfa mia,
Perque ja no sem' permèt,
Que ab vos vn punt me detinga.
Y ab asso s' desapareix.
Despertas' espavorida
La Ninfa, y com no veu res;
Feuse, perque era Christiana,
Mija dotsena de Creus.
Y ab lo que somiàt havia,
Va gran coratge prenent,
Perque à vegadas los somnis
Son prenuncis de gran be.
Y deixant las blancas Cabras
En blanc, per a tot vn Mes;
Si no las pren à son carrec,
Vn Pastor, que li vol be.
De partirse determina,
Y de anar en seguiment
Del Goig, que lo Gran Morfeo,
En somnis li prometè.

Digitized by Google

No fa prevenir Carrossa,
Ni que Morato, y Amer,
La Cadira ab vidrieras
Porten alli diligents.
Asso te bo la Pobresa,
Que si algun cami vol fer,
No lo hi destorba del gasto
Lo terrible contrapès.
Posant lo Rebèl, y Flauta
En vn petit sarronet
(Que en ell, solamēt, se enctouē
Sos bauls, y rebosters)
Serca vn cami desusat,
Y lo cami Real no pren;
Que es vergonyosa, y recela
La matraca dels Garbers.
Ni li dona gens de pena,
Lo no portarsen' diner,
Que entre Aretusa, y Pomona
Molt be passarho pretèn.
Mes, la veritat se diga,
Cert, que va sensillament:
Empendre est cami, tant sola,
No es lo millor, que ella ha fet.
Emperò lo Gran Ignaci,
Que com à Nort verdader,
Sos devots designes guia,
Y sos desigs favoreix;
Puix, que son Amor la inflama,
La arribarà felismene
A algunas mans curiosas,
Que li adoben los cabells.
Deu lan's torn' en hora bona,
Que no falta vn Batxiller,
Que diu, ques' farà Beata,
Y no la hem de veurer mes.

DESENGANYÀT DE LAS VANITATS MUNDANAS LO AUTOR, se retira à la Soledat.

ROMANS.

PVix, Soledat apacible,
Estic fet vn Rossinyol,
Me regosijo en tos brassos,
Te vull cantar mil amors.
Escapàt de la oradura,
En ton Sagrat fentme fort,
Me ric del que abans plorava,
Ym' burlo de tot lo Mon.
Iesus, que vellaquerias
He dexàt, y que borbolls,
Que Laberintos de Creta,
Que passadas confusions!
Engalanàt, com vn Page,
Dava mes voltas, que vn torn,
Trahentme los vlls de quici,
Mirant reixas, y balcons.
Per vna Ninfa de ayguera,
Y sos fingits arrebols,
Era Martir del Diable,
Y de ma Vida, la Mort.
Anava per sa conquista
Diligent, y cuydadòs,
Com si fos la terra Santa,
Y jo Gifre de Bullon,
Y aprés de haver ben remat
En la Galera de Amor

Tro-

Trobava mes grans cuydados,
Poca honra, y molt dolor.
Embarassantme ab nous llassos,
Entrava en mil pretencions,
De Oficis, Carrecs honrosos,
Y ser Privat de Senyors.
Podeu creurer, que vivia,
Fet vn Botxì de mon cos;
Queixavam' de ma ventura,
De mas malas eleccions.
Veya patents mil agravis,
Ab mon enteniment poc:
Que ja les Carrecs se donan
A pes de molt gran thesor.
Comensì à seguir la vsansa,
Y à vn Home Poderòs,
Procuri de arrimarme,
Com sol fer la Parra al Olm.
Deyali, que eran grandesas,
Sos desatinos, y jocs;
Y sas majors tonterias,
Agudissimas rahons.
Lo Blanc deya, que era Negre,
Y feya transformacions,
Mes que te Ovidi inventadas,
Mogut de pura ambiciò.
Confesso, que de Gentil
Ocupava vn honsát lloch,
Perque adorava la Estatua
De Nabucodonosor.
Esperansas mal cumplidas,
Pagaren serveys tant bons,
Alimentantme del' ayre,
Com si fos Camaleon.
O! ben' haja quit' pari,
Soledat, ditxosa en tot;
Defensa no coneguda,
Segur, y regalàt Port.
Fortalesa inexpugnable
Contra las persecucions;
Blanc, ahont tiran los Savis,
Y à fe que te acertan pocs.
Confesso, quet' acerti,
Ques venturosa ma sort,
Y que descanso, ab bonansa,
De las borrascas del Mon.
Quant la Aurora blanca illustra
Lo Cel ab son Blanc, y Roig,
Y las tenebras desterrra
Lo pur, y matiner Sol.
Entran los raig per las portas,
Y ab lo resplandent calor,
Me fan llum pera quem' vesta,
Dexant los calents llansols.
La desvetllada Oraneta,
Ab repetidas cansons,
Me canta, sense cansarse,
De Tereo l' cas atros.
La pintada Carderola,
Puix te llengua, conta tot
Lo que dibuxa sens ella
En lo brodat mocador.
La Calandria xarradora
Regosija al dia nou,
La Cugullada ab montera
Lo festeja ab cants, y bols.
La Perdiueta escotxeja,
Yl' Francolì saboròs
Me diu, que culla peretas,
Tancant vlls, y obrint lo coll.
La poc logrera Guatlleta,
Vuyt per vuyt baratar vol,
Y la Tortoleta viuda,
Plora sos passats amors.

Canta lo Paſſarell pardo,
Y lo groguèt Verderol,
Y lo Cruxidell fereſtec
Va diſparant,com vn trò.
Ab eſta muſica m' veſto,
Y encontinent veig las flors
Plateadas del aljofar,
Que cauſa Aurora ab ſon plor.
Conſidero la Abelleta,
Que va xupant las millors,
Pera donarme quant vulla
La Mel, Cera, y Panal dols.
Prenc exemple en la Formiga,
Y alabant ſa prevenciò,
Miro per mas grangerias,
Que es de Savis conſell bo.
Caſſo deſpres, à vegadas,
Ab veſc,los ſimples Moxons;
Las Perdius,ab Gos de moſtra;
Y ab Perdiu,lo Perdigot.
Ab Llaſſos, y ab Eſcopeta,
Los graſſets,y bovets Tords,
Que cantant entre las Vinyas,
Me eſtàn aviſant hont ſon.
Per las Matas, y Garrigas
Lo Cunillet ſaltador,
La Llebra en ſon llit de grama,
Tant timida,quant velòs.
Quant eſtas coſas me canſan,
En lo mitg de la calor,
Me aſſento devall vn Arbre,
Quem' ſerveix de Giraſol.
Vaigmen,à la tarde,à voltas,
Al fertil Riu caudalòs,
A peſcar ab Canya , y Ploma,
Filat,Cordas,y Bertrols.
Peſco Barbs, que ſemblān plata,
Lo vn xic, l'altre mes gros,
La Truyta llisa, y pintada
La Madrilla plena d'ous.
Y ab ſos forats la Llamprea,
Sens eſpina, y ſenſe os,
Las Anguilas, que ſe eſmunyē,
Com ſolen las ocaſions.
Tornomen' al veſpre à caſa,
Hont ſopo ſens avalot,
En lo Eſtiu al ras,y freſca,
En lo Ivern propet al foc.
Vaigmen al llit quāt me agrada,
Y al cant dels Grills ſaltadors,
Donal' contrapunt bonico
Lo enamoràt Roſſinyol.
Ab la llaneſa ſenſilla,
Paſſo la nit ſens rumor,
Y lo ſoſſegàt ſilenci
Me guarda la dolſa Son.
O! que vida regalada:
O! que ſo eſtàt venturòs:
Prego à Deu que ma deſditxa
Nō trague may de aqueſt Lloc.
Nom' perſuadeſcan los Nats,
Ab ſofiſticas rahons,
Que repreſente altra volta
En la Comedia del Mon.
Ia acabì mon perſonatge;
Y puix deſpullat me trob',
Iſca à fer lo Simple vn altre,
Que à fe,que Io l'he fet prou.
La mes alta ſavieſa
Aprenc en ton Fariſtol,
Soledat,puix ja ton llibre,
Me ofereix Cel, Terra, y Sol.

ORA-

ORACIÒ PANEGIRICA,

QVES' RECITÀ EN LA PAHERIA DE LA CIVTAT de Lleyda, per la elecciò de Rector de aquella Universitat Literaria, en Persona de Don Felip de Berga, y de Aliaga, per la Naciò Valenciana.

SI à la Gran Dignitat de eixa Presencia,
(Veguer Illustre) que la furia estranya
Desfás de Càco, y Venus la insolencia,
Com Hercules segon desta Campaña:
Si à eix Resplandor de gran Magnificencia
(Pahers desta Ciutat, Honor de Espanya)
Fora proporcionada ma Talìa,
En tant terrible angustia nom' veuria.

Nom' pren lo Cor la Purpura de Tyro,
Per mes, que als vlls sa gran finor soborna;
De bens tant peremptoris no me admiro,
Que la Fortunal's porta, y sel's ne torna:
Per lo que, ab justa causa, me retiro,
Es la Virtut, que al animou's adorna:
Ni la comprén lo llimit, ni la ralla,
Del breu temps de la Vara, y la Gramalla.

Però, com los reflexos luminosos,
Que naixen de sa Gloria Soberana,
Son, dins mon pensament, tant grandiosos,
Que acovardan la Musa inutil, vana:

Sols

Sols ſe veuràn efectes vergonyoſos
En ma fas (ò Pahers) de voſtra grana:
Si ja nom' favoreix aqueix Aſpecte,
Seminari de Amor , y de Reſpecte.
Volguès lo Cel,que de aquells rics matiſos,
Que illuſtran lo demès d'eſt Auditori,
De quil's encomis ſobre Marbres lliſos,
Grava la Fama en ſos taulons de bori,
Y ab ells de ſon Palau adornal's friſos;
Perque ſon gran valor ſia notori:
Com los vener' ab reverencia muda,
Axi ho poguera dir ma llengua ruda.
Sobre eſt tant juſt recel, que me acovarda,
Lo deſigual Aſſumpt,que en aqueſt dia
Ha emprès la mia Muſa toſca, y tarda,
Me poſa en major anſia, y agonia:
Perque es ſa vena inutil, y baſtarda,
Empleada en tant ampla praderia:
Com ſi per vn gran tros de terra campa,
Vna taceta de aygua ſols ſi eſcampa.
Que podrè dir de Aquell, à quiu's preſenta
Vuy,ab tant gran aplauſo noſtra Eſcola,
Y ab voſtres vots,diu,ſerà contenta,
De governarſe ab ſa prudencia ſola:
Si dels blaſons, que ſon valor ſuſtenta,
La Idea gran, tant remontada,bola,
Que al mes agut ingeni troba en calma,
De veurer tant Llorer, y tanta Palma?

Si

Digitized by Google

Si tant facil, com fou en lo Conclavi
Posar los Ulls en Don Felip de Berga,
Ho fos, no fer à sas Virtuts agravi,
Nom' veuria ab pressura tant soberga:
Tinc per molt cert, quel' Orador mes savi,
Ques' troba desde Ganges, á Pisverga,
No tindria tant Talent, ni tanta Copia,
Que en est Empleo, no patis inopia.

Als de Europa la roba de Cambaya,
Ambar, Almesc, y Algalia de la Xina,
Lo Betum, y Coral de aquella Playa,
Benjùy, Riubarbo, y Porcellana fina,
Lo Evano, Calambùc, y Aloes desmaya,
Tanta Droga, y Aromal's desatina,
Y de Venecia omplen Duana, y Domo,
Canyafistol, Encens, y Cardomomo.

Mes no ha vingut de Orient tanta riquesa
En Diamants, Rubins, Perlas, y Aljofre,
Ab ques' cobre de Espanya la Noblesa
De Perlas ja, com de cabells Onofre:
Ni sas minas, ab lo Or de mes finesa,
Ni ab la Plata acendrada lo Real Cofre,
Han enriquit, ja mes, de tal manera,
Com, enriquirse vuy, lo Estudi espera.

De Presidencia eternament honrosa,
(O Pares purpurats) deixarèu mostra,
Quant ab just titol no la fes lustrosa
La gran Prudencia, y Vigilancia vostra:

Sols

Sols, perque ab eixa gracia generosa,
Puja de punt la Academia nostra,
Ab lo Valor, que vostra Ma li dona,
Fiantla del Govern de tal Persona.

De vna Persona tal, que governára
Tot vn Imperi gran, si li cabera
La Sort, que gosa la nostra Escola ara;
Y à mil Provincias, que regir poguera,
Com vn altre Solon las llegislara;
Puix la Prudencia en Ell tant se accelera,
Que si brins de Or los seus Bigotes filan,
De son Saber las Canas lo jubilan.

Fiaula á Aquell, que sent de' Bergas Planta,
Quilats tant grans à sa Noblesa ajusta,
Que la deixa pagada ab altra tanta
Gloria, com reb de sa Familia Augusta:
Doncs, si elegiu Rector, ab gracia tanta,
Be podeu inferir, ab raò molt justa:
Que ha de donar à vostra Escola amplaria,
Fentla vna Gerarquia Literaria.

Fiaula à vn Descendent, del qui li fia
Lo Gran Felip aquells Designes seris,
Ab que ritg tant estesa Monarquia,
Y aspira à posseir eterns Imperis:
Ensaig serà lo d'esta Academia,
Per est altre Felip, dels Ministeris,
Que li promet la favorable Estela,
Que en Ell tant bons prenuncis nos revela?

Fia-

Fiaula al qui per prenda amada es presa,
Aquell, que li han fiat de las Ovellas,
Que Christo te en la Iberica Devesa,
Las que mes blancas son, y las mes bellas:
A qui la Antiga Roma las mans besa,
Ab molt certa esperança, de que aquellas
Virtuts grans, quel' adornan, son la prova,
De que los peus li besarà la Nova.

Nebot, vull dir, dels dos grans Aliagas,
Al Vn dels quals, sa Magestat lo crida,
Pera que li ministre de las Plagas
De Christo aquell Licor de eterna Vida:
Y sens pretendrer las honrosas pagas,
Ab que sa llarga ma semprel' convida,
Representa, en lo Real Confessionari,
A vn altre Sant Ramon, à vn altre Hilari.

Yl' que ab tant desperta vigilancia,
Desde la Sede Sacra de Valencia,
Dona al Cel de mil Animas ganancia,
Y confon la Diabolica Potencia:
Mudal' la Sort de vna en altra Estancia,
A sos Merits fercant correspondencia;
Ja te en Albarracìm, y ja en Tortosa,
Y ja en lo Arquebisbat Cadira hermosa.

Aquestas qualitats, quel' Mon venera,
En Ell, no causan arrogancia alguna;
En la Virtut, no en la Noblesa espera,
Que Aquella es propria Dot, Esta es comuna:

Y es molt cert, que hont se vulla, que nasqueta,
Ell mateix se compràra la fortuna,
Y per mes, que ja Antiga, es be, ques' sapia,
Que donará nou lustre á sa Prosapia.
Be, que ab tals exemplars lo Cel aviva,
En lo qui ha de regir nostre Museo,
Las consonancias de Virtut nativa,
Ab que suspen al Mon, millor, que Orfeo:
La Fama empren ab veu sonora, y viva,
Ferho á saber del Caspi al Mar Egeo,
Y à quants habitan de Varsovia, à Meca,
En lo punt, quel' veurà ab la Lloba, y Beca.
Lo Sacro Apolo s' vestirá de gala,
Pentinarà sa rossa Cabellera,
Emulo fet del Qui no sols iguala
Sa llum, mes la excedeix ab gran manera:
Perque, si bes' contempla, aquesta Sala,
De Lletras, y Virtut es vna Esfera:
Don Felip es lo Sol, que la illumina,
Y en cada Cor, de amor cria vna mina.
Ja no tindrá mes fam, ni mes bravea,
La Mar, que ab bocas de brumera plenas,
Apres, que ha devorada la riquea,
La Nau, com os, escup en las arenas:
Donarán à Neptuno, y Citerea
Musica regalada las Sirenas,
Quant en sos Reynes liquids entrel' Segre,
Y ab esta nova sas Deitats alegre.

Qui

Qui mira en sos Cristalls á las Divinas
Ninfas, compondrer sa bellesa rara,
Y sas llenguas tocadas ab las finas
Venas, quel' mineral mes ric ampara;
Dirà: Que à celebrar en las Marinas
Salas, aquesta nova jas' prepara:
Pero, per mes, que llenguas de Or hi aplica,
Mes que las llenguas, es la nova, rica.

De tant felis succes la bella Flora,
Tambe, voldrà mostrarse satisfeta;
Y plena de alegria traurer fora
La nata de sasObras mes perfeta:
Sa blanca ma li donarà la Aurora,
De Aljofar retocant cada floreta,
Com la que está de Céfalo obligada,
Y Don Felip de Berga, sols, li agrada.

Ab lo Vel de Cambray brodát de plata,
Y de Purpura, y Or la Mantellina,
Y aquella Saya, quel' valor remata
De quanta Pedra hi ha, preciosa, y fina;
Sa gracia adornarà, ab que de amor mata
Al Amant, que segueix sa Llum Divina:
Y en fe de que han guanyát nostras Escolas,
Plouràn, sobre ellas, Rosas, y Violas.

Las nou Germanas, sempre agermanadas
En fer à Don Felip favors insignes,
Com comensan à veurer ja premiadas,
Sas grans Virturs, de major Gloria dignes;

Perque en tot l'Orbe ſian celebradas,
Prometen, que han de fer cantar mil Cicnes:
Cumpliu (Muſas Sagradas) la promeſa,
Donantme nou favor, à nova Empreſa.
No lluny del Alveo natiu
Del caudalòs Llobregàt,
En lo Pirineu altiu
(Que de ſon front empinàt,
No ſua menos, que vn Riu.)
Es la antiga Poblaciò,
Inſigne, y gran Fundaciò
Dels famoſos Bergadans,
Que feren tornas tant grans
A Publio Marco Catò.
Berga, Vila celebrada,
De freſcs Jardins embellida,
De Fonts perennes regada,
De vn famòs Temple enriquida,
De vn gran Caſtell coronada.
Ab llarga, y prodiga Ma,
Naturaleſa eſcampà
Alli mil coſas precioſas;
De que, en Ciutats populoſas,
Curta, y eſcaſſas moſtrà.
Lo que feu la flama impia,
En lo Pirineu cremát,
Quant ſon calor dirritia,
Al Metall mes acendràt,
En

En Berga s', veu cada dia.
Que, si de Plata l's Miners
Corrian, Torrents sencers;
En Berga, qui sen' acata,
Veurà Minyonas de Plata,
Que corren per los Carrers.
Los Bergas, en temps passàt,
Foren de aquest Lloc Senyors;
Despres als Reys ha tornàt,
Per haver los Successors,
De linea recta faltàt.
Casos comuns, y ordinaris;
Peral's Senyors Feudataris:
Pero per mes, quel's faltà,
Sempre Berga mantindrà
Dels Bergas mil Titols varis.
Ella es Solar conegut,
De aquesta Familia Illustre;
De hont à Aragò ha vingut:
Que tanta Gloria, y tant Lustre
En vn Lloc sol no ha cabut.
Lo Valor tant singular
De aquesta Casa, be apar
Vn Riu de corrent estranya;
Puix naix allà en la Montanya,
Y arriba fins á la Mar.
Y es de tal naturalesa,
Que dins ella nos' desayguas;

Que, com es Riu de Noblesa,
Es aquell gran Camp del Aygua,
Teatro de sa Grandesa.
Prova ne donan bastant
Los Bergas, que peleant
En varias Navals Armadas,
Ab hasanyas senyaladas,
Al Mon causaren espant.
Donàli aquesta Familia
A sa Patria mes Blasons,
Que no à Roma la Manilia,
La dels Marios, Scipions,
La Aurelia, Flavia, y Emilia.
Isquè d'ella vna Donsella,
Tant agraciada, y Bella,
Que Aragò l'Ceptre li dona,
Yl' Rey del Cel la Corona,
Abrasàt de Amor per Ella.
Esta veritat provada,
La gran Elisenda, deixa;
Honor de Berga, y Moncada,
Llum de sa Gloria mateixa,
Ab lo Rey Jaume Casada.
Apres de la mort del qual,
Ab altre Rey Celestial,
La bella Viuda se emplea,
Fundant ab Real Grandea,
Vn Monastir principal.

Digitized by Google

Vna gran Casa edifica,
Foral's Murs de Barcelona;
Y á la Religiò se aplica,
Deixant del Mon la Corona,
Per la del Cel, que es mes rica.
La Regla professà allì,
Que Francesch instituì;
Y en imitarlo se esmera,
Seguint, de aquesta manera,
Vn Angel à vn Serafi.
Pinosos, Cardonas, Gualbas,
Prenent tras Ella lo bol,
La segueixen à Pedralbas:
Que, com tras de vn Alba, vn Sol;
Van tras de aquest Sol, mil Albas.
Elegida en Abadessa,
La Regla estreta professa,
Ab tant singular exemple,
Que encara dins de aquell Temple,
Lo seu bon Olor no cessa.
Perque lo Marbre, que guardá
Tant Magestuosa Memoria;
Mentres, que la Eterna aguarda,
Dona á son Cadaver Gloria,
Llum á las de Insignia Parda.
Gran lustre donà tambè
Als Bergas, dels quals nasquè
Aquesta Reyna famosa;
Com

Com alli,en ſa Tarja hermoſa,
Lo Alberg nos ho moſtra be.
En Barras, Pinyas, Lleons,
Onas, Focs, Eſtelas, Pans,
Banderas, Llorers, Dragons,
Torres, Grifos, Alas,Mans,
Reys preſos, Aguilas, Mons,
La Nobleſa eſtà cifrada
De molts, que l'han illuſtrada:
Lo Eſcut dels Bergas ſe emplea
En lo Alberg , que à la Noblea
Li tenen Caſa parada.
Molts han vingut á tocar
De aqueſt Alberg à la Porta;
Que com en aqueſt Solar
L'Honor hi habita,y s' deporta,
Ditxòs es, qui hi pot entrar.
Dins ell ſas Fillas poſaren
Los Cabreras, que donaren
A Monclùs Eſtimaciò;
Yl's Barons de Caſtellò
Vna,tambe, ni enviaren.
Y à las Bellas, y Agraciadas,
Que en aqueſt Alberg viſqueren,
De Virtut , y Honor dotadas,
Per Eſpoſas las prengueren
Los Erils, y los Moncadas.
Vn Comte Antic de Pallàs,

Digitized by Google

De Anglasola Senyoràs,
Que en Bellpuig te las Banderas,
Ab dos Bergas, y Rogeras,
Juntá lo dols Vincle, y Llas.

Ja Catalunya no basta,
Pera abrassar la Excelencia
Desta gran Progenie, y Casta;
Persò se exten à Valencia,
Y alli sa Noblesa engasta.

Pero, primer en Tortosa,
Ab sa afinitàt honrosa,
Los Puigs cobran gran decoro,
Pinyols, y Gils de Villoro,
Yl's Jordans, Casa famosa.

Despres al nou Reyne entraren,
Y ab aquells Miròns honrats,
Que à sa Conquista ajudaren,
Ab Cerveras, Monserrats,
Graus, Vilas, emparentaren.

Y ademés del resplandor
Del Antic Lustre, y Honor,
Que aquestas Casas mantenen,
Ab lo que dels Bergas tenen,
Rèben nou Ser, y Valor.

Be, com del Sol retocats,
Cobran matisos tant vius,
Que ab sos raigs illuminats,
Son ja de plata los Rius,

Y de Esmeraldas los Prats.
Y com en la Primavera,
Quant Favonio en la Ribera
Te, ab las flors, suau porfia,
Sembla vn Mar de pedreria,
Moguda ab l' aura lleugera.
Tant, ab generosa prova,
Dels Bergas la Sanc preclara
A la mes Illustre aprova;
Puix la que es mes neta, y clara,
Cobra, ab ella, claror nova.
Y puix jo, tambe, cobrant
Vaig nova vena encontrant,
Ab materia nova, y fresca;
Nou plat, es be, queu's servesca,
Y que mude ja de Cant.
Puix à mas Mans grosseras,
Apolo, en aquest dia,
Ha fiat la sua Lira regalada;
De diferents maneras
Vull provar sa armonia,
Fins que la hi haja tota destrempada:
Y si aixi no li agrada,
Prèngau son Numen, per lo cap, que vulla,
Y en sa gracia, altra volta, no me aculla:
Que sas cordas doradas,
Vuy, per los Bergas, se veurán trencadas.
De Estirpe tant preclara,

Ca-

Digitized by Google

Catalunya gososa,
Vn bon Empelt à Malta comunica;
Y que ha fet prova rara
En la Isla bellicosa:
Don Berenguer de Berga ho testifica,
Lo quil' Valor publica,
En la gran Creu, ab quel' Gran Mestrel' paga;
Que vn Pit, que feu tant generosa Paga,
Del que à son ser devia,
Ferli vna Creu tant llarga mereixia.

Y no es la major prova
De sas nobles Hasanyas,
Nomenarlo Prior de Catalunya;
Yl' veurer, ques' renova
Lo Cor dins sas Entranyas,
Quant mes del Juvenil terme se allunya:
Y desque ayrát empunya
La Espasas fort, y vest la fina Malla,
Ja no serà Prior, sino Muralla
De aquesta nostra Terra,
Contra la gent Mahometana perra.

Esta Milicia Illustre
Dels Fills de aquesta Casa,
No se es vista, ja mes, desamparada:
Digau vn Joan, que es lustre
De Alemanya; y lo qui ab sa Espasa
Feu tant insignes provas en Granada,
Que Belona, agraviada

De veurer, que vn Don Blay ja se li iguala,
Permet, quel' toc' vna fogosa bala;
Y apres, arrepentida,
Ab llagrimas preten tornarli vida.
De Vna, al baixar vna Alva,
Blanca, serena, y pura,
Filla de Pere Berga, l' Nom me obliga,
A que li fassa salva;
Y en esta conjuntura,
De aquellas Gracias estremadas diga:
Que ja mes la enemiga
Sombra del Olvid fosca
Podrà encubrirla dins la Cova tosca;
Puix, que sols la memoria
De sos Fills pot donarli Fama, y Gloria.
Vn dels que, ab la divisa
Immaculada, y blanca,
Del Precursor, son noble Pit adorna,
Es Nicolau, que frisa
Ab Marte, y en ell tanca
Lo furor bellic, que sa vida adorna:
Yl' dia, que la torna
A son Creador, en lo succès de Rodas,
La fama li compon Himnes, y Odas:
Y ans, que muyra en la Guerra,
De Cap, Brassos, y Mans sembra la terra.
Lo altre es Melcior, que mostra
En Sicilia sas manyas,

Con-

Digitized by Google

Contra la Idra cruel de la Heretgia;
Ab ſon valor la poſtra,
Y ſas falſas maranyas
Desfà,ab la Autoritat del qui lo envia;
Y mentres ſe li fia
De Inquiſidor en aquell Reyne l' Carrec,
Dona de ſi tant generòs deſcarrec,
Que à la obſtinada tema,
La arrenca de rael, la abraſa, y crema.
Contra la Igleſia Santa,
La Reyna de Inglaterra
Eſtava ab gran perfidia rebelada;
Y quant tothom ſe eſpanta
De entrar dins de ſa Terra,
A publicar, que eſtá excomunicada:
Coſa tant ſenyalada,
Sols vn Berga la empren, y al mitg del dia,
Dintre de Londres (quant mes gent hi havia)
Del gran Temple à la porta
Fixa las Lletras, que de Roma porta.
Com ab ſos raigs de plata,
Trevas concerta, y poſa,
Entre l' Dia, y la Nit, Diana bella;
Perturba, y desbarata
Al Amant, que no goſa
Seguir ſos furts, mentres que ronda ella:
D'eſt modo vna Centella,
De la Llum, que à eſta Caſa lo Cel dona,

Se mostra en lo Bisbat de Barcelona:
Que mentres Berga es Bisbe,
No si troba algun Piramo, ni Tisbe.
   Semblant gloria redunda
A la Casa dels Bergues,
Per vn bon Sacerdot, que allà, en la Jana,
Ab la renda, que funda,
Ha mantingut los Clergues,
Que serveixen á la Reyna Soberana:
Y la major Campana,
Que en Sant Matèu los Dominicos sonan,
Interrogàts, sos ecos, nos responan,
Ab aquell, *dango*, *dingo*:
Que est Berga fou, qui la doná à Domingo.
   Y no sols se sustenta,
Sino, que se acrisola
Aquesta Devociò, ab son bon Exemple;
Puix altre hi presenta,
No vna Campana sola,
Sino vn gran Campanar, y vn famòs Temple:
Mire l' Mon, y contemple
La Casa del Forcall, Fundaciò rica,
Del qui sis cents escuts, cada any hi aplica,
Que es vn Don Blay, vn Oncle
De aquest nostre Joyell, de aquest Carboncle.
   Crec, que Domingo, ara,
Agrait vol mostrarse;
Perque es propria dels Sants la cortesia;
Y

Y ab Progenie tant clara,
Permet, que à emparentarse,
Vingan los Fills, que te de mes valìa:
Y despres, que Ell los cria,
Los Poderosos Reys los hi sostrauen,
Y de las Celdas, al Palacio l's trauen,
Mudantlos la Capilla,
En lo Ornament, que ple de Perlas brilla.

Est nou valor li dona
Dels Bergas á la Casa
Dona Lucìa, de Felip gran Mare,
Quant sa Noble Persona,
Ab Don Nicolau casa,
Son fortunat, y ditxosissim Pare:
No es possible declare,
Ab los accents de vna silvestre vena,
Ni que sume en los grans de immensa Arena
Lo Valor, y avantatge
De tant Illustre, y Noble Personatge.

En la presa de Tunez
Lo estima lo Gran Carles,
Per son Valor, per sos ardids, y trassas;
Las Otomanas Llunas
Li ajuda à enderrocarles;
Y tornant en son Reyne Muleassas,
Per las saladas bassas,
De Tetis, al gran Cesar acompanya,
Y ab gloriòs Triunfo torna à Espanya:

Al

Digitized by Google

Al vn dona la Cota,
Lo Alfange al altre, y al altre la Marlota.
A la Dama, que adora,
Tres Africanas Damas,
Rendidas per Esclavas, li presenta;
Y en fe de que es Senyora
De son Cor ple de flamas,
Aixi sas tres Potencias representa:
Semblant Honor sustenta,
Quant la Goleta, valeròs, socorre,
Y per los Arenals de Africa corre,
Matant à la Morisma,
Perseguidora del Christianisma.
Com desde l' tercer Manto,
De aquells nou, que à la Terra
Abrigan, mostra Marte sos decoros;
En lo Golf de Lepanto,
Fet Marte de la Guerra,
Berga es de Espanya Llum, y horror de Moros:
Son Cor, per tots los poros,
Tant gran coratge, y tal furor respira,
Que mata sols de esglay al Turc, que mira;
Y, ab sa destresa brava,
Fa, que torne vermella la Mar blava.
Qui hi ha, doncs, que s' espante,
Si nostra Escola s' posa,
En las felices Mans, y generosas,
Del qui es fill de vn Atlante,

So-

Digitized by Google

Sobre del qual reposa
Lo Cél de mil hazanyas gloriosas?
No s' veren tant lustrosas,
Vn temps, de Grecia las famosas Aulas,
Pavimentadas de Marmoreas Taulas;
Ni la que Iarca en Trono de Or llegia,
Com se veurán las nostras aquest dia.
Ja de ma Barca pobra
(Pahers) la Popa s' gira,
Envers lo Port segur de vostra Gracia;
Mes del valor, que encobra
Felip, ab nova Lyra
Vna breu suma oìr primer vos placia;
Perque cansada, y lassia
De la gala à son tall acostumada,
Mostrant sols vn vllet, y rebossada,
Vos vol parlar la Musa,
Del mateix modo, que en Valencia s' vsa.
Ara, que he deixàt lo Plectre,
Que embarassàt me tinguè,
Perque no es pera mes Mans,
Tant delicàt instrument.
Oìu ma rustica Vena,
Que noves coses empren,
Per lo general Aplauso,
Del que à est die se li deu.
Entre les Plages mes belles,
Quel Mar de Espanya guarneix,

Ab l'aygua que 's de Esmeraldes,
Y la brumera de Argent.
En lo Regne de Valencia,
Es vna, que antigament
A Jano fonc consegrada,
Per sos Fundadors primers.
A Jano, dic lo Clavìger,
De la Pau, y Guerra Deu,
Lo dels quatre vlls, y dos nassos,
Y de dos boques tambe.
Desembarcaciò segura
No troben alli l's Veixells;
Que en tant regalada Terre,
A salts entrarhi, no es be.
Assi dels Pares, que he dit,
Ab grans auspicis nasquè
Aquell, que vuy tant se exalte
Ab lo favor, que li feu.
Que u's dirè de la jornada,
En que lo Mon merssquè,
Ser illustrat ab la gracia
De Infant tant pulit, y bell?
En Mar, en Terre, y en l'Ayre,
Nereydes, Faunos, y Aucells,
Celebren de mil maneres,
Tant afortunàt succès.
Dos voltes fonc batejàt,
Y pens', que Heretge no es;

La

La vna fonc en la Parroquia,
Y l'altre, jo la dirè.
Les nou Pierides Ninfes,
Quant Vrania l's fa à saber,
Que lo Infant, que 's nat, serie
De les Lletres Ornament.
Prenent, per son Simulacre,
Lo Lliri mes pur, y fresc,
Ab lo licòr de Aganipe,
Li donen matises bells.
D'esta manera l' Bategen,
Posantli noms diferents:
Vna li diu, son Apolo;
Altre, son Emparo, y Be.
Deixant la Sacra Montanya,
Sen baixen de tres, en tres,
Y per los Jardins de Flora,
Alegres, van discorrent.
Quals, Herbes cordials li trien,
Quals assi, y alli, prenent
Van de les Flors mes vistoses
La que te Matises mes.
Fenoll, Morretort, y Menta,
Vna cull, y la Altre ve,
Ab lo Creixe, y Cosconille;
Y Altre la Esquerola pren.
Qual, cull la groga Violeta;
Qual, lo carmesì Clavell;

Qual, la purpurea Rosa;
Qual, lo Jessemi de neu.
Clio, Talia, y Euterpe
Vn gran plat de Remellets,
Componen de mil Floretes
Espargits ab Aygua-Almesc.
Erato, Vrania, y Polimnia
Dos Guirnaldes han emprès;
Vna, pera la Partera;
Y l'altre, per Felipet.
Terpsicore, y Melpomene,
Y Calliope tambe,
Li fan, de herbes saludables,
Vn gustòs Encisamet.
Ma per ma venen les Gracies,
A emplearse en son servey,
En forma de tres Mossetes,
Ab sos blancs devantalets.
Vna lo pren en la falda,
Ja li diu, Barò; ja, Rey;
Mentres, que l'altre li torre
Los delicats bolquerets.
Eufrasina, à Dona Llucia
Li porte frescos ouets:
Que la que parì tal Prenda,
Tot est regalo mereix.
Ab tant extremats favors
Fas vn Or lo Minyonet,

Digitized by Google

Fins, que al cami de les Lletres,
Ab animo gran empren.
Los que Elements primers diuen,
Foren en Ell tant primers,
Que no caminave apenes,
Quant ja l's ſabie molt be.
Apren la llengua Lletina,
Párlela continuament;
Tant, que les Moſſes de Caſa
Penſan, que 's Armeni, ò Grec.
Mes com de la crua Lleona
Sol deixar la horrida llet,
Y à caſſar Feres ſe aplique
Lo animòs Lleò Novell.
De la Grammatica deixe
Felip los preceptes ſecs,
Y ab los preceptes Retorics,
Dome los animos fers.
Ix tant famòs Orador,
Y ab tal forſa perſuadeix;
Que à tota Alemanya, y Franſa
Llevarà l' Vi ſi ho empren.
La Dialectica obſcura,
Per Ell, gens obſcura no es;
Y l' Anima de Ariſtotil,
Par, que com Averroes te.
En la Natural Ciencia,
Fa tant ſingular progres;

Que

Digitized by Google

Que se honre Naturalésa,
Ventse indagada per Ell.
Les qualitats, y les formes,
Apura dels Elements,
Com si les hagués pesades
Totes, ab vn Trebuquet.
De les Animes alcanse
Mil admirables secrets,
Rendintse, com á sos Vlls,
A son raro Enteniment.
A aquésta Ciutat aplegue,
No tant pera apendrer Lleys,
Com pera calificarles:
Tanta es la gracia, que te!
Los Canons Segrats professe,
Y tant se aprofite en ells;
Que ja en materia de Canons,
Es vn molt gran Batxiller.
Estudie dels Sants Pares,
Los Estatuts, y Decrets:
Que, com Ell ha de imitarlos;
Perso l's llitg atentament.
Mira los Segrats Concilis,
Ab tal cuydado, que d' ell,
Se te per cert, que algun'hora,
Ne ha de celebrar tambe.
A tal Virtut, à tal Gracia
(Pretor Illustre, y Pahers)

Per-

Digitized by Google

Perque mes campege, y brille,
Donauli l' lloc, que mereix.

Donauli lo Govern de vostra Escola;
Que si lo Sol de la Virtut, que s' cria
Dintre son Noble Pit, tals raigs envia
Desde l' Orient de sa Puericia sola:

Si vuy ab vostra gracia trepa, y bola
Fins al Zenit de vostra Academia,
Causarà en ella vn tant alegre dia,
Qual may se veu en la terrestre bola.

Ab sos raigs lluminosos dissipadas
Fugirán las tenebras de Ignorancia,
Y entre altres mil efectes generosos,

Veurèu, de las Nacions mes apartadas,
Venir, pera gosar de tal ganancia,
A Lleyda, fills de Princeps Poderosos.

CO-

Digitized by Google

Digitized by Google

COMEDIA FAMOSA DE LA GLORIOSA VERGE, Y MARTYR SANTA BARBARA, TVTELAR, Y PATRONA DE LA IGLESIA PARROQVIAL DE SANTA MARIA DE VALLFOGONA.

COMPOSTA

PER LO DOCTOR VICENT GARCIA.

PERSONAS QVE PARLAN EN ELLA.

Idolatria.
Dos Diables.
Lucifer.
Superbia.
Ira.
Enveja.
Hipolit, Galan.
Gonsalo, Criat.
Silveri, y Fabi, Guardas del Emperador.
Maximiano, Emperador.
Triulso.
Orpi, Vell.
Barbara, Dama.
Vn Correu.
Agrippina, Criada.
Vn Angel.
Porfiri, Criat.
Vn Arquitecte.
Valenti, Metge, y Sacerdot.
Princep.
Dos Embaxadors.
Dioscoro, Pare de la Santa.
Soldats del Senat Romà.
Dos Pastors.
Soldats de Dioscoro.
Quatre Ninfas.
Dos Senadors Romans.
Dos Soldats, Embaixadors del Exercit Imperial.
Dos Indios.
Marcià, President.
Dos Sayons ab alfanjas.
IESVS.
Musica.

Ix la Idolatria.

Idolatria. PVix se và aixi menyscabant
Tota la honra, y gloria mia,
Eixirè à la llum del dia,
Del Reyne obscur del Espant:
Y ab porfia tant estranya,
Mon valor sustentarè,
Contra la Enemiga Fe,

Cc Que

Digitized by Google

Que aixi m' persegueix, y danya.
Ab instancia pressurósa,
A Alemanya he de arribar;
Y al Emperador mostrar
Ma cara trista, y plorosa.
Coneixerà ab lo succès
Esta Donsella atrevida,
(Pagántho la sua vida)
Qui la Idolatria es.
Per las Estigias amadas
Iuro, y per lo Llag' Avern;
Per las sombras del Infern,
Y per sas Deitats Sagradas;
Per vida del Gran Plutò,
Y de Prosèrpina bella,
Que tinc de acabar, ab ella,
La Batejada Naciò.
Encellenme vn verinòs
Drac, que ab lleugera bolada,
A la tenda Coronada
Me porte.

Ixen dos Diables.

Diables. Ia som ab vos.
Idolatria. Avisen à mas Amigas,
Ira, Superbia, y Enveja;
Que es be, que ab ellas me veja,
Ans, que partesca.

Ix Lucifer.

Lucifer. Mes digas,
O tu, ingrata Idolatria,
Esta cosa s' pot sufrir,
Que de assi t' vullas partir,
Sense coneguda mia?
Idolatria. Si en la Terra s' pert mon Nom,

Digitized by Google

Y creix lo de ma Enemiga,
Vols, que adormida m' estiga,
No haventhi ningu per hom?
Partirè, sens falta alguna.

Lucifer. Dic. Que es molt just, que partescas;
Mes primer vull, que advertescas
Mas penas grans, vna, à vna.
Sens dubte no es tant insana
La rabia, quel' cor te crema,
Com es furiosa la tema
Tinc jo à la Gent Christiana,
Si en las Cadiras de Gloria,
Ab Estelas, coronadas
Veig sas Animas sentadas,
Y tinc de aquell temps memoria,
En que jo las possei;
Com vols, que nom' consumesca,
Veent, que vil Gent possecsca
La Gloria, que jo perdì?
Puix son comuns los agravis,
Síau, tambè, la venjansa:
Muyra aqueixa Gent, que llansa
La Lley de sos Pares, y Avis.

Idolatria. Muyra, y acabes' la Fe,
Que ab lo que es meu se millora.

Lucifer. Acabará eixa Traydora,
O Lucifer no serè.
Mentres tu fas eix camí,
Io per mos modos, y trassas,
Ordenarè mil trapassas,
Y sembrarè mon verì.
Mas Esquadras numerosas,
En lo mateix entendràn.

Ixen la Superbia, Ira, y Enveja.

Superbia. Pena n's ha cabut molt gran

De tas queixas llastimosas.

Idolatria. Ay! mas Amigas corals,
Superbia bella, y honrada,
Ira chara, Enveja amada,
Doleuvos ja de mos mals.

Superbia. Cessen las llagrimas tristas,
Ab que nostra pena creixes;
Que quant à mi sola ho deixes,
Fare cosas, james vistas.
Encendrè vna flama eterna
Per tot lo Imperi Romá.

Idolatria. Prest ma presencia veurà
Lo Desditxàt, quel' governa.

Superbia. Ab tot això estic molt be:
Pero sapias, que entretant,
Sos Presidents alterant,
Io mon ofici farè.

Ira. Contenta estarè, si esperas
Del cuydado, que à mi m' donas;
Que prest ab novas Coronas
He de adornar tas polseras.
Inventarè mil torments,
Peraque se reduescan;
O en ells, finalment, perescan
Eixas miserables Gents.

Enveja. No se adormirà, en tal cas,
Esta gran Amiga tua;
Que de ma condiciò crua,
Mil estranyesas veuràs.
Del verì, que est cor amaga,
Y de aquesta amarga fel,
Vn vapor traurè cruel,
Que dels Christians serà plaga.

Diable I. Senyora, tothora, y quant
Vullas, la partida ordena;
Que amarràt à vna cadena

Vn

Digitized by Google

Vn bell Drac, te està esperant.

Diable 2. Y si per càs gustas mes
Pujar sobre vna Idra fera;
De la mateixa manera
Ia està.

Idolatria. Aqueix mon desig es.
De vostre cuydado fio
Lo remey de ma aflicciò.

Superbia. Farèm nostra obligaciò.

Idolatriá. De eixa manera ho confio.

Ira. Totas nos emplearèm,
Ab gran gust, en esta empresa.

Lucifer. En mi no hi haurà peresa:
Non's detingám mes, anèm.

Idolatria. Cada qual prenga sa via.

Enveja. Anèm de molt bona gana.

Superbia. Muyra la Gent Christiana.

Tots. Y visca la Idolatria. *Vansen.*

Ix Hipolit, y Gonsalo son Criat.

Hipolit. Ia, temps seria (Amor) que en ta Audiencia,
Se despedis ma llastimosa causa;
Que, posada en olvid, ha tant que dura;
Y condemnasses ha tenir clemencia
De mas penas à Aquella, que las causa,
O ab la vida finis ma desventura.
Y Vos, serena. y pura
Llum de esta vida llastimosa, y trista,
Com sufriu, que entrel's raigs de vostra vista,
Y de esta, queu's adora,
Lo nuvol del Desdeny si pos', Senyora?
No tan prest eixos vlls, Barbara mia,
Mirats vna vegada, per Miracle,
Ma voluntat lliberta cautivaren;
Quant ab sobràt contento, y alegria,
Sens que la Anima mia fes obstacle,

Totas

Totas las tres Potencias seu's donaren:
Pero, molt poc durareu
Los goigs de veureu's l'Anima rendida,
Sacrificada á vostron gust ma vida;
Puix que tanta cruesa,
Ha tret ja de la dita à la Bellesa.
Ay desditxàt de mi! qui may creguera,
Que entre las Flors de Vista tant graciosa,
Serpent tant verinosa se amagàra?
Y que la mes Florida Primavera,
En lo ser inclement, y rigurosa,
Al mes gelàt Ivern atràs deixàra?
Ni qui ja mes pensàra,
Que la neu de aqueix pit me abrasaria;
Y, à forsa de mon foc, may se fondria?
O! estranya agridulsura:
Gust infinit, y pena sens mesura!
Si, de la regalada Primavera,
Que vuy de festa està, las galas miro,
Yl's esmalts, y matisos considero;
Mes agradable, me resolc, que era
Aquella Celestial, per qui suspiro,
En lo Ivern, hont lograrla may espero:
Que molt si desespero
De veurerla gelada,
Si lo rigor del fret, que la ha causada,
Fa, per ma desventura,
Ques' convertì en cristall, y pedra dura.
Tota diversa, y cambiada miro
La vida, que algun temps felis passava,
Ans que ma llibertàt fora perduda:
A plorar mas desditxas me retiro,
Las horas, que à las horas me empleava,
En veurer ma alegria entretinguda:
No hi ha mal, que no acuda
Al lloc, tenia abans son Be, contrari;

Y en

Y en est pesar tant vari,
En que, del tot, mon cor sol trasmudarse,
Mon sufriment, mes ferm volguè restarse,
Sense patir mudansa:
Mes ja, com mes no pot, en terras' llansa.
Enterras' llansa, à vostras bellas plantas;
Mes puix lo lloc ditxòs, que las sustenta,
Es Cel, nos llansa en terra, al Cel sen puja;
Si nol admeten sas Esferas Santas,
No serà la cayguda violenta;
Ans caurà, convertit en mansa pluja;
Que lo vapor, que puja
Del cor enamoràt, à ma afligida
Vista, á llagrimas moltas la convida,
Ab tant copiosas venas,
Que à vn Mar de gracias corran rius de penas. *vasen Hipolit.*
Gonsalo. Es mon Amo vna Persona,
Tant cortesa, y comedida,
Que à qui li lleva la vida,
L'Anima, apar, que li dona.
Y sembrant, ab etern plor,
Mil llagrimas cada dia,
Molt satisfet restaria,
Ab sols cullir vna flor.
Tincli llastima al Pobràs;
Perque, sens dubte, l' figuro,
Que suc vol traurer de vn Suro,
Foc de vn caramell de glas.
Martir de vna Dama es,
Tant seca, y desamorada;
Que la ofen, cansa, y enfada
Lo que obliga à las demès.
Per dirho ab resoluciò
(Puix que tant en và treballa)
Civada mereix, y palla.

Digitized by Google

Ix Hipolit.

Hipolit. Olà, Gonsalo.
Gonsalo. Assi so.
Hipolit. Tem' compte à aquella Inhumana,
Quant passe per est carrer;
Que vna visita ha de fer
A sa Cosina-germana:
Y en lo punt, que la veuràs,
Vingas à casa à avisarme;
Que assi nom' convè restarme:
Alba de aquell Sol seràs.
Recordaràsli lo estrago,
Que te fet en aquest pit.
Gonsalo. Aqui me estarè cusit,
Ab mes vlls, que cua de pago.
Hipolit. Mira, quel' cor sem' abrasa;
Gonsalo, tehi compte be. *Vasen.*
Gonsalo. Dic, que la coneixerè,
En traurer lo peu de Casa.
Fassàm alguna obra bona.
Aquell pedrìs està fret;
Escalfar vull al pobret,
Mentres que tarda esta Dona.

Se jau Gonsalo sobre vn pedrìs. Ixen Silveri, y Fabi, Guardas del Emperador.

Silveri. Quet' par, Fabi, de las cosas
De la Guerra?
Fabi. Que dirè?
Sino, que van be, y rebè:
Digas altre, tu si gosas?
Silveri. Puix non's ou lo Emperador,
Ab llibertat te confes',
Que no he oìt dir, que hi haguès

En

En lo Mon Tirà major.
Fabi. Sempre veuràs, que l's motins
De la Multitut confusa,
La causa portan inclusa
De consequencias ruins.
Lo Exercit no poguè fer
Elecciò mes perniciosa.
Silveri. Deixo à part sa valerosa
Persona: es vn Llucifer!
Y aquellas malas entranyas,
Ab que los Bons persegueix,
Honrant à qui no-ho mereix,
Borran totas las hasanyas.
Fabi. Sa ferocitat be mostra,
Que de Tracia proceì.
Silveri. Io, que era Godo, entenguì.
Fabi. Aixi com la Mula vostra.
Silveri. May en limpio se trobà
Son obscur llinatge incert;
Lo ques' deya, es lo mes cert,
Que en sos Pares acabá:
Vn Godo allì, y altre allá,
Pero de tant baixa guisa,
Que es certissim, que en camisa
Vinguè al Imperi Romà.
Fabi. Cobrarli no puc amor;
Perque sempre me record',
Que ell ha cabut ab la mort
De son bon Predecessor.
Quet' par de aquesta maldad?
Silveri. Que lo Cel ha de venjarla.
Fabi. Vn poc baix, Silveri, parla;
Que vè lo Desatinat.
Silveri. Poder del Cel! si atinar
Las nostras rahons podia!
Fabi. Sens dubte algu, quen's hauria.

Fet, pera sempre, callar.
Silveri. Retiremnos à vna part:
No veus, que vista tan fera?
Fabi. Fora te de pollaguera
Los vlls.
Silveri. Iove de ell me guard.

Ix lo Emperador.

Emperad. Restauvos à vna banda;
Perque ab la soledat tinga consulta;
Ella m' donará tanda,
Pera premeditar felis resulta,
Quant, pera mos designes,
No trobo Consellers cabals, ni dignes.
Si per tota Alemanya,
Deixo arboladas mas Reals Banderas;
Que resistencia estranya
Vol ferme esta Ciutat ab sas quimeras;
Senceras las murallas,
Ab Petos, Estandarts, cotas, y mallas?
Vn assalt vull donarli,
Que son orgull desmesuràt remate;
Ni pedra he de deixarli,
Que no trastoque, creme, ò desbarate:
Puix, borrant sa memoria,
Creixer farè la de mon Nom, y Gloria.
Esta es la que me anima
A tan altivas, y excelents empresas;
Que lo Mon, si m' estima,
Ha de deurerho tot à mas proesas;
Honrant à ma Persona,
Com si nasquera ja ab Ceptre, y Corona.
Y, puix no es be, que capia
En lo candor de mas proesas, nota;
Acabaré á qui sapia
De mos humils principis vna Iota;

Que

Que si ferse podia,
De ma propria memoria l's borraria.
Del fust, hont carn tallava,
Veu fer vn Carnicer la Imatge bella
De vn Deu; y, si be estava
Sobre lo Altar, cabal no fa gens de ella;
Perque la Especie antiga,
Del Respecte, al present lo desobliga.
De la part, que es mes noble,
Ma Vida, Fama, y Honra, sols se prenga;
Que no es be, que lo Poble,
Que fonc Plebeo, vn temps, son Rey, entenga.
De ambiciò estic cego.

Fabi. Triulfo, Senyor, aguarda.

Emperad. Que entre luego.

Ix Triulfo, y se postra.

Triulfo. Senyor, ja resta Flavi,
Lo Mercader, à qui diners amprares,
Degollàt, ab Octavi,
En la Casa del qual te reparares;
Y Oranci, á qui servires,
Segur estàs, que en ells tos mals no mires.
Ab sengles punyaladas
Passì los pits de Polidor, y Oldemo,
Tos antics Camaradas,
Ans que arribassen al honor Supremo:
No hi ha memoria alguna,
Que may hajas tingut baixa fortuna.
Abrasarè tot l'Orbe,
Si en ell hi ha, qui vulla darte enfado;
No hi haurà, qui m' destorbe
De matar à qui te mire ab desagrado:
Que ma daga atrevida
No ha de deixar ab vida alguna Vida.
La Fortuna, no escassa,

Abinfinits triumfos te corona;
Ia, ningu te embaraſſa;
Tot lo Vnivers mil parabens te dona:
Y, ſi la llum te enfada,
Dare al Sol, y à la Lluna, vna ganyada.

Emperad. Del valor, que deſcobras,
O Triulfo mon Amic, fas tal eſtima,
Com ho diràn las obras;
Y, puix ſola ta vida me llaſtima;
Molt juſt es, que eſta daga,
De tant inic treball te don' la paga. *Màtal.*
Fabi?

Fabi. Senyor.

Emperad. Ab preſteſa,
Eix Cos difunt ſe reculla.

Silveri. Entorn li vaja quiſvulla.

Fabi. Fill de ſa Mare! y com peſa.

Silveri. Si ab totas ſas carns es mort,
Com vols, que peſát no ſia?

Emperad. Goſarè, deſde aqueſt dia,
Senſe contrapes, ma fort.
Y puix, per ma diligencia,
Tants de Son eterna goſan,
Deſde ara mos vlls repoſan:
Que peſada ſomnolencia!
En fi, tant val, quem' rendeſca
A eſta Enemiga gallarda;
Eſtàu, voſaltres, de guarda,
Mentres la Son diverteſca.
Ningu à la tenda ſe acoſte,
Sens, que las armas vos done;
Y quant repugne, y ſe entone,
Feu, que la vida li coſte. *Sen vá.*

Fabi. Be pots ab repòs cumplit,
O Gran Senyor, deſcanſar;
Que aqui no ſe ha de acoſtar,

Tant

Tant solament vn Mosquit.

Silveri. Cumplirse, Fabi, no poden
Tas promesas.

Fabi. Com aixi?

Silveri. Si està fet vn bot de vi,
Com vols, que Mosquits nol'roden?

Fabi. Ans, conforme eix pensament,
Dubte algu no deu posarsi;
Essent cert, no ha de acostarsi
Vn Mosquit tant solament. *Sen và.*

Ix Gonsalo fregantse los vlls.

Gonsalo. Iam' par, que la vista cobro:
Tingan, Senyors, molt bons dias;
Alegrias, alegrias,
Que al Sol, que serco, descobro.
Poc, à poc Barbara ve;
Quel' Vell la và acompanyant.
Vaigmen' à casa, bolant,
Y à mon Amo avisarè. *Sen và.*

Ixen Orpi Vell, y Santa Barbara.

Orpi. Iom' record', Senyora mia,
Del Pare de vostre Avi;
Que fonc vn Home molt savi,
Y en estas Casas vivia.
Vint anys no tenia encara,
Quant en son servey entrì;
Y en vostra Casa posì
Lo primer bos de esta cara.
A Dióscoro vostre Pare,
Io, Senyora, lo he criàt:
Era vn Minyò endiastràt;
La culpa fonc de sa Mare.
Iove son Pare morì,
Y com ell tot sol restava.

Mol-

Molt viciàt se criava:
Era fill de Viuda,en fi.
Pero al contrari se entèn,
En Vos,que, si be Xiqueta,
La Mare u's faltà, perfeta,
Ab tot,criarvos pretèn.
Pare altretant cuydadòs,
No lo hi ha devall del Sol:
Que esmenèu las faltas vol,
De sa Minyonesa, Vos.
Com si vostra honestedat,
No fora molt mes que humana:
Que jou's guarde,me encomana;
Es molt mal intencionàt.

Barbara. Entre molts altres favors,
Orpi,que à mon Pare dec,
Eix li estimo,y regonec,
En compte de vn dels majors.
Feu lo que ell vos mana, Orpi;
Siàume Guardà lleal,
Y avisaume del que es mal,
Quant lo conegàu en mi.

Orpi. Qui Falta en Vos posarà,
Donsella agraciada, y pura,
A la llum del Sol,obscura;
Morena, à la Neu dirà.
Lo Cel, queu's creà tant bella,
De bona sort vos herete.

Ix Hipolit.

Hipolit. Y Amor ma llengua interprete,
Suplint los defectes de ella.
Possible es, Barbara fera,
Que en eix pit tant delicàt,
Guarnit estiga, y guardàt
Vn Cor de pedra foguera?

Mes,

Mes, no es possible, que ho sia;
Major duresa mantè;
Que ab los acers de ma fe,
Centellas de amor trauria.
Ofensa fundàu, y agravi,
De ma estremada aficiò:
Dónem vostra Perfecciò
Lo modo del desagravi.
Que, si jo, ab aquesta vida,
Mon amor poguès finar;
Sols per deixarvos de amar,
De mi seria homicida.
Pero tinc molta certesa,
Que al Reyne obscur del Olvid
Men' portaria esculpit
L'Idol de aqueixa Bellesa.
Y ab tant estranya veemencia,
Sas gracias contemplaria;
Que del Infern me trauria,
Al Cel de vostra Presencia.
Vaja, doncs, puix de eixa cara
La vista mon cor serena;
Traga la Anima de pena
Alguna rao dolsa, y clara.
Sola vna paraula sia
Tot mol Mal, ò tot mon Be;
Premi, siu's serveix ma fe;
O castic, siu's agravia.

Mirant vostra Bellesa sobre humana,
De vista s' pert, del tot, Naturalesa;
Que no es la Perfecciò de eixa Bellesa,
Per vna Sort tant curta, com la Humana.

Als raigs de aqueixa vista Soberana,
Me transformo en sa propria Gentilesa:
Que Amor me iguala à tant suprema Altesa,
Obligàt de la Fe, que en sa Lley mana.

Miràu

Miràu ma llealtat, que seu's presenta,
Abonada ab censura rigurosa,
Per verdadera, aixi com atrevida.
Ab sols miraria, quedarà contenta;
Ab desdenyarla, restarà queixosa:
Que vn girar de vll li lleva, ó dona vida.

Barbara. Ab pensament de evitar
Eixa pena, altras vegadas,
A rahons tant escusadas,
Oidos volguì donar.
Quant tot lo Infern, que haveu dit,
Acompanyàt de sas Furias,
Vinguessen à ferme injurias,
Nom' darian tal despit.
No vull dir, nil' Cel permeta,
Que per ma ocasiò hi anèu;
Envieu's lo Altissim Deu
Vn raig de sa llum perfeta.
Pero dic, que vna Donsella,
Entre vna Legiò Infernal,
Mes segura està de mal,
Que ab vn Home agradàt de ella:
Y perso lo Etern Espòs,
Que mon Be, y Honor recata,
Dins de vna Torre de plata,
Me dona trassa, quem' pos.

Orpi. Que gran empresa es la tua!
Que discreciò de Minyona!
Llicencia, Senyor, nos dona, *A Hipolit.*
Cessarà la angustia sua.
Xica, anemnosne. *A Barbara.*

Consalo. Al Major
Que ansias lo matan falsas?

Orpi. Mostrarè al esclata calsas,
Vn' altra hora, mon valor.

Vate-

Vansen Orpi, y la Santa, poc, à poc.

Hipolit. Lo que he perdut he guanyàt,
Ab lo desdeny, quem' sustenta;
Puix nou's ne anáu tant contenta,
Com resto jo ben pagàt:
Que si major no es estàt
Lo premi de ma aficiò,
Vostre gust es ma rahò:
Mataume, Barbara mia;
Que l' saber, que ho mereixia,
Val tant com lo galardò.

Vn Desditxàt tot ho pert,
Com vn Ditxòs tot ho guanya:
Condiciò de Amor estranya,
Que al mes Descuydàt fa Cert:
Dormint, està mes despert
Vn Descuydàt venturòs;
Y vn Desditxát cuydadòs,
Quant mes vetlla, y mes treballa,
Palmas, y Llorers li talla,
Pera Corona, al Ditxòs.

Esta llealtat, esta fe,
Quant grans testimonis son,
De que no val res lo Mon,
Pera qui pietat no te!
Qui creurà, que vn tant gran Be,
Tant fora de Vos se veu?
De vn Scita, á solas, se creu,
Que vn inclement proceìr,
Solament pot provenir
De no coneixerà Deu.

Si, en la ocasiò del favor,
Obras me han de fer agravi;
Que importa, ques' mogal' llavi
Compassiu à mon dolor?

Es Esta

Esta es la pena major,
Esta m' confon entre mil;
Que en enredo tant subtil,
Fet de tal contrarietat,
No ha de estar enamoràt
Quin' traga lo cap del fil.
Qui mira, sino es miràt,
Prest coneix sa desventura;
Pero es mal, que no te cura,
Ser avorrit, y acceptàt:
Crec, que en mi haveu ensajàt
Lo molt be, que à altre volèu:
Molt de vostre gust perdèu,
Mirant en mi agena ditxa;
Que li apegarè desditxa,
Y à tots nos avorrirèu.
Carrec de Anima teniu,
De eixa apariencia fingida;
Puix, prenentme à mi la mida,
A altre de favors vestiu:
Casi estic mes mort, que viu,
Fet Martir de aquest engany;
Y ab tot, que es tant gran lo dany,
Siu's tracto de remediarme,
Solèu Vos aconsolarme,
Parlant de la neu de antany.
Rendit al ser desditxàt,
Que invencible forsa alcansa,
Als peus de Desconfiansa,
Estic, de vuy mes, postràt:
Puc dir, que alli me ha portàt
Vna fortuna variable,
Sols en mos mals, no mudable,
Que nos cansa nit, ni dia,
Ordenant, sempre, que sia
La forca perl' Miserable.

De

Digitized by Google

De mos desitg se es ofesa;
Que vostra crueltat ampara:
No men' espant'; cosa es clara,
Ques' deu tot á vna Bellesa:
Lo que mes me agrava, y pesa,
Es, que posantlos devant,
Que es oradura amar tant,
Als Desitg, y als Pensaments;
Estàn sempre permanents:
Ab que à mi m'estàn matant.
Deixlos viure ab son dolor;
Y visca ella ab sa arrogancia,
Que ab maliciosa ignorancia,
Se posa à jugar de Amor:
Que à pesar de son rigor,
Ab tot queu's tenen cansada,
A Vos prenen la bolada;
Aixi com naturalment
Sen pujal' vapor calent
A la Regiò, que es gelada.

Gonsalo. Senyor, segons ma opiniò,
Esta Dona està promesa;
Ab que de vostra riquesa,
No sen' farà estimaciò.
Burlauvos ab vn Contrari,
Que li fa casa de argent:
Ay de Vos! si ha sentiment,
De vostre amoròs desvari.
No havèu vist, que ha confessàt,
Quel' nou Espòs, que ella adora,
De Casa tal la millora,
De pur Zelòs, recatàt?
De tant sonoròs metall,
Vol, que estiga rodejada;
Perque done campanada,
Si si acosta algun batall.

Per eixir de tal torment,
Vn bon consell vos daria.

Hipolit. Propri, sens dubte, seria
De ton bon enteniment.

Gonsalo. Mon enteniment, bo, ò mal,
Almenys, de asso s' determina:
Que es oradura molt fina,
Sembrar en vn arenàl.

Hipolit. Miren ara assi, qui s' met
En determinar de Amor?

Gonsalo. Es gran simplesa, Senyor,
Martellejar ferro fret.

Hipolit. No sabs tu, que vna porfia,
Ab mil triunfos se enjoya?
Ni ab vn dia s' rendi Troya,
Ni s' feu lo Mon ab vn dia.

Gonsalo. Cosa averiguada, y clara,
Es, Senyor, la que dièu;
Pero, res no concloèu,
Perque; digaume Vos, ara:
Si apres, que ab lo fals cavall,
Los Grecs dins de Troya entraren,
Que Nacions altres gosaren
Lo premi de son treball?
Si apres, que ab forma rodona,
Lo Mon es estàt creàt,
Al quil' vulla fer quadràt,
Io li dirè, que està mona.
Si Barbara està empleada,
Deixaula, Senyor, estar;
Procurauvos de apear
En alguna altra Posada.
Y miráu, que Atanerica,
Filla del Emperador,
Conec queu's te gran amor:
Y cert, que no es mala Xica.

Digitized by Google

Si s' judica sens passiò,
No es Barbara tant polida.

Hipolit. Tallarèt' eixa atrevida
Llengua, Blasfemo, ab rahò.
Parteixme prest de devant,
Ans quel' just castic te done.

Consalo. Escolte, Senyor, perdone;
Que jo no ho deya per tant.
En fi, Atanerica es
Molt mes fea, que vna aranya;
Mes aixuta, que vna canya;
Y mes falsa, que vn procès:
Y Barbara es mes hermosa,
Y mes discreta, hont sevulla,
De quantas jugan agulla,
Y quantas cinyen filosa.
Per dirho ab resoluciò,
La vostra perseverancia
Serà de molta importancia,
Per guanyar lo galardò.
Vostres pensaments procuran
Fer de si amorosa mostra:
Barbara, Senyor, es vostra:
De mes verdas sen' maduran.
Cesse aqueix dolor confus;
Que à fe de Lacayo honràt,
Que en cas de necessitàt,
Vos servirè de arcabùs.
Vna Fregoneta hi ha
En Casa de eixa Senyora,
Que à vostre compte la adora
Mon cor, de esta hora en enllà.
Y si mon Amor mereix,
De aqueixa Ninfa de ayguera,
Lo premi, que cert espera;
Faremne de tot vn feix.

Per

Per servirvos la voldrè,
Si be m' par,que poc blanqueja:
Y quant en mon Reyne m' veja,
De Vos me recordarè.

Hipolit. Si reix esta invenciò,
Pera remediar ma pena,
A la Amorosa cadena
La faràs de Obligaciò.
Desde aquell alegre dia,
No viuràs de ta suòr;
Seràs Senyor,y Major
De tota la hasienda mia.

Gonsalo. Que de promesas no fa
Vn Xixell de estos si ama!
Y en haver gosàt la Dama,
La menor no cumplirà
A la Amorosa cadena
La faràs de Obligaciò?
Nos convertesca en bastò,
Quem' vingaà romprer l' esquena.
Seràs Senyor, y Major
De tota la hasienda mia:
Y placia á Deu, que jo sia
Vn pobre Revenedor.

Hipolit. Que vils pensaments, que crian,
Quant no son Nobles,los Pits!

Gonsalo. Veja jo los meus cumplits;
Y tant vils,com mana,sian.

Hipolit. Quant en ser Revenedor,
Gonsalo, ta ditxa poses;
Farè que revengas coses
De mes estima , y valor.
Ab las mes preciosas Drogas,
Que la India remota cria,
Dins de ta Revenderia,
La nata, farè, que enclogas.

Los

Los Aromas exquisits
De Orient tindràs en ella.
Gonsalo. Vendrè, fregits en paella,
Brians ab greix de mosquits. *Vansen.*

Ix la Idolatria, y parla al oìdo del Emperador, que, arrimàt à una cadira, està dormint dins lo Pavellò.

Idolatria. Esta es la Tenda, hont reposa
Lo quim' porta desvetllada;
Entrarè dissimulada,
Puix, que ningu sem' oposa: *Corrènt la cortina.*
Quant mes; que ab lo verinós
Poder, que mos passos guia,
Facil, y franc me seria
Lo pas mes dificultòs. *Acaba de correrla.*
Si com zelas l' honor de ta Persona,
Lo dels Deus immortals, Cesar, zelavas,
Mes gloriosa farias ta Corona,
Si á ton valor sos cultos hi mesclavas:
Estimar à tos Deus, molt mes te abona,
Que lo fer mostra de tas forsas bravas;
Per dilatats estenen Emisferis
Los Deus, y no los Homens, los Imperis.
Ab nobles fets adornaràs ta Historia,
Si dels Cesars antics, y valerosos,
Restituint la pristina memoria,
Te fas famòs, entre los mes famosos:
A eternitats prolongaràn ta gloria
Los teus progressos, en tot temps ditxosos:
Seràs felis; no olvides la Lley mia;
Que so, Gran Maximi, la Idolatria.
La que algun temps vaig ser tant celebrada,
Y avuy m' estic mirant del tot perduda,
De gent Plebea, vil, y desditxada,
Invicte Maximi, so en poc tinguda:
En mas Aras me veig poc perfumada;

En

En los Temples me mir' molt abatuda:
Si venjarme no vols, quant te ho suplico,
Fatal à ton Imperi pronostico.
A Septimio Severo immortaliza
La que à sos Deus tenia reverencia:
Commodo ab sas proesas se eterniza,
Perque de ell no s' aparta sa presencia:
Lo que mes en assò s' singulariza,
Es, qui manà matar ab sa sentencia,
A Pere, Cap, y President del Clero;
Y à Pau lo seu Company: Augusto Nero.

Desperta lo Emperador.

Emperad. Qui mon repós interromp?
Qui mon valor acovarda?
Espera, Deessa, aguarda:
Ia per l'ayre trepa, y romp:
Ia del tot desapareix.
Ha de la Guarda?

Ixen Silveri, y Fabi, Guardas.

Fabi. Senyor.
Emperad. Qui es entràt assi, Traidor?
Fabi. Ningu, sino Vos mateix.
Emperad. Segura es aquesta prova,
De que no fonc illusiò.
Fabi. Vn Corrèu, ab gran passiò,
Preten donarte vna nova.
Emperad. Entre, y no vulla lo Cel,
Que esta, aquella nova sia,
De que ja la Idolatria,
Me ha deixàt ab gran recel.

Entra lo Correu, y se agenolla.

Correu. En ta guarda, Invicte Cesar,
Sian los Deus Soberans;

Pera.

Peraque als Traydors castigues,
Y dones premi als Lleals.
Not' porto novas alegras,
Sino de molt gran pesar:
Pero las port',perque acudas
Al remey de majors mals.
Apenas se sabé en Roma,
Que los teus valents Soldats
Elèt, y aclamàt te havian
Per Emperador Romà:
Quant los Senadors rebeldes,
Confusos, y alborotats,
A ta bona sort se oposan,
Tement ta severitat.
Y en lloc de fer alimarias,
Y ab costosos Arcs triumfals,
Celebrar la nova alegra;
Totas estas cosas fan.
A Guardià, lo que en la Africa
Iutge era Proconsular;
A qui los Soldats lo havian,
Per Cesar, tambè, aclamát.
Ab aquest Nom lo confirman;
Y à son Net, tambè Guardià,
Ab lo mateix Nom saludan,
Y contra de Tu gent fan.
Avisan à las Provincias,
Escriuen als Capitans:
Que tots junts te persguescan,
Com à Enemic del Senàt.
Y à tots los que, en est moti,
No son de sa voluntat,
Y de la tua s' declaran,
Cruelment van degollant.
Senyor, assò es lo que passa;
Y ans, que passe mes avant,

Vn tant gran inçendi apaga:
Que pot molt vn Avisàt.
He caminàt nit, y dia,
Segur, que coneixeràs
La importancia de est avis.

Emperad. Tallenli de prompte l'. Cap.
Correu. Senyor, perque culpa?
Emperad. Muyra
Lo infame, grossèr, vilà.
Silveri. Molt be ha esmersàt son cami.
Fabi. Ell ha fet molt bon jornal.

Fabi trau poc à poc al Correu, de las taulas.

Correu. Aixi m' despedeix lo Cesar?
Nom' tragàu de assi, Germà.
Fabi. Lo Emperador lo cap vol,
Quet' sia al instant tallat.
Correu. Ell diu lo de esta tireta.
Emperad. A Italia tinc de abrasar.
Fabi. Interpretacions, ni glosas,
No seguesc, sino l' text plà;
Pa per pa, y vi per vi,
Lo cap se te ha de tallár.
Correu. Si diu, que lo cap me talles,
Donami, Amic meu, vn tall;
Y no exiràs de son orde.

Entraselne Fabi ab una espenta, y torna à eixir deprompte.

Silveri. Que Batxiller degollàt!
Emperad. Si son efectes de la ira,
Ab que los Deus agraviàts,
Per la insolencia m' castigan
De estos perversos Christians;
Iol's aplacarè ben prest,

Ent,

Digitized by Google

Fent, que en sos Sagrats Altars
Sacrificis oferescan,
O hi resten sacrificats.
Ab inviolables edictes,
Mos Presidents exiràn,
Per apagar aqueix foc,
Ab la sacrilega sanc.
No ha de restar de esta taca,
En tot lo Imperi, vn senyal:
Terror serè de la Creu,
Y flagell dels Batejats.
A la part de Alexandria,
Hont ab major llibertàt
Aquest error se professa,
Enviarè à Marcià.
Be estic segur de son zel,
Que per l' honor tornarà
De tantas Deitats ofesas:
No ho penso mes dilatar.
Publiques' aquest Edicte,
Ab Trompetas, y Tabals:
Muyra lo Nom de la Creu,
Viscan los Deus Immortals. *Sen và.*

Ix Agripina en vna finestra.

Agripina. Puix, que toca assi la Lluna,
Sens dubte, que es mija nit;
Y mi Senyora no tracta
De reposar, ni dormir.
Per lo foràt de la clau,
Tota quetxa quetxa, he vist,
Que agenollada murmura;
No se entre dents lo que diu.
Mes la soledat li agrada,
Que las galas, ni los rics
Ioyells, que li fa son Pare.

 Tals

Tals joyas fessen á mi!
Per ellas se abrasa Hipolit,
Lo mes Noble, y lo mes Ric
Dels Cavallers de esta Terra,
Yl' mes Galan, y Gentil.
Ab gran amor la serveixen
Altres Nobles infinits;
Y de tots junts se recorda,
Com si may los haguès vist.
Per no podrirme, esperantla,
He pres per molt bon partit,
Venir à fregar las ollas,
No obstant que nom' toca à mi.

IxGonsalo rebossat, baix la finestra.
Mes qui es aquest, que s' acosta?
Gonsalo. No te cuydado del llit,
Ni de reposar, mon Amo,
Mes que si fora argent viu.
A lo que jo somiava,
Ajagut sobre vn pedris,
Quem cridava à descalsarlo:
Ola, pren la Espasa, diu,
Vesten al Carrer de Barbara,
A investigar, è inquirir,
Si acàs lo passeja, ò ronda
Algun Rivàl enemic.
Apenas ab aquest orde
Me tocà alarma, quant vinc,
Tant lluny de enviar à algu,
Com prop de tornar, fugint.
Ademes, que costa amunt
Nom' ha vingut est camì;
Que la mia Coradella,
Tambè m' porta no se quin.
Esta Finestra es lo Cel,

Hont

Hont està lo Sol Divì,
Llum de esta vida penosa,
Que ab son influx me entretine:
Lo Sol, vull dir, de Agripina,
Que ix, coronàt de zafirs,
Del Mar immens de sas gracias,
Ha serenar aquest pit.

Fa Agripina, dins, ruido de ollas.

Las ollas, sens dubte, frega
La que fregar, y polir
Por las tacas de la Lluna;
Vejàm, si la fas eixir.
Deixa per ara las ollas,
Agripina, y feste aqui;
Despres fregaràs de espay,
Prou que fregar tens assi.
Feste en aqueixa finestra,
Quant nom' vullas favorir,
Almanco per proveirte,
De estos mos vlls, de llexiu.
Que com tine lo cor fet cendra,
Per lo foc, que està en mon pit,
L'aygua, que mos vlls distilan,
Molt be llexiu se pot dir.
Ha hi deputa, vellacona,
Quin pensament senyoril
Te has papát esta vegada!
Ix, y oìrasne dos mil.
Not' desremangues los brassos;
Del modo, quet' trobas, ix;
Que, pera ferme favors,
Arremangada t' desitg.
Vinga lo amor ab sas fletxas,
Ab lo arc apunt, y provist;
Que si tu lo boix empunyas,

Te

Te burlaràs de sos tirs.
Ab aqueix boix, Agripina,
Farè, que fassas fugir,
Ab sos Cepres, à Cenobia;
Y à la Gran Semiramís.
Que dirè de la Paella,
Que de envejam' fa morir,
Quant tu la prens per lo manec:
Aixim' prenguesses à mi!
Pero es molt gran batxillera,
Que eix favor publìca à crits:
No ho faria jo de eix modo,
Si tu mel' feyas à mi.
Pero deixemla, per ara;
Que sobre ella, vn' altra nit,
Farem vna paellada
De conceptes sufregits.

Agripina. No fugen aqueixas Reynas;
Ans fuig, tu, de peraqui.
Aygua và. *Lo remulla.*

Gonsalo. Malany; es aygua!
Es lo remost del colrim.
Escorpi cruel de ayguera,
Y Sirena fregonil,
Mes vntada, que vn Parayres
Y mes bruta, que vn baci.
Vlls de verinòs calàpat,
Nas de morro de cetrill,
Y morros de cul de Mona,
Cervèll de Quiquiriqui:
Digas, Enemiga mia,
Ab aqueixa veu de grill,
Que es lo que has pretès, Traydora,
En aparellarme aixi?

Agripina. Espantàll de canemàr,
Vestigle horroròs dels llims;

Carre-

Carretada de basura,
Tall de Penjàt estantis,
Figura de drap de Arràs,
Y mes ras, y mes podrit,
Que vnas soletas de mitjas,
Que han duràt ja quatre Estius.
Si eix cap de porra de claus,
En lloc de memoria, dins
No hi te fiambre de mona,
Recordat' be del que has dit.

Gonsalo. Diga, la molt Vellacona,
En que paraulas pequì?

Agripina. Escolte, lo Guitonàs,
Y veurà, com està Mix.
No ha dit, que aquesta finestra
Es son Cel? puix vinga assi.
Si aquest Cel li dona pluja,
Encara ho deu agrair.
De mi diguè, que era vn Sol;
Y jo, perque no morìs
Dissecàt ab mon calor,
De aquest modo el remullì:
Ab que en la Mar de mas gracias,
Be, com la Sipia m' portì;
Que dels Peixos, que la cassan,
Tirantlos tinta, s' desfix.

Gonsalo. Sis' porta com Sipia, ò Congre,
Vna cosa li se dir:
Ques porta vellacament,
Ni sa burla s' pot sufrir.
Y si diguì, que era vn Sol;
Ara me interpreto, y dic:
Que entenguì Sol de paella.

Agripina. Per Iupiter Sant, si no ix
De tot lo entorn de esta Casa,
Y m' ronda mes per assi,

Que

Que ab esta ma de morter,
Eix cap de porc li he de obrir.

Diu dins Santa Barbara.

Barbara. Agripina?
Agripina. Mi Senyora.
Barbara. Portam' lo llibre, en que llitg;
Peraque ab ell me entretinga,
Lo que resta de la nit.
Agripina. Quin' altra tecla! ja và,
A ella ho pots agreir. *A Gonsalo. Sen và Agripina.*
Gonsalo. Escolta, Amor meu, espera:
Traspostada se es, en fi. *A part.*
Io resto, ab lo que ha passàt,
Ab las entranyas torradas,
Y las robas remulladas,
Com bunyol exaropàt.
Confes', que ab molta raho,
Agripina me ha avorrit;
Y puix que fea li he dit,
Aixim' deixa en infusiò.
A mon Amo esperarè
Devall de aquellas porxadas;
Y ab llagrimas distilladas
Tanta humitat creixerè.

Corren vna Cortina, y descobres' la Santa, arrodillada, ab vn llibre, en vn humillader.

Barbara. Puix que ab los raigs Divins de vostra Gracia,
De mon pit las tenebras dissipàreu;
Suplicvos, ò Gran Deu, que tambèu's placia
Proseguir la mercè, que comensareu:
Y ab amoròs auxili de eficacia,
A mon Enteniment, à qui mostrareu
Lo error, y vanitàt de Idolatria,

La

La verdadera Fe donèu, per guia.
Desenganyada estic dels Dogmas falsos,
Ab quel's Gentils, perdent sa gentilesa,
Per camins de Virtut estàn descalsos,
Sols en idolatrar tenen prestesa:
Donàu, à mos proposits mes realsos,
Y cumpliràs, en mi vostra promesa,
Si afavoriu, Senyor, à quiu's invoca:
Nou's troben sord pregarias de ma boca.
Vaya, Deu meu, Espòs Soberà, vaya;
No tarde l' favor vostre; vinga, vinga:
Si estàu eternament en atalaya,
No mostrèu, que descuyt vos entretinga:
Miràu, que l' molt patir, al cor desmaya;
Ajudaume entretant, que vida tinga:
La pena, y sentiment del tot me postra;
No desemparèu, no, la Esclava vostra.

Desmaya la Santa, y apareixli vn Angel, ab vna Corona de Flors en la ma.

Angel. Not' queixes, Barbara hermosa,
De quel' teu Espòs Divì,
No vol mostrarte la cara,
Tot son amor encubrint.
No tens l' Anima prou neta,
Fins que Valentì, venint
De Alexandria, t' bateje,
Deixante Humà Serafi.
Aconsolat', entretant,
Ab aquest present, tant ric,
De flors, certissim pronostic
Del fruyt, que has de conseguir.

Digitized by Google

Pòsali lo Angel la Corona, y desapareix. Se recobra del desmay la Santa, y entretant diu:

Barbara. No fujas, llum Soberana,
A mon cor alivio dona;
Pero, qui te la Corona,
Perque mes premi demana?
Que gran favor! que finesa!
Que prenda! O etern Espòs!
Que hermòs, que devèu ser Vos!
O! desitjada Puresa,
Quant te tindrèi ola, Porfiri?
Agripina?

Ix Agripina.

Agripina. Mi Senyora.
Barbara. No acaba aqueix?
Agripina. De aqui vna hora,
Ques' posa als vlls vn coliri.
Barbara. Ix Porfiri sens tardansa,
Faràs vna diligencia.

Ix Porfiri.

Porfiri. Vostè tindrà paciencia,
Puix que, ab ella, tot se alcansa.
Barbara. Porfiri, ab prestesa, t' prego,
Que vajas à Alaxandria.
Porfiri. Quant camino abans de dia,
A cada pas ensopego.
Barbara. A Valentì avisaràs,
De que vinga à visitarme.
Porfiri. Alas lo Amor ha de darme;
Dintre breu temps me veuràs.

Parlā

Digitized by Google

Parla Porfiri, mentres sen và, ab Agripina.

Tant, Minyona, m'tens confus,
Que alegre men' vafg tothora.

Agripina. Porfiri, ja, fossas fora,
Y que non tornes may pus.

Barbara. Omplan, Senyor, mon Cor buyt,
De gracia, vostres favors:
Mon Cap gosarà las flors,
Mon Cor logrará lo fruyt.

SEGONA JORNADA.

Ix vn Arquitecte.

Arquitect. No hi ha cosa, que mes sia
Indigne de vn Menestral,
Que el oci, quant son cabal,
Son las dos Mans, y lo Dia.
Iames tant gallarda Gent
Tinguí, com en esta faena:
Bravament se han donàt pena,
Per això s' feu promptament.
No voldria, que arribàs,
Esta semmana, lo Vell;
Perque, sobre l' capitèll,
De lluny sas armas miràs.
Abans, que passen sis dias,
Pens' plantarli vn Estandart,
Ab la propria trassa, y art;
Que lo de las Galerias.

Ix Santa Barbara.

Barbara. Entrarè, ab vostra llicencia,
Mestre, pera veurer la obra.

Arquitect. Nou ser, y nou llustre cobra,

Senyora, ab vostra presencia.
Si es tant sabùt lo guany nostre,
Sempre que assi devalláu,
Com llicencia demanáu,
Pera veurer lo que es vostre?

Barbara. Provar vull, si l' que dièu,
De eixa manera ho sentìu.

Arquitect. Tot lo que ma llengua diu,
En la obra, tambè, ho veurèu.

Barbara. En esta conformitàt,
Dic, Mestre, que gustaria.

Arquitect. He de fer, Senyora mia,
En tot, vostra voluntát.

Barbara. Que entre aquellas dos finestras,
Ne obrisseu vna altra igual.

Arquitect. No haurian advertit tal
Los Arquitectes mes destres.
Estarà graciosament:
Mes Dioscoro, quant partì,
Que fossen dos, me advertì,
Las finestras, solament.

Barbara. No temàu algun disgust:
Que quant mon Pare vindrà,
Molt satisfet restarà,
En saber, que fonc mon gust.

Arquitect. Eix gust ma trassa governa;
Y com ne restèu pagada,
Farè la Torre trepada,
Com si fos vna llanterna.

Barbara. Llanterna vull jo que sia;
No don llum, ans, que la prenga;
Llum, que la vista no ofenga,
Y m' cause vn alegre dia.
De esta llum los guiadors
Tres seràn; puix tambe en ella,
Ab ser vna sola, y bella,

Hi

Hi ha tres diſtincts reſplandors.

Arquitect. En ſumma, que jo farè
Tres fineſtras (ab avis)
Que ſi l' Senyor me renyis,
A Vos la culpa darè.

Barbara. Ion' darè ſatisfaciò.

Arquitect. Sian las fineſtras tres:
Vejàu, ſi ni volèu mes;
Voleune fer quatre?

Barbara. No.
Entrèm allà, y miraré
Mes de cerca tota l'obra.

Arquitect. A cauſa de la Manobra,
No eſtà lo pueſto molt be.
Eixa voſtra roba no era
Per entrar, Senyora, allà.

Barbara. En l' Anima, Meſtre, eſtà
La netedàt verdadera.

Ixen Porfiri, y Valenti.

Porfiri. Ia es arribàt, Valenti,
Lo punt, que tant deſitjavau;
Y per lo qual me donavau
Tanta preſſa en lo cami.
No hi ha algun treball perdut,
Si ve l' fi de la Iornada;
Ni medicina peſada,
Si ab ella s' cobra ſalut.
Aquell gran Palau de allà,
De la Torre tota nova,
Es Caſa de la que prova
De las noſtras camas fa.
Miràuvos aquell Balcò,
Que ſol ſe moſtra tancàt:
Es lo Cel ennuvolàt
Del Sol de ſa Perfecciò.

Anèm

Valenti. Aném al que mes convè,
Porfiri, feu que jo veja
A Barbara; per qui enveja,
Ab rahò, lo Cel mete.
Que si lo Cel se esmerà,
En ferla graciosa,y bella;
Mes gracia plourà sobre Ella,
Desdel Cel de aquesta Ma.
Puix ve per Casamentera
De esta Dama ab tal Senyor,
Iust est,ques' moga ab calor.

Porfiri. Serà de aquesta manera.
Alli en aquella Hosteria,
Entretenirvos podrèu;
Y ab tots dissimularèu
Lo designe,que assi u's guia.
Es molt gran regaladora
La Hostessa de vn Foraster;
Y quant gasto voldrèu fer,
Lo pagarà mi Senyora.
Advertiu be, que es tan franca,
Que mes contenta estarà,
Quant mes lo gasto serà;
Y avisaréu, si res manca.
Vaig à donarli la nova,
De que arribàu ab salut. *Sen va.*

Valenti. Vuy, Senyor, la juventut
De aquesta Aguilas' renova.
Vostre favor Celestial
A mas accions acompanye,
Fins,ques' purifique,y banye
Dins de la Font Baptismal. *Vasen Valenti.*

Ix Santa Barbara à vn Iardi, ahont hi ha de haver vna Font, y vna Columna de pedra.

Barbara. Pensa mon Pare, y Senyor,
Quant me vèu tant retirada,
Que tinc l'Anima gelada,
Y que no se, que es Amor:
Si ell viu ab aquest error,
Mon Cor lo contrari sent:
Ay amoròs pensament!
Ay suavissima pena!
Ay dolcissima cadena!
Ay apassible torment!
Amàt Espòs Celestial,
Vinga ja l'alegre dia,
En que de l'Anima mia
Prengàu possessiò cabal:
La macula original
L'aygua Sagrada la rente,
Y lo Esperit Sant se assente
En ella, de tal manera,
Que li don' Fè verdadera,
Y ab dons de Gracia l'aumente.
May, ab desitg tant ardent,
Serca la Cerva ferida
La Font, de qui espera vida,
Yl' remey de son torment:
Com mon Cor continuament
Desitja la Font Sagrada,
Hont la fletxa enarbolada,
Que l'Enemic me tirà,
Son cruel veri perdrà,
Restant jo neta, y curada.
Tant estemada ventura,

Tant

Tant inestimable be,
Sens dubte,l' conseguirè
En esta Font clara, y pura:
En esta Columna dura,
De qui mon Be ha de emanar,
Aquella vull adorar,
Hont à mon Deu assotaren;

Fa una Creu ab lo dit Polser la Santa en la Columna, y se queda la Creu impressa.

Y de esta en que lo clavaren,
Vull, quem' fassa recordar.
Mes ay! cosa may oida,
Enigma,no molt obscur.
La Creu en lo Marbre dur,
Ab lo Dit,resta imprimida:
Amor de la mia vida,
Est tant gran miracle fa;
Que el cor sem' alegra ja;
Y confio, que no estàu
(Puix tal joya me enviàu)
Molt lluny de darme la ma.

IX. Porfiri.

Porfiri. En hora bona, Senyora,
Veja vostra bella Cara:
Assi so,y no ho crec encara.
Barbara. La mia sort se millora.
Sias molt ben arribàt.
Porfiri. Perque, á peu ferm, vos servesca;
Y l' Mon à peu no midesca.
Barbara. Pues: com te trobas?
Porfiri. Confiàt.
Barbara. Qué rahò m' tornas, Porfiri,
Del que tant te encomanì?

Qui

Porfiri. Que me ha de fer est cami
Parar en lo Cementiri.
Pensi ja may arribar,
Tant me veya despeàt!
Barbara. Tot ton mal serà curàt
Ab vn gentil berenar.
Mes digas, per mon amor,
Com axi à peu arribares;
Puix que diners ten' portares,
Pera tractarte millor?
Y ab que companyia vens?
Nom' tingas ja mes suspesa.
Porfiri. La mitat non' tinc despesa
De la moneda.
Barbara. Axi, tens
Mes culpa, puix que guardant
Lo menys, al mes arriscares.
Porfiri. Ab pocas rahons, y claras,
Me vull anar explicànt.
Quinse dias ha, Senyora,
Que ab vostre orde partì;
Calsím vna bota justa;
Perque no me imaginì
Anar, com feu lo mal Metge,
A cavall, y à peu venir.
Prengui postas, y prenguera,
En lloc de magres Rossins,
Hipogrìfos, si'ls trobàra:
Tant vos desitjo servir!
Arribàt á Alexandrìa,
Las vostras Cartas donì
A Origenes, que al momento,
Al Bisbe las feu llegir.
Gran satisfaciò n' tingueren;
Y en lo punt vn Valentì,
Home mes aixut que vn suro,

Digitized by Google

Feren que vinguès ab mi.
Ia tenia jo dos postas
Arrimadas al pedris
De Casa de aqueix bon Home,
Y estavam pera partir;
Quant, tot escandalizàt:
Io à peu pens' anarhi, diu;
Puix à peu los Sants Apostols,
Feren molt mes llarcs camins.
Ara ajudaume à compendrer
Lo dubte gran, que tinguí
De acceptarlo per Peò?
Confes', que tentàt me viu;
Pero en fi la cortesia
Poguè obligarme à venir,
Com ell, al peu de la lletra:
No serà poc, si m' reix.
Ell es arribàt, Senyora,
Y en aquell Hostal vehì
Està esperant vostre orde.
Barbara. Portàlme al momento assi:
No dilates ma ventura;
Mira, que l' cor entretinc
Ab vna encesa esperansa,
Y ab vn abrasàt desitg.
Ves, portam' prest aquell Angel.
Porfiri. Mes si de aquell Alfaqui
Estaria enamorada? *Apart.*
Que gentil esmers!
Barbara. Què dius?
Porfiri. Dic, Senyora, que al momento,
En sa companyia vinc. *Sen và*
Barbara. Ves, que lo Cel te prospere;
Y ab sa Gracia te illumin'.
Ia del Celestial Espòs,
Està molt prop la vinguda;

Ia

Ia mon cor sas ansias muda
En alegria, y repòs.
Ia de la Nit tenebrosa,
Ab que tant cega m' he vist,
Desterra lo Manto trist,
La llum de l'Alba graciosa.
Ia del Ivern lo rigor
Aplaca la Primavera;
Y à sa cara horrible, y fera,
Li dona gracia, y calor.
Ia se ablaneixen los Marbres;
Y al sõ dels Aucells suàu,
Fentme á modo de Saràu,
Dansan las fullas dels arbres.
Prenunci de mas Sagradas
Bodas es lo Pèix, que à molas
Ix, salta, y fa cabriolas
Ab las cuas argentadas.
Mes com se compatirá,
Ab vn Acte tant sagràt,
Lo error, y la vanitát
De tants Idols, com assi hi ha?
Pero no sols donarè
A est dubte la solució,
Sino la resoluciò,
Ab los trossos, quen' farè.

Romp los Idols.

Semblants à vosaltres sian
(Simulacres falsos, vans)
Los qui u's feren de sas mans,
Y de vosaltres confian.

Ix Porfiri.

Porfiri. Pecador de mi! Senyora,
Que estrago es aquest tant gran?
Los Deus se agraviarán.

Digitized by Google

Barbara. Sols à vn Deu mon cor adora.
Tot lo demès es error,
Ab que l' Dimoni u's enganya.

Ix Valenti.

Valenti. O! rara, é insigne hasanya.
Barbara. O Pare, Mestre, y Senyor!
En bon punt me fonc promesa
La vostra bona vinguda;
No perque jo vulla ajuda,
Pera tant humil empresa:
Mes, perque u's asseguréu,
Que qui als Idols axi tracta,
De sa adoraciò s' retracta,
Y adora, no mes que à vn Deu.
Per son zel, y amor Divì,
Ministre Sant, vos promet;
Que l' que dels Idols he fet,
Ho deixarè fer de mi.
Axi, sempre ho penso dir.
Valenti. Qui u's vedará l'aygua pura?
Barbara. Ningu, puix tant Be m' procura
Lo Deu, per qui he de morir.
Valenti. Acostemnos à la Font.
Barbara. Anèm à la Font Divina.
Valenti. A la Gloria u's encamina,
Sobre las ayguas, vn Pont.
Barbara. Podrè l' jo indigne passar?
Valenti. Passarèulo ab la Divina
Gracia.
Porfiri. Digasme, Agripina,
Lo que de esta Gent te apar?
Tu, que ab vlls de Lince passas
Set parets, y mil pits obras;
Digas, si aqueix Pont descobras?
Agripina. Gens de admiraciò non' fassas;

Per-

Digitized by Google

Perque es,per la major part,
Esta Gent, encantadora.

Porfiri. Avisa, doncs,ta Senyora.

Agripina. Iupiter de tal me guard'.
Te assò per resoluciò:
Que apenas de algun Criàt,
Ve l' consell ben escoltàt;
Quant mes la reprehensiò.
En est punt,Senyora mia, *A la Santa.*
Passa Octavi l' Senador;
Y diu, que dorm Mi Senyor,
Esta nit,en la Alqueria;
Y que demà será assi,
Sens dubte, pera dinar.

Barbara. Vullal' ab salut portár
Deu,y illuminarme à mi.
No dilateù, Sant Prevere,
Per aquestos,la vostra obra;
Ni temàu, quant se descobra,
Que ma fe no persevere.
Que l' cor no tindrè quiet,
Fins, que lo Cel done trassa,
Que jo confesse en la plassa,
Lo que assi fas en secret.

Valenti. Tal animo,y tal valor,
Filla,moltissim mereix;
Puix, sens dubte, proceeix
De vn perfet, y gran Amor.
Aqueix Fet tant soberà,
Que heu obràt ab tant just titol,
Diuse en lo setè Capitol
Del Deuteronomi Humà.
Ma llengua ruda non's cansa,
Ni v's preten catequizar;
Que la que aixi sol amar,
Lo fi de la Lley alcansa.

Vull, Senyora, aconſolarvos:
Daume aqueix Vel per tovalla;
Llevauvos eixa gandalla,
Peraque puga lavarvos.
Voleu eſſer batejada?

Barbara. Vullho.

Valenti. Digàu, ſi ho volèu?

Barbara. Vullho.

Valenti. De cor ho dièu?

Barbara. Vullho, tercera vegada.

Valenti. *Ious Batejo, en nom del Pare,*
Y del Fill, y del Sant Eſperit. Amen.

Cātē dins. Vuy Chriſto à Barbara envia,
Vn joyell de tal valor;
Que prop de ſon reſplandor,
Es Nit obſcura lo Dia.
De vn criſtall, com l'aygua pura,
Eſt joyell eſtà eſmaltàt;
Y ab tanta gracia es obràt,
Que mil ſegles eterns dura.
Guarneixlo aquell Or, que cria
De Deu ſol lo etern calor;
Que prop de ſon reſplandor,
Es Nit obſcura lo Dia.
Vuy Chriſto à Barbara envia,
Vn joyell de tal valor;
Que prop de ſon reſplendor,
Es Nit obſcura lo Dia.

Ix de vna broma vn Angel, que eſpargeix Confits, y aygua de Olor.

Porfiri. Quet' par de la pedregada,
Agripina?

Agripina. Lo quem' par,
Es, que deuria durar

Per

Digitized by Google

Per tota aquesta vesprada.

Porfiri. Mentres dura, jo serè
Sacristà; que suposàt
No passa la tempestat,
Las barras repicaré.

Agripina. Io fare l'mateix, per ara,
Y nom serà cosa impropria;
Que en fi es aygua de Angels, propria,
Pera ferme bona cara.

Barbara. Ia la Gloria de ser vostra,
IESVS amát, alcansì;
Y ab la gracia, que rebì,
Lo Fer Enemic se postra.
Rompèu del tot son orgull,
Fent, que l'cruel no pretenga
Rendirme; y que jo nò ofenga
A qui tant adoro, y vull.

Valenti. Tal, Senyora, succeeix
En las plantas ordínarias;
Que las extraordinarías
Virtuts, lo Cel medra, y crèix.
Qui jamay de Aron la Vara,
Florida, dintre vna nit?
Qui lo Baculo florit
De Ioseph, imaginàra?
No sou tendra Planta, no;
Sino tant gran Arbre ja,
Que à molts Devots donarà
Sombra de intercessiò.

Barbara. Anem à pler, Valenti,
Que so vna cosa dolenta.

Porfiri. Tal, com es, molt be m' contenta,
Si me la dassen à mi.

Valenti. Miràu, quo es tenir en poc
La Gracia, que heveu rebuda,
Que tot ho neteja, y muda.

No

Digitized by Google

Barbara. No vull dir això tampoc.
Sino dic, que en mi perilla,
Si Deu nom' te de sa ma:
Molt en son lloc estarà,
Que pregueu per vostra Filla.

Valenti. Io, Senyora, v's servirè,
Sempre tenintvos present,
Quant à Deu Omnipotent
Sacrifici oferirè.
Pero, sis' batejarian
Aqueixos vostres Criats?

Barbara. Si estiguessen preparats,
Mes que ditxosos serian!
Digaulosne alguna cosa.

Valenti. Fills, si l' Batisme volèu,
Prest la Gracia alcansarèu,
Que vostra Senyora gosa.
Seguiu esta vocaciò,
Que à vida eterna v's convida.

Agripina. Io, de cap, so vn poc humida.

Porfiri. Io patesc distillaciò.

Agripina. Per adobar mos cabells,
Mel's acostumo rentar;
Y à las horas, quant me par,
No hi he menester consells.

Porfiri. Puix tal ocasiò m' donàu,
Señora, vull confessarvos;
Que temo pugáu lloarvos
De la Fe, que professàu.
No fundèu algun agravi
Ab mas rahons llibertadas;
Que vn simple, moltas vegadas,
Dona bon consell à vn Savi.
Advertíu be, que l' quart dia,
Que ab tant desig de servirvos,
Seguia, per obeirvos,

Lo cami de Alexandria.
Vn Gentilhom' de Alemanya,
Que en vn Hostàl encontrì,
Entre altras, me advertì,
De vna nova prou estranya.
Dient: Quel' Emperadór,
Per tenir als Deus propicis,
Fa, dels Christians, sacrificis;
Yl's persegueix ab rigor.
Y entre altres, que ha enviát
A Provincias diferents,
Perque á forsa de torments,
Borren la Christiandat;
Al President Marcià,
Mes brau, que Tigre, ò Lleò,
Ab molt ampla commissiò,
Esta Terra assenyalà.
Aquell, que va vomitant
Flamas de furor, y de ira;
Que sols se alegra, y respira,
Catholics atormentant.
Segons lo temps, que ha passàt,
No pot ser molt lluny de assi;
Y prest farà lo Botxi
Mes mal, que no vn Renegàt.

Agripina. Air digué à vns Cavallers,
Octavi, quant me parlá,
Que ell, y mi Senyor, demá
Veurèm en estos carrers.

Porfiri. Iom' fico dins de vna cova;
No veurè sa cara inica:
Miràu, com se verifica
Prest aqueixa mala nova?
Io, com per rui la tinc,
Pera sempre la callàra,
Si la ocasiò no ho portara.

Il Ab

Agripina. Ab eix pensament convinc.
Barbara. Pera mi no es desventura,
Que vingan eixos Tyrans;
Antes be lo etern descans,
De est modo, se m' assegura.
Pensàvau, quem' donaria
Gran pesar, y alteraciò,
La nova, en que ma afeciò
Funda tota sa alegria?
Mon cor, en lloc de entristirse;
Deixa ja lo vestit negre;
Y ab aquesta nova alegre,
De Carmesi vol vestirse.
Armarse tambè preten
De la Creu, ab tal constancia,
Que excedesca à la arrogancia,
De qui lo seu Nom ofen.
Executen son rigor
En esta Carn delicada,
Que l'Anima, assegurada
Te, lo Celestial Amor.
Vesten', Porfiri, en bonhora;
Y tu, Agripina, segueix. *Sen va la Santa.*
Porfiri. En mans de son gust la deix'.
Agripina. Mon Cor sa desditxa plora.
Porfiri. Lo meu està tremolant,
Del que son Pare ha de fer,
Quant tot se vinga à saber.
Agripina. Tambe ho aguardo ab espant.
Cremarme ha aqueix Valentì,
Si de prompte no sen và:
Però serà l' que podrà;
No men vinga mal à mi. *Sen van.*

Ixen

Ixen Hipolit, y Gonsalo de Soldats.

Gonsalo. Molta diferencia hi ha
De vn temps à vn altre, Senyor:
You's he vist Esclau de Amor,
Y ara famòs Capità.

Hipolit. Demanera, que imaginas,
Que, puix que tant me allunyì,
De Barbara me olvidí,
Y sas Perfeccions Divinas?
Del tot, Gonsalo, te enganyas;
Que al amoròs pensament
No li fan impediment
La Mar, los Rius, ni Montanyas.
A Nicomedia lo envià
Esta ma trista memoria;
De ahont, ab visllums de Gloria,
Torna à donarme alegria.
No penses, perque me honrà
Maximì, de tal manera
(Que apenas Soldát seu era,
Quant me feu son Capità)
Que à la mia Ingrata bella
La obediencia neguí:
Ab las mans à Maximì
Servesc, y ab lo cor à ella.

Gonsalo. Credit vos dona bastant;
Que ni ab mi Amor ha fet figa,
Puix Agripina me obliga,
Pera sentir altretant.

Hipolit. Com dius altretant, Grossèr,
Si essent Divina la causa,
Que mon estrany amor causa,
Etern efecte ve ha fer?
Si sempre s' sol conformar
Lo efecte ab la causa sua;

Com à causa humil, la tua,
No pot gran amor causar.

Gonsalo. Si ell haguès vist à Agripina,
Desdel Sol de vna Caldera *Apart.*
Tronar, y plourer, diguera,
Que tambè es causa Divina.

Hipolit. Que dius?

Gonsalo. Dic, que tal, ò qual,
Sab lo Cel, si pena m' dona
Ma amorosa Agripinona:
Cada vn se dol de son mal.

Hipolit. Retiremnos à esta part,
Deixat de parlar de Amor;
Que assi ve lo Emperador
Ab lo Princep.

Gonsalo. Que gallart! *Sen van Hipolit, y Gonsalo.*

Ixen lo Emperador, y lo Princep.

Emperad. Gran cuydado interromp à mon sossego,
Considerant fortunas tant adversas;
Ab sas porfias lo Senát tant cego,
Buscant impertinencias diversas:
Ajuda á mon valor, Princep, te prego,
Acabaràn sas temas tant perversas:
Aixi com viva flama crema al oli,
Ha de abrasar lo foc l' alt Capitoli.

A pesar de malicia tant estranya,
Vn Monarquic Govern me solicito;
Ab valent forsa, y ab astuta manya,
De dependencias mon reynar desquito:
Ab lo Exercit, que tinc en la Campanya,
En mi à Alexandro Magno resucito:
No hi ha de haver algu en tot lo Emisferi,
Que absolut no obeesca à mon Imperi.

Princip. Pare, y Senyor, en quant mas forsas basten,
No he de degenerar de mon llinatge;

Ni

Ni tinc temor, que mos intents contrasten,
En lo punt se comense lo viatge:
Lo assòt de la venjansa,es be, que tasten;
No ha de alcansar perdò gent tant salvatge:
Als ques' postran humils à vostre Trono
Llastima tinc, als altres no perdono.

Emperad. Sobre manera ton valor me agrada,
Princep, pero per ara aquella Guerra,
Ab que se veurà Armenia conquistada,
Està impedint la Guerra de esta Terra:
Deixa, que tinga fi aquella jornada;
Y al mateix punt à Roma, que tant erra,
Entrant per sas Mars, y per sas brechas,
Rendirà las Espasas, y las Fletxas.

Es possible, que tant Hipolit tarde,
En darme avis, si avant, ò atras camina?

Ix Hipolit.

Hipolit. Iupiter Summo, Gran Senyor, te guarde,
Puix los teus alts designes encamina.

Emperad. Alsa al punt, General, fes que no aguarde
A saber eixa Historia peregrina.

Princep. Refereixho ab ton clar, y viu ingeni.

Hipolit. Escolta doncs, Senyor, lo estrago Armeni.
Apenas, Cesar invicte,
Tas ordenadas Esquadras
Se encaminaren à Armenia,
Per dar assalt à sas Plassas.
Quant, ab confusos rumors,
Se alborotà la Comarca,
Certa tement la desditxa,
Segura veent la desgracia;
Sempre infalible pronostic,
De ton Nom, y de tas Armas.
Gent va juntar numerosa
Armenia ab arrogancia:

Que

Que com may se veu vensut,
Tambe evitarho vol ara.
Exercit tant gran formà,
Que casi guarismes faltan,
Per comensar à contar,
Lo que contar may se acaba.
Sols se dir, que à tas Legions,
Tant,en numero,avansàran,
Que no sols (cosa es de credit)
La gent se veja doblada.
Sino,que à cada Soldàt
Dels teus,en la part contraria
Lin' corresponian deu;
Que es deu? quaranta,ò sinquanta:
Ab que part de son Exercit,
A tot lo nostre igualava.
Las majors Provincias fertils
De sustento eran escassas;
Y al beurer, Rius caudalosos,
Casi restavan sens aygua.
Posàremnos vista à vista,
Ocupant tanta Campanya,
Que sobre del Pla tenian
Quatre lleguas de distancia.
Clos aixi naturalment
Ab dos fragosas Montanyas,
No obstant, nos aparexia,
Que ambits estrets ocupavan.
Lo teu Nom,y lo dels Deus,
(Nort en aquella Batalla)
Tant valor los influiren
Als Teus , que ja desmayavan,
Que intrepidos envestiren,
Sense temor de la Parca.
Apenas senyals oìren
De envestir,quant (cosa es rara!)

Co-

Comensaren tal destrossa,
En Enemics, que matavan;
Com si en aquella palestra,
La Humana Especie acabàra.
No has vist Aucells de rapinya,
Que ab feresa molt estranya,
(Essent dos, ò tres no mes,)
Envesteixen, ab gran rabia,
Moltas timidas Palomas,
Que al mateix punt espantadas,
Fins la sombra las assombra,
Y no acertan de turbadas,
Bolant à las suas Torres,
Per escapar de sas garras?
Aixi covarts los Armenis,
Veent lo valor, ab que matan
Los teus Soldats, tant temian;
Que à alguns matava la Espasa,
Pero per al's circunstants,
La sombra sola bastava;
Que per fugir, com se vulla,
Allì l's tallava las camas.
No puc callar mos progressos,
Que com pretenc, màs hasanyas,
(Perque asseguran mos merits)
Es molt just, que iscan à plassa.
Io sol, y esta Espasa tua,
Prenda de ta Ma Sagrada,
Obràrem tant grans prodigis,
Que ans faltaràn las paraulas,
Que falte, que dir ab ellas:
Tantas sas obras son, tantas!
Los Peòns no resistian;
Fins los Cavalls se glassavan,
Sino ab lo foc, que jo treya,
Quant los forts elms derrotava.

Digitized by Google

Quedaren sos vlls tant cegos,
Que com en fina balansa,
Sens inclinarse, suspesos,
Immobils sempre esperavan.
Era, en fi, rayo lo foc;
Y fins las Celestes Salas,
Del ruido, que movia,
Responian atronadas.
No faltant tampoc la pluja,
Ab tempestàt tant estranya,
Matisantse de las gotas,
Fins à las fullas mes altas,
De las que escalas del Cel
Se veyan altivas plantas.
Si lo que he dit, no t' admira,
Escolta cosas mes raras.
Per poder desordenar
Vn Tercio, què peleava
Ab resistencia invencible,
Entretenint la Batalla,
Haguì de passar lleuger
Vna mal formada Rasa:
Empero vaig advertir,
Que tant la sanc abundava,
Que era del tot impossible,
Sens ofegarme, passarla.
A las horas resolùt,
Tants difunts mon bras arrastra,
Que de pont varen servirme,
Y per ell à la altra banda,
Acompanyàt de alguns pocs,
Poguí passar, y acabada
Estiguè la funciò,
Ab la vista de ma Capa:
Sols quedava à la victoria,
Pera del tot coronarla;

Que

Quē atreviment, com lo meu,
Ma vida dant à la fama,
Fes alguna resistencia
A vna carrossa, falcada,
Que inicament, en lo Exercit,
Desordes raros causava.
Lo Rey estava dins ella;
Ab que, pera venerarlo,
No per temor, que tinguès,
Dissimulava ab grans bascas:
Empero, veent lo perill,
Y tanta sanc escampada,
Volguì pujar à rendirlo:
De vn salt passì la barana,
Y lo Rey ab son valor,
(Lo tenir sanc Real basta)
Per defensar son presidi,
Me donà dos estocadas,
Que l'Anima ja tenia,
Per anarsen, porta franca.
Ab la ma esquerra tapì
Las sanguinolentas nafras;
Y la dreta ma, atrevida,
La Real persona mata,
Ia que patir captiveri
No volguè: presumpciò vana;
No estimar vida rendida
Vn tant Soberà Monarca!
Acabada la Victoria,
Tant vivas foren mas ansias,
Que Corrèu no remetì,
Ni menos te avisì ab cartas;
Volent guanyarme, Senyor,
Las albricias preparadas.
Y peraque no vacìles,
Gran Senyor, de la contada

Relaciò dubtant, ja venen
Embaxadors; ells declaran
Tot lo que ha passàt; à ells cregas:
Iscàu, Gonsalo.

Ix Gonsalo.

Gonsalo. A Deu gracias,
Que ja podrè obrir la boca,
Y que per mi hi haurà tanda.
Gran Senyor, ja son aqui;
Ia van entrant per la Sala.

Emperad. Gran alegria he tingut.

Principe. Io la he tinguda estremada.

Ixen dos Embaxadors ab vna bacina de plata cada qual en las mans. En la vna bacina ha de haver vn Ceptre, y vna Corona en la altra.

Embaxa.1 Gran Senyor, si en ta Clemencia
Carinyòs amparo troban
La menos distant Provincia,
Y la Naciò mes remota:
De tal benignitat vsa,
Ab los que, postrats, te adoran.

Embaxa.2 Monarca August, de qui esperan
Tos Vassalls misericordia,
Deixa l' rigor per superbos,
Als rendits, y humils perdona.

Embaxa.1 Est es lo Ceptre de Armenia.

Embaxa.2 Esta es tambe la Corona.

Embaxa.1 Armenia, Senyor, es tua.

Embaxa.2 Mìrau com à cosa propria.

Emperad. Princep, mereixen perdò?

Princep. Si, Gran Senyor; puix, per forsa,
Obeint al propri Rey,
Fortuna à tos peus los postra.

Emperad. Gran govern! Tu has de ser, Princep,

Rey

Rey de eixa Terra famosa:
Gose esta Corona, y Ceptre

Posali la Corona, y li dona lo Cèptre.

Qui de Rey ha donat mostras.
Visca lo nou Rey de Armenia;
Y reyne eternitats moltas.

Tots. Visca lo nou Rey de Armenia;
Y reyne eternitats moltas.

Gonsalo. En fi, que rebentaria,
Gran Senyor, si no ho diguès:
Fassan vostes testimoni,
Embaxadors estrangers,
De com lo Senyor Gonsalo,
En estrem va ser valent:
Aixi succehi lo cas,
En lo pla de Gran Estel,
Prop las Montanyas de Armènia,
Vn Dimecres à las tres:
Varen tocar ha matarse
Dos Exercits de Guineus:
Com jo so estàt tant gallina,
(Aquella Guerra tement)
Posim' á mija requesta
Desobre de vn tossalèt.
Des de allì vaig pelear,
Y per ajudar als meus,
Cridava: Muyran los Lladres;
Si be non' feyan may res.
La raho prou se veu clara;
Y es, perque estava lluny de ells,
No ho midì, mes casi, casi,
Tant com hi ha de assi al Cel.
Si no vaig morir allì,
No fonc perque no ho volguès;
Si no sols pera guardarme,

Pera mes heroics Fets;
Puix sempre, que se oferesca,
Farè, Senyor, lo mateix:
Que si, com pera fugir,
Camas tinc, entenimient
Tinguera, llastima fora,
Que nom' fessen Conseller.

Emperad. Ia, Rey, si haveu de fer Gremi
De Privàts, y Afavorits;
Feu, que l's merits exquisits
De Hipolit, tingan son premi.

Princep. A son franc arbitre s' dona,
Que tot lo què vulla s' fassa:
Y encara no li don' massa,
Puix, que li dec la Corona.

Emperad. Aixi vostra Monarquia,
Princep, se dilatarà.

Hipolit. Aixi, tambe s' lograrà,
Gran Senyor, la ditxa mia.

Princep. Doncs, que demanéu, vos mano,
Lo que Vos estimèu mes.

Hipolit. Excesiu lo premi es,
Senyor, que postràt demano. *Se agenolla.*

Princep. Alsauvos, y sens recel
Demanàu.

Hipolit. Aixo m' confon:
Molt mes val, que tot lo Mon;
Que es vna Prenda del Cel.
Per ella mon cor se aflitg.

Princep. Demanàu, lo que vullàu.

Hipolit. Puix eixa opciò me donàu,
Barbara es lo meu desitg:
Ella fonc ma llum, y guia,
En quantas cosas he obràt:
De ella estic enamoràt.

Princep. Puix Barbara, vostra sia.

Y per

Digitized by Google

Y per ſuſtentar tal Prenda
Ab fauſto extraordinari,
Del diner de mon Erari
Podrèu fer famoſa renda.

Emperad. Y jo tambe, de part mia,
Perque quede ben premiàt,
Vull, que ſia nomenàt
Preſident de Alexandria.

Gonſalo. Que donàu à mas haſanyas?

Princep. Demana vna coſa bona.

Gonſalo. Tinc por, que ſi deman' Dona,
No me implique ab grans maranyas.

Princep. Com los teus merits ſon pocs,
No alcanſan premis Reals.

Gonſalo. Que, fugir à peu deſcals,
Acàs, es coſa de jocs?

Emperad. Acabe, que me amohina.

Gonſalo. Poc val lo que vaig obrar,
Y menos vull demanar;
Puix ſols pretenc à Agripina.

Emperad. Tua ſia.

Princep. Sia tua.

Emperad. Hipolit ja pot demá
Anarſen, y donarà
Al Princep la Inſignia ſua.

Princep. Als Deus primer ſe oferefcan
Encens, y Sabèo Aroma;
Y veja la altiva Roma
Als Meus, que la deſtrueſcan.

Hipolit. Senyor, com axi m' deſterra
Voſtre Ceſareo rigor?

Emperad. Anàu à ſervir à Amor;
Noſaltres farèm la Guerra. *Sen van*

Ixen Barbara, y Valenti.

Valenti. Tal vegada es mal ſervida

Mà

Ma Prebenda, y falta hi fas.

Barbara. Com se veu, que son de pas
Las venturas de esta vida!

Valenti. Ia cumplidament restàu
De aquells deu Caps avisada;
Ab que veurèu ben lograda
Eixa Salut, que gosàu.

Barbara. Si Senyor.

Valenti. Axi ells seràn
Vostre regiment, y norma;
Ia que en ells (com en sa forma)
Totas las Virtuts estàn.
Lo bon orde guardarèu
De la Oraciò cada dia.

Barbara. Molt desitjo vna sangria.

Valenti. Eixa molt prest la veurèu.
Tant mal podrà ser lo humor;
Que perque al Cor nou's corrompa,
Si permetèu, que seu's rompa
La vena, serà millor.
Tal podrà ser lo pesar,
Que u's don' son furor insá,
Que en lo Cap flors, y en la Ma
Palmas haurèu de portar.
Baste aixo, Senyora mia:
Lo demès, Deu ho supplesca.

Barbara. Ell nostras accions regesca,
Essent nostra Llum, y guia.

Restanse en la vna part de las Taulas; y per la altra ixen Dioscoro, y Porfiri.

Dioscoro. Que be, que emplea l'cami,
Qui arrib a felis al centro!
Per tenir mes gust men' entro,
Per divertirme al Iardi.

A

Porfiri. A mi tot lo gust me enaygua,
Lo que te alegra lo cor:
Que gust darà vn Surtidor,
Que no llansa sino es aygua?
Si vols, que jo en lo Iardì,
Molt me entretinga, y alegre,
Sia blanc, ó sia negre,
Feshi vn Surtidor de vi.
Ditxosas aquellas taulas,
En que s' multiplican llums:
Que quant lo cap no te fums,
Calor falta à las paraulas.

Dioscoro. Que grandesa de Edifici!
Que Obra tant ben acabada!
No he vist may tant estremada
Hetxura de aquest ofici.
Lo Bany, no hi ha mes que veurer;
Aqui mon gust se eternisa:
A Barbara al punt avisa,
Y entretant aquim' vull seurer.

Porfiri. Ella, Senyor se passeja,
Pera divertir son mal,
Per lo primer caminàl.

Dioscoro. Porfiri, fes que la veja;
Que en ella està mon contento;
En ella està ma alegria:
Es en fi la Filla mia
De la Bellesa Portento.
Deu baixar cada vesprada
A refrescarse en la Font.

Porfiri. Sols ha baixàt per lo pont,
En ta ausencia, vna vegada.

Dioscoro. Aniràs tambè advertint
Lo donayre, ab que camina.

Porfiri. Es vna cosa Divina:
Mes jat' veu, y va venint.

Dioscoro. O Hermosura singular!
O Pasmo de gentilesa!
O *Non plus* de la bellesa!
Ditxòs lo quit' va engendrar!

Se acosta la Santa, y va à agenollarse.

Barbara. De la vostra benvinguda,
Pares, molt me so alegrada.
Dioscoro. En vos, ma Filla, he trobada
L'alegria, abans perduda.
Eran mos gustos escassos;
Perque ausent de tu vivia:
Cumplìs, ja, la ditxa mia:
Barbara, dònam' los brassos.
Barbara. Los brassos, Senyor, y l'cor:
Que si ab amor Paternàl
Me amàu; tambe ab Filiàl,
Io vos corresponc, amor.
Com vos deu tenir cansàt,
Senyor, tant llarga jornada?
Dioscoro. En veurerte, Filla amada,
Lo cansaci se ha acabàt.
Lo cert es, Barbara mia,
Que falta à naturalesa
Lo vigor, per la vellesa:
Pero, quiu's fa companyia?
Barbara. Vn Metge, que me ha curàt
De vn mal, de quem' veya morta;
Y alcansantme salut forta,
Vida nova me ha donàt.
Valenti. Vuy, Senyor, ditxosament
Resta ab perfeta salut:
Basta que siàu vingùt,
Per donarli l'cumpliment.
Dioscoro. Filla, quant se li oferesca,
Dones' al Senyor Doctor.

Digitized by Google

Io cosa no vull, Senyor;
Sino que es temps, que partesca:
Ab que ab la llicencia vostra,
Partirè, si lam' donàu:
Vos, Senyora, perdonàu,
A qui per esclau seu's postra.

Dioscoro. Puix ab alegria estranya,
De veureu's, Filla, guarida,
Esta passada partida,
Tants regosijos me guanya:
Anèm, pera prevenir
Lo regalo, que convinga.

Valènti. De asò cuydado nos' tinga,
Que de assi me he de partir.
Ia ab mon ofici he cumplit;
Ia no faré falta alguna.

Barbara. Nou's vull ser mes importuna;
Guìeu's lo Sant Esperit.

Sen va Valenti, acompanyantlo Dioscoro, y Barbara, dient:

Dioscoro. Puix no puc ser lliberal,
Deixaume, Amic, ser cortès.

Valenti. Tot, pera mi, sobràt es.

Agripina. Nom' dius res? brau animal!

Porfiri. Que vols, quet' diga, Madona?
Tu me haurias de envestir,
Suposàt, quem' veus venir
De aqueix Mon, ò aqueixa Mona.

Agripina. Io, cert, ja ho haguera fet,
Si fora Saludadora.

Porfiri. A mi m' han dit, que en vna hora
Ne saludas sis, ò set.

Agripina. Que so comuna? ninguna
Llengua tal cosa dir gòs.

Porfiri. Agripina, si ets com dos;

Ll Clar

Clar està, que no ets com--una.
Agripina. Las tuas vellaquerias
Acumùlas á nosaltres.
Porfiri. Tots som dolents, vns, y altres;
Vns de nits, y altres de dias.
Mes digasme en veritat:
Si, jo ausent, algu t' festeja?
Agripina. Que lin' tindrias enveja?
Porfiri. No cert, sino pietat.
Agripina. Puix, per si zelòs te tornan,
Per lo molt que desanìman;
Dic, que sis, ò set m' estiman.
Porfiri. A Deu Vida: à Salòu tornan.
May mes te voldria veurer,
Sim' faltàs lo mateix mal;
Mes cregas, que estic cabal.
Agripina. Que n' tens moltas?no ho puc creurer.
Com que acàs nom' idolàtras?
Mil voltas m' has dit, que si.
Porfiri. No cert; perque causa en mi
Amor moltas biles atras.
Cansava lo Apotecari,
Si l' Amor me feya encendrer;
Ab que ja no hi vull entendrer:
Allarguèm lo violari.
Agripina. Mal mon amor correspons:
La mort tal nova me porta.
Porfiri. Agripina, en ser tu morta,
Te pagarè ab vn Respons.
Agripina. Ay! com te mostras inìc.
Porfiri. Ay! qui no sabès tas tretas.
Agripina. Digasme, mon Be, amoretas.
Porfiri. Ma Vida, ja te las dic.
Tant te vull, com la Ovella vol al Llop;
Y tant, com à la Serp lo Llengardaix;
Encara que desitjo en tu lo encaix,

Que

Digitized by Google

Què ferro, ab ferro fa lo pany de cop.
Tant be m' estàs, com està al peu lo grop;
Y com està la carrega al Bastaix:
Si be que parlant ara vn poc mes baix,
Me apareixes avoltas vn arrop.
Si tu te adobas (Nina de mon pit)
Me vull jo retractàr de ma maldat;
Y en dolsos llassos vull estarte vnit.
Pero, com impossible ho he pensát,
En ma vida vull ser lo teu Marit:
Perque fora casarme ab lo Pecàt.

Agripina. Heu vist aqui la cara de Mustì?
Lo Platicant etern pera Cabró?
Encara que no puc negarli jo,
Quem' sab millor avoltas, que lo vi.
Com axi está ab sa trassa de Botxì,
Y la mala figura de Dragò,
Fentme agravis? Mes, ay! lo tels perdò:
Que tal, qual ets, ets massa bo per mi.
Si la poca vergonya adoba vn poc,
Confesso, que mon dir es mentider;
Y que vull abrasarme en lo teu foc.
Mes crec, que nom' daràs aqueix quefer;
Lo ser tua serà cosa de joc:
Perque fora entregarme à Llucifer.

Ixen Dioscoro, y Barbara.

Dioscoro. Possible es, Barbara mia,
Que poguè la mia ausencia,
Causarvos tant gran dolencia,
Y tant gran melancolia?
Pres, Filla, m' tenlu assi;
Y ab tot, que pres me trob' be;
Ab Vos me composarè,
Ab mil joyas, queu's portì.
Y saulas, sens mes porfias;

Y aclariu la soledat
De aqueix Sol ennuvolàt,
Que fa mes cansàts mos dias.
Basta lo haver, fins assi,
Amagàt eixa Ma bella,
A tants, que la estiman à ella,
Mes que à son Estàt, y à si.
Y, perque de mi nos' crega,
Que desitjo violentarvos:
Vos propria podrèu, triarvos,
Lo que millor vos parega.
Feune, de tots, vn Ditxòs;
Alegràu aquestas canas:
Que gracias tant Soberanas
No son pera sola Vos:
Eixa Bellesa tant rara
Los Deus volgueren formar,
Perque à algu hagues de alegrar,
Y no perque à tants matàra.
Digàu, à qui pretenèu?
Barbara de mas entranyas.

Barbara. Ab paraulas tant estranyas,
Pare, mon cor ofenèu.

Dioscoro. Prou mes ofés restaria
Iò, sino m' imaginàs,
Que se ha de fondrer lo glas
De eix cor tant fer, algun dia:
Mes, deixèm aquest enfado,
Y parlém vn poc del' Obra.

Barbara. Lindament de aqui s' descobra,
De la Torre l' desenfado:
Foren los Mestres molt destres!

Dioscoro. Si, pero mal proceiren,
Puix mos ordes no obeiren.

Barbara. No està la culpa en los Mestres.

Dioscoro. Qui en casa feu tal excès,

De

Digitized by Google

De manar, que mes de dos
Fossen las finestras? Vos?

Barbara. Io manì, que fossen tres:
No oculto la veritat,
Quant ne alcanso tanta gloria:
Tres ne fiu fer, en memoria
De la Santa Trinitàt.

Dioscoro. Ara mes me suspenèu:
Es enigma?

Barbara. Enigma? no:
Verdadera Religiò
Es, de adorar à vn sol Deu.

Dioscoro. Traydora, infame, villana
(Que, pera matarme, vius)
Com eixas blasfemias dius?

Barbara. Pare, jo so Christiana;
Y l' serho es ditxa, y no mengua.

Porfiri. Hipolit, Senyor, ve entrant.

Dioscoro. Sit' sento mes blasfemant,
He de tallarte la llengua.

Ixèn Hipolit, y Gonsalo.

Hipolit. Com à Embaxador del Cesar,
Y mes, com à cosa propria,
M' he pres aquesta llicencia,
De venir à Casa vostra,
Senyor, per vostre Criàt; *A Dioscoro.*
Y per vostre Esclàu, Senyora. *A Barbara.*

Discoro. Ditxa es, quem' fassàu merce.

Hipolit. Aquesta carta descclosa
Del Emperador, que entrego, *A Dioscoro.*
Per Vos es: y à Vos vos dona *A la Santa.*
Lo Cor, lo que puga, y valga.

Barbara. Aqueix present poc me importa.

Discoro. Venero la carta Augusta,
Y llijo en aquesta forma: *Litg.*

A las heroicas hasanyas de Hipolit he assenyalàt, per premi, lo que ningu millor, que ell pot mereixer. Si se pot mereixer Barbara, ha de ser sa Esposa: no dubto aplaudirà la Elecciò, lo que Io mano.; puix ab los puestos, en que lo ocupo, se honrarà vostra Casa.

LO CESAR.

Dioscoro. Donaume, Hipolit, los brassos,
Creixent à ma Casa glorias.
Hipolit. Los brassos, Pare, y la vida.
Dioscoro. Estimo acciò tant heroica.
Filla, dònali la ma;
Que vuy has de ser sa Esposa.
Gonsalo. De esta feta, ab Agripina,
Mon Cor tambe se acomoda.
Agripina. Io, cert, be seria tua,
Sino que.
Gonsalo. Que? mala cosa!
Digasme lo impediment,
Ans, que lo tracte s' concloga.
Agripina. Porfiri es.
Porfiri. Es veritat.
Gonsalo. Vaya, ja entenc la tramoya:
Pero, dels dos podràs ser;
Que en fi no seràs tu sola,
Dona, comuna de dos.
Porfiri. Si per vn no serà bona,
Com vols, tu, que á dos servesca?
Gonsalo. Tal, qual, farà lo que moltas.
Dioscoro. Tant suspèsa, amada Filla?
Hipolit. Tant absorta, amada Esposa?
Dioscoro. Lo Cesar nou's fa favor?
Hipolit nou's enamora?

Està

Barbara. Està l'Anima suspesa
Ab inhumanas congoixas;
Y per asò no podia
Tornar alguna resposta.
Dioscoro. Que podrà donarvos pena?
(Assi mon torment renova) *Apart.*
Hipolit. Ya se, que son pocs mos merits,
Per alcansar tal Corona:
Pero lo afecte?
Barbara. Es cansarse,
Lo parlarme de eixas cosas.
Io no he de casarme.
Dioscoro. Filla,
Com tant superba te mostras,
Que no vullas obeirme?
Barbara. Estic ja, en vniò mes dolsa,
Casada.
Dioscoro. Hay tal cosa! ab qui?
Barbara. Ab Christo, Rey de la Gloria.
Dioscoro. Has de morir al instant, *Trau la daga.*
Villana, infame, traydora:
Esta daga ha de escampar
La sanc, que tant me deshonra.
Hipolit. Pera quant es la pietàt?
Dioscoro. No la mereix.
Hipolit. Si no torna
A dirho, mereix perdò.
Barbara. Io so Christiana.
Porfiri. Tothora
La mirì tant porfiada.
Dioscoro. Muyra.
Hipolit. Apartauvos, Senyora,
Anauvosne á vostre quarto. *Sen và Barbara.*
Y vos, Senyor, esta volta,
Per mi, haveu de perdonarla.
Dioscoro. Monstruo cruel, com me afrontas?

Per

Digitized by Google

Per vôs, Senyor, ho farè:
Vaìgmen' ha sentirho.

Gonsalo. Borra;
Quins estàn!

Hipolit. Y jo l' que hi sento,
Ho publico en esta forma.

Que cegament, Amor, à tu m' dedicô!
Que cautament procuro lo apartarme!
Y sens poder, del tot, determinarme,
Avorrintme, en tas Aras sacrifico.

Que facilment à idolatrar me aplico!
Pero veent, en ma Secta, menysprearme,
Ni acabo de adorar, ni de ausentarme:
De vna part destruesc, de altra edifico.

Com, Amor, tant incendi en mi fomentas,
Per qui contra mos Deus preten fer Guerra?
Molt es Barbara aquella, de qui m' queixo?

Mes ja, Amor, sens proposit me atormentas:
Que ab l'odi just, que de ella me desterra;
Per vn Crucificàt, mos Deus no deixo.

TERCERA JORNADA.

Fan dins ruido de Tabals, y despres de Espasas.

Tots. Visca lo Gran Maximì:
Sua la Victoria sia.

Ixen vestits de Soldat, lo Emperador, Princep, y acompanyament.

Emperad. Gran es vostre valor, Princep;
Ab la vostra Espasa invicta,
Pera vos, y pera mi,
Lo Imperi vuy se eternisa.

Princep. Pare, y Senyor, mas hasanyas,
En est succès nos' limitan;
Puix ab nostra escaramussa,

Queda

Queda la Superbia altiva,
Sens forsas; ara lo Exercit,
Demostrant sa valentia,
Es be, que done escalada:
Mon valor los encamina.
Io vull pujar lo primer,
Pera deixarla rendida:
Serà darme possessiò
La Ciutat.
Emperad. Fill de ma vida,
A gran perill vols posarte.
Princep. Prendas vostras no perillan.
A envestir, á envestir toquen.
Emperad. Toquen, que sil's Deus te inspiran,
Sens dubte, te assistiràn.
Princep. Comensen ja la envestida.

Tocan Tabals, y Trompetas; y arrimant escalas à la muralla, vàn pujant.

La gran Superbia de Roma,
En aquest punt se humilìa.
Silveri. Esta espasa ha de acabarla.
Fabi. Aquest bras ha de rendirla.
Silveri. Muyran los Rebeldes, muyran.
Fabi. Visca lo Emperador, visca.

Ixen à la muralla Soldats del Senat Romá, á resistir la escalada.

oldat 1. No tenen lloc los Tirans
En la gran Roma.
oldat 2. Tots digan:
Visca lo Sacro Senàt: *Tots, dins, ho repetescan.*
Visca la llibertat, visca.
mperad. Ia corona la muralla
(A pesar de sas porfias)
Lo Princep: los Deus te guarden.

Digitized by Google

Princep. Ia las forſas enemigas
Deſmayan. A ells, à ells.

Fan, com que cauen morts à la part de dins los de la muralla.

Silveri. Ia los meus vlls no diviſan
A qui fare reſiſtencia.

Pujan los tres dalt, y entran; als qual ſegueixen los demès, que reſtavan baix, ahont queda ſol lo Emperador.

Princep. Anèm à Porta-Llatina,
Perque tot l' Exercit entre.
Fabi. Ia eſtàn en ta companyia.

Lo Princep, de la part de dins, fa com qui obre un gran portal, y deprompte ix ab las claus, que agenollàt las entrega al Emperador.

Princep. Aqui tens, Senyor Auguſto,
Las claus de ta Monarquia.
Emperad. Princep, qui ſabè guanyarla,
Serà molt juſt, que la tinga.
Demà per al's dos ſe faſſa
Vna Coronaciò rica.
Molt devèm à eſtos Soldats!
Silveri. Voſtre valor nos anìma.
Princep. No ha de faltarlos bon premi.
Fabi. Servirvos, es premi, y ditxa.
Emperad. Hay mes que fer?
Princep. Si Senyor:
Al Capitoli s' retiran:
Es be, que iſcàm en lo punt.
Emperad. Proſegueſcas'la enveſtida.
Silveri. Muyran los Rebeldes, muyran.
Fabi. Viſca lo Emperador, viſca. *Sen van.*

Digitized by Google

Ixen Dioscoro, y Barbara.

Dioscoro. Dura encara ta porfia?
Se acabà lo teu error?
Digas? Dónali à mon cor,
No tristesa, si alegria.
Barbara. Pare, perque heu de estar trist;
Quant, sabent que no m'enganyo,
Tantas honras, y aumentsguanyo,
Esposa de Iesu-Christ?
Dioscoro. Qui t' ha aixi prevaricada?
Qui poguè enganyarte aixi?
Barbara. Vida m' donà Valentì,
Lo Metge, que m' ha curada.
Dioscoro. O enganyòs Encantador!
Barbara. Pare, à mi nom' va enganyar;
Puix fonc causa, que adorar
Pogues à Nostre Senyor.
Dioscoro. Ia m' apura lo deliri:
Si not' retractas, te mato.
Barbara. Aixi guanyarè barato,
Iesus amàt, lo Martiri.
Dioscoro. Esta es la causa, digasme, Vellaca,
De voler, que ningu te estime, y ame?
Si à mon rigor ta humilitat no aplaca,
Perque colera, mes mon cor no inflame:
En ta sanc vil he de borrar la taca,
Que en mon Solar pretens posar, Infame:
Y he de cobrar, acostas de ta vida,
Tota l'honra, quem' llevas, Fementida.
De ma benignitat ton cor nos' paga?
Barbara. Mes estimo à Iesus, que no à ma vida.
Dioscoro. Lo cor te passarè ab aquesta daga. *Trau la daga.*
Barbara. Aixi tindrè prest ma gloria cumplida.
Dioscoro. No penses de mas mans escapar, Maga.
Barbara. Ajudaume, Deu meu, que estic rendida.

Baixa un Angel, y sen porta la Santa, dient:

Angel. Lloc ara á son furor, Barbara, dona:
Que prest alcansaràs major Corona. *Sen van.*

Ixen dos Pastors.

Pastor 1. Qui es esta bella Pastora,
Que envers nosaltres camina,
De gracia tant peregrina,
Que à qui la veu enamora?
Es, per ventura, Diana,
Que en estas Selvas habita?
Que gracia tant exquisita,
Mes es, que de cosa humana.

Arriba la Santa à encontrar ab lo Pastor primer.

Barbara. Pastor, que en esta ocasiò
Ets port de tanta fortuna,
Nom' tingas, per importuna,
En lo quet' demano jo.
Per lo Senyor, quet' creà,
Te per mi humanas entranyas;
No com las cruels, y estranyas
Del Pare, que m' engendrá.
En infortunis tant grans,
Ajùdam', y dònam' trassa;
Perque, fugint l'amenassa,
No don' en sas cruels mans.
Pastor 1. Qui serà tant inhumà,
Senyora, queu's vulla ofendrer?
Qui tant vil serà, que empendrer
Vostre remey no voldrà?
Plaguès al Cel, que poguera
Caber vostra Perfecciò
Dintre de est petit sarrò;

Que

Que assi de gracia u's tinguera.
Pero aquellas matas cobran
De vna covera la entrada;
Y si estàu alli amagada,
No hi ha perill, queu's descobran.

Entra la Santa en la Cova.

Pastor 2. L' assaonaràn, com vn pop,
Si saben, que assi es vinguda:
Ella es la Ovella perduda;
Io voldria ser son Llop.

Ixen Dioscoro, y alguns Soldats, que buscan à la Santa.

Soldat 1. Io la viu travessar aquella Coma;
Y à l' Alsina arribant, prenguè à ma esquerra;
Y com l' ayre portarsen' vna ploma,
Axi sa lleugeresa la desterra.
Soldat 2. Molt favor li haurá fet la espessa broma;
Mes no serà, en fi, fora de la Serra.
Dioscoro. Busquèm à qui m' ha fet tant gran injuria;
Venjansa trobarà ma justa furia.
Soldat 1. Pastor, haurias vist vna Donsella,
Que sabèm, que ha fugit á esta montanya?
Pastor 1. Io nom' cur' de vosaltres, nim' cur' d' ella.
Soldat 2. Molt gran suspita tinc, de que m' enganya.
Pastor 1. Borrec sit; mala melsa mat' la Auvella:
Auvella, astì; ay, ay, com ets tacanya:
En nom del mal major assi vinguereu;
Que tot lo bestiar me malmetereu.
Soldat 1. No penses, quet' vullàm fer cosa alguna;
Ans be venim aqui pèr estrenarte.
Pastor 1. Si tot mo haveu passàt à la fortuna,
Volèu, que de vosaltres no m' aparte?
Soldat 2. Si de nosaltres acciò ninguna
Danyàt te ha, de que serveix queixarte?

Pre-

Dioscoro. Preneulo, Soldats meus, al punt preneulo;
Y si dirho recusa, matarèulo.

Pastor 1. Si en ma defensa tinc tanta justicia,
Com lo Dret clarament en tal cas narra,
Poc temor me farà vostra malicia;
Y si la fona trac de la Samarra,
A pesar de las reglas de Milicia,
De vosaltres non' ha de restar garra:
Que valerme sabrè, si algu me enuja,
De alguna pedregada sense pluja.

Soldat 1. Apartemnos prest de assì;
Que sento ja caurer pedra:
Y tempestat, sense nuvols,
Sol fer molt mal à l' esquena.

Dioscoro. De qui informarnos podrèm,
Sent tant de conveniencia?

Soldat 2. Assi sen' descobre vn altre;
Interrogarèl' ?

Dioscoro. Si, alerta:
Nota be, lo que dirà.

Soldat 2. Heu, Salvatge, Bestia fera,
Has vist, que en estas montanyas,
S' amagàs vna Donsella?

Pastor 2. Iupiter mira per mi:
Aqui està en eixa coveta.
Ab axò jo estarè franc
De escrupols de conciencia:
Que com era bonicota,
Y l' Diable sempre vetlla;
Crec, quem' hauria fet fer
Alguna gran bestiesa.
Mes, ay! ay! ay! que so dur!
Ay! que estic clavàt en terra!

Cau lo Pastor, convertit en pedra.
Ia no puc mes, jo so mort.

Dioscoro. Ix de aqueixa cova, Perra.
La que tancar pretenia
En vn lloc de estimaciò,
Tancada en vna presò
Restarà vuy, de ma mia.
Io mateix he de acusarla;
Io la darè al President;
Io assistirè à son torment;
Io mateix he de matarla.
Perque mes sa pena cresca,
Io fulminarè l' procès;
Y qui tot lo Cel ha ofés,
Devant tot lo Mon patesca.
Anèm; y l' qui la retire
Fassa, de lleal, alarde.
Soldat 1. Argos serè, que la guarde.
Soldat 2. Lince serè, que la mire.
Dioscoro. Las segelladas cadenas,
Ab cuydado, guardarèu;
Y dos Cerbèros sereu
De aqueix Infern de mas penas.

Sen van Dioscoro, y los Soldats, arrastrant à la Santa per los cabells.

Pastor 1. Exquisita es ma tristesa,
Notable es la pena mia,
Contemplant la tirania,
Considerant la duresa.
Pare fora, lo qui ofesa
Deixà Hermosura tant gran?
Sens dubte algu, que seràn
Sentiments de honra perduda:
Que estos, à vna llengua muda,
Estranys rigors parlar fan.
Pero sa Bellesa indica
Certissima la disculpa;

Que

Que no pot cometrer culpa
Cara de gracias tant rica:
Si es axì, molt fonc inica
La ma, que feu tal maldat:
O! si poguès ma pietat
Plegar, en estas Devesas,
Rubìns, y Perlas malmesas,
Ab tanta barbaritat.

Montanyas, ja que sa fuga,
Tant mal amparàt havèu,
May de bon temps gosarèu,
Y ningu habitar vos puga:
Desdel Vivent, que remuga,
Fins al que remonta l' bol,
Tots fujan; y en etern dol,
Sols tingàu obscuritat:
Que no mereix claredat,
Qui estimà tant poc al Sol.

Arnau, fuig ab tas Ovellas:
Ell està vn poc divertít:
Ola? que no ho has oìt?
Tens à adobar las orellas?
Arnau? ay! que abans centellas, *Lo toca.*
De son pit podrán exir:
En pedra s' va convertir;
Tals lo parlar porta menguas:
Per escarment d' altras llenguas, *Trau de las taulas al Mort.*
Al Temple l' vull oferir.

Ixen lo Emperador, Princep, y acompanyament : y al eixir, digan tots dins:

Tots. En innumerables segles
Viscan los invictes Cesars.
Emperad. Fill de las mias entranyas,
Sentauvos á la ma dreta;
Que qui lo Imperi ha guanyàt,

Està

Està molt be, quel' regesca.

Princep. Com, sols per Hetxura vostra,
La mia ma fonc valenta,
Prop de vos estarà be:
Ia li sobra la ma esquerra.

Assentanse los dos en vn Trono. Ixen quatre Ninfas: las dos portan, en bacinas de plata, dos Coronas de Llorer: y las altras dos, de la mateixa manera, dos bastons de General.

Ninfa 1. A darvos la enhora bona
Las quatre Parts de la Terra
Venìm; perque tot lo Mon,
Per Cesars, vos aplaudesca.

Ninfa 2. Son encara los del Orbe,
Ambits estrets, que comprengan,
En lo valor de Vn, y Altre,
Multiplicada Prudencia.

Ninfa 3. Ia vuy en la Insigne Roma
Tot l' Vnivers se comprenga;
Puix ha arribàt à ser Conxa
De tant riquissimas Perlas.

Ninfa 4. La Celeste Arquitectura,
Tralladada aqui s' contempla;
Que es Cel, sens dubte, hont habitan
Deus, que al Imperi governan.

Ninfa 1. Maximì aquesta Corona
Gose, lo qui tant be reyna. *Corona al Emperador.*

Ninfa 2. Esta, al Pasmo de valor,
Corone la cabellera. *Corona al Princep.*

Las dos. Lo Imperi etern significan
Lauros, que sempre verdejan.

Ninfa 3. Ab esta Insignia, Senyor,
Seràs lo Deu de la Guerra. *Entrega lo bastò al Emperador.*

Ninfa 4. Y ab aquesta, las victorias
Tindràs seguras, y certas. *Entrega lo bastò al Princep.*

Las dos. Que Bastons de General,
Es be, generalment vensan. *Vansen, fentse cortesia.*

Cantan dins.

Vuy Roma extraordinarias
Demostra sas alegrias;
Y es molt degùt las aumente,
Quant te doblada la Ditxa.
En los dos, com en Columnas,
Sustenta sa Monarquia:
Lo non *Plus vltra* serán,
Estas Columnas Divinas.
Viscan los Cesars, viscan;
Puix la Ditxa de Roma
Ells la eternisan.

Ixen dos Senadors Romans, y se agenollan.

Senadors. De part de tot lo Senat,
Vos prestàm la Obediencia.
Emperad. La Llibertat, que ha tingut
Lo Senàt, la causa es certa
De molts disgusts.
Princep. Poc importa:
Olvidel's vuy la Clemencia.
Emperad. Perdò tenen general. *Se alsan.*
Senadors. Viscan los invictes Cesars.

Ixen dos Soldats, Embaxadors del Exercit Imperial, y se agenollan.

Soldats. En nosaltres, tot lo Exercit,
Grans Senyors, los peus vos besa.
Emperad. Tindràn vuy la paga dobla;
Que es ab lo que mes se alegran.
Princep. A estos, Señor, premiaulos.
Emperad. Donèmlos dos Presidencias.
Princep. A sos merits son degudas.

Vis

Soldats. Viscan los invictes Cesars. *Se alsan.*

Ixen dos Embaxadors Indios, y se agenollan.

Indios. Rendeixense á vostras Plantas
De l' India las grans riquesas.
Emperad. Roma per fills vos adopta.
Princep. Y à totas las Estrangeras
Provincias, que humils se mostran.
Indios. Viscan los Invictes Cesars. *Se alsan.*

Ixen Hipolit, y Gonsalo vestits de dol.

Hipolit. Puix me doná la Fortuna,
Despres de tanta tormenta,
Lo Port, que poguì esperar;
Agrait, beso la arena.
Grans Senyors, à vostras plantas,
Felìs, è infelis ma estrella,
Me llansa.
Emperad. Alsauvos, Hipolit; *Se alsa.*
Que es ferli notable ofensa
Al Amor.
Princep. A mi ab cuydado
Me te la vostra tristesa:
Contaula.
Hipolit. No es, pera dita,
Que enclou en si moltas penas.
Emperad. A qui pot remediarla
Heu de contar la dolencia.
Hipolit. Esta, Senyor, es la Historia,
Si sab pintarla ma llengua.
Despres, Senyor, que engrandires
Tant aquesta Hetxura tua,
Que mes no pogué donarme
La variable Fortuna;
Partì pera Nicomedia,
Mes velós, que quant fluctua

Digitized by Google

En tormenta borrascosa,
Dada al corrent, la Nau buyda.
Barbara, sempre ma llengua,
Pronuncía, y articula;
Perque, al repetir dels ecos,
Vajan cessant mas angustias.
En poc temps arribì al centro:
Que com la pedra moguda,
May, sense gran violencia,
Ans de arribarhi, s' atura:
Axi jo, sens detenirme,
En jamay vista pressura
Violencias trobàt haguera
Allò, que menos ocupa.
En vn Iardì, ab Dioscoro,
Tinguì noticia confusa,
Que la trobaria; y jo,
Ab la vostra carta Augusta,
Ani ha veurerme ab los dos:
Si acertì, mon cor ho dubta,
Que com gran amor molt cega,
A errar, tal volta, estimula.
No tenia jo, ab la ausencia,
La sua especie perduda;
Perque mon Cor, retratada,
Sempre present la insinùa.
Pero novament creguì
Per mes rara sa hermosura:
Que es molt propri del afecte,
Fer creixer las cosas suas.
No expressarà sos donayres
Ma mal formada Pintura;
Si be, en lo que jo puc dirhi,
Axi se explica ma Musa.
Mes delicàt Or no crian
Las Minas, que tant se ocultan,

Que

Que l' que sos cabells mantenen,
Ab delicadesa summa.
La Plata, que es mes brunyda,
Allí se mira vensuda;
Si front à front, la pelea,
Per no afrontarse, no escusa.
Las llums del major Planeta
Quedan, à sa vista, obscuras:
Que en ser mes, y mes, hermosos
De vn Sol sos dos vlls triunfan.
Ma temeritat ditxosa
Troba en sos vlls, pena justa:
Que cegarme ab molta llum,
Fonc castigarme ab dulsura.
En las Galtas competintse
(Per aumentar sa hermosura)
Lo que lo candor blanqueja,
Matìs natural purpùra.
Del coral (que encesa flama,
Ardent, à la vista enuja)
Queda, devant de sos llabis,
La superbia acorreguda.
Las Perlas, y los Rubins,
En dols maridatge nua
Sa Boca, que, en breu distancia,
Estranya riquesa junta.
De sos Pits en la presencia,
Tinta se queda la espuma:
Que vn Mar de llet, es forsòs,
Que espumas tinga mes puras.
Lo Peu, que casi no ho es,
Y es prodigi (aixo nos' dubta)
Que tant poc peu, sustenir
Fàbrica tant forta puga.
En tot lo Cos tantas gracias
Vniformement copula:

Que,

Que, per Celeste, pot dirse
Estela, Cel, Sol, y Lluna.
Axi la mirava jo,
Quant de repente se turban
Totas las flors, que adornan
Las plantas, que la circundan.
Lo intent, que portavan ellas,
Era lo robarli, astutas,
Tots los colors, y fragrancias,
Que estàn entenent, quel's furta.
Te per cert la Maravella
(O alomenos conjectura)
Que lo ser maravellosa
En ella sola s' dibuxa.
Creu lo Clavell, que sos llabis
Suaus fragrancias supuran;
Y entèn ser mes oloròs,
Si acas los ambars li vsurpa.
No gosava exir la Rosa,
Sens dubte, de acorreguda:
Que, sent Reyna de las Flors,
Lo Imperi li llevàs Vna.
Com lo Iasmì queda en blanc,
Si lo vencerla procura,
Vol veurer, si acàs en ella
Pot millorar de blancura.
Pero en và las Flors pretenen
Vna cosa tant injusta;
Perque son Gegants sas forsas,
Y Nanas son sas industrias.
Qui dirà, que en Cos tant bell
Habite vna Anima immunda;
Y que l' Cor, per als Deus, fassa
Tanta Bellesa difunta.
Al voler, que fos ma Esposa,
Respon, blasfema, y perjura:

La

La que à Christo està entregada,
Ia no està pera nupcias.
Pare, jo so Christiana,
Repeteix sa llengua impura;
Y l's Deus, que adoràu vosaltres,
No son sino Pedra, ò Fusta.
Cruel lo Pare, y piadòs,
Contra sa Sanc se conjura;
Que encara, que es veritat,
Que en sa Filla estriba, y s' funda
La temporal Descendencia:
Pero entèn (y es cosa justa)
Que per los Deus, es be olvide
L' amor de las Criaturas.
Contra ell procuro ampararla,
Per si s' retracta; y ninguna
Pogué bastar diligencia,
Pera curar sa locura.
Esta es, Senyor, ma tristesa.

Emperad. Barbara, la infame muyra.
Hipolit. Ay de mi!
Emperad. No es justa cosa,
Que s' castigue, quiu's disgusta?
Hipolit. Perque disgusta los Deus,
De ningun castic se escusa:
Mes no puc aconsolarme.
Emperad. A Hipolit se done alguna
Honra tant gran, quel' alegre;
Que es vna cosa deguda.
Princep. Io l' nomeno Rey de Armenia,
Ab lo Feudo, que tributan
Al Imperi altres Coronas.
Hipolit. Premi, com de la ma tua!
Emperad. Visca lo nou Rey de Armenia.
Hipolit. Y las Magestats Augustas.
Tots. Visca lo nou Rey de Armenia,

Digitized by Google

Y las Mageſtats Auguſtas. *Sen và.*

Ix Agripina ab vna ciſtella, vn jarro de aygua, y vn taburèt, pera poder arribar à la reixa, ahont està preſa Santa Barbara.

Agripina. L'amor, ab que à mi Senyora,
Eternament he eſtimàt,
Tal ſentiment me ha causàt,
Que ſempre mon cor hò plora.
Mudanſa no he fet alguna,
En eſtimarla, y volerla;
Encara, que (ay pobra Perla!)
Eſtà en tant baixa fortuna.
Mias ſon las ſuas penas:
Aſſi me acoſto, y la crido:
Mes ja he ſentit lo ruido
De las peſadas cadenas.

Canta la Santa llaſtimoſament.

Barbara. Axi mateix, com lo Cervo
La Font deſitja ab la ſed;
Lo abiſme de voſtras Gracias
Deſitja mon cor, Deu meu.
Vos, Senyor, ſou la Font viva,
Que en manancials eterns
Sobrix en perennes Glorias:
Ay, quant guſtarne podrè!
Agripina. A que bon temps ſo arribada!
Que de la ſed, de que s' queixa,
Si aygua li don' per la reixa,
Quedarà remediada.
Mi Senyora? mi Senyora?
Barbara. Seria acàs Agripina?
Agripina. Io ſo (Belleſa Divina)
Qui voſtras Plantas adora.
Ay! que ſento lo dolor,

Que

Que aqui deveu patir, presa:
Excessiva es ma tristesa,
Axi mateix com lo amor.
Exiu, llagrimas, exiu,
Puix que tant beu's empleàu;
Mi Senyora, nom' parlàu?
Quant mes ploràu, mes patiu.

Barbara. Si no puc aconsolarte,
Perque desitjas sentirme?

Agripina. May voldria dividirme,
Senyora, pera deixarte.
Aqui hi ha vn petit regalo,
Y vna poca de aygua fresca:
Sols queda, que t' oferesca
Lo sentir, en que te igualo.

Barbara. Ploras?

Agripina. Y llagrimas vivas.

Barbara. Que es ta amistat verdadera?

Agripina. Plaguera als Deus jo poguera
A las furias mes esquivas
Oposarme de Dioscoro.

Barbara. Es molt cruel envers mi.

Agripina. May ablanirlo pogui.
La tua desditxa ploro:
Mes, si negas ser Christiana,
Not' castigarà son zel.

Barbara. Io vols, que perda lo Cel,
Per la Llibertat Mundana?
Aixo es lo que me aconsola
En tant espantosa augustia.

Agripina. A mi me fa estar molt mustia
Lo gran perill de ta gola.

Barbara. Iesus me darà victoria,
A pesar del Homicida.

Agripina. Com, que es ver, que en l'altra vida,
Als Martirs sel's dona gloria?

Oo Com,

Barbara. Com, si ho es? la Fe ho ensenya:
Y si acàs te vols salvar,
Has de creurer, esperar,
Y amar.
Agripina. No mes? molt se empenya,
Qui, per tant poc, la Corona
De la Vida perdurable
Promet dar.
Barbara. Indubitable
Es, que tot ho cumple, y dona.
Agripina. Io trobo dins de mon pit
Gran amor à eixa Lley.
Barbara. Voldrà donarte remey
L'impuls del Sant Esperit.
Vols batejarte?
Agripina. Pot ser?
Barbara. Si, Filla, sols vn Deu cregas.
Agripina. Ia no crec en Deitats cegas,
Sino en vn Deu verdader.
Barbara. No portas aygua, Agripina?
Agripina. Si Senyora, aqui està apunt.
Barbara. Puix rebràs l'aygua, y tot junt
Lograrás Gracia Divina. *La bateja.*
Iuliana, yo te batejo, en nom del Pare,
Y del Fill, y del Sant Esperit. Amen.
Agripina. Senyora, à Deu, que he sentida
Gent aqui prop.
Barbara. Deu te guarde:
De Christiana fes alarde,
A be quet' coste la vida.
Agripina. La vida vull oferir;
Perque, sent de vn mateix Gremi,
A las dos vn mateix premi,
Y vn Martiri, puga vnir.

Digitized by Google

Ix poc, à poc Porfiri, mentres, que Agripina està divertida ab Santa Barbara.

Porfiri. Assi dins està Agripina,
Lo dols Idol de mon gust;
Esta volta, en la ratera,
Esta Ratèta ha caygùt.
Ha entràt molt dissimulada,
Com si no la ves ningu,
Quant jo, devant, y derrera,
Estic tostemps ab tant vll.
Ara be, jo la envestesc;
Vejàm, si ne haurè algun fruyt:
Tal temor en mi judico,
Que tinc perill de ser mut:
Que com l' Amor engrandeix
Sempre al Subgecte volgùt;
Me par, que es mes excelent
Ma Ninfa, que si fos Duc.
Ia la veig: ay! que agraciada;
Des quem' va caurer al vll,
No la he vista tant bonica:
Del tot me quedo confus.
Agripina de ma vida,
Ma Claredat, y ma Llum,
Centro de tots mos desigs,
Y Blanc de tots mos orgulls:
Ia sabs, com te adoro, y amo;
Ara es hora, que en dols nus,
Los pagues à mas finesas
Tanta copia de amors purs.
Sobre paraula de Esposa,
Ditxòs me podràs fer tu.

Agripina. Porfiri, aqueixas baboyas,
Ia no tenen lloc, ni es just;
Perque mes alts pensaments,

Mes goig me donan segur.
Porfiri. Com,mes alts? hay qui m' iguale?
Que so jo algun Abestrùs?
Digas, no so lo primer,
Que lo teu Si ha merescùt?
Agripina. Si ans diguì Si, ja dic No.
Porfiri. Hay Si,ni No ab manco suc?
Mira l' que dius, Agripina.
Agripina. Ia no so Agripina, Xup.
Porfiri. Puix,com te dius,lo meu Be?
Agripina. Iuliana.
Porfiri. Bell nom dus:
Iuliana es Mata-Frares.
Agripina. Io no vull matar à algu.
Porfiri. Quant ha,que tens aqueix nom,
Tant estravegant,y aixùt?
Agripina. De ara, que me ha batejada
Barbara.
Perfiri. A qui n's som perduts:
Aqueixa Secta professas?
Tu estàs dada à Bersebù.
Al punt men' vaig à acusarte,
Sino vols fer lo que vull.
Agripina. Mes m' estimo amar à Deu,
Que voler homens caducs.
Porfiri. Si jo fos vell, be dirias.
Agripina. Mal ab lo ser vell te adus.
Porfiri. Io so per enamorar
Sinquanta Donas,com tu:
Pero, digas, adobàmnos?
Agripina. Io no vull, sino à IESVS.
Porfiri. Aguàrdam',doncs,á la Creu:
Lo credit ab mi has perdùt;
Puix Marcià als Christians
Fins aqui lo Autor. Los fa dar lo peix à hu,
Tu estaràs ben ormejada.

Deu

Agripina. Dèu me donarà virtut.
Porfiri. Fem res, mentres hi ets à temps.
Agripina. Nom' sias mes importu.
Porfiri. Sino, que tinc por quet' burlas,
Be fariam colps de punys:
Adòbat' Agripinèta.
Agripina. Lo dit, dit.
Porfiri. Calla: jot' jur'
Que puix me has tant maltractat,
Quet' donarè prou enuig:
Tot just ve lo President.
Agripina. Nom' haurà vista. *Vassen.*
Porfiri. Per lluny,
Que ten vajas, sens tardansa,
Te ha de alcansar lo seu curs,
Que apenas à la Iusticia
Algun Malfactor li fuig.

Ixen Marcià, Dioscoro, y acompanyament, y sentense los dos ab dos Cadiras.

Marcià. Los Deus vos sian propicis,
Per la Magnanimitat,
Ab que honrau à vn Criat vostre.
Dioscoro. Es obligaciò molt gran
Lo alegrarme ab la vinguda
De qui tant favor me fá.
En causa propria, Senyor,
Vuy vos haurè de enfadar.
Marcià. Podrà manar Dioscoro
Tot, quant de son gust serà.
Dioscoro. Puix tant voleu concedirmē,
Senyor, mon gust he posat
(Ay! que à mi mateix me enganyo) *Apart.*
En que (fatal es lo engany)
Ma Filla, que es Christiana.
Marcià. Perdò voldreu alcansar;

Pero

Però ho sentirà lo Cesar.

Dioscoro. No, per cert; ans be he juràt
De acusarla, y perseguirla;
Y, ab aqueix intent, està
En vna Torre tancada.

Marcià. O! Vassall lo mes lleal,
Quel Cesar te en son Imperi.

Dioscoro. Io, per los Deus Immortals,
Sacrificaré à ma Filla,
Si altre remey no hi ha.
Marcià me ha de prometrer,
En forsa de la amistat,
Matarla, si nos retracta.

Marcià. Vostre gust se cumplirà.
Barbara vinga al momento.

Porfiri. Senyor, à buscarla vaig,
Y al punt vinc, que ab la Audiencia
Las Presons se estàn tocant:
Mes, si voleu, jo n' se vna altra
Que (segons diu desbarats)
Christiana serà, com Ella.

Dioscoro. Porfiri, deixala estar.

Marcià. Quant lo temps mes lloc nos done,
Eixa se judicarà.

Porfiri. De aquesta feta m' escapa
Agripina de mas Mans:
Però, si puc, à la Perra
Io la farè renegar.

Marcià. Summament saber desijo
Lo com se prevaricà.

Dioscoro. Segons he arribat à entendrer
Aixi succeì lo cas:
Ausent jo de Nicomedia,
Per negocis importants,
Barbara quedà molt trista;
Perque jo li vaig faltar:

Mes,

Digitized by Google

Mès, ay! ausencia traydora
(Mon sentiment es molt gran,
Que arribar pot à fer mella
Fins en l' amor Paternal)
Per divertir sa tristesa,
Vn Metge varen buscar,
Que al Cos li doná remey,
Però l'Anima matà:
Moguèla á ser Christiana;
Que en aquell sexo es prou clar,
Que basta à aficionarlas
Tot allò que es novedat.
Facil centella, al principi,
Era lo quem' ha abrasat:
Que en Donas petita espurnā
Puja prest à ser Volcá;
Perque, ab la perseverancia,
Tot lo que es Facilitàt,
Si es Aficiò al principi,
Tema poc à poc ne fan.
Ab tal desditxa me acaban,
Mes los anuigs, que los anys:
Que es fort lo susto en la honra?
Mes Ella, erec, que và entrant.

Ix Santa Barbara, ab vnas cadenas, guiantla Porfiri, y altres.

Marcià. Esta es la Barbara Bella,
Que tot lo Mon tant aclama?
Aquesta es, à qui la Fama
Li diu: Divina Donsella?
Nom' dirias, que presums?
Barbara. Ser de Christo, quem' ampàra.
Marcià. Sino es Barbara en la cara,
Ets Barbara en los costums.
Crucificàt es ton Deu.

Barbara. Iol' estim' per aqueix Nom.
Porfiri. Aqui ve be, que tothom
Se mostre Amic de la Creu.
Marcià. Digas, que pensas lograr
Ab lo Nom de Christiana?
Barbara. Morirme de bona gana,
Pera poderme salvar.
Porfiri. Per aixo penjat' de Lluna.
Barbara. Iesvs m' estarà ajudant.
Dioscoro. Io jam' vaig molt enfadant
De oirla tant importuna.
Marcià. Io vull saber lo motiu,
Que te inclina à aqueix error.
Barbara. Movent ma llengua lo Cor,
De aquesta manera ho diu:
Si de Deu me contemplo Criatura;
Si se, li dec la vida, que respiro;
Si sols per Ell, racional me miro;
Si de mon Cor es sua la hermosura:
Si del pecat, Iesvs es lo quim' cura;
Si ab ell afavorida me retiro;
Si tant me vol, quant jo per Ell suspiro;
Si, per la sua Gracia, so jo pura;
Si en las batallas me dona la victoria;
Si estic ab ell tant dolsament vnida;
Sì Esposa sua estic anomenada.
Si m' ha promès, quem' donarà la Gloria;
Per amor seu, dec jo donar la vida,
Quant de Amorosa no, de Interessada.
Mes, tant enamorada
De mon Espòs està l'Anima mia:
Que à no ser lo Interès, tambè ho faria;
Puix, per si la finesa puc pagarvos,
Vull, sols per ser qui sou, Deu meu, amarvos.
Dioscoro. Tanta blasfemia escoltar
Ha pogut ta paciencia?

Mano

Digitized by Google

Marcià. Mano jò, ab verbal ſentencia,
Que la vajan à aſſotar.
Dioſcoro. Io mateix vull ſer botxì.
Marcià. No es be, que tanta Nobleſa
Vulla fer eixa vileſa.
Porfiri. Senyors, axom' toca à mi.
Raſcarèli la Carn viva,
Que reſte molt ben ſangrada,
Y à cada diſciplinada,
Me creixerà la ſaliva.
Io li pegarè ab tant guſt,
Que ſia, ab eſtrany portento,
Tant exceſſiu mon contento,
Com ho ferà ſon diſguſt.
Aixi poguès á Agripina,
Baſiliſco de mon cor,
Per caſtigar ſon rigor,
Donarli vna diſciplina.
Dioſcoro. Ves preſt à fer ton ofici.
Porfiri. Anèm, paſſemnos borreus.

Vanſen Porfiri, y altres, y ſen' portan á Santa Barbara.

Marcià. Ola? perdò hi ha, ſi als Deus
Vols oferir ſacrifici?
Dioſcoro. Es grandiſſima la tema
De ſa rabia verinoſa:
En lloc de ſanc generoſa,
Sols eſcamparà poſtema.

Fan ruido dins, com ſi la aſſotavan.

O! que remiſſos Miniſtres;
Que poc activas ſas mans!
Com, al paper de ſas carns
No hi fan mes vermells regiſtres?
Io vaig à darlos calor:

Mon dolor es be ho emprenga.

Marcià. Vaja, paciencia prenga
Vostra colera, Senyor.

Dioscoro. Aqui! Aqui! gust admirable
Tinc, sentintho.

Marcià. La pietat
A vn Angel haveu negat?

Dioscoro. No es Angel, sino Diable.

Ix Porfiri.

Porfiri. Senyor, pegarli es en và,
Que apareix Carn encantada
La sua; perque curada
Al mateix punt, se restà.

Dioscoro. No deveu pègarli fort.

Porfiri. Com no? ab rabia tant provada,
Que á la mènor assotada
Vn Asa s' quedàra mort.

Marcià. En lo Aculeo s' despedassen
Sas Carns; y ab atxas encesas
Totas las deixeu malmesas,
Y fins los garfis ne passen.
Las dos Mamellas, á trossos,
Se li arrenquen de son pit;
Y fins lo tros mes petit
Veja ella donarse als Gossos.
Aixi ab los Deus cumplirè,
Dioscoro, y ab vostre furia.

Dioscoro. No es ferme ninguna injuria,
Antes es ferme mercè.

Porfiri. Com m' engrexo en cada cop!
Me fas gros de aquesta feta,
Quant à la pobra Ovelleta
La tractarè com vn Llop.

Dioscoro. La paciencia nom' basta;
Vaig à veurerla patir

Miras

Digitized by Google

Marcià. Mirarla, nos' pot ſufrir,
En lo Aculeo, y la Caraſta.
Barb.dins. Iesvs meu, aconſolaume.
Dioſcoro. Ara me agradal' Martiri:
Aqui, màtala Porfiri.
Porf.dins. Si no la mato, mataume.
Barbara. Iesvs, Dulciſſim Eſpòs.
Marcià. Proſegueſcan lo torment.
Dioſcoro. Aqui, Porfiri valent.

Ix Porfiri.

Porfiri. Senyors, contarho no gòs':
Las Carns ja deſpedaſſadas,
Y lo Cos cubert de ſanc,
Ell al inſtant ſe ha viſt blanc,
Com ellas al punt curadas:
Sens dubte es Encantadora.
Dioſcoro. Inſtruìla Valenti,
Lo Metge, quem' mata à mi.
Mon cor ma deſditxa plora.
Marcià. Io mano, que à la vergonya
Sia treta, deſpullada.
Porfiri. Y ſabrèm de vna vegada
Lo valor de eſta Carronya.
Vaig Senyor, à executar
Los teus juſtiſſims preceptes. *Sen va.*
Marcià. Als Deus ſeràn molt acceptes.
Dioſcoro. Y jo t' ho ſabrè pagar.
Barb.dins. Ay, Deu meu!
Marcià. Mes, com ſufrir
Podreu, aqueixa deshonra?
Dioſcoro. Pera mi ſerà molta honra,
Sols jo la veja patir.
Barbara. Senyor, en la voſtra Eſclava
No permetau tal afront.
Marcià. Fins al portal de la Font

 Y à

Digitized by Google

Y à la plaſſa de Tricava,
Serà aqueix raro paſſeig.

Barbara. Eſpòs meu, nom' ajudau?
Dioſcoro. Traheula preſt; no acabau?
Marcià. Io crec, que venirla veig.
Dioſcoro. Be eſtà, que mon Cor ſe alegre,
Y ques' veſteſca de gala:
Ella va entrant per la Sala:
Mes las tenebras fan negre
Tot lo eſpay.

Al entrar Santa Barbara en la Sala, inviſiblement, ò per vn Angel ſe cubrirà de vna glaſſa, y luego ſe ſentirà ruido de trons, y llamps.

Marcià. Io eſtic confus.
L' eſpant me matarà à mi. *Fugen.*
Dioſcoro. Forſa es lo fugir de aſſi.
Barbara. Valeume, lo meu IESVS.

Se agenolla Santa Barbara à la qual apareix IESVS.

IESVS: Barbara, que pena tens'?
Barbara. IESVS meu, no es prou fatiga,
Quem' deixeu patir?
IESVS. Amiga,
Lo ſufriment tot ho vens.
Com ſi eſtigueſſes en calma,
Pert lo temor à las penas;
Que, deſde aqueixas cadenas,
Vindràs à alcanſar la palma.
Mon favor te aſſiſtirà,
Aléntat', Barbara hermoſa,
Y en ſenyal de que ets ma Eſpoſa,
Vull quem' dones eixa ma.
Barbara. Eſpòs meu, que ditxa es eſta?
Feula durar, bon IESVS.

Digitized by Google

Jesus. Io men vaig. *Sen va bolant.*
Barbara. Ay! que confus
Queda mon cor, ab aquesta,
De mon Iesus, despedida:
Com aixi me haveu deixada,
Estant tant enamorada
De Vos, Iesus de ma vida?
Bolas, Amada prenda,
A las Empireas Salas,
Negantme à mi las alas:
Bolas, dols Epos, bolas,
Y en mas forsosas queixas
Sens alivio me deixas:
Deixa l'rigor, que mostras;
Perque en ta despedida,
Sino vinc à la mort, perdo la vida.

Ix Agripina.

Agripina. Mi Senyora, alegra he vist,
Que haveu tingut molt gran goig,
Tenint entre aqueixos brassos
Vostre dulcissim Espòs.
Donaumel's à mi tambè.
Barbara. Ay! quem' ha deixàt gran dol,
Considerant tanta ausencia.
Agripina. No podeu tardar molt, no
A lograr aqueixa ditxa.
Barbara. Quant serà, Deu del meu Cor?
Agripina. Se llegirà la sentencia
Dins de mija hora: be pots
Alsarte, y darme los brassos,
Aconsolantnos las dos.

Se alsa Santa Barbara, y lo abrassa.

Barbara. Iuliana, no desmayes,
Que Deu nos donarà esfors.

Al estar abrassadas, ix Porfiri.

Porfiri. Te compte las Ninfas bellas,
Com se afanyan à abrassar:
Ellas no volen casarse,
Y s' casan ellas, ab ellas.
May he vist tal matrimoni;
Prest axò se acabarà:
Dioscoro, y Marcià
Estàn donats al Dimoni,
Esperan, que al Tribunal
Vos port' pres qui poc camina:
A fe, Senyora Agripina,
Que tinc por, que sou mortal.
Pero, si anant de bè à bè,
Vos deixau d'eixos desastres,
Ab deu, ó dotse Pollastres,
Tot ho remediarè.
Voleuhi entendrer?
Agripina. No ho vull.
Porfiri. Doncs, cumpla jo ab mon ofici:
Anèm, anèm al Suplici;
Be perdreu aqueix orgull.
Acabèm, acabèm, Ninas.
Agripina. Alli alcansarèm victoria.
Barbara. Coronas hi haurà de Gloria.
Porfiri. Si, si Coronas de Espinas.
Agripina. Io, de patir me aconorto.
Barbara. Eixa serà ma alegria.
Porfiri. En fi à la Carniceria
Prou bon bestiar hi porto.
No tindria per treball
Esser jo lo Carnicer,
Puix valentme molt diner
Sempre tindria bon tall.
Y si, per Carn delicada,

Algu

Algu volguès la Senyora,
Que bona Pesada fora!
Pero no fora pesada.
Fora lo tallar tant bò
De la Mossa, cada dia,
Que, en compte de Carn, voldria
Gent de bon gust lo Pilò.
Tenintlas per mon servey,
Molt millor carn menjaria,
Quel' que mes Llepol seria,
Y encara, quel' mateix Rey.
Envejarian los Ducs
La mia notable ditxa;
Vaiglas á donar als Cucs.
No pendria mon Consell,
Encara, que so badoc?
Senyora, fingiu vn poc,
Sols, per enganyar al Vell.
Digàu en lo exterior,
Que à Christo no coneixeu;
Y estimaulo, si voleu,
Allà, dins de vostre Cor.

Barbara. Hem de dir publicament,
Que ab Christo estám esposadas.

Porfiri. A las dos vos ha acceptadas?
Ell ha fet brau Casament!
Anèm, ab vnas alforjas
Aniriau ab repòs:
A fe tinc por, que à las dos
Vos faràn petar las gorjas.

Agripina. Io me alegrarè de tot,
Patint per Christo.

Porfiri. Bon Nap!
Si acàs te llevan lo Cap,
Del demès farasne vn Bot.

Van-

Vansen: ixen Hipolit, y Gonsalo rebossats.

Hipolit. Finalment à Nicomedia,
Als Deus gracias, arribì.
Gonsalo. Io so estàt, tot lo cami,
Lo Bovo de la Comedia.
Nom' dirás, perque es la pressa,
Lo gemegar nit, y dia,
Lo estar sempre trist? seria
Per aquella bona Pessa
De Barbara?
Hipolit. En això pensas?
No sents, com sempre la crido?
Tants instants, com men' olvido,
Me apar, que li fas ofensas.
Gonsalo. Perque estimas qui not' vol?
La Ninfa, que m' maltractàs,
No crec jo, que la estimás,
Per be, que fos com vn Sol.
Hipolit. Podrà ser, que la Corona
Fassa acceptas mas finesas:
Que las Donas, las riquesas
Volen mes, que la Persona.
Desta fera la Conquisto.
Gonsalo. Diu, que's Christiana en la Lley.
Hipolit. Com, que se li dona al Rey,
Que adore, ò no adore à Christo?
Ia la farè jo mudar.
Gonsalo. Es ella la Christiana;
Y à tu, al cap de la semmana,
Te farà desbatejar.
Pero, digasme la trassa,
Ab que la vols alcansar.
Hipolit. La vull, Gonsalo, robar,
Si ma ditxa no es escassa.
Gonsalo. Que bran robo!

Digitized by Google

Hipolit. Io nol' trobo
Millor, peral' desitg meu:
Ni Iupiter tal lo feu,
Ni Pàris va fer tal robo.
Tu sabràs lo que passà,
Y pera tot pendras llengua.
Gonsalo. Lo robar not' serà mengua.
Hipolit. Serà, en fi, lo que podrá.
Ay, Amor, à quant me obligas!
Gonsalo. Alli infinita gent ve.
Hipolit. Procura encubrirte be, *Arrebossanse.*
Y may paraula no digas.

Ixen Marcià, y Dioscoro: y vénen seguintlos las Santas, y dos Soldats ab dos Cultells amples, y acompanyament.

Marcià. Finalmente, Dioscoro, no es possible,
Que de firmarse deixe la Sentencia.
Dioscoro. Lo dolor, que jo tinc, es insufrible,
Ia se acaba del tot ma paciencia:
Muyra, quel' convertirse es impossible.
Marcià. Posada, dóncs, devant de ma presencia,
Sabrà la vostra Filla desditxada,
Que jo mano: Que muyra degollada.
Dioscoro. Iust rigor es, Senyor, llevar la vida
A la que contra l's Deus pretén fer guerra:
Per mercè deman' jo ser Filicida,
Y que en mas mans acabe aquesta Perra:
Y penso jo, que ma gloria cumplida
Quedarà, axi, en los ambits de la Terra.
Marcià. Si acàs aixo no es perdrer del Decoro,
Mano que la degolles, Dioscòro.
Dioscoro. Iupiter, gracias vos fas,
Perque axi cumpliu mon goig.
Marcià. En la sanc te tornes roig
De la gent de aqueix compàs.

Porfiri. Aqui, Senyora Agripina,
Desta feta, queda morta,
Sens valerli ser Colltorta,
Ni ajudarli ser Beguina.
Marcià. Anèm prest al Catafal.
Dioscoro. Muyra, vinga lo Cultell. *Sen va.*
Porfiri. Qui vol comprarme la pell?
Ara be, jom' poso en mal.

Entran al vestuari, y las Santas se agenollan, ques' vejan.

Barbara. Senyor, en las vostras mans,
Mon Esperit encomano,
Y ma assistencia demano
Pera tots los Christians.
Agripina. Io la demano per mi,
Que so indigna Pecadora:
Pregàu per mi, Mi Senyora.
Barbara. Tu seràs vn Serafi.
Condemnarse algun Devot
No ho permetàu, Iesus meu.
Agripina. Io ja m' encomano á Deu.
Barbara. A Ell me entrego del tot.
Liganlos vna bena als vlls poc, à poc, y entretant dins canten:
Cantan. De Iesu-Christ, ab Fe viva,
Es Barbara vuy Esposa;
Y per premi la fa Reyna,
Donantli aquesta Corona.
Al acabar la vltima paraula, fan com que las degollan, y cauen las Santas; y al punt se ou gran ruido de trons, y llamps, y cauen Marciá, y tots los demès, que assistian. Hipolit, y Gonsalo, que estavan encuberts, ixen assustats al mitg del Teatro.
Hipolit. Què susto! que doloròs

Rato!

Rato, per qui tant estima!

Gonsalo. Senyor, fugim de la esgrima,
Que no hi quedassem los dos.

Hipolit. Mos dòls, contenir no puc:
Trau aqueixos Morts de aqui.

Gonsalo. Senyor, no mo mane à mi,
Que so moltissim poruc.

Hipolit. Acaba: de Nicomedia,
Pera sempre, fugirè;
Puix, que hi he perdut mon Be.

Gonsalo. No acabasses la Comedia,
Sense mon consentiment,
Y sens la assistencia mia;
Perque la Gent hi perdria
Vn lindo rahonament.

Hipolit. Pera mi tot ha acabàt;
Fins esta vida rendida;
Puix essent morta ma vida,
Lo viurer es escusàt.

Gonsalo. Ara vull viurer molts anys;
Puix, morta ma Enamorada,
Ma vida està deslliurada
De vna infinitat de afanys.
Ara be, parlem de bo:
Barbara es de Deu Esposa,
Y totas las ditxas gosa
Qui està à sa protecciò.
Vulla Barbara pagarnos
Lo poc, que queda servida,
Y ho farà, si en mort, y en vida,
Vol al's Presents ampararnos.
Y si acàs gust ha donát
La Comedia, quen's abonen
Suplico à tots, y quen's donen
Vn *Victor* de caritat.

Fi de la Comedia.

Digitized by Google

GOIGS DE SANTA BARBARA.

PVix que sou Esposa amada
Del Supremo Emperador,
Donaunos vostre favor,
Barbara, Verge Sagrada.
Essent vostra Gentilesa
Tant estranya, y sens igual,
De molta Gent principal
Foreu, per Muller, pretesa:
Vos ja estavau Consagrada,
Pèr Esposa del Senyor:
Donaunos vostre favor,
Barbara, Verge Sagrada.
Sabent, que Origines ere
Tāt docte, y Sāt, li escriguereu;
Y, per al que pretenguereu,
Vos envià vn Prevere:
Per ell foreu Batejada,
Fentvos los Angels honor:
Donaunos &c.
Vna Torre en vn Iardì
Vostre Pare edificà,
Y dos finestras manà,
Que fossen fetas allì:
Vna ni fonc ajustada,
De la Trinitat honor &c.
En vna Columna dura,
Sols ab lo Dit delicàt,
De la Creu, Arbre Sagrat,
Estampàreu la Figura:
Hont fins vuy es adorada
La Passiò del Redemptor &c.
Quant per Christiana u's coneix
Vostre Pare, encès en ira,
Al Tirà mateix admira,
Puix vos acusá ell mateix:
Per ell acariciada
Teniu en poc son Amor &c.
Mana, que pasejen nua
Vostra Virginal Persona,
Lo que major penau's dona,
Que tota altra pena crua:
Creix la vostra Fe extremada,
Com del Tirà lo rigor &c.
Perque los vils inhumans
No ofenguessen tal Puresa,
Desdel Cel vos fonc tramesa,
Per vn de sos Cortesans,
Vna Tunica Sagrada,
Nuvol de aquell Resplādor &c.
Sobre totas maravellas,
Torment fonc estrany, y greu,
Quant de eix Pit de pura neu
Vos tallaren las mamellas;
No restant gens afeada,
Sino ab mes nou resplandor &c.
No sab com mes tormentarvos
Lo cruel Tirá, vensut,
Al vltim suplici acud,
Y mana, en fi, degollarvos:
Per Palma tant desitjada,
Dau mil gracias al Senyor &c.
No pogue sufrir lo Cel
Tant estranya desmasia,
En lo mateix punt envia
Vn llamp, que matà al Cruel:
De aquiu's ve ser Adv ocada
Contra

Digitized by Google

Contra Llamps, y son furor &c.
Puix, que sou certa Patrona,
Contra tota Tempestàt,
Teniu per encomanàt
Lo Terme de Vallfogona,
Hont avuy sou venerada,
Yn' serèu ab gran honor &c.
Aconsolau als Devots,
Puix vos suplican rendits,
Pera que, de Cor contrits,
Esta Vida acabèm tots,
Ab la Comuniò Sagrada,
Que es la suma del Amor &c.
Puig al Cel sou Coronada
Per ma de vostre Amador,
Donaunos vostre favor,
Barbara, Verge Sagrada.

GOIGS DE SANTA LLVCIA.

LLucia, Verge Sagrada,
Martir de Deu excellent,
Socorreulo humilment,
Qui vostre favor demana.
En Sicilia nasquereu,
De gent Rica, y Principal,
De qui lo bon natural,
Y la Fè Santa prenguereu:
Del Mon la riqueza vana
Nou's causá divertiment:
Socorreulo &c.
Vlls, y Honors abrasavan
Al Cor dē vn Enamoràt;
Enviáreuli en vn plat
Los Vlls, que dany li causavan:
Satisfent de bona gana,
De cada vn son intent:
Socorreulo &c.
Hasanya tant senyalada
Lo Cel molt beu'sha pagat;
De vlls vos ha milloràt,
Yu's fa de Vlls Advocada:
Lo Devot, quel's vos comana,
Lo guardau continuament:
Socorreulo &c.
La vostra Mare tenia
Vn fluix de sanc ab pressura;
Las dos á la sepultura,
De Agata anareu vn dia:
Aqui mateix restà sana,
Per vostra oraciò fervent:
Socorreulo &c.
Per aqueixa bona obra,
La poguereu persuadir,
Queu's permetès repartìr
Vostre dot entre gent pobra:
Concediu de bona gana,
Y ho fereu en continent:
Socorreulo &c.
Vist això, lo Cavaller,
Que vostre amor pretenia,
En lloc del be, queu's volia,
Vostre contrari va ser:
Mogut de vna furia, y sanya,
Vos acusa al President:
Socorreulo &c.
Ab amenassas molt greus
Preten lo cruel Tirà,

Que

Que persuadirvos podrà,
Adoreu sos falsos Deus:
Vos confessau, qual Christiana,
Sols vn Deu Omnipotent:
Socorreulo &c.
Perque lo Esperit Sagrat
Vinguès à desampararvos;
Per forsa volguè portarvos
Al Lloc del public pecat:
Pero sa trassa inhumana
No fonc de algun fonament:
Socorreulo &c.
Ab quatre Bous vos lligaren
De forsa estranya, y terrible,
Y meureu's no fonc possible,
Per mes, que ab furia tiraren:
Y aixi la malicia humana
Nou's poguè fer detriment:
Socorreulo &c.
Tot lo vostre Cos vntàt,
De Oli, Pega, y Alquitrà,
Per manament del Tirà,
Al mitg del foc fonc posàt:
Vostra Virtut Soberana
Apagà lo foc ardent:
Socorreulo &c.
Pera acabar esta guerra,
Degollantvos lo Cruel,
Donà vn Angel mes al Cel,
Y llevà vn Sol à la Terra:
Moriu de molt bona gana,
Traent gloria del Torment:
Socorreulo &c.
Puix en la Cort Soberana,
Teniu lloc tant eminent:
Socorreulo humilment,
Qui vostre favor demana.

GOIGS DEL GLORIÒS ARCANGEL, SANT MIQUEL.

Puix sou Capità esforsàt
Del Exercit del Senyor,
Defensen's vostre valor,
Miquel, Arcangel Sagrat.
Gloriosa es la memoria,
Del primer Combàt, que fereu,
Quant á Llucifer vencereu,
Yl' llansàreu de la Gloria,
Dient ab zel abrasàt:
Qui es igual al Senyor?
Defencen's vostre valor,
Miquel, Arcangel Sagràt.
Tota sa Esquadra Enemiga,
De vostra Espasa fugint,
Lo Etern dany està patint
De aquella Superbia Antiga,
Mentres sou Vos tant amàt
Del Etern Emperador &c.
Be, com en aquesta guerra,
Ab Armas de Diamant,
Foreu del Infern Espant,
Llum sou estàt de la Terra,
En la qual vos sou mostràt,
Mostrāt al Christians amor &c.
La primera Apariciò
En la Gargàna Montanya,
Per tant singular, y estranya,
Causà al Mon admiraciò:

Com

Com à Toro ennuvolàt,
Fonc lo vostre resplandor &c.
Veent al graciòs Animal
A l'entrada de vna Cova,
Vn de son arc vol fer prova,
Punyint al Bou, per senyal:
La fletxa lo tir ha erràt;
Puix que ferì al Cassador &c.
Espantats los Sipontins,
Sercan, dejunant tres dias,
La causa, ab pregarias pias,
Destos efectes Divins:
Mes Vos l'haveu declaràt
Avisantne à son Pastor &c.
Ab solemne Professò
Lo Bisbe à la Cova acud,
Com li aveu aparegut,
A tots donà relaciò:
Resta aquell Lloc dedicàt,
Pera Tēple, en vostre honor &c.
Altre Temple en Normandia,
Miraculosament feu
Vn Bisbe, à qui apareixeu,
Y per vostra trassa s' guia:
Quant malalt alli ha arribàt,
Remey troba à son dolor &c.
Rodejada està del Mar
Aquesta vostra Capella;
Mes dos vegadas à ella
Cada any si pot anar:
Que lo Mont està apartàt,
Permetentho son Criador &c.
Vna devota Prenyada,
Del Mar no podent fugir,
Dins l'aygua vinguè à parir,
De dos perills deslliurada:
Ab vn infant agraciàt
Isquè, vencent la maror &c.
De Sant Angel lo Castell
En Aras vos reverencia,
Hont, cessant la pestilencia,
Axugareu lo Coltell,
Perque ja haviá cessàt
L'Ira justa del Senyor &c.
Puix sou Capitá esforsàt
Del Exercit del Senyor,
Defensens vostre valor,
Miquel, Arcangel Sagràt.

GOIGS DELS GLORIOSOS QVATRE SANTS MARTIRS, IVST, Pauli, Affici, y Germà.

MArtirs, puix vostra Virtut
Tant pot ab Deu Soberà,
Pregàu per nostra salut,
Iust, Pauli, Affici, y Germà.
En la Hermita del Pujòl,
Dels Angels intitulada,
Desde la Esfera Sagrada
Vos illumina lo Sol:
Per hont alli lo Batisme
Poguereu haver rebut &c.
Foreu iguals en la Fè,
Be, com fills de dos Germans;
Y per ser grans Christians,
Sempre en vosaltres cresquè:
En la Pera, y Corsà
Resplandi llur gran Virtut &c.

Los

Los vostres grans exercicis
Foren de la Arquitectura,
Y vers la Suprema Altura
Obràreu mil Edificis:
Encaminant per allà
Los Cors, ab gran rectitut &c.
Vna Casa reparàreu
En la Vila de Tremort,
Hont de las mans de la Mort
Vn Manobra deslliurareu:
Alt, en lo Cel testifica
Vostra singular Virtut &c.
Aquesta obra acabada
A Flassà u's encaminàreu,
Ahont vn home encontrareu
De trista vida, y penada:
Aquell ohi, y parlà,
Essent antes sord, y mut &c.
La vanagloria fugireu
De aquesta gran Maravella,
Y per apartarvos della
Promptes à Monells partireu:
Hont tragueren de vn Humà
Cos à Llucifer vensut &c.
A Rufi, queu's demanava
Vn Idol, li responguereu:
Que puix Criaturas ereu,
Vn impossible sercava:
En fi la vidau's llevà,
De aqueix valor convensut &c.
Gerona serà ditxosa,
Y per lo Mon celebrada,
Sols perque va esser regada
Ab vostra Sanc preciosa:
La Bisbal tambe ho serà,
Puix, q̃ tal part li ha cabut &c.
Puix lo Rey del Cel vos fa
Participants de la Gloria,
Teniunos en la memoria,
Iust, Pauli, Assici, y Germà.

GOIGS EN ALABANSA DE NOSTRA SENYORA DE LA BOVERA.

PVix que Deu vos ha exaltada,
Senyora, en tanta manera,
Siau la nostra Advocada,
Vos, Verge de la Bovera.
Gran alegria sentìreu,
Quant lo Arcangel Gabriel,
Vingut de Empireo Cel,
En vostra Cambra l' oìreu,
Y de sa noble Embaxada,
Postrat, la resposta espera &c.
La Establia de Betlem
Tant ab vostre Part la honrau,
Que la envèjà lo Palau
Mes ric de Ierusalem,
Veent en ella aposentada
A la que es Verge, y Pattera &c.
Goigs, y molt gran vos causaren,
Quant aquells Reys de Orient
A Iesvs Omnipotent,
Com à Deu, y Home adoraren
En vostra falda Sagrada,
Que sa Real Cadira era &c.
Tant com vos fou dolorosa
De vostre Fill la Passiò,
Sa triunfant Resurecciò
Vos fonc alegra, y gloriosa,
Creu-

Digitized by Google

Creuſe, que de Ell viſitada
Foreu vos tota primera &c.
Goig molt ſingular rebereu
Quant Impaſſible, y Gloriòs,
Sobre vn Nuvol lluminòs,
Dalt al Cel pujar lo vereu:
En eſt Mon foreu deixada,
Pera ſer Medianera &c.
Donc tambe l' goig eſtremat,
Quant vinguè lo Eſperit Sant,
Sas Gracias comunicant
Als del Collegi ſagrat:
Della vos deixa adornada,
Com à Eſpoſa verdadera &c.
Compliment de goig ſeu's dona
En aquell alegra dia,
Que del' alta Gerarquia
Poſſeìreu la Corona,
Y tota la Cort Sagrada,
Com à ſa Reyna, u's venera &c.

TORNADA.

Puix de Deu ſou tant amada,
Com á Mare verdadera,
Siau la noſtra Advocada
Vos, Verge de la Bovera,

F I.

Digitized by Google

Digitized by Google

TAULA

DE LAS POESIAS QVE SE CONTENEN EN lo preſent Llibre.

A

Bella,

Digitized by Google

B

C

D

E

En

Digitized by Google

F

G

H

I

Ia

Digitized by Google

L

M

N

No

Digitized by Google

O

P

Q

R

Digitized by Google

S

T

V

FI.

Digitized by Google

Digitized by Google

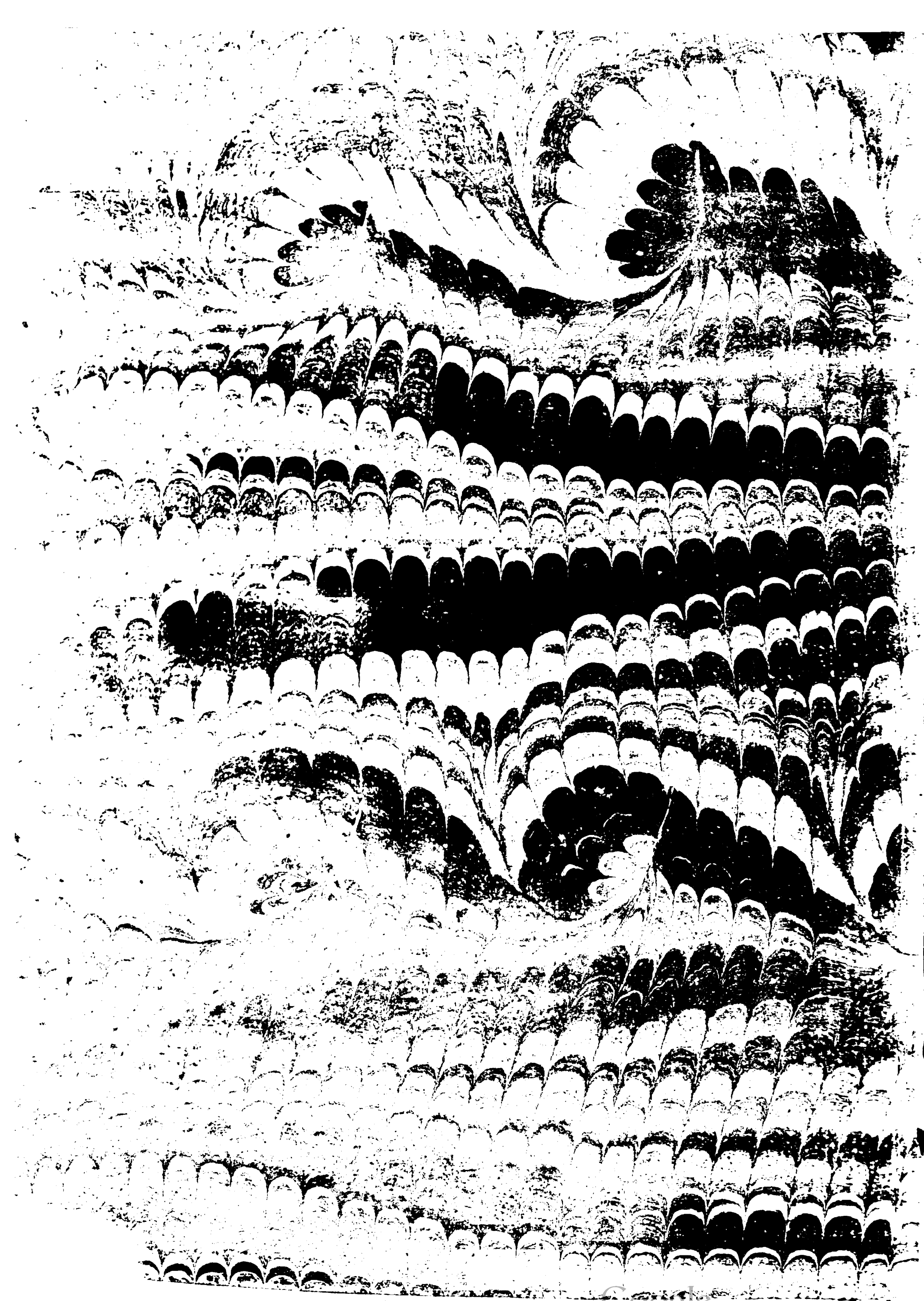
Digitized by Google

Reg. 34.600
Sig. 09 T 0 rr

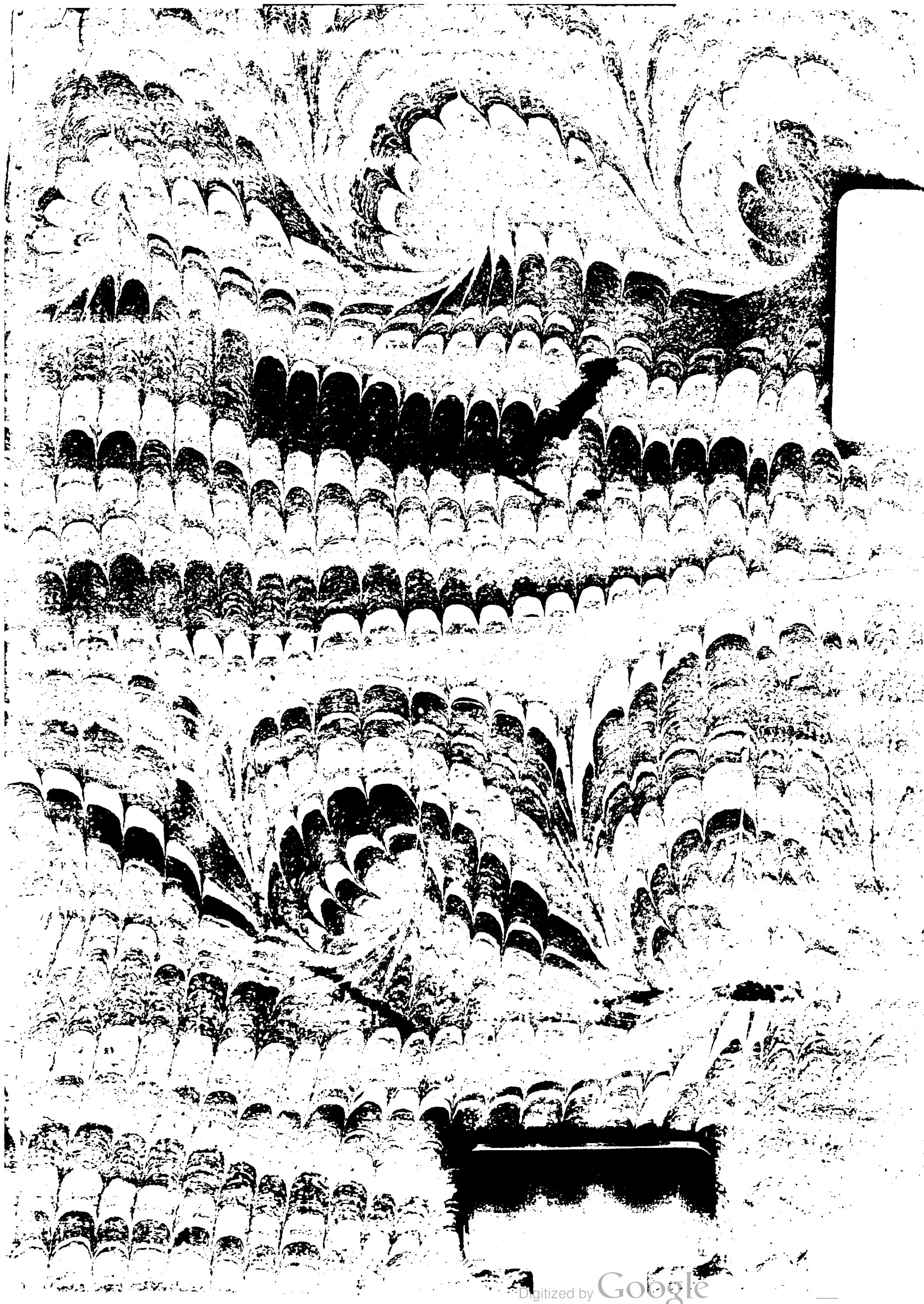
Arm. 17
Est. 4
N.° C - 00

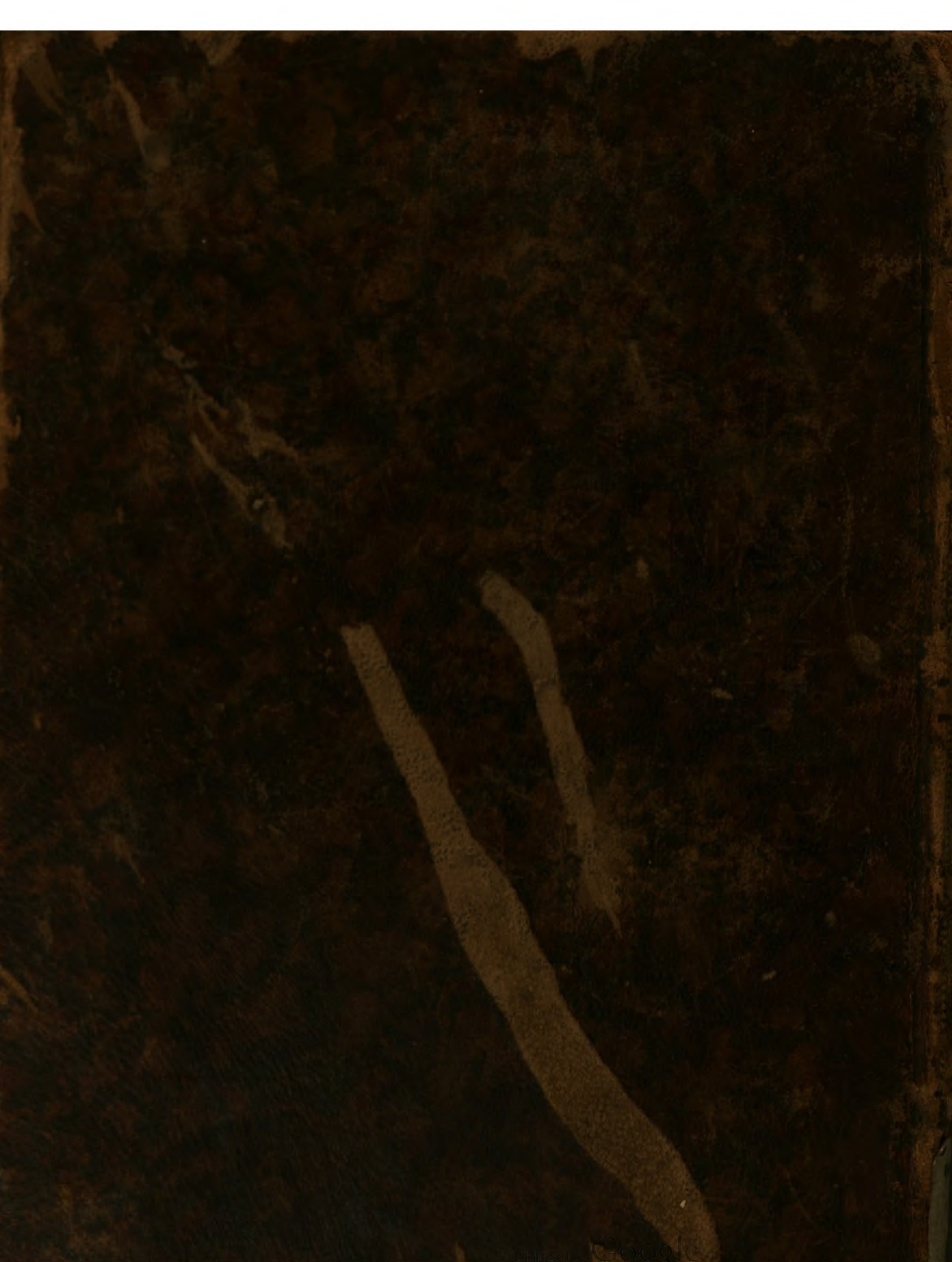

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google